

דוח שנתי

דין וחשבון לשנת 2015
בנק ירושלים בע"מ וחברות מאוחדות שלו

עיצוב: סטודיו 'שחר שושנה' מקבוצת 'סקורפיו '88'
נדפס בדפוס העיר העתיקה, ירושלים.

דוח שנתי לשנת 2015 - תוכן עניינים

5	א. דבר יו"ר הדירקטוריון
15	ב. דו"ח הדירקטוריון וההנהלה
94	ג. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
103	ד. חוות דעת הרואה חשבון המבקר
107	ה. דוחות כספיים שנתיים מבוקרים
249	ו. ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי
309	ז. דוח תקופתי
327	ח. מילון מונחים
333	ט. אינדקס
334	י. רשימת סניפי הבנק

דבר יושב ראש הדירקטוריון

בעלי מניות נכבדים,

בשם הדירקטוריון ובשמי אני מתכבד להגיש לכם את דוח הדירקטוריון ואת הדוח הכספי של בנק ירושלים לשנת 2015.

במהלך שנת 2015, המשיך הבנק ביישום תכניתו האסטרטגית הרב שנתית תוך עמידה ביעדיו העסקיים, והשיג לבעלי המניות תשואה על ההון בשיעור של 6.3%

הכלכלה הגלובלית

מזג האוויר הסוער במיוחד אשר חתם את שנת 2015, סימן באופן סמלי את הסערה שהתחוללה בתחילת השנה בבורסות ברחבי העולם, אשר לוותה בירידות חדות בכל השווקים ובכל הענפים.

הייתה זו אחת השנים הדרמטיות בכלכלה העולמית, שהתאפיינה בשינויים משמעותיים וביניהם: התמוטטות מחירי הנפט אשר צנחו אל רמתם הנמוכה ביותר מאז משבר 2008, עליית הריבית בארה"ב לראשונה מזה שמונה שנים, והאטה בפעילות הכלכלית בסין שניתן למנות אותה בין הגורמים אשר הובילו להתרסקות השווקים בתחילת שנת 2016. ברוסיה נמשך השפל הכלכלי, ויוון חולצה, לעת עתה, ממשבר החובות.

בסיכום כל הנתונים מצטרפת שנת 2015 לקודמותיה ומשקפת אף היא תמונת צמיחה עולמית מאכזבת, אף שהבנקים המרכזיים התמידו בהזרמת נזילות לשווקים ונקטו במדיניות מוניטארית מרחיבה.

הסביבה הכלכלית בישראל

השנה החולפת תיזכר כשנה שקטה יחסית בכלכלת ישראל. האינדיקטורים הבסיסיים, וביניהם: אבטלה, אינפלציה, מאזן התשלומים והתקציב, לא הפתיעו לרעה. שנת 2015 התאפיינה בתעסוקה מלאה וברמת התייקרויות אפסית, מדד המחירים לצרכן לשנת 2015 היה שלילי וירד ב- 1.0 נקודות האחוז, השקל נותר יציב והשליטה בהוצאה הממשלתית הייתה מלאה.

שנת 2015 התאפיינה גם בשיעורי צמיחה נמוכים ביחס לפוטנציאל הצמיחה ובהמשך מגמת הירידה בקצב הצמיחה. שיעור צמיחת התוצר המקומי הגולמי בישראל עמד בשנה זו על 2.3% בלבד, ושיעור צמיחת התוצר לנפש עמד על 0.3% בלבד. ישראל שרויה במצב של דפלציה ולראשונה מזה שנים רבות אנו עדים לאינפלציה שלילית על פני שנתיים רצופות. נתונים אלה מדאיגים ומעוררים חשש למיתון. מאידך, ניתן להצביע על מגמות חיוביות במשק הישראלי וביניהן: גירעון תקציבי בשיעור של 2.15%, שהיה נמוך מהיעד המתוכנן, שיעור צמיחה גבוה בתעשיית ההייטק הישראלית, שיעור החיסכון הגבוה, מאגרי הגז אשר יבטיחו לנו ביטחון אנרגטי ומחירי אנרגיה זולים בעתיד. מגמת הירידה המתמשכת מזה כעשור בהיקף החוב הציבורי של ממשלת ישראל, יחס חוב - תוצר של ישראל, המהווה מדד חשוב ביותר למדידת היציבות הפיסקלית והפיננסית של מדינה וגורם משפיע חשוב על דירוג האשראי שלה, הולך ויורד בהתמדה לאורך העשור האחרון, ובשנת 2015 עמד על 65% מהתמ"ג, לעומת למעלה מ- 90% בשנת 2005.

גם רמת החוב הפרטי הקיימת בישראל הבשוואה לתמ"ג על פי נתונים שפורסמו לאחרונה על ידי בנק ישראל הינה נמוכה יחסית בהשוואה בינלאומית ובכך מחזקת היציבות המשקית.

המערכת הבנקאית בישראל

המערכת הבנקאית ממשיכה לגלות יציבות ורווחיות סבירה, לצד אי הוודאות הנובעת משטף השינויים הרגולטוריים והרפורמות המבניות המיועדות להגביר את התחרות בתחום השירותים הבנקאיים בכלל, ואת התחרות בין הבנקים על מגזר משקי הבית בפרט.

בין היתר, הוקמה לצורך העניין ועדת שטרם - "הוועדה להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים בישראל", שפרסמה לאחרונה דוח ביניים הכולל את המלצותיה, וביניהן: המלצה לפעול לגיוון מקורות האשראי הזמינים למשקי הבית ולעסקים בינוניים, בשאיפה להוזיל את עלות האשראי באמצעות יצירת תחרות בין מקורות אשראי, בנקאיים וחוץ בנקאיים, והמלצה להפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים.

המפקחת על הבנקים חשפה אף היא תכנית שאפתנית להגברת התחרות במערכת, הכוללת בין היתר הפרדת חברות כרטיסי האשראי משני הבנקים הגדולים, מתן היתר לבנקים להפיץ מוצרי ביטוח, אפשרות לכניסת גופים מוסדיים לשוק האשראי הקמעונאי, הקמת מאגר נתוני אשראי צרכני, החלת ביטוח פיקדונות והקלות רבות בגין שירותים מקוונים. בנוסף, נדרשו הבנקים להגיש לבנק ישראל תכנית רב שנתית להתייעלות תפעולית.

השינויים והרפורמות המבניות המתוכננות, שמטרתם הגברת התחרות, מציבים בפני המערכת הבנקאית אתגרים רבים יותר לצד פיתוח אפשרויות עסקיות חדשות ומגוונות.

התפתחויות אלה, לצד הפריחה הגלובאלית של תעשיית ה"פינטק" המוכיחה את השינוי והתנופה בתעשיית השירותים הטכנולוגיים הפיננסיים המתגברת מיום ליום, מייצרים אתגרים והזדמנויות למערכת הבנקאית עם התרחבות הזירה הפיננסית וצמיחת היקפי הפעילות הפיננסית במשק.

בנק ירושלים - התוצאות וההתפתחות בשנת 2015

במהלך השנה התמודד הבנק בהצלחה עם יישום התוכנית האסטרטגית הרב שנתית, תוך שימור רמת רווחיות נאותה על אף תנאי השוק המשתנים וסביבת הריבית הנמוכה. בד בבד המשיכה ההנהלה בתהליך התייעלות ובפיתוח הבנק.

הרווח הנקי של הבנק לשנת 2015 הסתכם בסך של 48.6 מיליון ש"ח ושיעור התשואה על ההון עמד על 6.3%, בהלימה לתיאבון לסיכון של הבנק ובהתאם לציפיות על רקע תנאי השוק המשתנים, לרבות התגברות התחרות במערכת הבנקאית. שיעור הגידול בהכנסות לשנת 2015 הסתכם ב- 2.6%, ושיעור הגידול בהוצאות התפעוליות הסתכם ב- 3.8%. יתרות תיק האשראי לציבור נטו, של הבנק, הסתכמו בסוף השנה בסך של כ- 10 מיליארד ש"ח ומשקפות צמיחה בשיעור של 3.4% במהלך שנת 2015.

תיק האשראי של הבנק הוא תיק איכותי המאופיין בפיזור גדול, חלקו של האשראי הקמעונאי מסך כל התיק עומד על 85%, ברובו אשראי לדיור המובטח בנכסי נדל"ן.

לצד הפיזור הגדול, מתבטאת איכות תיק האשראי של הבנק גם בשיעור של ההפרשה השנתית להפסדי אשראי אשר עמד בשנת 2015 על 0.41%.

בשנת 2015 הוסיף הבנק להגדיל ולחזק את בסיס ההון שלו, ובסוף השנה עמד יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון על 13.4% ויחס המינוף עמד על כ- 5.2%.

בנק ירושלים - התפתחויות ומגמות ב-5 השנים האחרונות

להלן עיקרי הנתונים:

	2015	2010	שינוי ב-%
סך הכל מאזן	14,220	10,126	+ 40.4%
אשראי לציבור, נטו	9,889	8,037	+ 23.0%
פיקדונות הציבור	11,019	7,408	+ 48.7%
הון	*784	633	+ 23.9%
סך הכל ההכנסות	477	250	+ 90.0%
סך הכל ההוצאות	366	203	+ 80.2%
רווח נקי	49	34	+ 44.1%
תשואה להון	6.3%	5.5%	+ 0.8 נקודות אחוז
יחס יעילות	77.0%	81.2%	- 4.2 נקודות אחוז
יחס הלימות הון עצמי רובד 1	9.7%	9.1%	+ 0.6 נקודות אחוז
מספר משרות	600	476	+ 26.0%

* לאחר חלוקת דיבידנדים בסך כולל של 73.5 מיליון ש"ח בחמש השנים הנ"ל.

הנתונים על התפתחות הבנק לאורך חמש השנים האחרונות מצביעים על גידול בפעילות בשיעור של 40.4% אשר הוביל לגידול מרשים בהכנסות בשיעור של 90%, ברווח הנקי גידול מ- 34 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010 ל- 49 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015, המשקף גידול בשיעור של 44.1%, וגידול בשיעור התשואה על ההון מ 5.5% בסוף שנת 2010 ל- 6.3% בסוף שנת 2015. התפתחות מרשימה זו משקפת את יישום האסטרטגיה הרב שנתית של הבנק, ובכלל זה מיקוד בפעילות הקמעונאית, עליה מתבסס צביונו של בנק ירושלים כבנק קמעונאי ייחודי. במקביל לצמיחה, המשיך הבנק בשנת 2015 ביישום תהליך התייעלות שכתוצאה ממנו שופר יחס היעילות מ- 81.2% בסוף שנת 2010 ל- 77.0% בסוף שנת 2015.

האסטרטגיה העסקית

במרכז התכנית האסטרטגית של הבנק עומדת צמיחה קמעונאית מבוקרת תוך הגדלת בסיס הלקוחות וסל המוצרים והשירותים למשקי בית, לצד גיוון ופיזור תחומי הפעילות הקמעונאיים של הבנק. אסטרטגיית הצמיחה של הבנק מלווה בהצעות ערך ללקוחות תוך בידול המבוסס על ההתמחות הקמעונאית של הבנק, והמשך פיתוח התמחות זו.

הצמיחה המבוקרת, פיזור וגיוון הלקוחות ומקורות ההכנסה בדגש על משקי בית, משיגים יעד מרכזי נוסף העומד בבסיס התכנית האסטרטגית והוא הפחתת הסיכון הסיסטמי.

כל אלה, לצד מתן שירות אישי ומקצועי, יעיל ומהיר במגוון מוצרים בנקאיים מתקדמים ואיכותיים, מובילים למצוינות בשירות ולהשאת ערך ללקוחות הבנק, ערכים שבנק ירושלים חרט על דגלו.

הבנק רואה את עצמו משתלב בתוכניות הרגולטוריות להגברת התחרות בין הבנקים ורואה עצמו כגורם אשר יכול להוביל מגמות אלה במשק הישראלי כשחקן בנקאי ותיק המכיר את הרגולציה וניהול הסיכון מחד ואשר יכול לייצר יוזמות חדשניות מאידך.

יעדים ומגמות לשנה הקרובה

בשנת 2016 מתעתד הבנק להמשיך ביישום האסטרטגיה הקמעונאית שעיקרה הענקת הלוואות לדיור ואשראי צרכני תוך המשך טיפוח מחויבות עמוקה למגזר משקי הבית. בנוסף, מתכוון הבנק להרחיב הפעילות הנובעת מלקוחות עו"ש, ומפעילות בניירות ערך ושירותי ברוקראז'.

יעדי הצמיחה שהוגדרו לתיק האשראי לשנת 2016 שמרניים, בהלימה למדיניות התיאבון לסיכון של הבנק. בין היעדים החשובים שהגדיר הבנק לשנת 2016 עומד היעד של שיפור יחסי הלימות ההון ועמידה ביעדי ההון שקבע הדירקטוריון 13.5% יחס הון כולל בסוף 2016.

בשנת 2016 מתעתד הבנק להמשיך בצעדי התייעלות, ובכלל זה עידוד הלקוחות לשימוש באמצעים טכנולוגיים לתקשורת עם הבנק, בין היתר באמצעות סניפי הווידאו, במטרה לצמצם את תלות הלקוחות בסניפים הפיזיים, לייעל את הפעילות ולשפר את השירות.

ממשל תאגידי

הבנק מייחס חשיבות עליונה להתנהלות על פי כללי ממשל תאגידי ובכלל זה התנהלות תקינה ומתקדמת של הדירקטוריון ועמידה בכל היבטי הרגולציה - חוקים ותקנות, הוראות בנק ישראל וכללים אחרים. בהתאם למדיניות זו, מקפיד הבנק על יישום הכללים על פי סטנדרטים גבוהים, שבין היתר מגדירים את מכלול היחסים בין הדירקטוריון, ההנהלה, גופי הביקורת והבקרה, ובאים לידי ביטוי באמצעות מבנה ארגוני, הגדרת תחומי אחריות וסמכויות, נהלי עבודה וקווי דיווח ופיקוח, בקרה וביקורת.

כמו כן פועל הבנק בהתמדה ליישום והטמעת תרבות ארגונית נאותה על פי סטנדרטים בנקאיים גבוהים ללא פשרות.

טיפול המשאב האנושי ומערכת יחסי העבודה

כבנק המתייחס אל המשאב האנושי כאל נכסו החשוב ביותר, המשיך הבנק גם בשנת 2015 בקידום ופיתוח איכות המשאב האנושי ובטיפול מערכת יחסי העבודה, המהווה לאורך השנים נכס אסטרטגי לבנק.

לארגון העובדים חלק חשוב בהובלת הבנק להשגת היעדים בפעילותו העסקית. בשנת 2015 חתמו ההנהלה והעובדים על הסכמים המעגנים את עיקר תנאי העבודה. ובין היתר זכויות וחובות שהיו נהוגות בבנק במשך שנים רבות. ההסכמים שנחתמו מבטאים ומשקפים את האמון ההדדי, את שיתוף הפעולה ואת יחסי העבודה הטובים השוררים בבנק לאורך שנים, אשר לצד תנאי עבודה הוגנים וראויים לעובדים, תורמים להצלחת הבנק ולקידומו.

אחריות תאגידית

בנק ירושלים פועל בתחומי אחריות תאגידית מזה שנים רבות ומשלבם כחלק אינטגרלי מפעילותו העסקית. תפיסה זו לפיה הצלחה עסקית כרוכה גם בשיקולים חברתיים-סביבתיים התחדדה בשנים האחרונות ואף שולבה באסטרטגיה הכוללת של הבנק והתנהלותו כבנק ישר והוגן ללקוחותיו. כך, החל הבנק, לפני כשלוש שנים, להציע לציבור הרחב וללקוחותיו הקיימים לפתוח חשבונות עו"ש ללקוחות פרטיים בפטור מלא מעמלות. עוד פיתח הבנק בשנים האחרונות מוצרי פיקדונות קצרים (עד שנה) הכוללים הצעת ערך פיננסית טובה יותר ללקוחות מזו הקיימת במערכת הבנקאית ומתוך התפיסה הכוללת של התנהלות הוגנת ללקוחות הבנק.

כמו כן, פועל הבנק לרווחת העובדים והתפתחותם המקצועית והאישית וסביבת עבודתם, ליצירת ערך לקהילה גם באמצעות תרומות לעמותות וארגונים שחרטו על דגלם קידום מטרות חברתיות, ובעיקר סיוע לאוכלוסיות מוחלשות ונזקקות אשר הבנק מכיר והתרשם באופן חיובי מפעילותן. פיתוח מודעות חברתית בקרב עובדי הבנק ועידוד למעורבות חברתית. עוד ניתן למנות בתחום זה יישומם של עקרונות ממשל תאגידי תקין מתקדמים בהתנהלות הבנק וכן עקרונות לתרבות אתית וערכית של עובדי הבנק, מנהליו וחברי הדירקטוריון שלו.

אנו מחויבים לבעלי המניות שלנו, ללקוחותינו, לעובדי הבנק ולחברה הישראלית במסגרתה אנו פועלים וממנה שואבים את עצמתנו.

בסיום דבריי אני מבקש לכבד את זכרו של ידידנו היקר מר עובד בן עוזר ז"ל, חבר דירקטוריון הבנק וממקימי הבנק, שלאורך השנים היה אחד מעמודי התווך של הבנק, דמות ומופת לאנושיות לצד מקצועיות חסרת פשרות, אדם שראה לנגד עיניו את טובת הבנק, עובדיו ולקוחותיו, ותרם רבות גם בתחומים נוספים. חסרונו מורגש לכל עובדי הבנק ומנהליו, לחברי הדירקטוריון ולבעלי המניות. יהי זכרו ברוך.

אני מבקש להודות בשמי ובשם הדירקטוריון, ללקוחות הבנק הממשיכים להביע בנו אמון לכל אורך הדרך, למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, וכמובן תודה גדולה לכל עובדי הבנק על עבודתם המקצועית, הנאמנה והמסורה ועל תרומתם להצלחת הבנק.

בכבוד רב,

זאב נהרי

יו"ר הדירקטוריון

23 בפברואר 2016

חברי דירקטוריון הבנק

בנק ירושלים

זאב נהרי, רו"ח

יושב ראש הדירקטוריון ^(א)

זלמן שובל ^(ב)

יהודה אורבך, רו"ח ^{(ג) (ה)}

שמואל אשל ^{(ג) (ו)}

משה באואר ^(ב)

עובד בן עוזר ז"ל ^{(ב) (ז)}

רם הרמלך ^(ב)

אירה סובל, רו"ח ^(ד)

ד"ר נורית קראוס ^(ד)

גדעון שובל ^(ב)

- (א) ביום 11 באוקטובר, 2015 החל מר זאב נהרי לכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק.
- (ב) ביום 10 בספטמבר 2015, באסיפה כללית שנתית של הבנק, הוחלט למנות לתקופת כהונה נוספת את הדירקטורים המכהנים בבנק (שאינם דירקטורים חיצוניים): ה"ה זלמן שובל, גדעון שובל, משה באואר, עובד בן עוזר ורם הרמלך.
- (ג) דח"צ לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (ד) דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 בנוהל בנקאי תקין ודירקטור בלתי תלוי לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (ה) ביום 10 בספטמבר 2015, באסיפה כללית שנתית של הבנק, הוחלט למנות את מר יהודה אורבך, כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות בבנק, לתקופת כהונה של שלוש שנים, החל מיום 13 בספטמבר 2015.
- (ו) ביום 4 בדצמבר, 2015, החל מר שמואל אשל לכהן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות בבנק (כהונה נוספת).
- (ז) ביום 1 בינואר, 2016, נפטר מר עובד בן עוזר.
- ביום 10 בספטמבר, 2015, סיים מר זאב גוטמן לכהן כדירקטור וכיו"ר הדירקטוריון בבנק; ביום 10 במאי, 2015, סיים מר פנחס וולובלסקי לכהן כדירקטור בבנק; ביום 12 בספטמבר, 2015, סיים מר אדיב ברוך את כהונתו כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות בבנק.
- למידע על שינויים שחלו בהרכב הדירקטוריון במהלך תקופת הדוח, ראה [פרק "שינויים בדירקטוריון"](#) להלן.
- פרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר המגאן של רשות ניירות-ערך:
- <http://www.magna.isa.gov.il>

חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם

גיל טופז, עו"ד ורו"ח

מנהל כללי

ישראל בוקר

ממלא מקום ומשנה למנהל הכללי, ראש חטיבה קמעונאית

מיכאל טייר

משנה למנהל הכללי, ראש חטיבת משאבים

מיכאל בן-ישי

סגן מנהל כללי, מנהל סיכונים ראשי, ראש חטיבת סיכונים

שרית וייסטוך, עו"ד

סגן מנהל כללי, היועצת המשפטית, מנהלת המחלקה המשפטית

אלכסנדר זלצמן, רו"ח

סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי, ראש אגף כספים

משה עומר

סגן מנהל כללי, ראש החטיבה הפיננסית

רון שגיא

סגן מנהל כללי, מבקר פנימי ראשי

כרמל פלורנץ, עו"ד

מזכיר הבנק וחברות בנות

איילת רוסק

מנהלת מחלקת סקטור נדל"ן

קוסט פורר גבאי את קסירר

רואי החשבון המבקרים של הבנק

ביום 30 באפריל, 2015, הודיע מר אוריאל פז, מנכ"ל הבנק על כוונתו לסיים את כהונתו כמנכ"ל הבנק, וביום 31 באוקטובר, חדל לכהן כמנכ"ל הבנק. פרטים נוספים על חברי הנהלת הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר המגנא של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

דוח הדירקטוריון והנהלה

דין וחשבון לשנת 2015
בנק ירושלים בע"מ וחברות מאוחדות שלו

20	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
20	1.1 תיאור תמציתי של הבנק
21	1.2 מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעילות
24	1.3 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
26	1.4 תיאור יעדים והאסטרטגיה העסקית
28	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
28	2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
31	2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
34	2.3 המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
40	2.4 מגזרי פעילות
48	2.5 חברות מוחזקות עיקריות
49	3. סקירת הסיכונים
49	3.1 סיכון אשראי
56	סיכון אשראי לפי ענפי משק
58	חשיפה למדינות זרות ומוסדות פיננסיים זרים
60	חשיפה לסיכונים סביבתיים
60	סיכונים בתיק הלוואות לדייר
63	סיכוני סליקה וסיכון צד נגדי
64	3.2 סיכון שוק
65	סיכון ריבית
70	סיכון שער חליפין וסיכון אינפלציה
72	סיכון מחיר מניות
72	3.3 סיכון נזילות ומימון
75	3.4 סיכון תפעולי
77	3.5 סיכונים אחרים
87	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים:
87	4.1 המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים,
90	4.2 אומדנים חשבונאיים קריטיים
91	4.3 בקורות ונהלים
92	5. מידע נוסף שלדעת הדירקטוריון וההנהלה ראוי לכלול אותו בדוח הדירקטוריון וההנהלה

דו"ח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2015

להלן הדין וחשבון השנתי של בנק ירושלים בע"מ. דין וחשבון זה יובא לדיון לפני האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 23 בפברואר 2016, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק" או "בנק ירושלים") והחברות הבנות שלו לשנת 2015 (להלן: "שנת הדוח"). הדוחות ערוכים על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, והנתונים מוצגים בסכומים מדווחים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים, כגון: שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזור או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם. המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא עובדות עבר.

ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

- מיזגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
- השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ו/או על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ו/או על רווחיות הבנק.
- יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
- תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
- התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק.
- תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
- שינוי בטעמי הצרכנים ו/או בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאין ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

פרק 1 - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1 תיאור תמציתי של הבנק

בנק ירושלים בע"מ נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג - 1983, בשם: בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. בשנת 1992 הציע הבנק את מניותיו לציבור, ובהתאמה הפך לחברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. בשנת 1996 שונה שם הבנק לשמו הנוכחי. לפרטים בדבר בעלי השליטה ראה במסגרת [פרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי](#).

הבנק הינו תאגיד בנקאי, בעל רשיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, ופועל כבנק מסחרי החל משנת 1998. הבנק נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי בית, תושבי ישראל ותושבי חוץ ופועל בתחומי המשכנתאות, אשראי צרכני, חסכונות ופיקדונות, מימון בניה למגורים, אשראי מסחרי אחר ופעילות בשוק ההון.

הנהלת הבנק שוכנת בקרית שדה התעופה (איירפורט סיטי). נכון לתאריך פרסום הדו"ח הבנק פועל באמצעות 24 סניפים, הפזורים ברחבי הארץ.

תיאור תמציתי של מגזרי הפעילות

הבנק פועל באמצעות מטה הבנק, סניפיו וחברות בנות ומספק מגוון שירותים בנקאיים בארבעה מגזרי פעילות עיקריים. להלן פירוט מגזרי הפעילות המדווחים:

- **מגזר משקי הבית** - לקוחות המגזר הינם משקי בית ועסקים קטנים שלהם סממני פעילות של משקי בית.
- **מגזר בנקאות פרטית** - לקוחות המגזר הינם לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה, אשר השירותים להם ניתנים באמצעות סניף המתמחה בבנקאות פרטית בעיקר לתושבי חוץ (רובם מארצות צפון-אמריקה, אנגליה וצרפת).
- **מגזר עסקי** - לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, לקוחות עסקיים, תאגידים ועמותות.
- **מגזר ניהול פיננסי** - המגזר כולל את ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק והפוזיציות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק וחדרי עסקאות, פעילות מול בנקים בארץ ובח"ל ומול בנק ישראל, וכן ביצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

1.2. מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות

דוח רווח והפסד ורווח כולל מאוחד לחמש השנים האחרונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011 ⁽¹⁾	2012	2013	2014	2015	
559.0	555.7	543.2	458.4	406.3	הכנסות ריבית
384.2	324.8	286.0	141.4	72.2	הוצאות ריבית
174.8	230.9	257.2	317.0	334.1	הכנסות ריבית, נטו
15.1	36.0	54.7	18.4	40.4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
159.7	194.9	202.5	298.6	293.7	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מריבית
6.1	22.6	14.2	18.1	0.9	הכנסות מימון שאינן מריבית
91.9	90.2	91.4	118.3	124.5	עמלות
25.5	0.6	0.9	11.5	17.3	הכנסות אחרות
123.5	113.4	106.5	147.9	142.7	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
135.2	⁽²⁾ 141.6	⁽²⁾ 152.9	⁽²⁾ 171.2	166.3	משכורות והוצאות נילוות
37.6	⁽²⁾ 47.0	⁽²⁾ 57.6	⁽²⁾ 71.2	81.8	אחזקה ופחת בניינים וציוד
51.4	69.8	82.1	110.0	117.7	הוצאות אחרות
224.2	258.4	292.6	352.4	365.8	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
59.0	49.9	16.4	94.1	70.6	רווח לפני מיסים
14.3	⁽²⁾ 16.7	⁽²⁾ 3.7	⁽²⁾ 29.1	22.0	הפרשה למיסים
44.7	33.2	12.7	65.0	48.6	רווח נקי
0.63	0.47	0.18	0.92	0.69	רווח נקי בסיסי ומדולל למניה (ש"ח)
1.0	12.8	⁽²⁾ 0.9	^{(2),(3)} 12.6	2.1	רווח כולל אחר (לאחר השפעת המס)
45.7	46.0	13.6	77.6	50.7	סך הרווח הכולל

- (1) מספרי ההשוואה בשנת 2011 סווגו ומיונו מחדש בעקבות הוראת המפקח על הבנקים בדבר אימוץ מתכונת חדשה לדוח רווח והפסד. יצוין כי בשנה זו נכלל בסעיף הכנסות אחרות רווח ממכירת מבנה הנהלת הבנק בסכום של 25.4 מיליון ש"ח ובסעיף הוצאות מס סכום של 4.6 מיליון ש"ח.
- (2) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הייון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1-2.1.1](#), לדוחות הכספיים
- (3) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1 לדוחות הכספיים](#).

מאזן מאוחד לחמש השנים האחרונות

ליום 31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
נכסים					
792.3	1,360.6	2,833.4	3,278.0	2,071.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,490.7	1,163.0	676.6	⁽³⁾ 902.4	1,779.5	ניירות ערך
9,148.8	9,672.1	9,735.5	9,674.4	10,000.9	אשראי לציבור
(91.0)	(90.7)	(108.9)	(107.9)	(111.6)	הפרשות להפסדי אשראי
9,057.8	9,581.4	9,626.6	9,566.5	9,889.3	אשראי לציבור, נטו
⁽²⁾ 78.6	⁽²⁾ 112.8	⁽²⁾ 139.5	⁽²⁾ 149.7	156.9	בניינים וציוד
-	-	2.0	1.6	1.2	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
7.2	20.9	21.7	40.4	195.1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
⁽²⁾ 55.2	⁽²⁾ 49.0	⁽²⁾ 160.0	⁽³⁾⁽²⁾⁽¹⁾ 146.2	125.6	נכסים אחרים
⁽²⁾ 11,481.8	⁽²⁾ 12,287.7	⁽²⁾ 13,459.8	⁽³⁾⁽²⁾⁽¹⁾ 14,084.8	14,219.5	סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
9,064.6	9,813.7	11,071.1	10,977.2	11,019.0	פיקדונות הציבור
76.2	63.3	51.5	42.5	39.4	פיקדונות מבנקים
0.8	-	0.7	5.0	0.8	פיקדונות הממשלה
-	-	27.5	582.7	387.3	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר
1,611.9	1,581.0	1,406.0	1,503.1	1,634.8	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
15.0	16.4	12.3	39.0	195.2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
69.5	123.0	⁽²⁾ 200.2	⁽²⁾⁽¹⁾ 184.9	159.0	התחייבויות אחרות
10,838.0	11,597.4	⁽²⁾ 12,769.3	13,334.4	13,435.5	סך כל ההתחייבויות
643.8	690.3	⁽²⁾ 690.5	⁽³⁾⁽²⁾⁽¹⁾ 750.4	784.0	הון עצמי
11,481.8	12,287.7	⁽²⁾ 13,459.8	⁽³⁾⁽²⁾⁽¹⁾ 14,084.8	14,219.5	סך כל ההתחייבויות וההון

- (1) הוצג מחדש בשל התאמת שווי הנכסים שנרכשו על ידי הבנק ויצירת רווח מרכישה במחיר הזדמנותי בסך של 57.1 מיליוני ש"ח. על פי הנחיית המפקח על הבנקים, רווח זה נרשם כהכנסה נדחית אשר תופחת על פני תקופה של 5 שנים בקו ישר (11.4 מיליוני ש"ח לשנה) ממועד הרכישה ביום 15 בדצמבר 2013, ונכללת בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות אחרות.
- (2) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היזון עלויות תוכנה לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1 לדוחות הכספיים](#).
- (3) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1 לדוחות הכספיים](#).

להלן יחסים פיננסיים ומדדי ביצוע עיקריים לחמש השנים האחרונות

31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
1.5%	1.7%	1.9%	2.2%	2.3%	הכנסות ריבית, נטו לסך המאזן
1.3%	1.7%	1.9%	2.44%	2.51%	פער הריבית בין נכסים כספיים שהניבו הכנסות בניכוי עלויות על התחייבויות
0.17%	0.37%	0.57%	0.19%	0.41%	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו
0.03%	0.11%	0.09%	0.04%	0.08%	מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך האשראי לציבור, נטו
0.14%	0.31%	0.45%	0.15%	0.30%	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך כלל סיכון האשראי לציבור
2.6%	2.6%	2.7%	3.3%	3.4%	סך כל ההכנסות לסך המאזן
55%	44%	36%	42%	39%	הכנסות שאינן מריבית להוצאות תפעוליות ואחרות
41%	33%	29%	32%	30%	הכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות
2.0%	1.9%	2.2%	2.5%	2.6%	סך כל ההוצאות התפעוליות ואחרות לסך המאזן
75%	75%	80%	76%	77%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות ואחרות מסך כל ההכנסות
2.0%	2.0%	2.1%	2.4%	2.4%	עלות ממוצעת כוללת ⁽¹⁾ - יחס הוצאות לנכסים
24%	33%	23%	31%	31%	שיעור ההפרשה למס מהרווח לפני מיסים
0.4%	0.3%	0.1%	0.49%	0.35%	רווח נקי לסך כל הנכסים הממוצעים
7.2%	4.9%	1.8%	9.0%	6.3%	רווח נקי להון ממוצע (תשואה להון)
7.3%	4.8%	2.0%	10.8%	6.6%	רווח כולל להון ממוצע
0.63	0.47	0.18	0.92	0.69	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק
79%	72%	72%	68%	70%	אשראי לציבור, נטו למאזן
13%	5%	5%	6%	13%	ניירות ערך לסך המאזן
79%	82%	82%	78%	77%	פיקדונות הציבור לסך המאזן
100%	115%	115%	115%	111%	פיקדונות הציבור לסך האשראי לציבור, נטו
5.6%	5.1%	5.1%	5.3%	5.5%	הון למאזן
9.1%	9.7%	9.3%	9.6%	9.7%	הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון
13.7%	14.4%	13.9%	14.3%	13.4%	ההון הכולל לנכסי סיכון
-	-	-	-	5.2%	יחס המינוף ⁽²⁾
-	-	-	-	403%	יחס כיסוי נזילות (LCR) ⁽²⁾

(1) הוצאות תפעוליות ואחרות מסך יתרה ממוצעת של נכסים (כולל התחייבויות בלתי תלויות ללא נגזרים)
(2) הוראת גילוי זו חלה החל מיום 1.4.2015, לא נדרש לתת גילוי למספרי ההשוואה.

1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

בהתאם למסמכי מדיניות ניהול הסיכונים השונים של הבנק ולהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, מבוצע ניטור שוטף אחר הסיכונים אליהם חשוף הבנק. ניטור זה נועד להבטיח היערכות מתאימה לניהול הסיכון, מניעת התממשותו וניטור הימצאות הבנק בתחום המגבלות שנקבעו על ידי הדיקטוריון ובנק ישראל. בנוסף, הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלות או עשויים לחול או להשפיע על הבנק, ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים. בטיפול בסיכונים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזוהים באופן הבא:

סיכון מוביל - מייצג גורם סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו או ההסכמים שהבנק צד להם אשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או חמורה יותר. לפירוט בדבר הסיכונים ודירוג מידת החשיפה/השפעה על הבנק [ראה להלן בפרק הסיכונים ודרכי ניהולם](#).

סיכון מתפתח - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.

להלן טבלה המרכזת את הסיכונים המתפתחים בבנק:

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון רגולטורי	השלכות הרגולציה בכל הקשור להטלת מגבלות משמעותיות על פעילות הבנק והצבת דרישות מכבידות נוספות
סיכון ציות	הסיכון שעל תאגיד תוטל סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות צרכניות, חוקי מיסוי, ודרישות בתחום הלבנת הון ומימון טרור.
סיכון סייבר	אפשרות תקיפת הסייבר על מערכות IT של הבנק ואתרי הבנק
סיכון מקר-כלכלי וסיכון משקי	סיכון שהבנק עשוי להיות מושפע ממנו בעקבות הרעה בנתונים מקרו כלכליים בישראל וסיכונים משקיים אחרים ובעיקר בגין שיעורי האבטלה.

תיאור הסיכונים המתפתחים וניהולם:

סיכון רגולטורי: בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בין היתר, יישום הוראות באזל 3, הטלת מגבלות על מתן הלוואות לדירור ודרישות בנוגע ליחס המינוף של הבנק. דרישות נוספות או לחילופין הקשחת הדרישות הקיימות בתחומים אלה עלולות להוות מגבלה אפקטיבית במידה ויפעלו באופן נוקשה על הבנק ועשויים להקשות להוציא אל הפועל את האסטרטגיה העסקית של הבנק.

הבנק מנהל את הפעילות העסקית במסגרת תכנון הון המותאם לדרישות הפיקוח תוך שמירה על יעדי הון מעבר לדרישה המזערית הנדרשת. במקביל, פועל הבנק ליישום כלים להפחתת נכסי הסיכון, שיפור פרקטיקות ניהול הסיכונים ולהפחתת דרישות ההון. למידע בדבר תכנון ההון של הבנק ראה להלן [פרק הון והלימות הון](#).

בנוסף, קיימות יוזמות של הפיקוח על הבנקים שמטרתן, בין היתר, הגברת התחרותיות והתייעלות תפעולית במערכת הבנקאית בישראל. לצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום, המלצות ועדת שטרומ, פתיחת תחרות בתחום מתן אשראי על ידי גופים מוסדיים וגופים חוץ-מוסדיים, הקמת מאגר נתוני אשראי, המשך פעילות הפיקוח לביטול גביית עמלות או הגבלתן בסכום ועוד. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך ולאמוד השפעתן על הבנק.

סיכון ציות: המשך מגמת הטלת קנסות ועיצומים על בנקים בהקשר להפרות של הנחיות רגולטוריות, כגון בדבר סיוע בהעלמות מס ומניעת מימון טרור והלבנת הון מהווה מוקד תשומת הלב של הנהלת הבנק בכל הקשור למאמץ מתמשך של הבנק בחיזוק הפרקטיקות לניהול סיכונים אלה ומניעתם. בנוסף, הבנק מקדיש תשומת לב מוגברת לסיכון ההולך ומתגבש בכל הקשור ליחסי בנק-לקוח ופרקטיקות של פניה יזומה ללקוחות ומתן שירות ללקוח (conduct risk). לבנק פונקציית ציות אשר אמונה לפעול למניעה וניהול סיכונים אלה בעקביות עם מדיניות ממשל תאגידי של הבנק ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

סיכון סייבר: הבנק, כמו יתר הבנקים במערכת הבנקאית בישראל חשופים להתקפות סייבר ותקריות קיברנטיות. זהו אחד הסיכונים הלא פיננסיים המהותיים אליהם חשופים הבנקים בשל אפשרות תקיפת הסייבר על מערכות IT של הבנק ואתרי הבנק, אשר עשויה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, גניבת נתוני הלקוחות ופגיעה במוניטין הבנק. הנזקים בגין אירועים אלה עשויים להיות גם חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ו/או פגיעה בבסיס הלקוחות. דוגמה להתממשות הסיכון, במהלך חודש ינואר 2016 הודיע הבנק על פריצת שנתגלתה לאתר מידע בניירות ערך, הנפרד מהאתר המרכזי של הבנק. דיווח על כך נמסר לפיקוח על הבנקים.

האתר שנפרץ, שהכיל מידע בלבד בתחום ניירות הערך ללא אפשרות לביצוע פעולות, הורד מרשת האינטרנט ביוזמת הבנק. בבדיקות שערך ועורך הבנק, ביעוץ עם גורמים מומחים ובתיאום עם גורמים ממלכתיים האמונים על אכיפת הסייבר בישראל, עולה כי הפריצה בוצעה על ידי גורמים אקטיביסטים העונים את ישראל, השייכים לארגון "אנונימוס". הפעולה בוצעה מחוץ לגבולות המדינה.

הערכת הבנק כי מדובר בכ-38,000 רשומות, מתוכן כ-6,000 חשבונות פעילים של הבנק בתחום ניירות ערך. היתר, לקוחות היסטוריים של חבר הבורסה שנרכש בשנת 2013, שקיבלו מידע במסגרת אתר נפרד זה. הודעה נמסרה למבטחי הבנק.

דוגמה זו ממחישה מוחשיות האיום ולאור מהותיות הסיכון הבנק ממשיך להשקיע בשיפור הגנת מערכות IT בפני ההתקפות הקיברנטיות ונוקט באמצעי ההגנה בפני דלף מידע ושמירת נתוני הלקוחות. בנוסף, לבנק קיימת שמירה של נתונים ואתרים חלופיים אשר נועדו לאפשר לבנק את המשכיות העסקית וחזרה לפעילות תקינה תוך זמן קצר. כמו כן, הבנק נוקט הסדרי ביטוח בפני נזקים אפשריים בגין תקריות קיברנטיות. לפירוט נוסף בדבר הסיכון התפעולי ובדבר סיכון מערכות מידע ראה להלן [פרק הסיכונים ודרכי ניהולם](#).

סיכון מאקרו כלכלי וסיכון משקי: פעילות הבנק תלויה בעיקר בסביבה העסקית ומקרו-כלכלית בישראל. מצב הכלכלה בישראל, מצב המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור וכפועל יוצא רמת ההכנסה של משקי הבית ושיעור האבטלה הם גורמי הסיכון המרכזיים לאיכות תיק האשראי בבנקים שפועלים באשראי קמעונאי ואשראי לדיר. בשלב זה הבנק סבור שלא נשקף סיכון משמעותי, זאת לאור מדדים מקרו-כלכליים טובים של ישראל. עם זאת, התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק ומודלים לביצוע תרחישי קיצון, מביאים בחשבון, בזירות המתחייבת את הסיכונים שעדיין קיימים בכלכלה במשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי ביצועים לתכנון הון שמרני וזהיר וכן בין שיקולי תשואה לסיכון.

1.4. תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית

לבנק תוכנית אסטרטגית אשר במרכזה צמיחה קמעונאית מבוקרת תוך הגדלת בסיס הלקוחות וסל המוצרים והשירותים למשקי בית, תוך גיוון ופיזור תחומי הפעילות הקמעונאיים שלו, דוגמת חשבונות עו"ש, אשראי צרכני, פיקדונות ושירותי מסחר בניירות ערך (להלן בדוח זה: "התכנית" או "התכנית האסטרטגית").

על פי התכנית, אסטרטגיית הצמיחה מלווה בהצעת ערך מבודלת ללקוחות תוך פיתוח התמחותו הקמעונאית של הבנק. בבסיסה של התכנית האסטרטגית, הפחתת הסיכון הסיסטמי של הבנק, על-ידי גיוון הלקוחות ומקורות ההכנסה המימוניים בדגש על פעילות במגזר משקי הבית, הן בגיוס פיקדונות, והן במתן אשראי ובכלל זה אשראי צרכני.

לצורך הגשמת יעדי התכנית כאמור לעיל פועל הבנק במספר קווי פעולה שהוגדרו בתכנית האסטרטגית כדלהלן:

- הרחבת פעילותו של הבנק, בדגש על הרחבת הפעילות בתחומי העו"ש, האשראי הצרכני וניירות הערך.
- שימוש נרחב באמצעים טכנולוגיים לתקשורת עם הלקוח הכוללים בנקאות רב-ערוצית ואפשרות לפתיחת חשבון פיקדון, וחשבון למתן אשראי באינטרנט, תוך הקטנת התלות בפעילות הסניפים הפיזיים.
- הצעת ערך פיננסית טובה יותר ללקוח, הן בתחום החסכונות והפיקדונות והן בשירותים צרכניים נוספים. העמקת מודעות הצרכנים לדימוי הבנק כבנק תחרותי ויצירתי.
- הרחבת הפעילות והעמקת ההתמחות של הבנק בתחומי ניירות ערך, תוך מינוף היכולות המקצועיות ובסיס הלקוחות שנרכשו על ידי הבנק במיזוג שנעשה בין הבנק וכלל פיננסיים בטוחה בשנת 2013.
- השקעה בשיפור, בשדרוג ובפיתוח מערכות המחשוב - במהלך 5 השנים האחרונות השקיע הבנק כ-211 מיליון ש"ח בשדרוג מערכות ה-IT שלו.

הבנק נמצא במהלך הדרגתי שמטרתו גיוס של חשבונות עו"ש בקרב משקי הבית (חשבונות פרטיים) מקרב לקוחות קיימים וחדשים כאחד בשנים הקרובות. לשם כך גיבש הבנק הצעת ערך הכוללת פטור גורף מעמלות עו"ש ליחידים תושבי ישראל.

חשבון העו"ש נחשב למוצר עוגן ולפיכך ההתרחבות בתחום חשבונות העו"ש צפויה לתרום להפחתת סיכונים האשראי על ידי העמקת הקשר עם הלקוחות וגיוון המוצרים הבנקאיים. כמו כן, היא צפויה לאפשר לבנק להרחיב לאורך זמן את בסיס הלקוחותיו. הגדלת הרווחיות צפויה להיות מושגת בעקבות מכירת המוצרים הנלווים.

מטרת הבנק היא לשרת את הלקוחות תוך שמירה על בסיס עלויות צר ומיטבי ולכן פותח קונספט של סניף וידאו (להלן סניפי VC) המאויש על ידי עובד או שניים במשמרת ונשען על טכנולוגיה המאפשרת שיחת וידאו בין הלקוח לבנקאי מתמחה במוקד הטלפוני.

בתחום האשראי הצרכני, ממשיך הבנק בהתאם לתכנית האסטרטגית שלו את המהלך אשר החל בשנת 2010, למתן אשראי צרכני ללקוחות הבנק וללקוחות חדשים, הנמנים על מגזר משקי הבית. מהלך זה מביא בהדרגה לפיזור תיק האשראי של הבנק אשר מרוכז במשכנתאות. מאז שנת 2010 ניתן האשראי הצרכני להיקף נרחב של לקוחות. הדירקטוריון והנהלה ממשיכים לעקוב אחר תהליך חיתום האשראי הצרכני ובכלל זה שיפור מודלי החיתום וביצוע תהליך מתמשך של הפקת לקחים. בשנה האחרונה המשיך היקף התיק והלווים לגדול תוך שיפור באיכות חיתום האשראי. הבנק רואה בתחום זה מנוע צמיחה משמעותי לרווחיו.

בסוף שנת 2014 לאור השינויים התומכים בסביבה הרגולטורית השיק הבנק אפשרות לפתיחת חשבון באינטרנט לצורך קבלת הלוואה ללקוחות חדשים ללא צורך הגעה לסניף. הבנק רואה באפיק זה מנוע צמיחה חשוב להתפתחותו ללא צורך בהגדלה משמעותית של פריסת הסניפים פיזית.

השינוי בהגדרת ליבת הפעילות של הבנק וההרחבה של נקודות המגע עם הלקוח ושל היצע השירותים הקמעונאיים מלווים בבחינה קפדנית על ידי הבנק של השינויים בפרופיל הסיכונים הנגרם ממאפייני הפעילות החדשים ובהקצאות ההון הנדרשות להלימת הסיכונים האמורים.

כמו כן, העמקת השיח הציבורי בישראל לגבי איכות השירות והצעת הערך הפיננסית של לקוחות קמעונאים מביאה לקוחות לבחון את החלופות העומדות בפניהם, ובפרט לשקול מעבר מבנק האם שלהם למוצרים תחרותיים אחרים. בתחום הפיקדונות וניירות הערך בנק ירושלים מציע שירותים באיכות גבוהה, והצעת ערך פיננסית טובה משמעותית, ובניגוד לנהוג במערכת הבנקאית, הבנק מציע שירותים אלו גם ללקוחות קמעונאים קטנים. נדידת הלקוחות הצפויה בשנים הקרובות מהווה הזדמנות משמעותית לגידול בעסקי הבנק. שינוי אפשרי במפת התחרות בשוק כתוצאה מהתמקדות הבנקים בשוק הקמעונאי כאמור, תומנת אתגרים דוגמאת כניסת "שחקנים" חדשים לזירה.

הבנק פועל ליישום מדיניות ענפית סלקטיבית בתחום מתן אשראי למימון פרויקטי ונדל"ן למגורים במסגרת ליווי סגור, בדגש על פוטנציאל צמיחה וללא עליה ברמת הסיכון הקיימת. לצורך כך, פועל הבנק ליצירת שיתופי פעולה בין הבנק לבין חברות ביטוח וגופים מוסדיים אחרים לשם מתן אשראי לליווי פרויקטים (מודל האופרטור) והנפקת בטוחות לפי חוק מכר (דירות) וערבויות אחרות. אסטרטגיה זו מאפשרת לבנק להגדיל את היקף הפרויקטים שבטיפולו, בהתאם למדיניות הבנק, שימוש במומחיות שנצברה, כניסה לעסקאות גדולות ומורכבות ופיזור הסיכון ובהתאמה להגדיל את התשואה להון הנובעת מפעילות זו תוך הקטנת הסיכון.

תהליך תכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופה פני עתיד. תכנון ההון נאות מאפשר להתאים את ההון הבנק לסיכונים הצפויים להיווצר לאור האסטרטגיה של הבנק ויעדיו העסקיים ולהבטיח את הלימות ההון הדרושה. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש של התאגיד. כמו כן הבנק בוחן את האופטימיזציה של הרכב ההון בין היתר ע"י גיוס מכשירי חוב המירים להון (CoCo).

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

פרק 2 - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות בסביבה הכלכלית

המשק הישראלי צמח בשנת 2015 בשיעור של כ- 2.4% (אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) לעומת צמיחה בכלל מדינות ה-OECD בשיעור של 2.1%. כמו כן חל שיפור בשוק העבודה ונתוני הלמ"ס מצביעים על שיעור האבטלה בישראל לסוף שנת 2015 של 5.2%, לעומת שיעור של 5.6% בסוף שנת 2014.

מדד המחירים לצרכן (מדד בגין) בשנת 2015 ירד בשיעור של 1.0%, בהמשך לירידה של 0.2% בשנת 2014. שיעור הנמוך של האינפלציה ב-2015 נבע במידה רבה מהירידה החדה במחירי האנרגיה ומהפחתת המע"מ בשיעור של 1%. שער השקל מול הדולר נחלש בשנת 2015 בשיעור של כ- 0.3% אך התחזק מול האירו ב- 10.1%.

בנק ישראל הוריד בחודש מרץ 2015 את הריבית ב- 0.15%, לשיעור של 0.1% והיא צפויה להישאר ברמה נמוכה עד סוף שנת 2016.

בסיכום שנת 2015 נרשמה מגמה חיובית בשוקי הון. מדד ת"א 25 רשם עליה של כ-4.4%, מדד ת"א 100 רשם עליה של כ-1.6% ומדד איגרות החוב הממשלתיות רשם עליה של כ-2.0%. המחזור היומי הממוצע במניות הסתכם ב- 1.4 מיליארד שקלים, עליה של כ- 19.4% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מתחילת השנה גויסו בשוק המניות כ- 39.3 מיליארד שקלים, עלייה של כ- 163.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. במקביל לגידול בפעילות שוק ההון במשק, חל גידול בפעילות נ"ע בבנק ירושלים. ההכנסות מעמלות נ"ע גדלו מ- 47.3 מ"ח בשנת 2014 ל- 55.2 מ"ח בשנת 2015, גידול של כ- 17%.

בשנת 2015 נמכרו 32,370 דירות חדשות, עליה של כ- 40.3% לעומת שנת 2014. בחלוקה לפי מחוזות נרשמה עליה במספר הדירות החדשות שנמכרו: במחוז הצפון כ-118%, במחוז ירושלים כ-31%, במחוז המרכז כ-23%, במחוז תל-אביב כ-25%, במחוז הדרום כ-63% ובמחוז חיפה כ-63%.

במקביל לעליה במכירות של דירות, במהלך שנת 2015 בוצעו 64.7 מיליארד שקלים הלוואות לדיר, לעומת 51.4 מיליארד שקלים אשתקד, גידול של 25.8%. מזה 65% במגזר הלא צמוד ו- 34% במגזר המדדי, לעומת 57% ו- 41% בהתאמה בשנה הקודמת. בנק ירושלים ביצע בשנת 2015 כ- 1.4 מיליארד ש"ח הלוואות לדיר, ומנגד נפרעו כ-1.4 מיליארד ש"ח. ביצועי הבנק מהווים כ- 1.9% מסך הביצועים של המערכת.

חובות של משקי הבית שלא לדיר כבר הגיעו בשנת 2015, לסך של 151 מיליארדי שקלים, עליה של 6.6% ביחס לשנת 2014. 82.8% מסך חובות משקי הבית הם מבנקים, 9.0% מחברות כרטיסי אשראי, 5.0% מגופים מוסדיים, ו- 3.2% מממשלה. בבנק יתרת חובות משקי הבית שלא לדיר הסתכמה בשנת 2015 בכ- 1 מיליארדי שקלים.

בדצמבר 2015 הוגש דוח ביניים של וועדת שטרם, הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים. הוועדה הוקמה על ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל לשם בחינת דרכים להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים בישראל. המלצות שפורסמו במסגרת דוח הביניים של הוועדה התייחסו בין היתר לנושאים הבאים:

- א. הקמת מאגר נתוני האשראי, שיצמצם את פערי האינפורמציה בין הבנקים לבין נתוני אשראי חוץ בנקאיים ויעניק כוח מיקוח ללקוח.
- ב. הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבנקים שמשקלם בתחום האשראי הקמעונאי עולה על 20%.
- ג. מדרגה פיקוחית מקלה על גופים שאינם מגייסי פיקדונות, שתקל על גופים חדשים להתחרות בבנקים.
- ד. ביטוח פיקדונות הינו מהלך שיסייע לבנקים הקטנים להתחרות על לקוחות נוספים, ויחזק את יכולתנו להתמודד עם המשבר הבא.

בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעת המלצות הוועדה, במידה ויושמו על פעילות הבנק.

מאפייני הפעילות של הבנק בתקופה המדווחת

פעילותו העסקית של הבנק התבצעה בשנת 2015 בעיקר בחטיבה הקימעונית, בסקטור הנדל"ן ובחטיבה הפיננסית. **החטיבה הקימעונית** משרתת באמצעות מערך הסינוף, לקוחות משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. היא אחראית על הפעלת שירותים בערוצים הישירים ומרכזת את תחומי המשכנתאות, האשראי הצרכני וחשבונות העו"ש. החטיבה פועלת באמצעות סניפים מסורתיים, סניפי VC, מוקד טלפוני ויחידות גבייה המספקים את מכלול השירותים הבנקאיים.

סקטור הנדל"ן מרכז בתוכו ליווי פרויקטים לבניה למגורים בפריסה ארצית בעיקר בשיטת הליווי הסגור, מימון פרויקטים של התחדשות עירונית (לרבות תמ"א 38 לסוגיה) ומימון קבוצות רכישה. הסקטור פועל במחלקה היושבת במטה הבנק המרכז את הפעילות הכוללת בתחום.

החטיבה הפיננסית ממונה על גיוס המקורות לפעילותו של הבנק, ניהול החשיפות הפיננסיות של הבנק הנובעות מפעילויות עסקיות, ובכלל זה על ניהול תחום פקדונות הציבור, ניהול חדרי עסקאות, ניהול נוסטרו וניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים זרים. הפעילות מתחלקת בין מספר מחלקות: מחלקת ניהול פיננסי, חדר עסקאות, מחלקת ניירות ערך ומחלקת תפעול בניירות ערך ונגזרים.

שינויים במבנה הקבוצה ובאופן ניהולה

מנכ"ל הבנק

ביום 30 באפריל 2015 הודיע מר אוריאל פז, מנכ"ל הבנק (שכהן באותה עת) על כוונתו לסיים את כהונתו כמנכ"ל הבנק. סיים כהונתו בפועל ביום 31 באוקטובר 2015.

ביום 30 ביוני, 2015 החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר גיל טופז לתפקיד מנכ"ל הבנק, בכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

ביום 2 באוגוסט, 2015 התקבלה בבנק הודעתו של המפקח על הבנקים ולפיה, אין לפיקוח על הבנקים התנגדות למינויו של מר גיל טופז כמנכ"ל הבנק וכהונתו החלה ביום 1 בנובמבר 2015.

יו"ר דירקטוריון הבנק

ביום 8 בספטמבר 2015 הודיע יו"ר הדירקטוריון, מר זאב גוטמן כי הינו מסיר את מועמדותו כדירקטור לתקופת כהונה נוספת. מר זאב גוטמן חדל לכהן כיו"ר הדירקטוריון ביום 10 לספטמבר 2015 לאחר האסיפה הכללית השנתית.

ביום 17 לספטמבר 2015, החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר זאב נהרי כיו"ר דירקטוריון הבנק וזאת על פי סעיף 11ג. (א)(3) לפקודת הבנקאות, 1941 ותקנון הבנק, עד למועד בו המינוי יובא לאישור על ידי האסיפה הכללית המיוחדת שתכנס לצורך זה ובכפוף לאישורים הנדרשים על פי דין.

ביום 11 לאוקטובר 2015 התקבלה בבנק הודעת בנק ישראל, לפיה אין לו התנגדות למינויו של מר נהרי ליו"ר דירקטוריון הבנק. מהמועד הנ"ל מכהן מר נהרי בפועל כדירקטור וכיו"ר דירקטוריון הבנק.

בהמשך, מונה מר נהרי לכהן כדירקטור בבנק על ידי אסיפה כללית מיוחדת של הבנק שהתקיימה ביום 19 בנובמבר, 2015.

[לפרטים נוספים אודות נושאי משרה בכירה ראה בפרק מממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.](#)

הפניית תשומת הלב בחוות דעתו של רואה החשבון של התאגיד הבנקאי על הדוחות הכספיים

לאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, מכר הבנק איגרות חוב אשר סווגו כאגרות חוב המוחזקות לפדיון. מכירה זאת בוצעה לאחר דיון מקדמי אשר קיים הבנק עם הפיקוח על הבנקים בסופו קיבל הבנק את דרישת הפיקוח אשר קבעה כי מכירה זו תעשה בכפוף להצגה מחדש (Restatement) של הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2014 ולשנה שנסתיימה באותו תאריך על מנת לשקף למפרע תיקון טעות בסיווג אגרות החוב מהתיק המוחזק לפדיון לתיק הזמין למכירה למועד הרכישה, לפרטים ראה [ביאור 11](#). לדוחות הכספיים.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית, באומדנים חשבונאיים קריטיים שיש להם השפעה (או שצפויה להיות להם השפעה) מהותית על מצב התאגיד הבנקאי ועל תוצאות פעילותו.

במהלך התקופה, למעט שינויים בנוגע למכתב המפקח על הבנקים בדבר היוון עלויות תוכנה ולסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה כמפורט להלן בביאור 1.ד.1 ו- 1.1 לדוח הכספי, לא חלו שינויים במדיניות החשבונאית אשר יש להם השפעה מהותית על מצב הבנק ועל תוצאות פעולותיו.

[לפרטים אודות מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים ראה להלן בפרק 4.1 לדוח זה.](#)

2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי הסתכם בשנת הדוח ב- 48.6 מיליוני ש"ח, לעומת 65.0 מיליוני ש"ח אשתקד קיטון של כ- 25%, עיקר הקיטון נובע מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי, מקיטון בהכנסות מימון שאינן מריבית ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות, מנגד נרשם גידול בהכנסות ריבית, נטו שקיזזו חלקית את ההשפעות הנ"ל.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע הייתה 6.3% לעומת 9.0% בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות והוצאות ריבית

הכנסות ריבית, נטו בשנת הדוח הסתכמו ב- 334.1 מיליוני ש"ח, לעומת 317.0 מיליוני ש"ח בשנת 2014 - גידול של כ- 5.5%. הגידול נובע מהמשך שיפור במרווחים, מגידול ביתרת האשראי הצרכני וכן מהוזלת עלות גיוס המקורות.

ההתפתחויות בשיעורי הכנסות והוצאות

להלן פערי הריבית בין נכסים כספיים שהניבו הכנסות בניכוי עלויות על התחייבויות במגזרי ההצמדה השונים:

2014	2015	
2.59%	2.74%	לא צמוד
2.22%	2.35%	צמוד למדד
2.17%	1.91%	מט"ח וצמוד מט"ח
2.44%	2.51%	סך הכול פער הריבית

להלן היקף הפעילות והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי ההצמדה השונים:

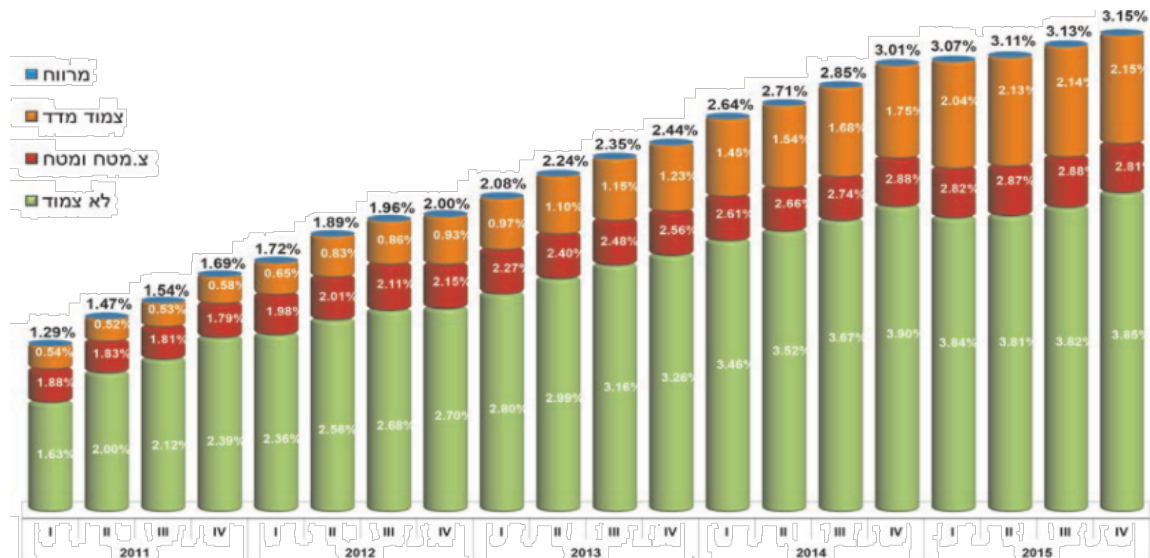
2014			2015			
תרומה להכנסות ריבית, נטו		היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו		היקף פעילות	
במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	
202.7	64%	60%	217.8	65%	60%	לא צמוד
85.7	27%	30%	81.3	24%	28%	צמוד ⁽¹⁾
28.6	9%	10%	35.0	11%	12%	מט"ח ⁽²⁾
317.0	100%	100%	334.1	100%	100%	סה"כ

(1) הכנסות המגזר הצמוד כוללות גם הפרשי הצמדה.

(2) הכנסות מגזר המט"ח אינן כוללות הפרשי שער על הקרן והשפעת מכשירים נגזרים.

לפירוט נרחב ראה [נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית בפרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי](#).

להלן נתוני מרווח האשראי - ממוצע רבעוני בשנים 2011-2015.

הוצאות בגין הפסדי אשראי

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת הדוח הסתכמו בכ- 40.4 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 18.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר השינוי נובע מהכנסה בסיום תהליך גביית חוב עבר בסך 8.0 מיליוני ש"ח אשר נרשמה בתקופה המקבילה אשתקד וכן מגידול בהפרשה בגין אשראי קימעונאי.

להלן יחס ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור נטו (כולל סיכון אשראי חוץ מאזני) בפריסה רב שנתית:

31 בדצמבר				
2011	2012	2013	2014	2015
0.17%	0.37%	0.57%	0.19% ⁽¹⁾	0.41%
0.14%	0.31%	0.45%	0.15% ⁽²⁾	0.30%

(1) בנטרול ההכנסה בסיום תהליך גביית חוב עבר יחס ההוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו לשנת 2014 עומד על 0.27%.

(2) בנטרול ההכנסה בסיום תהליך גביית חוב עבר יחס ההוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו לשנת 2014 עומד על 0.22%.

[לפירוט נרחב ראה להלן במסגרת הדיון על התפתחות האשראי לציבור והדיון על סיכון האשראי המופיעים בפרק ג - סקירת הסיכונים](#)

הכנסות שאינן מריבית

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב- 142.7 מיליוני ש"ח לעומת 147.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד קיטון של כ- 4% הנובע בעיקר מהסיבות כדלהלן:

הכנסות מימון שאינן מריבית בשנת הדוח הסתכמו ב- 0.9 מיליוני ש"ח, לעומת 18.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נובע מירידה ברווחי הנוסטרו וכן משערוך של נגזרי מדד.

העמלות בשנת הדוח הסתכמו ב- 124.5 מיליוני ש"ח, לעומת 118.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מגידול בעמלות בגין פעילות בניירות ערך.

הכנסות אחרות בשנת הדוח הסתכמו ב- 17.3 מיליוני ש"ח, לעומת 11.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע מרווחי הון ממכירת מבנים.

הוצאות והפרשה למיסים

ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת הדוח הסתכמו ב- 365.8 מיליוני ש"ח, לעומת 352.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - גידול של כ- 4%. עיקר הגידול נובע מגידול בהוצאות פחת ומיחשוב (מוצג בסעיף הוצאות אחרות) וזאת על רקע השפעת יישום התכנית האסטרטגית של הבנק.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 7](#) בדוחות הכספיים.

הוצאות השכר בשנת הדוח הסתכמו ב- 166.3 מיליוני ש"ח לעומת 171.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מירידה בעלות תגמול משתנה.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בשנת 2015 בסך של 22.0 מיליון ש"ח. שעור המס האפקטיבי בשנת 2015 הגיע לכ- 31.16% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי במוסדות כספיים של 37.58% ובהשוואה לשיעור מס אפקטיבי של 30.92% אשתקד. הקיטון מול שיעור המס הסטטוטורי נובע בעיקר בגין הכנסות פטורות ובגין שיעורי מס נמוכים בהכנסות מחברות הבנות.

[לפירוט נוסף אודות תקופות הביניים ראה נספח 2 - רווח והפסד ומאזן רב רבעוני בפרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.](#)

הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיות מידע⁽¹⁾, ⁽²⁾

היקף ההשקעה בעלויות תוכנה הסתכם בשנת 2015 בכ- 47.9 מיליוני ש"ח

2014 ⁽³⁾	2015	
הוצאות שנרשמו בדוח רווח והפסד		
20.0	18.7	הוצאות בגין שכ"ע ונלוות
31.4	39.5	הוצאות בגין פחת
42.3	49.2	מחשוב (הוצאות אחרות)
93.7	107.4	סך הכל הוצאות
עלויות שנרשמו כנכסים		
7.9	13.8	היוון בגין שכ"ע ונלוות ⁽⁴⁾
34.7	35.0	עלויות תוכנה נוספות וציוד מיחשוב
42.6	48.8	סך הכל
יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע		
97.1	104.5	עלות מופחתת (עלויות תוכנה)
7.2	5.11	עלות מופחתת (ציוד מיחשוב)
104.3	109.6	סך הכל

(1) מערך טכנולוגיית המידע כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 357 "ניהול טכנולוגיית המידע".

(2) לפרטים אודות מערך טכנולוגיות המידע בבנק ראה להלן [בפרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי](#).

(3) הוצג מחדש לאור יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 2.1.1](#). לדוחות הכספיים

(4) הגידול בשנת 2015 נובע בעיקר מקליטה לבנק של עובדי ספק חיצוני לצורך פיתוח עצמי של תוכנה.

התפתחויות בסעיפי רווח כולל אחר

הרווח הכולל האחר (לאחר השפעת המס) הסתכם בשנת הדוח בסך 2.1 מיליוני ש"ח לעומת רווח של 12.6 מיליוני ש"ח בשנת 2014 קיטון של כ- 10.5 מיליוני ש"ח הנובע בעיקרו מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו (לאחר השפעת המס) אשר הסתכמו בשנת הדוח ברווח של כ- 2.6 מיליוני ש"ח לעומת של 13.1 מיליוני ש"ח בשנת 2014.

לפרטים אודות קרן הונית שלילית בחלוקה לטווחים של משך הזמן ושיעור הירידה ראה [ביאור 12](#) לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות הרווח הכולל האחר ראה [ביאור 10](#) לדוחות הכספיים.

2.3. המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

ההתפתחויות בסעיפי הנכסים וההתחייבויות

סך כל המאזן ליום 31 בדצמבר 2015, הסתכם ב- 14,220 מיליוני ש"ח, לעומת 14,085 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014, גידול של כ- 1%.

מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך

יתרת הנכסים הנזילים (מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך) ליום 31 בדצמבר 2015, הסתכמה ב- 3,852 מיליוני ש"ח, לעומת 4,180 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014 קיטון של כ- 8%.

יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2015, הסתכמה ב- 2,072 מיליוני ש"ח, לעומת 3,278 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014 קיטון של כ- 37%.

יתרת ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2015, הסתכמה ב- 1,780 מיליוני ש"ח, לעומת 902 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014, גידול של כ- 97%.

להלן הרכב תיק ניירות הערך:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	תנועות שוטפות ⁽¹⁾	שער ⁽²⁾	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	שינוי יתרות-%
636.4 ⁽³⁾	567.4	7.6	1,211.4	91%
266.0	303.5	(1.4)	568.1	112%
902.4	870.9	6.2	1,779.5	97%

(1) כולל קניות, מכירות, פדיונות ותקבולי ריבית.

(2) כולל רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בניירות ערך זמינים למכירה ובניירות ערך למסחר, הכנסות מריבית, הפרשי שער ושערות.

(3) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

אשראי לציבור

יתרת האשראי לציבור נטו, הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015, ב- 9,889 מיליוני ש"ח, לעומת 9,567 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014 גידול של כ- 3%.

להלן טבלת נתוני אשראי:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	ביצועים בתקופה ⁽¹⁾	פירעונות בתקופה ⁽²⁾	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	שינוי יתרות-%
6,914	1,440	1,390	6,964	1%
765	766	673	858	12%
7,679	2,206	2,063	7,822	2%
1,069	1,022	963	1,128	6%
387	199	100	486	26%
432	190	169	453	5%
9,567	3,617	3,295	9,889	3%
9,674	3,617	3,290	10,001	3%

(1) כולל מיחזורים

(2) בניכוי צבירת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער.

לפירוט נוסף ראה [להלן במסגרת הדיון על התפתחות האשראי לציבור והדיון על סיכון האשראי המופיעים בפרק 3.1 לדוח זה וכן בדוח על הסיכונים המוצג באתר האינטרנט של הבנק.](#)

פיקדונות הציבור

יתרת פיקדונות הציבור הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015, ב- 11,019 מיליוני ש"ח, לעומת 10,977 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014.

להלן הרכב פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה

השינוי באחוזים	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח			
3%	6,662	6,884	פיקדונות שקליים וחשבונות עו"ש
(5%)	2,453	2,324	תכניות חסכון ופיקדונות צמודים למדד
(3%)	1,862	1,811	פיקדונות במט"ח וצמודי מט"ח
0.4%	10,977	11,019	סה"כ פיקדונות הציבור

לפרטים אודות סוגי פיקדונות ופיקדונות לפי סדר גודל ראה [ביאור 19](#) פיקדונות הציבור.

פעילות חוץ מאזנית בניירות ערך המוחזקים בידי הציבור

נכון ליום 31 בדצמבר 2015 מספר הלקוחות המחזיקים תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק עומד על כ- 14 אלפי לקוחות בדומה לסוף שנת 2014. יתרת תיקי ניירות ערך של לקוחות אלה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015, לכ- 12.8 מיליארדי ש"ח.

אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

יתרת אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015, ב- 1,635 מיליוני ש"ח (מזה - יתרת כתבי התחייבויות נדחים בסך של 406 מיליוני ש"ח) לעומת 1,503 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014 (מזה - יתרת כתבי התחייבויות נדחים בסך של 482 מיליוני ש"ח).

ביום 12 באוקטובר 2015, הנפיקה ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ (חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק) 296.3 מיליוני ש"ח ערך נקוב כהרחבת סדרה נסחרת (סדרה ט') תמורת 314.9 מיליון ש"ח על פי דוח הצעת מדף מיום 11 באוקטובר 2015.

נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

יתרת נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 195 מיליוני ש"ח (מזה כ- 191 הינם עבור פעילות לקוחות) לעומת 40 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014. (מזה כ- 19 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

יתרת התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 195 מיליוני ש"ח (מסכום זה כ- 191 הינם עבור לקוחות) לעומת 39 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014. (מזה כ- 17 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות)

נכסים והתחייבויות אחרים

יתרת ניירות ערך שהושאלו הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015, בכ- 387 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 583 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014.

ההתפתחויות בסעיפים חוץ מאזניים נוספים

יתרת ההלוואות מפיקדונות לפי מידת גביה (הלוואות לזכאים מכספי ממשלה) הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015, ב- 1,152 מיליוני ש"ח, לעומת 1,418 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014, קיטון של כ- 19%. הקיטון נובע מצמצום בהיקף יתרות הלוואות לזכאים בין השאר בעקבות מהלך שיזם משרד השיכון, בשיתוף בנק ישראל אשר החל בסוף שנת 2014, לעידוד פירעון מוקדם, או מחזור, של הלוואות אלו. ההכנסות מעמלות גביה לפי מידת גביה הסתכמו בשנת 2015 ב- 12.3 מיליוני ש"ח לעומת 15.5 מיליוני ש"ח בשנת 2014.

החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ (חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק) עוסקת בהחזקת חשבונות ונכסים פיננסיים של תושבי חוץ ואחרים בנאמנות.

יתרת הנכסים בנאמנות בהחזקת החברה לימים 31 בדצמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2014, וכן הכנסותיה בשנים אלו, הינן בסכומים שאינם מהותיים.

[לפירוט אודות נתונים רבעוניים ראה נספח 2 - רווח והפסד ומאזן רב רבעוני בפרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.](#)

הון והלימות הון

להלן יחס ההון לרכיבי סיכון:

31 בדצמבר	
2014	2015
במיליוני ש"ח	

א - הון לצורך חישוב יחס ההון

747.7	778.6	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
-	-	הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
359.6	292.1	הון רובד 2, לאחר ניכויים
1,107.3	1,070.7	סך הכל הון כולל

ב - יתרות משוקללות של נכסי סיכון

6,918.9	7,201.1	סיכון אשראי
33.2	72.0	סיכויי שוק
698.7	740.7	סיכון תפעולי
7,650.8	8,013.8	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באחוזים	
---------	--

ג - יחס ההון לרכיבי סיכון

9.8	9.7	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.5	13.4	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0	9.3	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.5	12.8	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

הון עצמי	הון עצמי רובד 1	הון רובד 2	הון כולל
750.4	747.7	359.6	1,107.3
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014 ⁽¹⁾			
48.6	48.6	-	48.6
רווח נקי לתקופה ⁽²⁾			
(17.1)	(17.1)	-	(17.1)
דיבידנד			
2.1	2.1	-	2.1
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס ⁽³⁾			
-	(2.7)	-	(2.7)
ניכויים			
-	-	(71.9)	(71.9)
קיטון ביתרת כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון רובד 2			
-	-	4.4	4.4
גידול בהפרשה קבוצתית המוכרת כהון רובד 2			
784.0	778.6	292.1	1,070.7
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015			

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היזון עלויות תוכנה, לפרטים [ביאור 1.1.1-2.1.1](#). לדוח הכספי השנתי

כמו כן, ביום 11 בפברואר, 2016 בשל השינויים המהותיים בדרישות הרגולטוריות בקשר ליחס הלימות ההון רובד 1 ולאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, מכר הבנק אגרות חוב אשר סווגו כאגרות חוב המוחזקות לפדיון. מכירה זאת בוצעה לאחר דיון מקדמי אשר קיים הבנק עם הפיקוח על הבנקים בסופו קיבל הבנק את דרישת הפיקוח אשר קבעה כי מכירה זו תעשה בכפוף להצגה מחדש (Restatement) של הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2014 ולשנה שנסתיימה באותו תאריך על מנת לשקף למפרע תיקון טעות בסיווג אגרות החוב מהתיק המוחזק לפדיון לתיק הזמן למכירה למועד הרכישה.

(2) [ראה לעיל פירוט רווח ורווחיות בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר](#)

(3) [ראה לעיל פירוט התפתחויות בסעיפי רווח כולל אחר בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר](#)

[לפירוט נוסף בדבר שינויים בהון העצמי ראה הדוחות הכספיים, דוח על השינויים בהון העצמי.](#)

יתרת כתבי התחייבויות נדחים שהונפקו לציבור ופיקדונות נדחים שגויסו ממשקי בית ומלקוחות מוסדיים, הנכללת בהון רובד 2 לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון, הסתכמה ב- 31 בדצמבר 2015, ב- 201 מיליוני ש"ח, לעומת 273 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014.

ביום 30 במאי, 2013 פרסם בנק ישראל הוראות נוהל בנקאי תקין מעודכנות המאמצות את המלצות באזל II ובאזל III החל מיום 1 בינואר 2014 במערכת הבנקאית בישראל (הוראות ניהול בנקאי תקין 201 - 211).

בהוראות הנוהל הבנקאי נקבע כי על התאגידים הבנקאיים וחברות האשראי:

- לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים של 9% עבור כלל המערכת הבנקאית החל מיום 1 בינואר 2015, ועבור תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 10% החל מיום 1 בינואר 2017.
- לעמוד ביחס הון כולל מזערי לנכסי סיכון משוקללים של 12.5% עבור כלל המערכת הבנקאית החל מיום 1 בינואר 2015 ועבור תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 13.5% החל מיום 1 בינואר 2017.

ביום 28 בספטמבר 2014, פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיר, בהתאם להנחיות המערכת הבנקאית נדרשת להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר. מועד התחילה לעמידה ביעד ההון המזערי הנדרש הינו 1 בינואר 2017. על הבנקים להגדיל את יעד ההון המזערי בשיעורים רבעוניים של 0.125% מיתרת ההלוואות לדיר החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.

כתוצאה מיישום ההוראה בהסתמך על נתוני המאזן הנוכחי צפוי הבנק להוסיף, באופן הדרגתי, את הדרישה להון נוסף סך של כ- 9 מיליוני ש"ח המהווים כ- 0.1% תוספת ליעד ההון המזערי שקבע המפקח על הבנקים כל רבעון עד לתאריך היעד. על פי האמור, יסתכם בחישוב מצטבר, ליום 1 בינואר 2017 סך של כ- 70 מיליוני ש"ח המהווים כ- 0.9% תוספת לדרישת ההון המזערי.

יצוין כי כל שינוי ביתרת תיק ההלוואות לדיר ישנה את תוספת ההון הנדרש.

בהתאם להנחיות המפקח המצוינות לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 עומד על 9.3%. קביעת יעדי ההון מהווה שלב התחלתי ומהותי בתהליך תכנון ההון כאשר, יתר השלבים נגזרים ממנו שכן יעד ההון המזערי שקבע בנק ישראל מהווה, למעשה, מגבלת תכנון. יעד ההון נקבע תוך התחשבות בסביבה הרגולטורית, העסקית והארגונית של הבנק. בהמשך לאמור לעיל ובמסגרת דיוני, הנחה הדירקטוריון את ההנהלה להכין תכנית יחסי הון ארוכי טווח הבנויים על מתווה בו יחס הון רובד 1 יגיע לשיעור של 11% בסוף שנת 2017.

יחס מינוף

31 בדצמבר 2015	
778.6	הון עצמי רובד 1
14,325.6	סך חשיפות מאזניות
614.0	חשיפות חוץ מאזניות אחרות (לאחר מקדמי המרה לחשיפות מאזניות)
55.3	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
(5.4)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון עצמי רובד 1
14,989.5	סך החשיפות
5.2%	יחס המינוף
5.0%	יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון עצמי רובד 1 (בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראות ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום סך החשיפות הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ- 5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ- 6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

הבנק עומד ביחס המינוף הקבוע בהוראה.

חלוקת דיבידנדים

ביום 29 באוגוסט 2013 החליט דירקטוריון הבנק על אימוץ מדיניות חלוקת דיבידנד של עד 30% מהרווח הנקי של הבנק בכל שנה, כמפורט בדוח המידי שפרסם הבנק ביום 29 באוגוסט 2013 (אסמכתא: 132396-01-2013), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה. (בפועל חלוקת הדיבידנד בוצעה על בסיס רבעוני לפי 30% מהרווח הנקי הרבעוני) יחד עם זאת, השיקולים לחלוקת הדיבידנד וחלוקתו בפועל, ככל שתהיה, יושפעו מהצורך בעמידה ביעדי ההון המעודכנים שיקבע הדירקטוריון ([ראה להלן בפרק הלימות הון אשר בפרק הסיכונים ודרכי ניהולם](#)) וכפופים להוראות המפקח על הבנקים, שייקבעו מעת לעת ולהוראות הדין.

חלוקת הדיבידנד מתבצעת בכפוף להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ולהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 הדנה בחלוקת דיבידנדים בתאגידים בנקאיים. המפקח על הבנקים הודיע לבנקים ביום 30 ביוני, 2010 כי בנוסף להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 331, בנק שאינו עומד ביעד ההון של 7.5% או שחלוקת הדיבידנד תגרום לו שלא יעמוד ביעד, אינו רשאי לחלק דיבידנד, אלא לאחר קבלת אישור המפקח על הבנקים.

אין באמור לעיל בדבר חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלשהי כלפי צד שלישי כלשהו (לרבות לעניין חלוקת דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו)

המידע האמור לעיל בדבר חלוקת הדיבידנד מהווה מידע צופה פני עתיד, העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות ותחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בגורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי שינויים במצב הכלכלי במשק, חקיקה, הוראות גורמי פיקוח ואחרים ושינויים ברווחיות הבנק בתכנית האסטרטגית, ובתכנית העבודה.

בתקופת הדוח חילק הבנק דיבידנד בסך כולל של 17.1 מיליוני ש"ח לעומת סך כולל של 17.7 מיליוני ש"ח בשנת 2014.

[לפרטים אודות חלוקת דיבידנדים ראה להלן ביאור 25 לדוחות הכספיים.](#)

2.4 מגזרי פעילות

הבנק פועל ומספק מגוון שירותים בנקאיים בארבעה מגזרי פעילות עיקריים. להלן פירוט מגזרי הפעילות המדווחים:

- **מגזר משקי הבית** - לקוחות המגזר הינם משקי בית ועסקים קטנים שלהם סממני פעילות של משקי בית.
- **מגזר בנקאות פרטית** - לקוחות המגזר הינם לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה, אשר השירותים להם ניתנים באמצעות סניף המתמחה בבנקאות פרטית בעיקר לתושבי חוץ (רובם מארצות צפון-אמריקה, אנגליה וצרפת).
- **מגזר עסקי** - לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, לקוחות עסקיים, תאגידים ועמותות.
- **מגזר ניהול פיננסי** - המגזר כולל את ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק והפוזיציות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל ומול בנק ישראל, וכן ביצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

להלן פירוט היתרות הממוצעות של הנכסים וההתחייבויות ששימשו למגזרי פעילות:

התחייבות			נכסים		
שינוי	2014	2015	שינוי	2014	2015
%	מיליוני ש"ח		%	מיליוני ש"ח	
(11%)	7,387.4	6,548.3	(1%)	7,446.9	7,371.4
(10%)	1,043.7	934.8	11%	1,153.8	1,279.5
23%	1,771.5	2,179.0	(3%)	1,258.7	1,222.9
45%	2,437.9	3,544.1	17%	3,502.6	4,105.9
4%	12,640.5	13,206.2	5%	13,362.0	13,919.7

להלן פירוט הרווח מפעולות רגילות ותשואות הרווח מפעולות רגילות להון לפי מגזרי פעילות:

תשואה להון		רווח נקי (הפסד)	
2014	2015	2014	2015
אחוזים		מיליוני ש"ח	
1.2%	-	4.8	(0.2)
1.5%	6.1%	1.1	4.6
22.9%	14.5%	32.5	22.9
60.6%	31.7%	26.6	16.8
-	-	-	4.5
9.0%	6.3%	65.0	48.6

להלן מספר ממוצע משרות ישירות המיוחס למגזרי הפעילות:

מספר עובדים			
שינוי	2014	2015	
%	מיליוני ש"ח		מגזרים
-	222	222	משקי בית
(7%)	28	26	בנקאות פרטית
(2%)	38	37	עסקי
-	3	3	ניהול פיננסי
(10%)	291	288	סך הכל

מגזר משקי בית

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

במסגרת פעילות משקי הבית מספק הבנק מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים. המוצרים העיקריים העומדים לרשות לקוחות הבנק במסגרת מגזר פעילות זה כוללים: הלוואות לרכישת דירת מגורים ונכסים מסחריים, הלוואות לכל מטרה בביטחון דירת מגורים, הלוואות צרכניות וכרטיסי אשראי, חשבון עו"ש, פיקדונות וחשכונות, מסגרות עובר ושב, הלוואות לרכישת כלי רכב, פעילות בשוק ההון בניירות ערך וייעוץ השקעות.

מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר פעילות זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפי הבנק ובאמצעות מוקד הלקוחות של הבנק.

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי הבית לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2015				2014			
משכנתאות ופיננסים	שוק ההון	סה"כ	משכנתאות ופיננסים	שוק ההון	סה"כ	משכנתאות ופיננסים	שוק ההון
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו							
מחיצוניים	125.2	111.3	-	236.5	127.5	99.1	-
בימגזרי	3.7	4.6	-	8.3	3.2	4.0	-
סך הכנסות ריבית, נטו	128.9	115.9	-	244.8	130.7	103.1	-
הכנסות שאינן מריבית - מחיצוניים	28.4	8.0	42.6	79.0	29.2	9.0	34.9
סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)	157.3	123.9	42.6	323.8	159.9	112.1	34.9
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(0.4)	(40.4)	-	(40.8)	0.8	(30.0)	-
הוצאות תפעוליות אחרות למעט פחת והפחתות	(64.1)	(129.2)	(55.8)	(249.1)	(63.9)	(127.7)	(51.1)
פחת והפחתות	(9.1)	(18.9)	(6.1)	(34.1)	(7.5)	(15.3)	(4.9)
רווח (הפסד) לפני מיסים	83.6	(64.6)	(19.3)	(0.2)	89.3	(60.9)	(21.1)
הפרשה למיסים על הרווח	(26.6)	20.5	6.1	-	(27.8)	18.8	6.5
רווח נקי (הפסד)	57.0	(44.1)	(13.2)	(0.2)	61.5	(42.1)	(14.6)
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)	14.8%	(44.7%)	-	-	16.6%	(45.4%)	-
יתרה ממוצעת של נכסים	6,185.3	1,127.9	58.2	7,371.4	6,287.3	1,061.3	98.3
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	6,548.3	-	6,548.3	-	7,387.4	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון (באזל 3)	3,910.9	999.7	57.8	4,968.4	3,960.6	979.6	36.3
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	6,373.3	6,373.3	-	-	5,694.7
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,246.4	-	-	1,246.4	1,525.3	-	-
מרווח מפעילות מתן אשראי	108.8	106.5	-	215.3	103.2	89.9	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	-	14.9	-	14.9	-	18.3	-
אחר	20.1	(5.5)	-	14.6	27.5	(5.0)	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	128.9	115.9	-	244.8	130.7	103.1	-

* הוצג מחדש

בשנת 2015 נרשם הפסד במגזר פעילות זה בסך 0.2 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 4.8 מיליוני ש"ח בשנת 2014. עיקר הירידה נובעת מפעילות המשכנתאות. הכנסות מגזר זה מהוות כ- 68% מכלל הכנסות הבנק והוצאות מגזר זה מהוות כ- 77% מכלל הוצאות הבנק. בפעילות המשכנתאות נרשמה ירידה בהכנסות בעיקר בעקבות ירידה בהכרה בעמלת פרעון מוקדם בהלוואות לדיוור. בפעילות בנקאות ופיננסים נרשם גידול בהכנסות ריבית נטו, בהשוואה לשנה קודמת, בעיקר בשל עלייה ביתרות ומרווחי האשראי הצרכני. מנגד, נרשמה עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בהשוואה לשנה קודמת בעיקר בשל שינויים בשיעורי ההפרשה. בפעילות שוק ההון נרשמה עלייה בהכנסות שאינן מריבית, בעיקר בשל גידול בעמלות ברוקראז'.

בשנת 2015 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר בכ- 222 משרות ישירות בזהה לשנה קודמת. בתחום המשכנתאות - 59 משרות בממוצע, לעומת 60 בשנת 2014. בתחום הבנקאות והפיננסים - 124 משרות בממוצע, לעומת 123 בשנת 2014. בתחום שוק ההון - 39 משרות בממוצע בזהה לשנה קודמת. כמו כן הועמסו על המגזר עובדי מטה והנהלה.

[לפירוט נוסף ראה פרק מגזרי פעילות בפרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.](#)

מגזר בנקאות פרטית

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

הפעילות הבנקאית במגזר בנקאות פרטית מספקת שירותים ומוצרים הניתנים למשקי הבית, ולקהל אשר ברובו הינו תושבי חוץ בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה. שירותי המגזר ניתנים באמצעות סניף הבנק המתמחה במתן שירותים ומוצרים אלה לתושבי חוץ. במסגרת מגזר פעילות זה, ניתן דגש רב יותר על מתן שירות אישי ומקצועי גבוה, לרבות הצעת מוצרים המותאמים ללקוחות.

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

תמצית תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
*2014				2015				
סה"כ	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	משכנתאות	סה"כ	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	משכנתאות	
במיליוני שקלים חדשים								
הכנסות ריבית, נטו								
מחיצוניים	18.9	-	2.9	16.0	22.0	-	1.9	20.1
בינמגזרי	1.1	-	0.5	0.6	1.4	-	0.6	0.8
סך הכנסות ריבית, נטו	20.0	-	3.4	16.6	23.4	-	2.5	20.9
הכנסות שאינן מריבית - מחיצוניים								
סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)	29.9	3.0	9.9	17.0	35.5	3.7	10.2	21.6
הוצאות בגין הפסדי אשראי								
	0.3	-	-	0.3	(0.6)	-	(0.2)	(0.4)
הוצאות תפעוליות אחרות למעט פחת והפחתות								
	(25.4)	(1.4)	(13.9)	(10.1)	(24.3)	(1.8)	(12.4)	(10.1)
פחת והפחתות								
	(3.3)	(0.1)	(1.5)	(1.7)	(3.9)	(0.2)	(1.7)	(2.0)
רווח (הפסד) לפני מיסים								
	1.5	1.5	(5.5)	5.5	6.7	1.7	(4.1)	9.1
הפרשה למיסים על הרווח								
	(0.4)	(0.5)	1.7	(1.6)	(2.1)	(0.5)	1.3	(2.9)
רווח נקי (הפסד)								
	1.1	1.0	(3.8)	3.9	4.6	1.2	(2.8)	6.2
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)								
	1.5%	-	(104.6%)	6.3%	6.1%	-	(81.1%)	8.9%
יתרה ממוצעת של נכסים								
	1,153.8	-	18.5	1,135.3	1,279.5	-	16.8	1,262.7
יתרה ממוצעת של התחייבויות								
	1,043.7	-	1,043.7	-	934.8	-	934.8	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון (באזל 3)								
	673.0	-	39.0	634.0	744.1	-	35.6	708.5
יתרה ממוצעת של ניירות ערך								
	294.2	294.2	-	-	332.2	-	-	-
מרווח מפעילות מתן אשראי								
	17.1	-	0.5	16.6	21.4	-	0.5	20.9
מרווח מפעילות קבלת פקדונות								
	2.9	-	2.9	-	2.0	-	2.0	-
אחר								
	-	-	0.0	-	-	-	0.0	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	20.0	-	3.4	16.6	23.4	-	2.5	20.9

*הוצג מחדש

הרווח הנקי במגזר פעילות זה בתקופת הדוח הסתכם ב- 4.6 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 1.1 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הגידול ברווח נובע מעלייה במרווח משכנתאות במט"ח למגזר פעילות זה.

הכנסות מגזר זה מהוות כ- 7% מכלל הכנסות הבנק, הוצאות מגזר זה מהוות כ- 8% מכלל הוצאות הבנק.

בשנת 2015 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב- 26 משרות ישירות לעומת 28 משרות בשנת 2014.

בתחום בנקאות ופיננסים - 11 משרות בממוצע, בהשוואה ל- 13 משרות בממוצע בשנת 2014. בתחום המשכנתאות - 13 משרות בממוצע לעומת 14 משרות בשנת 2014.

בתחום שוק ההון - 2 משרות בממוצע לעומת 1 משרות בשנת 2014, כמו כן הועמסו על המגזר עובדי מטה והנהלה.

[לפירוט נוסף ראה פרק מגזרי פעילות בפרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.](#)

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

המגזר העסקי מספק שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים, תאגידים ועמותות. שירותים אלה מועמדים ללקוחות הבנק, באמצעות סקטור הנדל"ן ובאמצעות החטיבה הקמעונאית במסגרת היחידה לבנקאות מסחרית. המגזר כולל פעילות בסקטור הנדל"ן של ליווי פרויקטים לבניה למגורים בעיקר בשיטת הליווי הסגור, בין היתר, מימון פרויקטים לפי תמ"א 38 לסוגיה ומימון קבוצות רכישה. בנוסף, מנהל הבנק אשראי הניתן למימון פרויקטים בתחום האנרגיה הסולארית, בין אם על ידו בלבד ובין אם במימון משותף עם גופים פיננסיים, וכן הלוואות מסחריות. על פי מדיניות האשראי של הבנק, האשראי העסקי הקיים במסגרת היחידה לבנקאות מסחרית וסניף בנקאות פרטית הינו במגמת צמצום מתמשכת בשנים האחרונות, מגמה הצפויה להימשך גם בשנה הקרובה.

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקי לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2015				2014*			
בנקאות ופיננסים	בנייה ונדל"ן	שוק ההון	סה"כ	בנקאות ופיננסים	בנייה ונדל"ן	שוק ההון	סה"כ
במיליוני שקלים חדשים							
הכנסות ריבית, נטו							
מחיצוניים	7.2	24.8	-	32.0	8.7	25.8	-
בינמגזרי	1.8	0.8	-	2.6	1.5	0.6	-
סך הכנסות ריבית, נטו	9.0	25.6	-	34.6	10.2	26.4	-
הכנסות שאינן מריבית - מחיצוניים	2.6	23.1	18.9	44.6	3.9	22.0	20.9
סה"כ הכנסות (לפני הפסדי אשראי)	11.6	48.7	18.9	79.2	14.1	48.4	20.9
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(0.1)	1.1	-	1.0	1.0	9.4	-
הוצאות תפעוליות אחרות למעט פחת והפחתות	(6.8)	(22.6)	(11.4)	(40.8)	(9.2)	(19.3)	(13.4)
פחת והפחתות	(1.2)	(3.5)	(1.4)	(6.1)	(1.3)	(2.4)	(1.4)
רווח לפני מיסים	3.5	23.7	6.1	33.3	4.6	36.1	6.1
הפרשה למיסים על הרווח	(1.1)	(7.4)	(1.9)	(10.4)	(1.3)	(11.1)	(1.9)
רווח נקי	2.4	16.3	4.2	22.9	3.3	25.0	4.2
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)	10.3%	12.7%	-	14.5%	12.4%	22.6%	-
יתרה ממוצעת של נכסים	323.1	874.9	24.9	1,222.9	407.7	851.0	-
יתרה ממוצעת של התחייבויות	1,731.9	447.1	-	2,179.0	1,323.2	448.3	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון (באזל 3)	231.3	1,289.7	68.2	1,589.2	257.5	1,163.5	65.0
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	4,768.9	4,768.9	-	-	5,456.3
מרווח מפעילות מתן אשראי	6.1	23.2	-	29.3	6.6	23.0	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	2.1	0.4	-	2.5	3.0	1.3	-
אחר	0.8	2.0	-	2.8	0.6	2.1	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	9.0	25.6	-	34.6	10.2	26.4	-

*הוצג מחדש

הרווח הנקי במהלך השנה הסתכם ב- 22.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל- 32.5 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, ירידה של כ- 30%. עיקר הירידה ברווח נובעת מהכנסות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בשנת 2014 עם סיום תהליך גביית חוב עבר.

הכנסות מגזר זה מהוות כ- 17% מכלל הכנסות הבנק, הוצאות מגזר זה מהוות כ-13% מכלל הוצאות הבנק. בשנת 2015 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב- 37 משרות ישירות לעומת 38 משרות בשנת 2014. בתחום שוק ההון - 9 משרות בממוצע, בהשוואה ל- 11 משרות בממוצע בשנת 2014. בתחום הבנייה והנדל"ן - 22 משרות בממוצע לעומת 19 משרות בשנת 2014. בתחום הבנקאות והפיננסים - 6 משרות בממוצע לעומת 8 משרות בשנת 2014, כמו כן הועמסו על המגזר עובדי מטה והנהלה.

[לפירוט נוסף ראה פרק מגזרי פעילות בפרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.](#)

מגזר ניהול פיננסי

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

הפעילויות במגזר זה כוללות את הניהול הכספי של הבנק, ואין כוללות פעילות מול לקוחות הבנק. תחומי הפעילות העיקריים במגזר זה הם:

- ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק.
- ניהול תיק הנוסטרו של הבנק.
- ניהול החשיפות לסיכונים שוק לרבות חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- פעילות מול בנקים בארץ ובח"ל.

שינויים מהותיים בהיקף הפעילות במגזר וברווחיותו

תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני שקלים חדשים		
הכנסות ריבית, נטו		
37.0	43.6	מחיצוניים
(10.4)	(12.3)	בינמגזרי
26.6	31.3	סך הכנסות ריבית, נטו
18.1	0.9	הכנסות שאינן מריבית - מחיצוניים
44.7	32.2	סה"כ הכנסות לפני הפסדי אשראי
0.1	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(6.0)	(7.0)	הוצאות תפעוליות אחרות למעט פחת והפחתות
(0.3)	(0.5)	פחת והפחתות
38.5	24.7	רווח לפני מיסים
(11.9)	(7.9)	הפרשה למיסים על הרווח
26.6	16.8	רווח נקי
60.6%	31.7%	תשוואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
3,502.6	4,105.9	יתרה ממוצעת של נכסים
2,437.9	3,544.1	יתרה ממוצעת של התחייבויות
463.4	602.8	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון (באזל 3)
-	-	יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות
-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
20.6	26.6	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
6.0	4.7	אחר
26.6	31.3	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

רווחיות המגזר הסתכמה השנה ברווח בסך של 16.8 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח של 26.6 מיליוני ש"ח בשנת 2014. עיקר הירידה ברווח נובעת מירידה ברווחי נוסטרו בהשוואה לשנה קודמת.

הכנסות מגזר זה מהוות כ- 7% מכלל הכנסות הבנק, הוצאות מגזר זה מהוות כ- 2% מכלל הוצאות הבנק.
בשנת 2015 הסתכם מספר המשרות הישירות במגזר ב- 3 בדומה למספר המשרות בשנת 2014.
[לפירוט נוסף ראה פרק מגזרי פעילות בפרק ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי.](#)

2.5 חברות מוחזקות עיקריות

לפרטים על חברות מוחזקות עיקריות ראה [ביאור 15](#) לדוחות הכספיים.

3.1 סיכון אשראי

סקירת הסיכון של ואופן ניהולו

סיכון האשראי הוא הסיכון לפגיעה בשווי הבנק הנובע מהפוטנציאל שלוה או צד נגדי של הבנק ייכשל בעמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו או עקב הרעה באיכות הלווים ושווי הביטחונות שהועמדו על ידם.

סיכון האשראי הוא הסיכון העיקרי של הבנק. מהותיות סיכון זה תואמת את עסקי הליבה של הבנק. הסיכון בא לידי ביטוי בפעילות בעיקר מול לקוחות קמעונאיים, כ- 90% מהפעילות, אך גם מול לקוחות עסקיים ובפעילות הנוסטרו. על מנת לנהל את סיכון האשראי, מוגדרות בבנק מדיניות ניהול סיכונים אשראי ומדיניות אשראי המאשרות מדי שנה על ידי הדירקטוריון.

מדיניות ניהול סיכונים אשראי מתארת את הגורמים היוצרים, מנהלים ומבקרים סיכון זה, את עקרונות ניהול הסיכון, הכלים להפחתת הסיכון וכלי בקרה לניהול הסיכון. כמו כן מתואר בה תהליך קביעת הסמכויות, תהליך הדיווח הסדור ודיווח חריגות.

מסמך מדיניות האשראי המאושר על ידי דירקטוריון הבנק, מתווה את מדיניות מתן האשראי של הבנק ומפרט את העקרונות למתן אשראי, את המגבלות ואת הבטחונות. במסגרת המדיניות נקבעים גם עקרונות וכללים לניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים והן ברמת ענפי המשק וקווי העסקים. פעילות האשראי לציבור מנוהלת במספר מגזרים עיקריים הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות והשירותים הבנקאיים הנדרשים להם וכן ביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מסוגי הלקוחות:

- מגזר משקי הבית, לקוחות הפעילות הבינלאומית ולקוחות מסחריים נמצאים באחריות החטיבה הקמעונאית.
- לקוחות עסקיים, בעיקר בתחום ליווי פרויקטים בנדל"ן, נמצאים באחריות מחלקת סקטור הנדל"ן הכפופה למנכ"ל הבנק.

בתהליך מתן האשראי נבחנים נתוני העסקה בהתאם לקריטריונים שנקבעו בנהלי הבנק. מנגנון חיתום ואישור האשראי הינו היררכי, מרמת הסניף ועד לרמת ההנהלה הבכירה על פי מדרג סמכויות שאושר על ידי הדירקטוריון.

הבנק פועל במספר מישורים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב חיתום האשראי, אישורו, הביטחונות הנדרשים בהתאם למדיניות האשראי ולנהלים הרלוונטיים ועד למעקב ולבקורות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות המהוות את קו ההגנה הראשון וביחידות הבקרה הייעודיות. הבנק משקיע מאמצים רבים לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים במתן אשראי וניהולו וכן בפיתוח כלים ממוחשבים שיסייעו בניהולו היעיל.

מערכות מדידה ומעקב - בבנק נעשה שימוש במספר מערכות ממוחשבות לצורך ניהול ובקרה של סיכון האשראי. מערכות המחשב מספקות כלי בקרה לקו ההגנה הראשון וכן לקו השני והשלישי, לאיתור סיכונים אשראי.

בין המערכות העיקריות ניתן למנות את מערכת האשראי המסחרי, מערכת ניהול המשכנתאות, מערכות תומכות לקבלת החלטות אשראי קמעונאי ומערכות לדירוג פנימי של תיק האשראי.

לבנק מספר מערכות פנימיות לדירוג לוויים התומכות בקבלת החלטות אשראי: בתחום ליווי הפרויקטים משלבת המערכת פרמטרים מדוחות החשיפה של הפרויקטים כגון בחינת קצב ההתקדמות, מצב הנזילות, שחיקת הרווחיות, שווי המלאי ועוד. באשראי קמעונאי מדורג הלקוח בהתאם למודלי דרוג המתבססים על מאפייני הלקוח בעת בקשת האשראי. במהלך 2015 הוטמעו בבנק מודלים סטטיסטיים נפרדים ללקוחות קיימים ולקוחות חדשים ומודלים אלו משולבים במערכת חיתום אשראי צרכני. בתחום המשכנתאות ברשות הבנק מודל מומחה, במהלך 2014 פותח מודל בקשה סטטיסטי, שתוקף ופיתוח טכנולוגית במהלך 2015, המודל יכנס לשימוש במחצית הראשונה של 2016 וישולב באסטרטגיית תמחור המשכנתא.

בנוסף, ברשות הבנק מודלים התנהגותיים באשראי צרכני ובמשכנתאות החוזים את ההסתברות לכשל בתיק האשראי הקיים בבנק. מודלים אילו משמשים למעקב אחר סיכון התיק הקיים ובנוסף היוו בסיס לבניית סולם דירוג פנימי אחיד עבור האשראי המאזני לציבור כנדרש בנוהל בנקאי תקין 314.

הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל את כלי המדידה, הדיווח והבקרה לשם קבלת מידע מקיף יותר המסייע בניהול סיכון האשראי.

הפחתת סיכון האשראי - במטרה להפחית את סיכון האשראי הבנק פועל על פי מדיניות, נהלים ותהליכי עבודה לקבלת בטוחות וניהולן, שיעורי הסתמכות על בטוחות, רישום הבטוחות וכד'.

בטוחות - הבטוחה המרכזית הניתנת לבנק היא שיעבוד נדל"ן. כמו כן מתקבלים בבנק בטוחות נוספים: שעבוד רכב, צ'קים, פיקדונות וני"ע, ערבויות בנקאיות מצדדים שלישיים, ערבויות אישיות של ערבים לחוב ועוד. במדיניות הבנק נקבעו כללי השענות על כל אחד מסוגי הבטוחות, בהתאם לאופי הבטוחה, סחירותה, מהירות המימוש והמעמד המשפטי של הבטוחה. הביטוחות מותאמים לנסיבות ההלוואה.

בנהלי הבנק נקבעו כללים לניהול הביטוחות ולעדכון ערכם.

הפיקדונות והחסכונות אשר יכולים לשמש כמבטיחי אשראי הינם פיקדונות אשר מסומנים במערכת הבנק כמשועבדים כאשר בעל הפיקדון הוא גם בעל החשיפה, וכן פיקדונות אשר רשומים במערכת הבנק ושועבדו לטובת הבנק, כאשר בנוסף השעבוד נרשם ברשם המשכונות או רשם החברות, לפי העניין. קיזוז הפיקדונות והחסכונות מסך האשראי לציבור נעשה בהתאם לעמידת הבטוחה בהוראות האמורות.

תיאור הגורמים הפעילים היוצרים, מנהלים ומבקרים את סיכון האשראי:

הבנק אימץ מסגרת עבודה לניהול ובקרת סיכונים המבוססת על מעגל פיקוח ושלושה "קווי הגנה". מעגל הפיקוח כולל את הדירקטוריון ואת ועדותיו הרלוונטיות (ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים, ועדת האשראי של הדירקטוריון וועדת ביקורת) וכן את ההנהלה. קו ההגנה הראשון כולל את נוטלי ומנהלי הסיכון כגון ועדת האשראי הפנימית, מנהל החטיבה הקמעונאית, סקטור הנדל"ן, מוסמכי האשראי ויחידת הגבייה. קו ההגנה השני כולל את פונקציות ניהול הסיכון בחטיבת הסיכונים בראשות מנהל חטיבת הסיכונים שמשמש כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק. הקו השני כולל גם את אגף הכספים של הבנק. הקו השלישי כולל את הביקורת הפנימית.

לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת סיכון האשראי [ראה את דו"ח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 מידע נוסף על הסיכונים](#).

ריכוזיות

סיכון הריכוזיות הוא סיכון הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי. במטרה לצמצם את סיכון הריכוזיות הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי של הבנק, פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לווים רבים מענפי משק שונים.

לסיכון ריכוזיות האשראי בבנק מספר היבטים עיקריים:

- **סיכון ריכוזיות לווים** - סיכון הנובע מאשראי הניתן ללווה או מספר לווים המשתייכים לאותה קבוצת לווים. ככל שהפיזור של תיק האשראי בין הלווים השונים רחב יותר, סיכון ריכוזיות הלווים קטן יותר.

במסגרת היערכות הבנק לשינויים בסביבה העסקית ומתוך רצון להקטין את חשיפת הבנק ללווים גדולים, צמצם דירקטוריון הבנק, מעבר למגבלה שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים, את מגבלות לווה בודד ומסגרת לקבוצת לווים.

הבנק מנהל מעקב שוטף אחרי הלווים הגדולים והעמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון.

ביום 8 בנובמבר, 2011 פורסמו הנחיות המפקח על הבנקים בדבר גילוי נוסף בגין חשיפות משמעותיות לקבוצת לווים. מאחר שלא קיימת בבנק קבוצת לווים (כהגדרתה בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313) אשר חבותה עולה על 15% מהון הבנק, הבנק אינו נדרש ליתן גילוי נוסף בהתאם להנחיה כאמור.

- **סיכון ריכוזיות ענפי משק** - סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשותיכים לסקטור כלכלי (ענף משק) מסוים.
לצורך הפחתת סיכון האשראי הנובע מריכוזיות ענף הבניה בתחום ליווי הפרוייקטים הבנק משתף פעולה עם חברות ביטוח המנפיקות פוליסות מכר לרוכשי הדירות בפרוייקטים ו/או בטוחות לבעלי קרקע בעסקאות קומבינציה וחולקות עם הבנק בטוחות משותפים - "פארי פסו".
כמו כן הבנק משתף פעולה עם גופים פיננסיים, בתחום ליווי פרויקטים ובתחום אנרגיה סולארית, גופים אלה מעמידים אשראי יחד עם הבנק ביחס שנקבע מראש.
הבנק עומד במגבלות בנק ישראל לגבי החשיפה לענפי משק.
- **סיכון ריכוזיות גיאוגרפית** - סיכון הנובע מחדלות פירעון של לווים המרוכזים באזור גיאוגרפי מסוים או בטוחות המרוכזים באזור גיאוגרפי מסוים.
במדיניות האשראי של הבנק נקבעו מגבלות בנוגע לפיזור גיאוגרפי אשר מטרתן להפחית סיכון זה.
- **סיכון ריכוזיות מגזרי** - סיכון הנובע מחדלות פירעון של לווים השייכים לאותו מגזר אוכלוסייה.
הבנק בוחן חשיפתו למגזרי אוכלוסייה אלו באופן שוטף ומבצע ניתוחי תרחישים מהם עולה כי לא צפוי לבנק הפסד חריג כתוצאה מחשיפת הבנק למגזרים אלו. תוצאות הבחינה מוגשות לדירקטוריון הבנק במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני.

תהליך ביצוע האשראי בבנק

רוב תיק האשראי בבנק מנוהל בחטיבה הקמעונאית, האשראי בתחום ליווי פרויקטים ומימון בניה, מנוהל במחלקת סקטור הנדל"ן הכפופה ישירות למנכ"ל. בשתי היחידות קיימת חלוקה ברורה לסמכויות אשראי, סוגי אשראי, סוגי לקוחות וסכומי אשראי. תהליך חיתום האשראי אף הוא מוגדר, וכל בקשת אשראי נבחנת ומאושרת על פי מדרג סמכויות ובהתאם לעקרונות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

באשראי הקמעונאי פועל מרכז חיתום, המעלה לאישור כל בקשת משכנתא, החורגת מסמכות אישור מנהל סניף, בפני מדרג הסמכויות לאישור האשראי.

בנוסף, בבנק קיים מערך בחינה מרכזי הבוחן תיק משכנתא טרם ביצועו בפועל. תהליך הבחינה מתמקד בסקירת מסמכי מתן האשראי והביטחונות, עמידה בהתניות שנקבעו בעת אישור האשראי, וכל זאת מתוך מטרה לקיים פונקציית ניטור על תהליך הייצור של ההלוואה, להפחית את החשיפה לסיכון התפעולי בפעילות המשכנתאות ולהביא את הבנק כולו לעבודה על פי סטנדרטים אחידים ומבוקרים. מערך הבחינה כפוף לחטיבת המשאבים ובכך קיימת הפרדה ניהולית בין תהליך אישור האשראי והעברת המסמכים לבין בחינתם.

במחלקת סקטור הנדל"ן נערכות בקשות האשראי על ידי צוות בקרה ודוחות, ולא על ידי הרפרנטים (יוצרי הסיכונים), והן עוברות בחינה של יחידת נס"א (הכפופה למנהל חטיבת הסיכונים), בטרם הן מוגשות לאישור בוועדות האשראי הרלוונטיות על פי מדרג הסמכויות שנקבע.

במסגרת בחינת תיקי האשראי והביטחונות, היחידה אף בודקת את הימצאות כל המסמכים והביטחונות הנדרשים, טרם מתן האשראי, ומאשרת לצוותי האשראי להעמיד אשראי ללקוח. במסגרת ניתוח סיכוני אשראי, יחידת נס"א נותנת חוות דעת נוספת ובלתי תלויה על בקשת האשראי המוגשת לאישור במוסדות הבנק במסמך נפרד ועצמאי (להלן - "מסמך נס"א"). יודגש כי בקשות אשראי אינן מובאות לדיון במוסדות הבנק ללא מסמך נס"א שהוגש במקביל לבקשה. מנהל יחידת נס"א מדווח לחטיבת הסיכונים על מסמכי נס"א שהוכנו על ידו.

במחלקת ליווי הפרוייקטים ומימון בניה, מתנהל כל פרויקט בליווי צמוד של מפקח בניה, המדווח דיווחים תקופתיים על מצב התקדמות הפרוייקט. אשראי נוסף הנדרש לצורך השלמת הבניה מאושר רק לאחר בחינת דוח החשיפה המעודכן של הפרוייקט, בהתחשב בקצב ההתקדמות שלו ובתנאי שהלווה עומד בפרמטרים ובאבני הדרך שנקבעו. בנוסף, במהלך

חיי הפרויקט, בדרך כלל אחת לחודש (עם קבלת דוח הביצוע של המפקח), נבדקת איתנותו הפיננסית של הפרויקט על ידי הרפרנטים באגף.

בתחום האשראי המסחרי מובאות בקשות האשראי לחידוש, לפחות אחת לשנה (למעט אשראי סולארי). תיק האשראי והביטחונות נבדקים הן במועד מתן האשראי הראשוני והן במועד חידושו. גם בתחום זה נערכות בדיקות לגבי איתנותם הפיננסית של הלואים ולגבי הדוחות הכספיים. כמו כן מתבצעות בקורות יומיות על חריגה ממסגרות אשראי וביטחונות.

זיהוי וטיפול באשראי בעייתי

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים המיושמת בכל קווי העסקים. המתודולוגיה כוללת תהליך שוטף מסודר ומובנה, שבמסגרתו נערכת סריקה יסודית של תיק האשראי, תוך שימוש בקריטריונים המהווים התראה מוקדמת להפיכתו של חוב לבעייתי.

במסגרת הסקירה מאותרים לקוחות בעלי תסמינים שליליים כגון חוב בפיגור, קשיים תזרימיים המתבטאים בקושי בתשלומי הקרן ו/או הריבית בהלוואות, הרעה בפעילות העסקית וכד', ונבחן הצורך במתן המלצת סיווג חדש ללקוח או שינוי סיווג ללקוח בעל סיווג קיים או הכללתו ברשימת מעקב (לקוחות בעלי תסמינים שליליים, על פי קריטריונים שהוגדרו בנהלי הבנק, ואשר הוחלט כי אין צורך בסיווגם). ההמלצות מוגשות לוועדות לחובות בעייתיים על פי מדרג הסמכויות שנקבע, אשר דנות בהן ומקבלות לגביהן החלטות על סיווג או ביצוע הפרשה, ההמלצות מדווחות למחלקת החשבות באגף הכספים.

כאשר מזהה מחלקת סקטור הנדל"ן או היחידה לבנקאות מסחרית שבמערך אשראי ותפעול סניפים כי לווה נקלע לקשיים או עולה חשש כי הוא עלול להיקלע לקשיים מתקיים דיון מיידי בהשתתפות הגורמים העיקריים המטפלים בלקוח ומתקבלות החלטות מיידיות באם להעבירו לטיפול מחלקת הגביה בבנק, טיפול משפטי מחוץ לבנק, הטלת כינוס, פירוק או עריכת הסדר על החוב.

באשראי הקמעונאי - כאשר הלוואה נכנסת לפיגור - מוקד הגביה מטפל בגביית פיגורים עד עומק פיגור 3, הלוואות שמעבר לעומק הפיגור הנ"ל מועברת לטיפול מחלקת הגביה. במקרים חריגים בהם יש חשש לזיוף, מרמה, חשד לבריחת לווים לחו"ל וכד' העברת התיק על ידי הסניף למחלקת הגביה מתבצעת מיידיית ללא תלות בגובה הפיגור.

מחלקת הגביה מרכזת את כל ההליכים במסגרת פעולת הגביה בבנק, ומפקחת על עבודת עורכי הדין וקבלני המשנה המעורבים בהליכי הגביה.

הנהלת הבנק שואפת להסדיר עם לווים שבפיגור את חובם לבנק ואת ההמשך השוטף של התשלומים החודשיים, ובלבד שבתיק ההלוואה קיימים בטחונות מספיקים.

במקרים בהם הללוים אינם משתפים פעולה ו/או נמנעים מתשלום החוב, יינקטו הליכי כינוס שהם בבחינת מוצא אחרון לסילוק החוב.

קיים בבנק מערך נהלים מסודר הדין באיתור, סיווג וטיפול בחובות בעייתיים וקיימת מערכת קשרי עבודה משותפים בין מנהלי האשראי למחלקת הגביה.

בקרית אירועים מהותיים העלולים להשפיע על קבוצת לקוחות או על תיק האשראי, הבנק בוחן את השפעת האירוע על תיק האשראי ומגיב בהתאם. התגובה יכולה להיות בדרך של שינוי המדיניות או בדרך של פעולה מול הללוים הקיימים.

הדירקטוריון וועדותיו מקבלים דיווחים תקופתיים בדבר התפלגות האשראי, פילוחו למגזרים, לווים גדולים ופרמטרים נוספים המודדים את החשיפה לסיכון האשראי.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קובע את ההפרשות להפסדי אשראי בהלוואות בשעבוד דירת מגורים על פי נוסחת עומק פיגור כפי שנקבעה בהוראה מס' 314 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. בנוסף, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, מחושבת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין יתרת הלוואות לדיור שלא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות לדיור שלא מוחזקת בגין הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית.

ביתר האשראי הקמעונאי וכן באשראי העסקי, הבנק קובע הפרשותיו בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" שפורסם ביום 31 בדצמבר, 2007. החוזר מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

על פי החוזר, הבנק קובע כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות.

ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית".

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - הבנק מזהה לצורך בחינה פרטנית כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שאין כרוכות בויתור חשבונאי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר. כן מזהה הבנק לצורך הערכה פרטנית, חובות אחרים (למעט הלוואות לדירוג לגביהן חושבה הפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור) אשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת בהפרשה קבוצתית. ההפרשה הפרטנית תוכר לגבי כל חוב שסווג כפגום. חוב יסווג כפגום כאשר על פי מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו על פי התנאים החוזיים של החוב. חוב מסווג כפגום כאשר החוב נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה. בנוסף, חוב מסווג כפגום כאשר מבוצע ארגון מחדש לחוב בעייתי.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או כאשר החוב מגובה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי בניכוי עלויות מכירה.

ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי - מיושמת עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדירוג וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדירוג לגביהן חושבה הפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור, תחושב בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי **FAS 5: Accounting for Contingencies** (להלן - "FAS 5"). בהתבסס על אומדן עדכני של שיעור הפסדי העבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות של חובות בעלי מאפייני סיכון דומים. הנוסחה מבוססת על ממוצע שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל בחמש השנים האחרונות בענפי המשק השונים בחלוקה בין אשראי לא בעייתי ואשראי בעייתי.

ב- 19 בינואר 2015 פורסם חוזר של בנק ישראל בדבר 'הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדירוג' במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון הן את הפסדי העבר בגין אשראי לאנשים פרטיים והן התאמות איכותיות בגין גורמים רלוונטיים לסיכויי הגבייה. שיעור ההתאמות האיכותיות לא יפחת מ- 0.75% מיתרת האשראי לאנשים פרטיים לא בעייתיים לאותו מועד, כאשר מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב. כמו כן, תאגיד בנקאי אשר בכל אחת מהשנים שבטווח השנים רשם בגין אשראי לאנשים פרטיים שיעור הפסד הנמוך מ- 0.3%, יהיה רשאי לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים כאמור בשיעור שלא יפחת מ- 0.5%. כמו כן לא יחולו התאמות בגין גורמים סביבתיים על תאגיד בנקאי אשר לגביו מסר הפיקוח על הבנקים הנחיות ספציפיות. הבנק מיישם את הוראות הפיקוח בנושא.

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לשיעור ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי המאזני מוכפל בשיעור המימוש הצפוי של מכשירי האשראי החוץ מאזניים. בסיווג פגום שיעור המימוש הצפוי הוא 100%. בנוסף לכך, נקבעו בהוראה הגדרות וסיווגים שונים של סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, כללי הכרה בהכנסות ריבית מחובות פגומים וכן כללי מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר, הבנק פועל למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב שאינו בר גבייה (**Uncollectible**) ובעל ערך נמוך עד כדי כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גבייה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם (נכלל, כאשר בפיגור של 150 ימים או יותר. בארגונים מחדש לחובות בעייתיים שכשלו - כאשר בפיגור של 60 ימים) וביטחונותיהם.

החל מיום 1 בינואר, 2011 נכנסה לתוקפה ההוראה בנושא "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידים הבנקאיים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארה"ב והיא מבוססת, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

הוראה זו יושמה בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי, החל מיום 1 בינואר 2011 (בהוראה המקורית - בינואר 2010). ההוראה לא יושמה למפרע בדוחות הכספיים לתקופות קודמות.

להלן טבלה המציגה סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים:

יתרת סיכון אשראי ⁽³⁾ ליום					
31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015		
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני
1. סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾					
47.2	6.3	40.9	28.0	2.3	25.7
33.4	1.3	32.1	18.1	0.9	17.2
204.0	-	204.0	177.1	-	177.1
284.6	7.6	277.0	223.2	3.2	220.0
סך הכל סיכון אשראי בעייתי*					
214.8		214.8	178.4		178.4
*מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 יום או יותר (בעיקר דיור) ⁽⁴⁾					
2. נכסים שאינם מבצעים:					
36.5	6.3	30.2	15.8	2.3	13.5
36.5	6.3	30.2	15.8	2.3	13.5
סך הכל נכסים שאינם מבצעים					

1. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
2. לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.
3. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים;
4. לא כולל חובות שהכרת הכנסות בגין נעשית על בסיס מזומן.

יתרת החובות הפגומים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015, ב- 25.7 מיליוני ש"ח לעומת 40.9 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014, הקיטון הושפע בעיקר מהקטנת חוב בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015, ב- 9.4 מיליוני ש"ח לעומת 5.6 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014, הגידול הושפע בעיקר מהגידול בשיעור ההפרשה לחובות בעייתיים בענף "אנשים פרטיים אחר".

כמו כן, יתרת חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015, ב- 23.3 מיליוני ש"ח לעומת 19.9 מיליוני ש"ח בתום שנת 2014.

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח) של הלוואות לדיור אשר לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314

31 בדצמבר 2015								
עומק הפיגור (מיליוני ש"ח)								
סך הכל	סך הכולל מעל 90 ימים	בפיגור של 90 ימים או יותר					בפיגור של 30 ועד 89 ימים	90 ימים ועד 6 חודשים
		סך הכולל מעל 90 ימים	מל 33 עד 33 חודשים	מל 15 עד 15 חודשים	מל 6 עד 15 חודשים	מל 6 עד 6 חודשים		
19.5	-	18.8	12.0	1.7	2.3	2.8	0.7	סכום הפיגור
4.4	-	4.4	4.3	0.1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽¹⁾
196.8	9.8	154.8	11.2	25.1	42.4	76.1	32.2	יתרת חוב רשומה
30.1	1.4	28.7	9.5	11.3	7.9	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
166.7	8.4	126.1	1.7	13.8	34.5	76.1	32.2	יתרת חוב נטו

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעון.

להלן פרטים בנוגע לשיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור:

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
0.31%	0.13%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית מיתרת האשראי לציבור
2.22%	1.78%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.12%	1.12%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
357%	827%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית ⁽³⁾
44%	58%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר
2.56%	1.88%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.19%	0.41%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור ^{(1),(2)}
0.20%	0.37%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת ^{(1),(2)}
17.7%	32.9%	שיעור המחיקות נטו בגין האשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ^{(1),(2)}

(1) הנתונים ליום 31 בדצמבר 2014, הושפעו מההכנסה בסיום תהליך גביית חוב עבר בסך 8.0 מיליוני ש"ח.

(2) במונחים שנתיים אפקטיביים.

(3) היחס מושפע מהרכב תיק האשראי של הבנק שהינו מוסה הלוואות לדיור, כאשר לרוב סיווג חוב כפגום אינו רלוונטי להלוואות לדיור.

סיכון האשראי לפי ענפי משק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2015										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)						סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מזה			סך הכל	בעייתי (5)	דירוג ביצוע אשראי (7)	סך הכל	
			פגום	בעייתי (5)	חובות (2)					
ציבור - מסחרי										
-	-	-	-	-	0.1	0.5	-	0.5	0.5	חקלאות
-	-	-	-	-	2.4	2.4	-	2.4	2.4	כרייה וחציבה
-	-	-	0.3	0.3	2.4	2.7	0.3	14.1	14.4	תעשייה
5.6	-	(0.8)	7.6	8.4	1,131.6	1,834.1	8.4	1,749.7	1,834.1	בינוי ונדל"ן - בינוי (6)
2.8	-	0.2	3.1	7.1	488.9	515.9	7.1	508.8	515.9	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	-	-	-	-	0.1	0.1	-	0.1	0.1	אספקת חשמל ומים
0.2	0.6	0.3	0.8	0.8	27.4	28.6	0.8	27.8	28.6	מסחר
-	-	-	-	-	3.3	3.4	-	3.4	3.4	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
0.1	-	(0.1)	0.2	0.3	16.8	18.5	0.3	18.2	18.5	תחבורה ואחסנה
-	-	-	-	-	6.7	7.6	-	7.6	7.6	מידע ותקשורת
0.3	0.1	0.1	-	-	165.8	168.4	-	360.3	360.3	שירותים פיננסיים
-	-	(0.1)	-	-	27.0	34.1	-	34.1	34.1	שירותים עסקיים ואחרים
0.1	-	-	-	-	13.1	15.2	-	16.1	16.1	שירותים ציבוריים וקהילתיים
9.1	0.7	(0.4)	12.0	16.9	1,885.6	2,631.5	16.9	2,743.1	2,836.0	סך הכל מסחרי
60.2	4.8	0.5	-	170.1	7,023.9	7,537.4	170.1	7,255.8	7,537.4	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
45.1	31.2	40.3	16.0	36.2	1,091.4	1,530.5	36.2	1,469.1	1,530.5	אנשים פרטיים - אחר
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	11,468.0	11,903.9	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	2.5	2.5	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,299.4	1,299.4	ממשלת ישראל
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	12,769.9	13,205.8	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1.6	1.6	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	458.1	458.1	ממשלות בחו"ל
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	13,229.6	13,665.5	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות - 10,000.9 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,771.0 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 195.1 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,698.5 מיליוני ש"ח.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות)
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (6) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 76.0 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 145.2 מיליוני ש"ח.
- (7) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

סיכון אשראי לכי ענפי משק (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2014										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)						סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מזה			סך הכל	בעייתי (5)	דירוג ביצוע אשראי (7)	סך הכל	
			פגום	בעייתי (5)	חובות (2)					
ציבור - מסחרי										
-	-	-	-	-	0.2	0.6	-	0.6	0.6	חקלאות
-	-	-	-	-	2.5	2.5	-	2.5	2.5	כרייה וחציבה
	0.1	-	-	-	1.9	4.0	-	15.6	15.6	תעשייה
6.4	(9.3)	(10.0)	22.7	38.9	1,068.6	1,699.9	38.9	1,630.1	1,699.9	בינוי ונדל"ן - בינוי (6)
2.6	0.3	0.5	1.5	8.0	389.9	415.8	8.0	407.8	415.8	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	-	-	-	-	0.1	0.1	-	0.1	0.1	אספקת חשמל ומים
0.5	0.2	0.2	3.5	3.5	25.1	25.9	3.5	22.4	25.9	מסחר
-	-	-	-	-	7.8	7.9	-	7.9	7.9	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
0.2	-	(0.2)	0.3	0.3	20.1	20.5	0.3	20.2	20.5	תחבורה ואחסנה
-	0.1	0.1	-	-	13.9	13.9	-	13.9	13.9	מידע ותקשורת
0.3	-	0.1	-	-	91.1	92.7	-	112.1	112.1	שירותים פיננסיים
0.1	(0.3)	(0.4)	0.1	0.3	61.8	77.0	1.0	76.0	77.0	שירותים עסקיים ואחרים
0.1	0.1	0.1	-	-	22.1	24.2	-	25.3	25.3	שירותים ציבוריים וקהילתיים
10.2	(8.8)	(9.6)	28.1	51.0	1,705.1	2,385.0	51.7	2,334.5	2,417.1	סך הכל מסחרי
64.5	4.1	(1.3)	0.5	197.9	6,977.2	7,415.7	197.9	7,014.9	7,415.7	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
36.0	23.8	29.3	12.3	35.0	992.1	1,288.3	35.0	1,228.3	1,288.3	אנשים פרטיים - אחר
110.7	19.1	18.4	40.9	283.9	9,674.4	11,089.0	284.6	10,577.7	11,121.1	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	38.9	38.9	-	65.3	65.3	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	853.9	853.9	ממשלת ישראל
110.7	19.1	18.4	40.9	283.9	9,713.3	11,127.9	284.6	11,496.9	12,040.3	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	4.7	4.7	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
110.7	19.1	18.4	40.9	283.9	9,713.3	11,127.9	284.6	11,501.6	12,045.0	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל חובות - 9,713.3 מיליוני ש"ח, אג"ח - 876.7 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 40.4 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,414.6 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(6) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, בסך של 122.2 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 151.9 מיליוני ש"ח.

(7) יתרה נמוכה מ 0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת בתוספת זו.

חשיפה למדינות זרות

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך

31 בדצמבר 2015												
חשיפה מאזנית ⁽²⁾						חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾						
המדינה	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חובות פגומים	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾
ארצות הברית	366.8	0.1	262.8	-	-	629.7	-	-	-	21.1	-	354.1
אחרות	91.4	89.9	130.8	-	-	312.1	-	-	-	26.1	-	126.1
סך כל החשיפות למדינות זרות	458.2	90.0	393.6	-	-	941.8	-	-	-	47.2	-	480.2
סך כל החשיפות למדינות LDC	-	-	5.4	-	-	5.4	-	-	-	-	-	5.4
סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁵⁾	-	-	1.0	-	-	1.0	-	-	-	-	-	1.0

31 בדצמבר 2014												
חשיפה מאזנית ⁽²⁾						חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾						
המדינה	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חובות פגומים	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾
ארצות הברית	-	23.4	306.7	-	-	330.1	-	-	-	28.7	-	304.8
אחרות	-	134.9	201.5	-	-	336.4	-	-	-	35.4	-	197.9
סך כל החשיפות למדינות זרות	-	158.3	508.2	-	-	666.5	-	-	-	64.1	-	502.7
סך כל החשיפות למדינות LDC	-	-	6.2	-	-	6.2	-	-	-	-	-	6.2
סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁵⁾	-	-	7.7	-	-	7.7	-	-	-	-	-	7.7

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים וגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות, רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2015

מדינת חשיפה: גרמניה

סך החשיפה המאזנית המצרפית בחלק זה הינה: 116.7 מיליון ש"ח (מזה: סך של 71.6 מיליון ש"ח לבנקים).

ליום 31 בדצמבר 2014

מדינת חשיפה: בריטניה

סך החשיפה המאזנית המצרפית בחלק זה הינה: 121 מיליון ש"ח (מזה: סך של 80.5 מיליון ש"ח לבנקים).

חלק ג' - מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לשנת 2015

א. תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות:

ליום 31 בדצמבר 2015							
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	ספרד	רוסיה	ארגנטינה	ונצואלה	
19.9	2.4	4.2	1.1	3.2	4.1	4.9	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
(9.9)	(2.4)	(4.2)	(0.1)	(2.4)	(0.4)	(0.4)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
10.0	0.0	0.0	1.0	0.8	3.7	4.5	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח
ליום 31 בדצמבר 2014							
סך הכל	פורטוגל	אירלנד	ספרד	רוסיה	ארגנטינה	ונצואלה	
18.2	2.4	4.0	1.0	3.7	3.7	3.4	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
1.7	-	0.2	0.1	(0.5)	0.4	1.5	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
19.9	2.4	4.2	1.1	3.2	4.1	4.9	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

חשיפות ⁽¹⁾⁽²⁾ אשראי למוסדות פיננסיים (3) זרים על בסיס מאוחד במיליוני ש"ח:

ליום 31 בדצמבר			
2014	2015	דרוג אשראי חיצוני	
32	15	AAA עד AA-	
105	10	A עד A-	
22	100	BBB עד BBB-	
8	63	ללא דרוג	
167	188	סך הכול חשיפה	

(1) פיקדונות ויתרות עו"ש במוסדות פיננסיים זרים, לבנק אין סיכויי אשראי חוץ מאזני, יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח אינן מוצגות.

(2) לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) מוסדות פיננסיים זרים הינם בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וברוקרים.

(4) לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.

היתרות הנכללות בטבלה לעיל כוללות בעיקר מוסדות הפועלים ארה"ב, גרמניה, בלגיה, ודנמרק.

הבנק קבע מגבלות על החשיפה המרבית המותרת למוסדות פיננסיים בחו"ל, ומנהל מעקב שוטף על חוסנם של גופים אלה בהסתמך על דירוג

החברות ונתוני שוק אחרים המעידים על מצבן הכלכלי.

חשיפה לסיכונים סביבתיים

בשנים האחרונות חלה עלייה במודעות העולמית ובישראל לנושא החשיפה לסיכונים סביבתיים, הבאה לידי ביטוי בהרחבת הרגולציה. מגמה זו מחייבת את הבנק להתייחס לחשיפה פיננסית פוטנציאלית הנובעת מסיכונים סביבתיים. הבנק מחויב כלפי ציבור לקוחותיו ובעלי המניות לניהול עסקיו באופן רווחי ואחראי. כחלק ממחויבות זו, פועל הבנק לזהות, להעריך ולנהל את הסיכונים הסביבתיים הכרוכים בפעילותו ובפעילות לקוחותיו. התיאבון של הבנק לסיכון בתחום זה נמוך ולכן הבנק פועל על פי עקרונות שמרניים לניהול סיכונים סביבתיים בפעילות פיננסית.

הפעילות הנוכחית של הבנק מתמקדת בלוחים מהמגזר הקמעונאי אשר להם חשיפה נמוכה לסיכון הסביבתי. כפועל יוצא חשיפת הבנק לסיכון זה אינה משמעותית. גם פעילות הבנק במתן אשראי בתחומי הבניה הנדל"ן ופעילות מסחרית לתאגידים ויחידים אינה חושפת את הבנק לסיכון סביבתי משמעותי בין היתר לאור הימנעות הבנק ממתן אשראי בענפים המועדים לזיהום הסביבה.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

במסגרת ניהול סיכונים אשראי, הבנק נוקט אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיור. הבנק קבע במסגרת מדיניות האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיור בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום הלוואות לדיור הינם: שיעור המימון (LTV), מיקום הנכס, יחס החזר מהכנסה (PTI), מטרת ההלוואה ותקופת ההלוואה. הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות לנוכח תיאבון הסיכון שקבע.

מאפייני תיק האשראי לדיור של הבנק

פעילות הבנק בתחום הלוואות לדיור הינה בכללותה עם אוכלוסיות מהעשירון האמצעי ומעלה ובנכסים הנמצאים ביישובים בהם קיימים סניפים של הבנק וביישובים הסמוכים להם.

ככלל עדיפות הבנק ללקוחות בעלי הכנסה משפחתית ברוטו שאינה פוחתת מההכנסה הממוצעת במשק ולנכסים ביישובים בעלי סחירות נכסים גבוהה, או בנכסים הממוקמים בעיר בה קיים סניף של בנק ירושלים.

החל משנת 2011 ירד שיעור המימון בהלוואות לדיור שנותן הבנק באופן ניכר ובשנת 2015 כ- 87% מההלוואות ניתנו בשיעור מימון שאינו עולה על 60% משווי הנכס.

שיעור המימון הממוצע בבנק, המבטא את יתרת ההלוואה חלקי שווי הנכסים המשוערך, כפי שנבדק ביחס לתיק האשראי הקיים בבנק, נמוך ועומד על כ- 29% (שווי הנכסים המשוערך מחושב ממועד השמאות האחרונה, על פי מדד מחירי הדיור שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בחלוקה על פי אזורים גיאוגרפיים ועפ"י מספר חדרים).

התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים

התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים					
31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
1,246	1,224	1,206	1,064	1,053	ביצועים במטבע ישראלי
243	252	158	105	190	ביצועים במט"ח
1,489	1,476	1,364	1,169	1,243	סה"כ ביצוע ^{(2),(1)}
(25%)	(1%)	(8%)	(14%)	6%	אחוז הגידול ביחס לשנה קודמת
731	328	360	330	356	ביצועים בריבית משתנה בתדירות קצרה מ- 5 שנים
226	221	215	208	215	תקופת ההלוואה ממוצעת בחודשים
3,740	4,136	4,450	4,708	4,460	הכנסה לנפש בממוצע (ש"ח)
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכס (LTV) ^{(2),(1)}
87%	92%	85%	87%	87%	0%-60%
12%	7%	14%	12%	13%	61%-75%
1%	1%	1%	1%	— ⁽³⁾	מעל 75%
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PTI) בהלוואות למטרת מגורים ^{(2),(1)}
75%	72%	70%	90%	93%	0%-40%
25%	28%	30%	10%	7%	מעל 40%
3%	4%	8%	4%	1%	אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60% ושיעור החזר מעל 40%
					התפלגות מספר הסכמים במטבע ישראלי על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח):
72%	74%	70%	68%	64%	0-500
19%	18%	21%	21%	24%	500-1,000
9%	8%	9%	10%	12%	מעל 1,000 ⁽⁴⁾
458	510	450	426	450	סכום הלוואה ממוצעת

(1) הלוואות חדשות בלבד.

(2) הנתונים לפי דיווח 876 לפיקוח על הבנקים.

(3) פחות מ- 1%.

(4) בשנת 2015 ניתנו 48 הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה בסכום כולל של 138 מיליון ש"ח.

להלן פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיר (במיליוני ש"ח):

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015								
גיל ההלוואה (זמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)								
שיעור מימון	שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	עד 3 חודשים	3 חודשים עד שנה	1-2 שנים	2-5 שנים	5-10 שנים	10 שנים ומעלה	סך הכל
עד 60%	עד 40%	254.2	768.4	682.8	1,424.7	702.8	365.8	4,198.7
	40%-50%	20.2	68.1	101.8	271.5	125.8	54.1	641.5
	50%-80%	8.7	30.4	66.7	296.1	162.3	52.5	616.7
	מעל 80%	0.7	0.9	3.8	115.1	74.4	9.5	204.4
	סך הכל	283.8	867.8	855.1	2,107.4	1,065.3	481.9	5,661.3
60%-75%	עד 40%	47.6	105.8	95.9	165.1	430.7	47.1	892.2
	40%-50%	3.3	5.2	11.1	28.8	58.8	9.3	116.5
	50%-80%	0.2	7.2	3.6	38.6	68.1	12.3	130.0
	מעל 80%	-	-	-	14.7	21.5	1.6	37.8
	סך הכל	51.1	118.2	110.6	247.2	579.1	70.3	1,176.5
מעל 75%	עד 40%	8.2	11.0	17.2	38.6	42.1	30.8	147.9
	40%-50%	-	1.6	1.8	5.9	9.0	6.7	25.0
	50%-80%	-	0.2	0.9	11.1	18.1	3.9	34.2
	מעל 80%	-	-	-	11.0	8.2	0.7	19.9
	סך הכל	8.2	12.8	19.9	66.6	77.4	42.1	227.0
שיעבודים אחרים	עד 40%	0.1	5.2	3.7	6.0	3.0	6.5	24.5
	40%-50%	-	-	0.5	1.0	0.5	-	2.0
	50%-80%	-	-	-	4.2	0.5	0.1	4.8
	מעל 80%	0.1	0.4	0.9	2.1	0.3	-	3.8
	סך הכל	0.2	5.6	5.1	13.3	4.3	6.6	35.1
סך הכל		343.3	1,004.4	990.7	2,434.5	1,726.1	600.9	7,099.9

איכות לקוחות:

אוכלוסיית נוטלי המשכנתאות כוללת לקוחות בשנות ה- 40 לחייהם בממוצע מהעשירונים 10-5. כמו כן יחס ההחזר להכנסה הממוצע עומד בדרישות המוגדרות במדיניות האשראי של הבנק.

שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה:

שיעור ההחזר מההכנסה בהלוואה לדיר משמש מדד ליכולתו של הלקוח להיפרע מההלוואה אותה נטל. ביום 29 באוגוסט 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראת הנחיות המגבילות, בהתייחס להלוואות לדיר, את שיעור ההחזר מן ההכנסה, את חלק ההלוואה שניתן בריבית משתנה ואת התקופה הסופית לפירעון ההלוואה בחודש ספטמבר 2014 פורסם על ידי בנק ישראל הנחיות מרכזות בנושא מגבלות על הלוואות לדיר.

הבנק מקפיד ששיעור ההחזר החודשי של ההלוואה המבוקשת יעמוד בכללי הוראות בנק ישראל ובהתאם לכך בביצועי הלוואות לדיור בשנת 2015 שיעור יחס החזר להכנסה הממוצע עמד על כ- 23% לעומת 28% בתקופה המקבילה אשתקד. כמו כן, בכ- 5% מתיק האשראי לדיור ניתן ללקוחות בעלי יחס החזר להכנסה גבוה מ- 40% ששיעור המימון שלהם היה גבוה מ- 60%.

התפלגות התיק לפי שיעור מימון:

במדיניות האשראי של השנים האחרונות הבנק החליט להקטין את החשיפה לסיכונים אשראי על-ידי הגבלת שיעור המימון המרבי, עד ל- 75% מערך הנכס המשועבד, בעקבות ההוראות שפרסם המפקח על הבנקים.

על פי מדיניות האשראי, הבנק לא מעניק הלוואות בהן קיים אלמנט של דחיית תשלומי קרן וריבית לתקופות ארוכות. יתרת הלוואות המובטחות בשעבוד משני או כאשר זכות הביטחון של הבנק אינה מובטחת אינה מהותית. אין בבנק הלוואות לדיור בהן המידע אינו שלם.

בהתאם להוראות בנק ישראל הבנק לא מעניק הלוואות לתקופה העולה על 30 שנים.

בשנת 2015 כ- 13.5% מסך ביצועי האשראי לדיור (192 מיליוני ש"ח) ניתנו לתקופה העולה על 25 שנים לעומת כ- 12% (148 מיליוני ש"ח) בתקופה המקבילה אשתקד.

תקופת ההלוואה המקורית של 86.5% מיתרת תיק האשראי לדיור נמוכה מ 25 שנים.

התפלגות התיק לפי אזור גיאוגרפי

תיק האשראי לדיור של הבנק מפוזר בין לווים רבים שרובם רכשו נכסים ומרוכז במרכז הארץ. 51% מהתיק ניתן לנכסים באזור גוש דן וירושלים רבתי.

תהליך מתן אשראי לדיור

פעילות המשכנתאות כוללת בעיקר מתן הלוואות לדיור וכנגד שעבוד דירת מגורים לתושבי ישראל בבסיסי הצמדה שונים ועל-פי מגוון מסלולי ריבית ולתושבי חוץ במט"ח במטבעות עיקריים (בעיקר דולר ארה"ב, לירה שטרלינג ואירו).

ההלוואות נחלקות לשני סוגים: הלוואות מכספי בנק, והלוואות מכספי ממשלה ובאחריותה לזכאי משרד הבינוי והשיכון (להלן: "הלוואות תקציב"). לבנק אין סיכון אשראי על הלוואות התקציב.

תהליך הערכת ואישור האשראי בשעבוד דירת מגורים הינו תהליך מובנה וסטנדרטי. האישור להלוואה מבוצע בסניף ו/או מועבר לדרג מאשר בכיר יותר, על-פי מדרג הסמכויות שקבע דירקטוריון הבנק.

התהליך מחייב הפרדת תפקידים (קצין האשראי אינו רשאי לאשר את הבקשות אותן הוא מעריך - מערכת המחשב חוסמת אפשרות זו) כך שגם בקשות בסמכות הסניף אינן יכולות להתבצע על-ידי בעל תפקיד אחד.

בקשות החורגות מסמכות מנהל סניף מועברות לאישור מרכז חיתום. תפקיד מרכז החיתום הוא לבחון את הבקשה מחדש, לאשר או לדחותה. במידה ובקשת האשראי בסמכות גבוהה מסמכות מרכז החיתום, מרכז חיתום מגבש המלצה ומעבירה לאישור גורם בכיר (מנהל אגף, מנכ"ל או וועדות האשראי) לפי הסמכות הרלוונטית.

כחלק מתהליך ייצור ההלוואה, תיקי האשראי במסגרת פעילות המשכנתאות נבדקים על ידי יחידת בחינה מרכזית הבודקת את שלמות התיק לאחר שאושר וקבלת כל המסמכים והביטחונות הנדרשים. יחידה זו כפופה למערך התפעול האחורי בחטיבת המשאבים, ובכך קיימת הפרדה ניהולית בין תהליך אישור האשראי והעברת המסמכים ובין בחינתו בטרם ביצוע.

פעילות האשראי הקמעונאית נתמכת באופן הדוק בליווי משפטי של עורכי דין מהמחלקה המשפטית בבנק, אשר בוחנים בין השאר, את הנאותות המשפטית של הסכמים וסוגי הביטחונות.

למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכונים אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים [ראה בדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק](#).

סיכונים סליקה וסיכון צד נגדי

סיכון סליקה הוא הסיכון שצד נגדי לא יקיים את חלקו ולא יעביר לבנק במועד הקבוע לכך את הסכום הנדרש בעת סליקת עסקה, זאת על אף שהבנק מילא את חלקו בעסקה והעביר לצד הנגדי את התשלום. הסיכון קיים רק כאשר התמורות בעסקה לא מועברות סימולטנית. החשיפה לסיכון סליקה היא למשך זמן קצר ובדרך כלל היא תוך יומית.

סיכון צד נגדי הינו סיכון שהצד הנגדי לעסקה יהיה בכשל לפני הסליקה הסופית של תזרימי העסקה. ערך השוק של העסקה, שיכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים, תלוי למעשה בתנודות בגורמי השוק. רק במידה שהעסקה

תהיה בעלת שווי הוגן חיובי לבנק והצד הנגדי יהיה בכשל - עשוי להיגרם הפסד כלכלי לבנק בעת הכשל. החשיפה לסיכון צד נגדי יכולה להיווצר במשך כל חיי העסקה.

עד לחודש ספטמבר 2007, השתמשה המערכת הבנקאית בסליקת ממסרים, בעיקר באמצעות מערכת מס"ב, בנוסף למערכת סליקת שיקים. בנוסף, החל מחודש ספטמבר 2007, החלה המערכת הבנקאית להפעיל את מערכת RTGS, שהיא מערכת לסליקת תנועות כספיות בזמן אמת. סכום התנועה המחייב העברה ב- RTGS נקבע על ידי בנק ישראל ל- 1 מיליון ש"ח. מערכות אלו מפחיתות את הסיכון בהעברות רגילות במידה משמעותית.

המקור העיקרי לחשיפת הבנק לסיכונים סליקה הינו סליקת עסקאות בנגזרים (OTC). הבנק אינו פועל מול לקוחותיו בנגזרות OTC, אלא במכשירים נגזרים הנסחרים בבורסות שונות, בהם סיכון הסליקה מזערי. הבנק חשוף לסיכונים סליקה בפעילותו עבור עצמו, ואולם היקפי הפעילות הללו אינם מהותיים. בנוסף, לבנק חשיפה לסיכונים סליקה הנובעים ממסחר בניירות ערך זרים המתבצע מול ברוקרים באמצעות תהליכי סליקה מסוג Non-DVP. היקף העסקאות אשר אינן נסלקות DVP קטן יחסית.

עיקר חשיפות הבנק לסיכון צד נגדי מתהווה מול בנקים בארץ ובחו"ל ומוסדות פיננסיים מוכרים בחו"ל בגין סליקת עסקאות בנגזרים (OTC) ומול ברוקרים ונותני שירות קסטודיאן בניירות ערך בגין סליקת עסקאות בניירות ערך זרים. מסגרות הפעילות עם מוסדות אלו מאושרות לפחות אחת לשנה בדירקטוריון הבנק כחלק ממסגרות האשראי של אותם מוסדות. בתשעת החודשים הראשונים של השנה לא התממשו סיכונים סליקה או סיכון צד נגדי בבנק.

הפחתת סיכון - הבנק חתם על הסכמי ISDA ועל נספחי CSA מול רוב הבנקים מולם מתבצעת הפעילות בנגזרים. הדבר מאפשר קיזוזים של העסקאות, כך שהסכום שיעבור בין הצדדים לעסקה הוא סכום החשיפה נטו, ועל ידי כך להקטין את החשיפה של כל אחד מהצדדים. נספחי CSA מסדירים העברות של כספים בין הצדדים לעסקה כל אימת שהחשיפה מגיעה להיקף מסוים שנקבע מראש, ועל-ידי כך קטנה החשיפה לצד הנגדי.

3.2 סיכון שוק

סקירת סיכונים השוק ואופן ניהולם

בקבוצת סיכונים זו כלולים מספר סוגי סיכונים ספציפיים, המפורטים בהמשך והמנוהלים בבנק באופן דומה, על בסיס מסגרת עבודה, מדיניות ומגבלות שקבע הדירקטוריון.

הבנק אימץ מסגרת עבודה לניהול ובקרת סיכונים המבוססת על מעגל פיקוח ושלושה "קווי הגנה". מעגל הפיקוח כולל את הדירקטוריון ואת ועדותיו הרלוונטיות (ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים וועדת ביקורת) וכן את ההנהלה הבכירה. קו ההגנה הראשון כולל את נוטלי ומנהלי הסיכון כגון ועדת נכסים והתחייבויות, ועדת השקעות ואת מנהל החטיבה הפיננסית. קו ההגנה השני כולל את פונקציות ניהול הסיכון בחטיבת הסיכונים בראשות מנהל חטיבת הסיכונים שמשמש כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק. הקו השני כולל גם את אגף הכספים שך הבנק. הקו השלישי כולל את הביקורת הפנימית.

לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכונים שוק [ראה את דו"ח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים](#).

האופן וההיקף של מערכות הדיווח

הבנק מנהל את סיכוניו בין השאר בעזרת מערכת ALM, המערכת חולשת על תזרימי המזומנים של הבנק, הנגזרים ממגוון פעולותיו הפיננסיות. מערכת זו מאפשרת ניהול נכסים והתחייבויות ALM - (Asset and Liability Management) ובין היתר מאפשרת כימות של סיכונים השוק על פי מתודולוגית הערך הנתון לסיכון - VaR. בנוסף המערכת מאפשרת מעקב אחר מדדי סיכון נוספים כגון: חשיפות ריבית ובסיס ומבחני קיצון (Stress Testing). במהלך שנת 2012 מערכת ה-ALM עברה תהליך תיקוף בהתאם להוראות בנק ישראל בנושא תיקוף מודלים.

ה- VaR אומד את ההפסד המקסימאלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכונים השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. החישוב בבנק מבוצע, אחת לחודש, לתקופת החזקה של

10 ימים וברמת מובהקות של 99%. הבנק מודד את הסיכון הכולל שלו באמצעות ה-VaR של סך התיק הבנקאי וכן את החשיפה לסיכון של התיק למסחר שלו באמצעות מערכת זו. בנוסף לניהול ובקרה באמצעות מודל ה-VaR, משתמש הבנק גם במודלים אחרים לכימות הסיכונים.

התוצאות העסקיות, השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, ההון העצמי, תזרימי המזומנים וערך הבנק חשופים לסיכונים שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשיעורי החליפין, במדד המחירים, במחירי ניירות ערך בארץ ובח"ל ובמדדים כלכליים נוספים.

הבנק קבע מגבלות לערך הנתון לסיכון (ה-VaR הכלכלי): סך ה-VaR 20 מיליוני ש"ח. ביום 31 בדצמבר 2015 עמד ערך ה-VaR ההיסטורי לתקופת החזקה של 10 ימים ותקופת דגימה של 2,000 ימים על 10.1 מיליוני ש"ח לעומת 11.3 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014. הערך המרבי של ה-VaR הכלכלי (סופי חודש) היה במהלך התקופה המדווחת 12.0 מיליוני ש"ח, לעומת ערך מרבי של 13.8 בשנת 2014.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים של הבנק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכונים שוק ונזילות על ידי קביעת מגבלות כמותיות התואמות את תאבון הסיכון של הבנק. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות כוללים בין השאר: קנייה ומכירה של ניירות ערך סחירים (בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל), גיוס של פיקדונות לא סחירים (מלקוחות פרטיים ומוסדיים), גיוס פיקדונות סחירים ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון הריבית

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

סיכון הריבית נובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים בשיעורי הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות הנובע מהפער בין מועדי הפירעון ומועדי שינוי הריבית של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד מהמגזרים. שינויים אלה עלולים לפגוע ברווחיות ו/או להביא לשחיקת ההון של הבנק. פעילות הבנק כמתווך פיננסי יוצרת חשיפה לסיכון זה, והבנק פועל להקטנתה. החשיפה העיקרית של הבנק היא במגזר השקלי הלא צמוד בשל הגידול בהיקף הפעילות בתחום האשראי עקב הוראות בנק ישראל שמגבילות את היקף ההלוואות לדיר בריבית משתנה, ובתיק הנוסטרו. חשיפה קיימת גם במגזר הצמוד למדד, שכן במגזר זה מרבית הנכסים וההתחייבויות הם בריבית קבועה לטווח ארוך.

הבנק מנהל מעקב אחר מדדים מקובלים לאמידת סיכון הריבית של ההלוואות כנגד הפיקדונות, במטרה להתאים את ההשפעה של שינוי אפשרי בשיעורי הריבית על שווי התזרים הפיננסי הנקי שלו לתיאבון הסיכון של הבנק. בין כלים אלו נמדדים פערי מח"מ, מבוצע כימות באמצעות VaR ונאמדת החשיפה במגוון של תרחישים. כמו כן עוקב הבנק אחר היקף הפירעונות המוקדמים בהלוואות, להם השפעה מהותית על המח"מ האפקטיבי.

בחודש יולי 2014 נכנסה לתוקף הוראה לניהול בנקאי תקין 333, שמטרתה להסדיר את אופי ניהול סיכון הריבית בבנקים. ההוראה שמה דגש על ניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי, וקובעת כלים ושיטות בהם יש לעשות שימוש בעת כימות סיכון הריבית, וכללים לניהול סיכון הריבית ברמה התאגידית. בנק ירושלים עשה שימוש בכלים דומים לנדרש בהוראה עוד לפני יישומה, ולקראת תאריך תחילת ההוראה התאים והרחיב את המדדים בהם הוא עושה שימוש לפי הנדרש בהוראה.

מדיניות הבנק, בניהול החשיפה לסיכון ריבית, נקבעת בהתחשב בצפייות להתפתחות בשיעורי הריבית השונים, תוך בחינת העלויות לצמצום החשיפה לסיכון זה ובהתחשב באומדן שיעור הפירעון המוקדם בהלוואות ובגורמים המשפיעים עליו. ההערכה של שיעור הפירעון המוקדם מתבצעת על סמך נתוני העבר ועל בסיס הנחות הבנק על מספר גורמים המשפיעים על שיעור זה, ובהם בעיקר שיעור הריבית. הנחת פירעון המוקדם של ההלוואות משמשת במגזר הצמוד למדד לצורך חישוב פערי המח"מ והחשיפה לסיכון ריבית.

להערכת הבנק, בהתחשב בהיקף הפירעונות המוקדמים בשנים האחרונות ובחשיפות בכל מגזרי ההצמדה, החשיפה לסיכון כתוצאה משינוי לא צפוי של 1 נקודת האחוז בשיעור הריביות נמוכה, וזאת יחסית לשווי התזרים הנקי המהוון של הבנק. הערכה זו של הבנק הינה "מידע צופה פני עתיד" העשויה להתממש באופן שונה מכפי שנצפה לאור העובדה כי היא מבוססת על היקף הפירעונות המוקדמים בשנים האחרונות והחשיפות בכל מגזרי ההצמדה וייתכן כי היקף הפירעונות בפועל בעתיד, יהיה שונה.

להלן מידע לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני ש"ח):

א. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית):

ליום 31 בדצמבר 2015					
מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי			
סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
13,885.9	289.1	1,485.5	3,528.8	8,582.5	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
624.0	43.5	223.6	198.2	158.7	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
13,275.7	298.2	1,532.3	3,711.8	7,733.4	התחייבויות פיננסיות
624.1	34.6	177.9	-	411.6	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
610.1	(0.2)	(1.1)	15.2	596.2	שווי הוגן נטו

ליום 31 בדצמבר 2014					
מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי			
סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
13,877.3	195.0	1,237.4	3,657.5	8,787.4	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
1,237.5	136.1	863.2	-	238.2	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
13,321.5	256.9	1,629.9	3,584.8	7,849.9	התחייבויות פיננסיות
1,236.1	69.8	442.9	-	723.4	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
557.2	4.4	27.8	72.7	452.3	שווי הוגן נטו

(1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

ב. השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

ליום 31 בדצמבר 2015						
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע ישראלי						
מטבע חוץ ⁽²⁾						
במיליוני ש"ח						
באחוזים						
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	סה"כ	סה"כ
גידול מיידי מקביל של נקודת אחוז אחד	580.1	30.4	(0.8)	(1.4)	(1.80)	(0.30%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	594.5	16.8	(1.1)	(0.3)	(0.20)	(0.03%)
קטון מיידי מקביל של נקודת אחוז אחד	615.1	(0.8)	(1.7)	1.1	3.65	0.60%

ליום 31 בדצמבר 2014						
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע ישראלי						
מטבע חוץ ⁽²⁾						
במיליוני ש"ח						
באחוזים						
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	סה"כ	סה"כ
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	425.2	88.2	31.9	4.1	(7.8)	(1.40%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	448.8	73.3	27.8	4.7	(2.6)	(0.47%)
קטון מיידי מקביל של אחוז אחד	483.8	56.2	23.6	4.5	10.9	1.95%

(1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים					31 בדצמבר 2015
עם דרישה עד חודש	מעל 3 עד חודשים	מעל 3 עד חודשים	מעל שנה עד 5 שנים	מעל שנה עד 5 שנים	מעל 3 שנים עד 5 שנים
מיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים	5,686.4	299.8	1,253.1	598.7	223.2
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	32.5	0.0	126.2	-	-
סה"כ שווי הוגן	5,718.9	299.8	1,379.3	598.7	223.2
התחייבויות פיננסיות	(6,070.4)	(66.4)	(653.4)	(441.1)	(497.2)
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	(211.5)	(200.1)	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	(6,281.9)	(266.5)	(653.4)	(441.1)	(497.2)
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(563.0)	33.3	725.9	157.6	(274.0)
החשיפה המצטברת במגזר	(563.0)	(529.7)	196.2	353.8	79.8
מטבע ישראלי צמוד למדד					
נכסים פיננסיים	129.9	135.9	675.9	1,347.8	658.2
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	198.2	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	129.9	334.1	675.9	1,347.8	658.2
התחייבויות פיננסיות	(247.7)	(465.2)	(725.4)	(1,048.5)	(562.5)
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	(247.7)	(465.2)	(725.4)	(1,048.5)	(562.5)
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(117.8)	(131.1)	(49.5)	299.3	95.7
החשיפה המצטברת במגזר	(117.8)	(248.9)	(298.4)	0.9	96.6
מטבע חוץ⁽²⁾					
נכסים פיננסיים	883.8	135.9	268.6	267.7	117.9
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	256.6	9.1	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	1,140.4	145.0	268.6	267.7	117.9
התחייבויות פיננסיות	(1,154.5)	(241.3)	(356.1)	(77.9)	-
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	(77.1)	(8.9)	(126.5)	-	-
סה"כ שווי הוגן	(1,231.6)	(250.2)	(482.6)	(77.9)	-
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(91.2)	(105.2)	(214.0)	189.8	117.9
החשיפה המצטברת במגזר	(91.2)	(196.4)	(410.4)	(220.6)	(102.7)
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
סך כל הנכסים	6,700.1	571.6	2,197.6	2,214.2	999.3
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	289.1	207.3	126.2	-	-
סה"כ שווי הוגן	6,989.2	778.9	2,323.8	2,214.2	999.3
סך כל ההתחייבויות	(7,472.6)	(772.9)	(1,734.9)	(1,567.5)	(1,059.7)
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	(288.6)	(209.0)	(126.5)	-	-
סה"כ שווי הוגן	(7,761.2)	(981.9)	(1,861.4)	(1,567.5)	(1,059.7)
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(772.0)	(203.0)	462.4	646.7	(60.4)
החשיפה המצטברת במגזר	(772.0)	(975.0)	(512.6)	134.1	73.7

(1) בטור "ללא תקופת פירעון" מוצגות יתרות מאזניות.

(2) פעילות מקומית, לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הערות

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר לפי סעיפי המאזן השונים יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, התונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של זממי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור הריבית.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015						
משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	מעל 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים
שנים	%		שנים	%		מיליוני ש"ח			
0.72	3.29	8,787.4	0.91	3.31	8,582.5	7.4	30.1	81.9	401.9
0.42		238.2	0.48		158.7	-	-	-	-
0.71	3.29	9,025.6	0.90	3.31	8,741.2	7.4	30.1	81.9	401.9
0.50	0.83	(7,849.5)	0.37	0.42	(7,733.4)	-	-	(1.4)	(3.5)
0.11		(723.4)	0.09	-	(411.6)	-	-	-	-
0.47	0.83	(8,572.9)	0.35	0.42	(8,145.0)	-	-	(1.4)	(3.5)
0.24	2.46	452.7	0.55	2.89	596.2	7.4	30.1	80.5	398.4
		452.7			596.2	596.2	588.8	558.7	478.2
3.06	3.45	3,657.5	3.23	3.86	3,528.8	-	25.2	232.5	323.4
-		-	0.11		198.2	-	-	-	-
3.06	3.45	3,657.5	3.07	3.86	3,727.0	-	25.2	232.5	323.4
2.72	1.05	(3,584.8)	2.34	1.15	(3,711.8)	-	-	(4.9)	(657.6)
0.13		-	-		-	-	-	-	-
2.72	1.05	(3,584.8)	2.34	1.15	(3,711.8)	-	-	(4.9)	(657.6)
0.34	2.40	72.7	0.89	2.71	15.2	-	25.2	227.6	(334.2)
		72.7			15.2	15.2	15.2	(10.0)	(237.6)
0.70	3.09	1,432.4	1.44	2.67	1,774.6	-	35.2	9.4	56.1
0.13		999.3	0.09	-	267.1	-	1.4	-	-
0.70	3.09	2,431.7	1.26	2.67	2,041.7	-	36.6	9.4	56.1
0.15	0.26	(1,886.8)	0.20	0.37	(1,830.5)	-	-	(0.1)	(0.6)
0.33		(512.7)	0.38	-	(212.5)	-	-	-	-
0.19	0.26	(2,399.5)	0.22	0.37	(2,043.0)	-	-	(0.1)	(0.6)
0.51	2.83	32.2	1.04	2.30	(1.3)	-	36.6	9.3	55.5
		32.2			(1.3)	(1.3)	(1.3)	(37.9)	(47.2)
1.34	3.31	13,877.3	1.57	3.37	13,885.9	7.4	90.5	323.8	781.4
0.19		1,237.5	0.19		624.0	-	1.4	-	-
1.24	3.31	15,114.8	1.51	3.37	14,509.9	7.4	91.9	323.8	781.4
1.05	0.81	(13,321.1)	0.90	0.62	(13,275.7)	-	-	(6.4)	(661.7)
0.20		(1,236.1)	0.19		(624.1)	-	-	-	-
0.98	0.81	(14,557.2)	0.86	0.62	(13,899.8)	-	-	(6.4)	(661.7)
0.26	2.50	557.6	0.64	2.75	610.1	7.4	91.9	317.4	119.7
		557.6			610.1	610.1	602.7	510.8	193.4

שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 21 בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהם חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי.
 ג. שיעור תשואה פנימי היינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 21 בדוח הכספי.

ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן שיגרם כתוצאה משינוי קטן בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

להלן תמצית החשימות לשינויים בלתי צפויים בריבית (במיליוני ש"ח):

השינוי הפוטנציאלי ברווח השנתי - רוח (הפסד)		השינוי הפוטנציאלי ברווח הכלכלי - רווח (הפסד)		ליום 31 בדצמבר		השפעת שינוי מיידי מקביל בעקום התשואות
2014	2015	2014	2015	2014	2015	
עלייה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	
מגזר						
5.8	17.2	31.5	(27.2)	18.9	(16.1)	לא צמוד
(2.4)	(2.2)	(16.5)	15.5	(16.0)	15.2	צמוד
14.0	7.3	(4.1)	3.9	0.8	(0.9)	מטח
17.4	22.3	10.9	(7.8)	3.7	(1.8)	סה"כ
(20.0)	(20.0)	(60.0)	(60.0)	(60.0)	(60.0)	מגבלה
23.4	23.4	29.3	(3.7)	15.2	0.2	מקסימום במהלך התקופה
1.9	15.2	3.8	(25.9)	1.0	(12.3)	מינימום במהלך התקופה

תיכלל הפנייה למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכונים אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי

סיכון שער חליפין וסיכון אינפלציה

במסגרת ניהול סיכונים השוק, הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים של החשיפה בכל מגזר הצמדה.

להלן המגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה כפי שקבע הדירקטוריון (שאיננה בהכרח החשיפה המשפיעה על חשבון רווח והפסד). המגבלות הינן על סכומי העודף (הגרעון) של הנכסים על ההתחייבויות בכל מגזר:

ליום 31 בדצמבר 2015			
המגבלה המאושרת ⁽¹⁾ באחוזים מההון הפיננסי ⁽²⁾		המגבלה המאושרת במיליוני ש"ח	
מקסימלית	מינימלית	מקסימלית	מינימלית
50%	(25%)	301	(151)
6.5%	(6.5%)	39	(39)
125%	50%	753	301

(1) המגבלות המרביות לפי אישור דירקטוריון הבנק. המגבלות עודכנו על ידי הדירקטוריון בחודש דצמבר 2015.

(2) ההון הפיננסי הינו ההון העצמי בניכוי נכסים לא כספיים במיוחד.

הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים מדי יום באמצעות מערכת המידע שלו. מידע זה מדווח ליחידות האחראיות על ניהול הפוזיציה והתאמתה למגבלות החלות עליה. המידע בדבר גובה הפוזיציות מדווח באופן שוטף בישיבות של הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורומים אחרים הפעילים בניהול סיכונים.

להלן החשיפה הכלכלית (שאיננה בהכרח החשיפה המשפיעה על חשבון רווח והפסד) בפועל בכל מגזר הצמדה (במיליוני ש"ח):

חשיפה ליום 31 בדצמבר 2015				חשיפה במהלך תקופת הדוח ⁽¹⁾
מיליוני ש"ח				
ממוצעת	מזערית	מרבית		
131	(41)	290	(6)	הצמדה למדד
0.3	(5.8)	5.2	5.2	במט"ח ובהצמדה למט"ח

(1) החשיפה במגזר הצמוד למדד מוצגת ל- 15 לכל חודש.

להלן נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים במדד המחירים לצרכן (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי הכולל השפעת השינוי על השווי הכלכלי של תיק הנוסטרו שלא נכלל בחישוב הפוזיציה כתוצאה מהתרחיש במיליוני ש"ח):

תרחיש	ליום 31 בדצמבר 2015	מקסימום שנת 2015	מינימום שנת 2015
עלייה של 5% במדד	0.1	12.7	(5.5)

להלן נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע במיליוני ש"ח (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כאשר תרחיש התחזקות פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל):

ליום 31 בדצמבר 2015		מקסימום שנת 2015		מינימום שנת 2015		תרחיש
דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	
0.4	1.7	1.2	2.3	(0.4)	0.1	התחזקות של 10%
0.2	0.8	0.6	1.1	(0.2)	0.0	התחזקות של 5%
(0.4)	(1.7)	0.4	(0.1)	(1.2)	(2.3)	החלשות של 10%
(0.2)	(0.8)	0.2	-	(0.6)	(1.1)	החלשות של 5%

כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכוני שוק, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים אלו. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap) וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Forward).

העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כמו כן, הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכוני שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. החשיפה הבין-מטבעית מנוהלת במסגרת מצומצמת ובגבולות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

הפניה לביאור בדוח הכספי בדבר נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה.

הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציה במטבע חוץ. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על סכומי העודף (גרעון) של הנכסים על ההתחייבויות. הבנק פועל רק במטבעות מרכזיים ובהיקפים מידתיים ביחס להון הפיננסי. חישוב העודף (גרעון) כולל השפעה של נגזרים.

סיכון מחיר מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

במסגרת מדיניות הסיכונים הפיננסיים (סיכוני שוק), דירקטוריון הבנק קבע מסגרת מצומצמת לתעודות סל על מניות בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה (אין מסגרת לרכישת מניות בתיק הבנקאי). יתרת המניות ליום 31 בדצמבר (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה ב- 8.5 מ' ש"ח בהשוואה ל- 3.7 מ' ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

3.3 סיכון נזילות ומימון

סיכון הנזילות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו.

"נזילות" מוגדרת כיכולתו של התאגיד לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויותיו. סיכון הנזילות הינו הסיכון לפגיעה בהון וביציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו בשל אי-וודאות לגבי זמינות המקורות והיכולת לגייסם, ולגבי היכולת לממש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. החשיפה נובעת ממתן הלוואות לזמן ארוך (אך אם ניתן בריבית משתנה) הממומנות על ידי מקורות לטווח קצר.

הבנק חשוף לסיכוני נזילות ולחשש מפני האטה ביכולת הגיוס של חוב סחיר או ממוסדיים עקב שינויים בשוק, שינויי חקיקה ו/או שינויים בטעמי המפקידים. במטרה להתמודד עם סיכון זה מפעיל הבנק מזה שנים מדיניות של הרחבת בסיס המפקידים והקטנת ההישענות על מפקידים גדולים, ובפרט התמקדות בגיוס פיקדונות ממשקי בית. בנוסף לכך מושם דגש על שמירה של רמת נזילות גבוהה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בהיקף נכסים נזילים זמינים, ובפערי תזרים קטנים בין פירעון הנכסים להתחייבויות. לאופי האשראי והמפקידים, לשיעורי הפירעונות המוקדמים במגזרי ההצמדה השונים וכן למידת המחזור של הפיקדונות קצרי המועד יש השפעה מהותית על אומדן החשיפה לסיכון זה.

יחס נזילות מזערי

הבנק בוחן את מצב הנזילות שלו מידי יום באמצעות מודל יחס נזילות המזערי שהינו היחס בין כרית הנזילות לבין התזרים הפוטנציאלי היוצא נטו בתרחיש קיצון. לצורך המודל אסף הבנק נתונים על שיעור הפירעונות המוקדמים, על עיתוים ועל שיעור המחזור של הפיקדונות והחסכונות. יחס הנזילות המזערי נבחר בארבעה תרחישים: תרחיש עסקים רגיל, תרחיש "לחץ" ספציפי לבנק, תרחיש "לחץ" מערכתי ותרחיש משולב ספציפי לבנק ולחץ מערכתי. התרחישים השונים נבדלים זה מזה בעיקר בשיעור המחזור של הפיקדונות וביכולת המימוש של הנכסים הנזילים. תוצאות יחס הנזילות המזערי נבדלים מתוצאות יחס כיסוי הנזילות בעיקר כתוצאה הנחות מחזור פקדונות מלקוחות פרטיים שמרניות באופן מהותי מההנחות שיש לקחת על פי נוהל בנקאי תקין 221 ביחס כיסוי הנזילות. יחס נזילות המזערי המינימאלי על פי התרחישים הנ"ל עמד ביום 31 בדצמבר 2015 על 120%.

יחס מימון יציב NSFR

בנוסף הבנק עוקב אחר נזילות ארוכת הטווח באמצעות מודל יחס מימון יציב בהתאם לעקרונות מודל ה- NSFR (Net Stable Funding Ratio) בהוראות באזל III בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342. יחס המימון היציב עמד ביום 31 בדצמבר 2015 על 120%.

יחס כיסוי נזילות LCR

ביום 28 בספטמבר 2014, במסגרת ההיערכות ליישום באזל III, פירסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא יחס כיסוי הנזילות (LCR - Liquidity Coverage Ratio).

ההוראה נועדה להבטיח שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה לא משועבדים, המורכב ממזומן או מנכסים שניתן להמירם למזומן בשווקים פרטיים ללא אובדן ערך או עם אובדן ערך קטן. על מנת לענות

על צורכי הנזילות של התאגיד הבנקאי בתרחיש קיצון של נזילות הנמשך 30 ימים. לכל הפחות, מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה שאינם משועבדים צריך לאפשר לתאגיד הבנקאי לשרוד עד היום ה-30 של תרחיש הקיצון, ובפרק זמן זה ההנחה היא שההנהלה והמפקחים יוכלו לנקוט פעולות מתקנות נאותות, או שניתן יהיה לפרק את התאגיד הבנקאי בצורה מסודרת. בנוסף, תקופה זו מעניקה לבנק המרכזי זמן נוסף לנקוט באמצעים המתבקשים במקרה שאלה ייתפסו כהכרחיים.

יחס כיסוי הנזילות מכיל שני מרכיבים:

- שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets - HQLA) בתנאי קיצון (מונה)
 - סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים (מכנה)
- על פי ההוראה, למעט מצב של לחץ פיננסי (financial stress), ערכו של היחס לא יפחת מ-100%. דהיינו, מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ישתווה לכל הפחות לסך תזרים המזומנים היוצא נטו על בסיס שוטף.
- תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס כאמור החל מיום 1 בינואר 2017, אולם תאגיד בנקאי אשר עומד בדרישה ליחס כאמור במועד תחולת ההוראה, ה-1 לאפריל 2015, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.
- הבנק עומד ביחס הנזילות הקבוע בהוראה.

יחס כיסוי נזילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	
2015	
באחוזים	
403	יחס כיסוי נזילות
100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

להערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקידים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקידים גדולים ולשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שיחס הנכסים הנזילים גבוה מהיחס הנדרש. נכון למועד הדוח יתרת סך פיקדונות הציבור של שלושת קבוצת המפקידים הגדולות עומד על כ-543 מיליוני ש"ח.

תיכלל הפניה לגילוי על סיכון נזילות שנכלל בדרישות הגילוי על נדבך 3 (פרק 651) פרק ולביאור בדוח הכספי השנתי בדבר נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון.

סיכון המימון

הבנק קבע לעצמו מדיניות ארוכת טווח של הרחבת גיוס המקורות, תוך הגדלת משקל המקורות ממשקי בית מסה"כ פיקדונות הציבור, ושמירה על יכולת גיוס המקורות מלקוחות מוסדיים. גיוס פיקדונות לזמן ארוך נעשה בהתייחס להיקף ביצועי אשראי חדש לזמן ארוך. בנוסף, הבנק, באמצעות החברה הבת ירושלים מימון והנפקות, מגייס פיקדונות על פי צרכי הגיוס של הבנק וכתבי התחייבות נדחים על פי צרכי ההון שלו.

הנהלת הבנק קובעת יעדים ספציפיים לסניפים וליחידות המטה בכל תחומי הפעילות ומנהל מעקב שוטף אחר עמידתם ביעדים.

הבנק פועל להשגת היעדים באמצעות גיון סל המוצרים והתאמתו לצרכי הלקוחות והתנאים המשתנים בשוק. בנוסף, עורך הבנק מבצעים לציבור המפקידים באמצעות פרסום באמצעי התקשורת השונים ודיוור ישיר ללקוחות קיימים ופוטנציאליים. הבנק גם מציע שירות בנקאות במערכת סגורה המאפשר גיוס כספים מלקוחות כל הבנקים כמפורט להלן. מעבר לאמור לעיל, הבנק רואה חשיבות בשימור הקשר ושיתוף פעולה עם לקוחות מוסדיים כחלק מניהול המקורות והנזילות באופן שוטף.

הבנק ערך מיפוי של כלל מקורות המימון העומדים לרשותו (לרבות מקורות מימון פוטנציאליים). מקורות אלו מפורטים בטבלה להלן. הבנק דואג לשמר את מקורות המימון פעילים ולהשתמש בהם מדי פעם, אך אם מצד הנזילות לא היה צורך ממשי.

לבנק יכולת לקבל הלוואה Overnight מבנק ישראל במקרי חירום וללא מכסה. כמו כן הבנק יכול דרך עסקאות SWAP להעביר נזילות ממט"ח לשקלים ולהיפך.

הבנק מעריך באופן שוטף את יכולת ההישענות שלו על כל מקור מימון ופועל בהתאם להערכות אלו. בחינה מעמיקה של זמינות מקורות המימון תיערך אחת לשנה במסגרת ההכנה לדיון במדיניות ניהול הסיכונים.

להערכת הבנק, במקרה של התממשות אחד מתרחישי הקיצון, מקורות המימון העיקריים שהבנק יהיה יכול להישען עליהם הם בעיקר הקופה ותיק ניירות הערך. בנוסף צפוי תזרים נכנס גם מפרעון שוטף ומוקדם של הלוואות. בכל תסריט הבנק בוחן האם ניתן יהיה להגדיל את מקורות המימון הצפויים להישאר עם הבנק.

מקורות המימון של המערכת הבנקאית בשקלים ובמטבע חוץ הם בעיקר פיקדונות ממשקי בית, מחברות, מגופים מוסדיים, מבנקים בארץ ובחוץ לארץ ומגיוס חוב סחיר בשוק ההון.

המקורות כוללים בין השאר פיקדונות בכל מגזרי ההצמדה, הנושאים ריבית קבועה או משתנה, ומופקדים לתקופות שונות החל מיום ועד לשמונה עשרה שנים.

להלן פרטים אודות שיעבוד מזומנים וניירות ערך:

31 בדצמבר 2015			
לא משועבד	משועבד כבטוחה	ערך במאזן	
במיליוני שקלים			
2,041.7	30.2	2,071.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,372.9	406.6	1,779.5	ניירות ערך
31 בדצמבר 2014			
לא משועבד	משועבד כבטוחה	ערך במאזן	
במיליוני שקלים			
3,261.7	16.3	3,278.0	מזומנים ופיקדונות בבנקים
641.0	261.4	902.4	ניירות ערך

תיכלל הפניה לגילוי על סיכון מימון שנכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים (פרק 651)

3.4 סיכון תפעולי

תיאור הסיכון, מדדים כמותיים לחשיפה לסיכון וסקירה של אופן ניהולו.

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרת הסיכון כוללת סיכונים משפטיים אך היא איננה כוללת סיכונים אסטרטגיים או סיכונים מוניטין. הסיכונים התפעוליים גלומים בכל הפעילויות הבנקאיות השונות ומובנים בכל תהליכי העבודה בבנק. הבנק פועל במגוון פעילויות פיננסיות וחשוף לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים המידע, המשכיות עסקית ואבטחת מידע. יתכנו השלכות גם על סיכונים אחרים כגון סיכונים אשראי וסיכונים שוק.

בדצמבר 2015 אושרה בבנק מדיניות עדכנית לניהול סיכונים תפעוליים, הכוללת הגדרת מסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים בבנק, סובלנות הסיכון של הבנק וכן, את המסגרת הארגונית, שבאמצעותה מיישמות יחידות הבנק את תהליכי השליטה והבקרה למזעור הסיכונים.

האחריות לניהול הסיכונים התפעוליים מוטלת על הנהלות היחידות והן קו הגנה ראשון, הכולל גם פונקציה לניהול טכנולוגיית המידע, אבטחת מידע והמשכיות עסקית. היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, קצין הציות והייעוץ המשפטי מהווים קו הגנה שני. קו ההגנה השלישי הוא הביקורת הפנימית, המבצעת סקירה בלתי תלויה של הבקורות, ואתגור התהליכים והמערכות לניהול סיכון תפעולי בבנק.

ניהול הסיכונים התפעוליים מושתת על תהליך מתמשך של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים באמצעות מתודולוגיה שמתווה בבנק יחידת סיכונים תפעוליים שבחטיבת הסיכונים.

לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת סיכון התפעולי [ראה את דו"ח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים](#).

מוקדי הסיכון התפעולי:

הסיכונים התפעוליים המהותיים עימם מתמודד הבנק הם סיכונים המצויים בכל גוף פיננסי. בשנים האחרונות התרבו הסיכונים מבחץ, בעיקר בהבט סיכונים סייבר והבנק משקיע משאבים רבים להגנת משאבי הבנק מפני גורמים עוינים ופועל עפ"י הנחיות בנק ישראל תוך סיוע של יועצים חיצוניים. להלן מוקדי הסיכון העיקריים:

- סיכונים סייבר ואבטחת מידע
- המשכיות עסקית והתאוששות מאסון
- כשל מערכות
- מעילות והונאות

הפחתת הסיכון התפעולי:

הבנק מקיים מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת להקטין את החשיפה להפסדים הנובעים מסיכונים תפעוליים. מסגרת זו כוללת, בין היתר, את האמצעים הבאים:

- כל הפעילויות המבוצעות בסניפים ובהנהלה מעוגנות בנהלים המבוססים על הוראות בנק ישראל, הניסיון המצטבר בבנק ובסיוע יועצים / מומחים חיצוניים. זאת על מנת לשפר ולייעל את שיטות העבודה, תהליכי הבקרה הפנימיים ולמנוע טעויות אנוש.
- הקטנת החשיפה התפעולית באמצעות נקיטת אמצעי בקרה מתמשכים ודרישה לביצוע בקרה כפולה בכל תהליך בו קיים סיכון תפעולי מהותי.
- ביצוע בקורות רוחביות על תחומי פעילות שונים בהתאם לסיכון הטמון בתהליך, תוך דגש על תהליכים בהם לא מתקיימת בקרה כפולה בתהליך.
- ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים וסקר מעילות והונאות וגיוש תוכניות להפחתת הסיכונים שזוהו בסקר.

- הטמעת תרבות ארגונית לניהול הסיכון התפעולי והגברת המודעות אליו בקרב העובדים.
- יישום תהליך אישור טרם הפעלת כל מוצר/פעילות/תהליך חדש - המחייב ביצוע סקר סיכונים מקיף, בניית תוכנית הפחתה מותאמת לרמת הסיכון, ואישור כל מוצר חדש מהותי בפורום ניהול סיכונים בראשות המנכ"ל ובוועדת ניהול סיכונים הדירקטוריונית.
- איסוף מידע על ארועי הפסד או כמעט הפסד וביצוע הפקות לקחים - הבנק אוסף נתונים על אירועי כשל תפעולי שאירעו וגרמו לנזק תפעולי בפועל או שהיה בהם פוטנציאל להפסד תפעולי. באירועים מהותיים או רוחביים מבוצע תחקיר והפקת לקחים של כל הגורמים המעורבים הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים דיווח על אירועים תפעוליים בהם נגרם הפסד ואירועים בהם היה פוטנציאל להפסד.
- מפת הסיכונים התפעוליים, תוכניות הפחתה של הסיכונים ודיווח אירועי הפסד וכמעט הפסד - מנוהלים במערכת ייעודית לניהול הסיכונים התפעוליים.
- מינוי רפרנטים חטיבתיים לניהול סיכונים תפעוליים - לשם שיפור והטמעה של ניהול הסיכון התפעולי בכל יחידות הבנק. מדי רבעון מדווח להנהלה ולדירקטוריון מסמך סיכונים עבור סיכונים תפעוליים במסגרתו דיווח על אירועי הכשל שאירעו בתקופת הדוח, מוקדי הסיכון הקיימים, כולל סיכוני IT, סייבר ואבטחת מידע, המשכיות עסקית ומצב ההתקדמות ביישום תכנית ההפחתה.
- על מנת להפחית את הסיכונים התפעוליים להם הבנק חשוף, רוכש הבנק מידי שנה ביטוח אחריות מקצועית וכן ביטוח נכסים. החל משנת 2015 רוכש הבנק גם ביטוח סייבר אשר מקנה כיסוי ביטוחי מורחב לנזקים בגין פשעי מחשב ולכשלים בתחום הטכנולוגי.

סיכוני IT, הגנת הסייבר ואבטחת מידע:

הבנק הרחיב את יחידת הגנת הסייבר ואבטחת מידע ומשפר באופן תמידי את תחום אבטחת מידע כולל הערכותו ליישום הוראת בנק ישראל נב"ת 361 להגנת הסייבר. קימת הפרדת אנשי אבטחת מידע מאנשי התשתיות. הבנק פועל באופן תמידי להפחתת סיכוני סייבר ומשקיע משאבים רבים בתחום של הגנת הסייבר ואבטחת המידע החל מהטמעה של מוצרי אבטחת מידע, ביצוע בקורות, ביצוע סקרי סיכונים, סקרי אבטחה וחדירות ועוד. כל מוצר חדש או שינוי בתהליך/ פעילות/ מוצר קיים עובר בדיקות מקיפות של אבטחת מידע.

כמעט כל מערכות הבנק עברו שדרוג מסיבי בארבע השנים האחרונות, כך שבתום שנת 2015 מערך המחשוב של הבנק מבוסס על מערכות חדשות ומערכות שעברו שדרוג מסיבי. הבנק מנהל בצורה מתודולוגית את סיכוני טכנולוגיית המידע. קיים סט נהלים ומתודולוגיית עבודה המהווים תשתית טובה למעקב ובקרה על סיכוני טכנולוגיית המידע. הבנק מחזיק מפת סיכוני טכנולוגיית המידע וקיימת תוכנית עבודה רב שנתית של ריענון הסקרים לזיהוי והערכת סיכוני IT. בכל הפרויקטים המרכזיים שבפיתוח מתנהל תהליך סדור של ניהול סיכונים על פי מתודולוגיה אחידה. לכל פרויקט מתקיימות ישיבות סיכוני פרויקט אחת לחודש בשיתוף אנשי מערכות מידע, הגורמים העסקיים, ומנהלת סיכונים תפעוליים. מתנהל מעקב סדיר אחר כלל הסיכונים המזוהים של טכנולוגיות המידע. הבנק מתחזק באופן קבוע אתר אתר מחשב משני המהווה אתר גיבוי, אתר חליפי, במקרה של כשל באתר המחשב המרכזי של הבנק.

ניטור ובקרה - הניטור והבקרה על זמינות המערכות מהווים נדבך חשוב באיתור תקלות לפני התרחשותן וביצוע פעולות למניעת הכשל. בבנק קיימת מערכת שליטה ובקרה המאפשרת איתור וזיהוי מהיר של תקלה לפני או בעת התרחשותה ויכולת לבצע דיאגנוסטיקה מהירה הבנת מהות התקלה ותיקונה בזמן קצר.

מדדים לחשיפה לסיכון תפעולי:

הבנק הגדיר את תאבון (סובלנות) הסיכון עבור סיכונים תפעוליים. ההגדרה כוללת מגבלה על שיעור סיכון גבוה מתוך כלל הסיכונים (כלומר כמה סיכונים גבוהים הבנק מוכן להכיל), מגבלה על הפסד כספי שנתי בגין סיכונים תפעוליים, מגבלה על הנזק בגין תרחיש קיצון תפעולי. ברמה פרטנית הוגדרה מגבלה על תלונות ציבור, ומגבלה על זמינות המערכות המשפיעות על השירות ללקוח.

מבוצע מעקב שוטף אחר העמידה במגבלות אלה והבנק עומד בהן.
הפנייה לגילוי על סיכון תפעולי שנכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים (פרק 651).

3.5 סיכונים אחרים

המשכיות עסקית

במטרה לשמור על הרציפות העסקית, השרידות והמשכיות הפעילות של הבנק לאחר ארוע של אסון או תקלה, ובהתאם להוראת בנק ישראל 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית נערך הבנק למצבי חירום. מערך המחשוב של הבנק מושתת על שני אתרי מחשוב - אתר ראשי במטה הבנק בקרית שדה תעופה, ואתר חלופי בירושלים. פעילות הבנק לשם מוכנות להתאוששות במצב חירום מורכבת מהפעילויות הבאות:

1. תשתיות טכנולוגיות לגבוי מערכות המידע.
2. תכניות פעולה ונהלים - הבנק יצר ומתחזק תשתית נהלים מקיפה להתמודדות וביצוע פעילות במצבי חירום שונים כולל חלופות עבודה ידניות ואפשרויות להעתקת פעילויות קריטיות. הבנק הכין תוכניות מגירה להתמודדות עם תרחישי קיצון: מלחמה, מגיפה, רעידת אדמה.
3. ביצוע תרגולים - הבנק לוקח חלק בתרגילים לאומיים, ואף מבצע תרגולים פנימיים לבדיקת אתרי הגבוי ופעילות במצבי חירום בהתאם לנהלי המשכיות עסקית.

סיכוני טכנולוגיית המידע

טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול תקין של הבנק. סיכוני טכנולוגיית המידע נובעים מפעילות השוטפת של מערכות המידע של הבנק, תהליכי טכנולוגיית המידע רוחביים ופיתוח פעילויות חדשות (פרוייקטים ומערכות). סיכוני טכנולוגיית המידע כוללים גם סיכוני סייבר ואבטחת מידע וסיכוני בנקאות בתקשורת, אשר עלולים להשפיע על תהליכים עסקיים ו/או תפעוליים בבנק. מנהל חטיבת המשאבים אחראי על ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע בבנק.

הבנק פועל באופן תמידי לפיתוח ושיפור מערכות המידע שלו. הפרוייקטים הקיימים מתנהלים לפי מתודולוגיה סדורה להערכת סיכוני פרויקטים וניהולם. נבנית תכנית הפחתה סדורה לניהול סיכוני פרויקט ומתבצע מעקב שוטף אחר יישום תכנית הפחתה הסיכונים.

בנוסף, אגף המחשוב ממשיך להתנהל תוך הערכת סיכונים בפעילויות המבוצעות. בסוף כל רבעון מבוצע עדכון להערכת הסיכונים בהתאם לפעילות הפחתה שבוצעה ברבעון ושינויים בדגשים עסקיים ומבוצעת הערת סיכונים למערכות/טכנולוגיות חדשות ביצור.

אבטחת מידע

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 357, מונה בבנק מנהל אבטחת מידע, הכפוף למנהל חטיבת המשאבים. באחריות מנהל אבטחת המידע להמליץ על מדיניות אבטחת המידע ולהביאה לאישור מוסדות הבנק, לפתח תכנית אבטחת מידע, לעקוב אחר יישומה וכן לטפל באירועים חריגים בתחום אבטחת מידע.

ניהול סיכוני סייבר ואבטחת מידע תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיית המידע של הבנק.

בשנתיים האחרונות הורחבה משמעותית בבנק היערכות בתחום אבטחת המידע נוכח התגברות האיומים ומתקפות טרור קיברנטי בעולם. הבנק רכש כלים מיכוניים לניטור אבטחת מידע ואף הגדיל את מספר העובדים ביחידת אבטחת מידע.

כל מערכת חדשה או תהליך/מוצר חדש הרלבנטי ל- IT עובר בחינה של מנהל אבטחת מידע, כולל סקרי חדירות - ולא מתבצעת הפעלת המוצר טרם אישור מנהל אבטחת המידע.

הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסיכור - [לפרטים ראה להלן בפרק עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל הבנק נערך ליישום ההוראה.](#)

סיכונים משפטיים

הגדרת הסיכון המשפטי הינה - סיכון הנובע מהפוטנציאל להפסד כתוצאה מהפרה של חוקים, תקנות, או הוראות רגולציה, או כתוצאה מזכויות או חובות של הבנק שאינן מבוססות כנדרש; הסיכון חל גם כאשר ישנם חוזים ללא יכולת אכיפה, תביעות משפטיות, או שיקול דעת מוטעה, אשר עלולים להקשות על מימוש או לפגוע בזכויות הבנק.

הסיכון המשפטי עלול לנבוע מתשתית משפטית לקיחה או שגויה אשר בהסתמך עליה נתן הבנק שירות ללקוח, קיבל שירות מספק ו/או קיבל בטוחה מלקוח או מצד שלישי כגון: התקשרות שאינה מגובה בהסכם נאות, בטוחה שאינה ניתנת למימוש כתוצאה מפגם ביצירתה או ברישומה, או מכיוון שהבטוחה נגנבה או איבדה את ערכה וכד'.

בנוסף, עלול להיווצר לבנק סיכון משפטי כתוצאה מגורמים חיצוניים אשר אינם תלויים בבנק, כגון: שינוי הוראות חוק, תקנות או הוראות פיקוח שונות (הוראות המפקח על הבנקים, הוראות רשות ניירות ערך, הרשות לאיסור הלבנת הון וכד'), או פסיקה חדשה של בית המשפט לפיה נדרש הבנק לפעול בנושא מסוים באופן שונה מהאופן בו נהג לפעול עד למתן אותה פסיקה.

הסיכונים המשפטיים הינם חלק ממכלול הסיכונים התפעוליים אליהם חשוף הבנק. עו"ד שרית ויסטוק, סמנכ"ל והיועצת המשפטית, היא הממונה על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק, ונעזרת לשם כך בעובדי המחלקה המשפטית של הבנק. הסיכון המשפטי והרגולטורי מנוהל בבנק בצורה מוסדרת ומובנית, המעוגנת בנהלים ומדיניות כתובים במטרה למזער עד למינימום האפשרי את התממשותם של סיכונים אלו ולמזער את הנזקים הנגרמים לבנק במקרה וסיכון כזה אכן יתממש בפועל.

לפי מדיניות הבנק ונהליו כל סוגיה משפטית העולה במסגרת ניהול עסקי הבנק מועברת לטיפול המחלקה המשפטית (וכל אחד בתחום אחריותו). כל תביעה, הליך משפטי, או איום בתביעה המגיעים אל מי מעובדי הבנק מועברים לטיפול המחלקה המשפטית, כל פניה של לקוח לעובד בנק בשאלה משפטית מופנית למתן מענה על ידי המחלקה המשפטית או בסיועה.

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין הוא סיכון להפסד הנובע מפגיעה בשמו הטוב של הבנק או פגיעה בהערכה חיצונית של יכולותיו הבנקאיות או של איתנותו הפיננסית. סיכון כזה עלול להיגרם כתוצאה מגורמים בתוך הבנק כגון: כשל תפעולי של מערכות בבנק, כשלים במניעת אירועים הקשורים להלבנת הון, מעילה והונאה של עובדים וכד', או כתוצאה מגורמים שהינם חיצוניים לבנק כגון: משבר כלכלי בארץ או בעולם, כשלים בבנקים אחרים, תובענה ייצוגית וכד'.

סיכון המוניטין מתאפיין בשני גורמי סיכון עיקריים - סיכון מדרגה ראשונה וסיכון מדרגה שנייה. סיכון מדרגה ראשונה הינו סיכון מוניטין טהור הנובע מהתממשות סיכון המנוהל בבנק ופוגע ברווחי הבנק. למשל, סיכון האשראי, שהינו סיכון מדרגה ראשונה, יכול לגרום להפסד מעצם התממשות תרחיש לפיו לווים מסוימים לא יפרעו את חובם לבנק. סיכון מדרגה שנייה הינו סיכון הנובע מהתממשות סיכונים אחרים. למשל, התממשות סיכון תפעולי של גניבה בהיקף גדול יכול להוביל לירידה במוניטין (וזאת ללא קשר להפסד מהגניבה עצמה) המתבטאת בירידה ברווחי הבנק.

בין גורמי הסיכון, נכללים גם מספר סיכונים נוספים כגון הסיכון התפעולי, סיכון הציות והסיכון האסטרטגי.

ניהול סיכון המוניטין מתחלק לשניים: מניעת הסיכון, וניהול הסיכון לאחר התממשות אירוע או אינדיקציות להתממשות אירוע.

ברמת מניעת הסיכון תופס סיכון המוניטין מקום מרכזי בהתנהלות הבנק. התיאבון לסיכון, הנהלים, המגבלות, ותחומי הפעילות מכוונים באופן ברור לצמצום החשיפה לסיכון המוניטין. הבנק מבצע ניטור לסיכון מוניטין באמצעות מעקב אחר נושאים מרכזיים המשקפים את המוניטין שלו, כגון פרסומים במדיה הכתובה והאלקטרונית, תלונות ציבור, תביעות לקוחות ועוד.

הדירקטוריון נושא באחריות העליונה לניהול ופיקוח על סיכון המוניטין וליצירת סביבת סיכון נאותה. ההנהלה הבכירה היא אחראית הכללית לצמצום ולניהול סיכון המוניטין. מנהל החטיבה הקמעונאית מוגדר כמנהל סיכון זה. בנוסף מעורבים בניהול הסיכון יחידות הבנק השונות. יחידת השיווק ויחסי ציבור משמשות כאחראית ברירת מחדל לטיפול בכל אירוע מתגבש או פוטנציאלי, ריכוז ודיווחו למנהל החטיבה הקמעונאית. יחידות נוספות המעורבות בניהול הסיכון הינן: היחידה לתלונות הציבור, המחלקה המשפטית, קצין הציות, אחראי יישום חוק איסור הלבנת הון, מנהלת סיכונים תפעוליים, גורמים המעורבים בניהול סיכונים, ומשאבי אנוש. מדיניות הבנק בניהול הסיכונים מגדירה שלושה סוגי אירועים שעשויים להיות אירועי סיכון:

1. אירועים צפויים שניתן להיערך אליהם מראש.
 2. אירועים "מתגלגלים" שמתפתחים בהדרגה ועשויים להיחפך לאירוע סיכון מוניטין.
 3. אירועים לא צפויים מראש המתרחשים בפתאומיות.
- הטיפול בכל אירוע סיכון מנוהל ומרכז על ידי דוברות הבנק בשיתוף עם מנהל החטיבה הקמעונאית כאשר ביחס לכל אחד מסוגי האירועים האמורים, הוגדרו דרכי פעולה וזהות הגורמים הרלבנטיים הנוספים שיעבדו מולם.

סיכוני הציות

סיכון הציות הינו הסיכון שעל תאגיד תוטל סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציות להוראות צרכניות.

הוראות צרכניות הינן החוקים, התקנות וההוראות המסדירים את הפעילות הבנקאית בישראל בכל הנוגע ליחסים שבין הבנק לבין הלקוח במסגרת החובות המוחלות על הבנק כלפי ציבור לקוחותיו.

ביום 3 ביוני 2015 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקן 308 "קצין ציות". התיקון מרחיב את ניהול סיכון הציות אל מעבר להוראות צרכניות כך שישלול בחובו את מכלול הוראות החקיקה והרגולציה החלות על הבנק ולא מגביל אותו רק אל מישור היחסים המצומצם של הבנק על לקוחותיו.

התיקון להוראה ניכנס לתקפו ביום ה- 1/1/2016, והרחיב משמעותית את היקף אחריות קצין הציות מעבר לתחום יחסי בנק- לקוח כך שישלול בחובו את כלל הוראות הדין והרגולציה החלות על הבנק כתאגיד. הוראה זו מציבה אתגר משמעותי החל מרמת ההנהלה והדירקטוריון ועד למנהלי המוצרים והגורמים העיסקיים.

תיקון זה עתיד משנה את תפיסת ניהול סיכון הציות בבנק באופן משמעותי ויוצר אתגר ניהול, בקרה ושליטה מורכבים תוך שהוא מטיל חובת בקרה ופיקוח על ההנהלה והדירקטוריון. בשנים האחרונות בנקים בעולם ספגו עיצומים משמעותיים בגין אי ציות להוראות רגולציה שונות וניהול סיכון הציות הפך מורכב יותר מבעבר. הבנק נערך על מנת לעמוד בהוראה במועד. במסגרת האכיפה הפנימית, מנוהל סיכון ה- FATCA.

על פי הוראות תקנות ה- FATCA, הבנק מינה (Responsible Officer RO) אשר אחראי על הטמעת התקנות בבנק, להיות איש הקשר מול רשויות המס ולתת הצהרות שונות בשם הבנק. דירקטוריון הבנק קבע כי ה- CRO של הבנק ישמש גם כ- RO לעניין ה- FATCA.

הבנק סיים את מוכנותו לדיווח הראשון שהיה אמור להתבצע ב- 30/6/2015, אך בשל העדר חקיקה מקומית בנושא, הדיווח טרם הועבר לרשות המיסים, אך מוכן לשליחה בכל רגע נתון עפ"י דרישה.

במרץ 2015 הוציא המפקח על הבנקים חוזר בנושא "ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות" CROSS BORDER. חוזר זה טומן בחובו חובות המוטלות על התאגיד הבנקאי בכל הנוגע לחבויות המס של לקוחותיו. האחריות לניהול סיכונים ה- CROSS BORDER מוטלת על מנהל הסיכונים הראשי, באמצעות קצין הציות. כחלק מיישום ההוראה הוקם בבנק פורום לניהול סיכון חוצה גבולות בראשות מנהל הסיכונים הראשי, נבנתה מדיניות לניהול סיכון חוצה גבולות, נקבעו כללים לזיהוי לקוחות בעלי סיכון גבוה ונבנתה תכנית עבודה.

בעקבות פרסום חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, אומץ בבנק ירושלים מנגנון אכיפה מנהלית וראש חטיבת הסיכונים מונה לממונה על האכיפה הפנימית בבנק ובחברות הבנות. מנגנון האכיפה המנהלית

חוסה תחת דיני ניירות ערך ואומץ גם בתחומים נוספים כגון שוק ההון (ביטוח), דיני עבודה, הגבלים עסקיים, הגנת הפרטיות, סיכונים סביבתיים ושימוש עובדים ברשתות חברתיות.

בהתאם לעקרונות שהותוו על ידי רשות ניירות ערך, גיבש הבנק תוכנית אכיפה פנימית מקיפה אשר נועדה למזער את חשיפת הבנק לסיכון כי יוטלו על הבנק סנקציות כספיות או אחרות בגין אי ציות של הבנק ו/או עובדיו להוראות הדינים החלים עליו. תוכנית האכיפה הפנימית כוללת, בין היתר, מנגנונים להטמעת נהלי הבנק וערכי הציות באמצעות עריכת סקר אכיפה מקיף לבדיקת תהליכי העבודה בבנק והנהלים הקיימים, לאיתור ומיפוי הפערים וסגירתם, בניית בקורות מתאימות לוודא עמידה בנהלים, פיתוח מערך הדרכות לעובדי הבנק והקמת מערך לקליטת וטיפול בדיווחי עובדים בדבר כשלים ביישום הנהלים ו/או הפרות, לרבות ביצוע תחקירים, הפקת לקחים מתאימים ותיקון תהליכי העבודה והנהלים בהתאם לצורך.

סיכוני הלבנת הון ומימון טרור

כללי

סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן: "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרור התממשות של סיכון מוניטין. במסגרת פעילותו חשוף הבנק לסיכוני הלבנת הון ומימון טרור. חשיפתו זו מתמקדת הן בשלב פתיחת החשבון והן במהלך ניהול החשבון. הבנק עשוי להיחשף לגורמים המעוניינים "לנצל" לצורך הלבנת כספים שמקורם בעבירות שהוגדרו "כעבירות מקור" בחוק איסור הלבנת הון והן לצורך מימון טרור באמצעותו.

על הבנק חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקן 411, חוזרים שונים ועוד.

ניהול סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן: "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרור התממשות של סיכון מוניטין. במסגרת פעילותו חשוף הבנק לסיכוני הלבנת הון ומימון טרור. חשיפתו זו מתמקדת הן בשלב פתיחת החשבון והן במהלך ניהול החשבון.

על הבנק חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקן 411, חוזרים שונים ועוד.

ניהול סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

ניהול הסיכון בבנק מתבצע ע"י קצין הציות, הכפוף ישירות לראש החטיבה לניהול סיכונים - CRO, שהינו חבר הנהלת הבנק. הדירקטוריון והנהלת הבנק קבעו נהלים ומדיניות בנושא של איסור הלבנת הון ומימון טרור. הנחיות קצין הציות הינן בהתאמה ובכפוף להוראות החוק. תפקידיו כוללים, בין היתר, מעקב קפדני אחר פעילויות בנקאיות בחשבונות, במטרה לאתר את אלו הנחזות להיות בלתי רגילות ולדווח עליהן לרשות לאיסור הלבנת הון, ביצוע בקורות אחר דיווחים על פי סוג וגודל הפעולה ודיווחם לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון, ביצוע בקורות שונות על פעילות בחשבונות שונים על פי הפרופיל שלהם, עדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, מתן יעוץ שוטף לסניפים בתחום זה ובביצוע הדרכות המותאמות לעובדים השונים בבנק, על פי תפקידיהם. ההדרכות מכוונות להגביר את מודעות הבנקאים להתנהלות בלתי רגילה של לקוחות ולדווח עליהם בהתאם.

לשם יישום החוק והטמעה דווקנית של הוראותיו, מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים ובמטה (להלן: "הנאמן"). הנאמן מהווה גורם מקצועי הצמוד למקום ביצוע העסקאות, מבצע הדרכות לעובדים ביחידתו ונותן מענה מיידי לשאלות המתעוררות בסניפים. תפקידו לסייע לאתר בעיות או קשיים ביישום ההוראות בדבר איסור הלבנת הון ככל האפשר בזמן אמת ולהוות כתובת מקצועית ראשונה לעובדי הסניף או היחידה בהם הם עובדים בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור.

הנאמן מקבל הדרכות ימי עיון מוגברות במטרה להעלות את רמתו בתחום ומהווה גורם מקשר בין קצין הציות לבין הסניף. קצין הציות עורך ימי עיון לכל נאמני ציות ואיסור הלבנת הון, מעביר הדרכה בכנסי מנהלי סניפים, הדרכות בסניפים באופן שוטף, השתלמויות והדרכות לכלל העובדים במסגרת הקורסים בבנק.

השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי

הבנק נדרש, כמו יתר התאגידים הבנקאיים, לכלול טבלת גורמי סיכון בכל אחת מהקטגוריות המפורטות להלן, ולהעריך את השפעתו של כל גורם סיכון על עסקיו. במסגרת הערכות אלו יש לאמוד הן את פוטנציאל החשיפה או הנזק כתוצאה מהתרחשות של אירוע מסוים והן את ההסתברות שאותו אירוע אכן יקרה. כמו כן, להלימות הבקרה לסביבת הסיכון, כמו ליתר הפעולות שעושה הבנק לצורך ניהול הסיכון, יש השפעה על רמת החשיפה לסיכון. לפיכך, הערכת הסיכונים המפורטת בטבלה להלן הינה הערכה סובייקטיבית של הבנק את השפעת הסיכון השיורי על עסקיו.

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
1	השפעה כוללת של סיכונים אשראי סיכון הנובע מכך שהלווה לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על פי הסכם. הרעה ביציבותם של הלווים השונים ו/או ביכולתם לפרוע את האשראי עלולה להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ועל רווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות מדיניות האשראי בבנק ומגבלות חשיפה לגבי סוגי לוויים שונים במגזרי הפעילות השונים.
1.1	סיכון בגין איכות לוויים וביטחונות סיכון הנובע מהרעה באיכות הלוויים ו/או בשווי הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי לבנק, העלולים להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ולפיכך על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות הגדרה ברורה של מדיניות האשראי, הקפדה על תהליך חיתום, והגבלת פעילות לסוגי לוויים ספציפיים במגזרי הפעילות והמוצרים השונים.
1.2	סיכון בגין ריכוזיות ענפית סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללוויים המשתייכים לענף משק מסוים ביחס לתיק האשראי. הרעה בתוצאות הפעילות העסקית של אותו ענף משק, יכולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הביטחונות שניתנו על-ידי חלק מהלוויים המשתייכים לענף זה וכתוצאה מכך להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות המגבלות של בנק ישראל לעניין זה ואלו של הדירקטוריון באשר להיקף חשיפה מקסימאלי לענפי המשק השונים. הבנק אינו חורג מהמגבלות האמורות.
1.3	סיכון בגין ריכוזיות לוויים/קבוצת לוויים סיכון הנובע מהרעה במצבו של לווה גדול או של קבוצת לוויים גדולה (יחסית לתיק האשראי) שכתוצאה מכך עלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ועל שווי נכסי הבנק ורווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות המגבלות של בנק ישראל ושל הדירקטוריון על היקף חשיפה מקסימאלי ללווה ולקבוצת לוויים. כן מתקיימת בקרה שוטפת על עמידה במגבלות אלו. הבנק אינו חורג מהמגבלות האמורות.
2	השפעה כוללת של סיכונים שוק סיכון הנובע משינויים של מחירים או שערים בשווקים הפיננסיים או של פרמטרים כלכליים אחרים, המשפיעים על שווי הנכסים או ההתחייבויות של הבנק, ועלולים להביא לשחיקת ההון שלו או לפגוע ברווחיותו. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע לגבי כל סיכון בנפרד כמפורט להלן, וכן במרוכז באמצעות מודל ה-VaR.

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
2.1 סיכון ריבית	נמוכה
סיכון הנובע מההבדל שבין רגישות שווי הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעורי הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות - שינויים העלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק. כתוצאה מהחשיפה לריבית בבסיסי ההצמדה השונים עלולה להיגרם ירידה עתידית (לאורך חיי הנכסים או ההתחייבויות) בהכנסות המימון. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בהתאם להערכות לגבי משתני השוק ובכפוף למגבלות על רגישות מהתזרים הפיננסי הנקי המהווה של הבנק לתרחיש של שינוי בעקומי הריבית השקלית והריבית הצמודה למדד. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	
2.2 סיכון אינפלציה	נמוכה
סיכון הנובע משינויים בקצב האינפלציה העלולים לגרום להפסד בשווי של ההפרש הכלכלי בין הנכסים לבין ההתחייבויות (ההון הפיננסי הפעיל) במגזר הצמוד למדד. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בכפוף למגבלות על גובה ההון הפיננסי הפעיל, תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים בהתאם לתנאי השוק. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	
2.3 סיכון שערי חליפין	נמוכה
סיכון הנובע משינויים בקצב האינפלציה העלולים לגרום להפסד בשווי של ההפרש הכלכלי בין הנכסים לבין ההתחייבויות (ההון הפיננסי הפעיל) במגזרי המט"ח והצמוד למט"ח. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, בכפוף למגבלות על גובה ההון הפיננסי הפעיל, תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים בהתאם לתנאי השוק. מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכונים שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. מגבלות החשיפה מבוקרות באופן שוטף.	
2.4 סיכון מחירי מניות ואג"ח	נמוכה
סיכון הנובע מירידת ערך של המניות והאג"ח שהבנק מחזיק. לבנק תיק ניירות ערך שמרביתו אג"ח ממשלתי ומיעוטו אג"ח קונצרני. מדיניות הבנק אינה מאפשרת פעילות משמעותית במניות (בין לצרכי מסחר לבין צרכי השקעה). שיעור ההחזקה (לרבות החזקה עקיפה) של הבנק במניות ובמדדי מניות הינו זניח. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע באמצעות מגבלות על סכום ההשקעות, אופיין, סחירותן, מח"מ התיק וגובה ההפסד הצפוי מהשקעות אלו. המגבלות מתנהלות הן באמצעות מודל ה-VaR והן באמצעות תרחישי קיצון.	

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
3	סיכון נזילות נמוכה סיכון הנובע מאי-הוודאות לגבי זמינות המקורות והיכולת לגייסם (בלי להשפיע השפעה חריגה על המחירים) ולגבי היכולת לממש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים עלולה להיווצר עלות בלתי מתוכננת של גיוס המקורות העלולה להשפיע על הכנסות המימון. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות הרחבת בסיס המפקידים והקטנת ההשענות על מפקידים גדולים, הארכת מח"מ המקורות ושמירה על רמת נזילות גבוהה. לבנק מערכת בקרה המבוססת על מודל פנימי הבוחן מספר תרחישים. כמו כן בוחן הבנק, לאורך זמן, את התנהגות לקוחותיו אשר עשוי להיות לה השפעה על החשיפה לסיכון זה.
4	סיכון תפעולי בינונית סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות סקר סיכונים תפעוליים, כתיבת נהלים, יישום בקורות והטמעת מערכות בנושאים להם השפעה על החשיפה לסיכון כגון משאבי אנוש, אבטחת מידע, תהליכים וכדומה. בבנק קיים תהליך סדור לאישור טרם הפעלת כל מוצר/פעילות/תהליך חדשים, הכולל בחינת הסיכונים ויישום בקורות הולמות. הבנק מקיים מעקב אחר אירועי הפסד וכמעט הפסד תפעוליים לצורך הפקת לקחים ושיפור הבקרה.
5	סיכונים טכנולוגיים המידע בינונית סיכון הנובע מכשל בפעילותם השוטפת של מערכות המידע של הבנק המורכבות מתהליכי העבודה המתבצעים ביחידות המחשוב השונות או מפעילות שוטפת של מערכת ו/או רכיב תשתית של חומרה או תוכנה. לרבות, סיכונים סייבר ואבטחת מידע וסיכונים בנקאות בתקשורת, אשר עלולים להשפיע על תהליכים עסקיים ו/או תפעוליים בבנק. כמעט כל מערכות הבנק עברו שדרוג מסיבי בארבע השנים האחרונות. הבנק מיישם מוצרי מדף או מפתח מערכות בהתאם לצרכים עסקיים ותפעוליים. כל הפרויקטים מתנהלים לפי מתודולוגיה סדורה לניהול סיכונים ומתבצעים סקרי סיכונים בהתאם להוראות רגולציה.
6	סיכונים סייבר אבטחת מידע בינונית סיכון לפגיעה במידע הקיים בארגון, בעיקר דרך פגיעה בנכסים הטכנולוגיים והסביבה הפיזית של המערכות הממוחשבות. הבנק משקיע משאבים רבים בתחום הגנת סייבר ואבטחת מידע. ניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בבנק תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיות המידע של הבנק ומתבצע בהתאם למקובל בארץ ובעולם.

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
7	סיכון משפטי נמוכה סיכון הנובע מאירועים בלתי צפויים כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות של ערכאות משפטיות לרעת הבנק העלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הבנק. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות בקורות משפטיות ומערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני. ניסיון העבר מלמד שאירועים כאמור לא חשפו את הבנק להפסדים משמעותיים.
8	סיכון רגולטורי בינונית סיכון רגולטורי הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הבנק העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה שיש בהם להשפיע באופן מהותי על פעילות הבנק והחובות המוטלות עליו. הבנק, כתאגיד בנקאי וכחברה ציבורית כפוף להוראות רגולטריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה, ומדיניות והוראות ביצוע של רשויות וגופי פיקוח שונים. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות קיום מעקב שוטף אחר הצעות ותזכירי חוק, הוראות חוק, וטיוטות והוראות של הרגולטורים השונים (הפיקוח על הבנקים, רשות ני"ע, הרשות לאיסור הלבנת הון, הרשות למידע וטכנולוגיה במשרד המשפטים, וכד'). כמו כן, מתבצע מעקב אחר פסיקה חדשה של ערכאות המשפט השונות בישראל. בכדי לוודא שלמות ההוראות לגביהן מבוצע המעקב, מנויה המחלקה המשפטית על פרסומים מקצועיים שוטפים של מספר משרדי עו"ד מובילים בישראל בתחומי הבנקאות, שוק ההון, מקרקעין, דיני עבודה, וכד'.
9	סיכון מוניטין בינונית סיכון הנובע מפגיעה בדימוי הבנק כמוסד פיננסי יציב ואמין בעקבות פרסומים, נכונים או שגויים, בעיני לקוחותיו, משקיעים, וגופי רגולציה שונים. הפגיעה במוניטין עלולה להביא להסטה של פעילות הלקוחות לספקי שירותים פיננסיים אחרים, תוך הרעה בפעילות וברווחיות הבנק. ניהול החשיפה מתחלק לשניים: מניעת הסיכון, וניהול הסיכון לאחר התממשות אירוע או אינדיקציות להתממשות אירוע.
10	סיכון אסטרטגיה בינונית סיכון האסטרטגיה נובע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. הסיכון נובע גם בין היתר, מכניסה לתחומים חדשים, הרחבת שירותים קיימים והגדלת השקעות בתשתיות לשם מימוש האסטרטגיה העסקית. סיכון זה הינו פונקציה של התאמה בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, התכניות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. ניהול החשיפה לסיכון מתבצע, בין היתר, באמצעות בניית תהליך אסטרטגי סדור, קבלת ייעוץ חיצוני ממומחים בתחום ופעולות נוספות להפחתת הסיכון.

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
11 סיכון ציות	בינונית סיכון הציות נובע מכשלון הבנק לציית להוראות צרכניות, הוראות חוק, הוראות המפקח על הבנקים והוראות רגולציה רלוונטיות אחרות. החובות הצרכניות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון רחב של פעילויות, תהליכים ומוצרים. הוראת ניהול בנקאי תקין 308 מחייבת את הבנקים לפעול לקיום ההוראות הצרכניות החלות על יחסי הבנק עם לקוחותיו. ניהול החשיפה לסיכון מנהל בכל רמות הארגון, מקצין הציות, נאמני הציות בסניפים ובמטה ועד למחלקות ניהול המוצרים ומתבצע בהתאם לתהליך מובנה על פיו כל שינוי בהוראות הצרכניות המשפיע על הבנק יוטמע בנהלי הבנק, בתהליכי העבודה, בטפסים ובהדרכה.
12 סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור	נמוכה סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור הינו סיכון להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון המוניטין. במטרה למזער את החשיפה לסיכון מונה אחראי איסור הלבנת הון האחראי על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן לרבות קיום הדרכות לכלל עובדי הבנק בנושא. כמו כן מונו נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים ובמטה.
13 סיכון אכיפה מנהלית	נמוכה סיכון אכיפה מנהלית הינו סיכון להטלת עיצומים כספיים משמעותיים ו/או עיצומים על הגבלת עיסוק על מי מבין עובדי הבנק, בגין חוסר ציות לדיני ניירות ערך. הבנק נערך להקטנת הסיכון דרך מינוי מנהל חטיבת הסיכונים לתפקיד הממונה על האכיפה הפנימית בבנק ובחברות הבנות, הקמת מחלקת אכיפה פנימית בחטיבת הסיכונים, גיבוש תכנית אכיפה פנימית על פי העקרונות שנקבעו על ידי רשות ניירות ערך, עריכת סקר למיפוי פערים בתחום וטיפול בהשלמת הפערים, ביצוע פעילות הדרכה והטמעה, וטיפול שוטף באירועים העלולים להיחשב כהפרות לרבות הפקת לקחים מתאימה.

לפרטים אודות המידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכונים אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים [ראה דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק](#).

פרק 4 - מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים

4.1 מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ועל פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי של בנק. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור מס' 1 לדוחות הכספיים. יישום כללי החשבונאות על ידי הנהלת הבנק במהלך עריכת הדוחות הכספיים כרוך בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של הנכסים וההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. השימוש באומדנים כרוך במידה רבה של אי וודאות, והשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים. חלק מההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי ולתוצאות הפעילות המשתקפות בדוחות הכספיים וזאת בשל מהותיות הנושא, מורכבות החישובים, או מידת ההיתכנות של התממשות אירועים לגביהם קיימת חוסר וודאות, אומדנים אלה נחשבים ונקראים "נושאים קריטיים". קיימת אפשרות שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים יהיה שונה מכפי שהוערך בדוחות הכספיים.

להלן פירוט המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים:

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קובע את ההפרשות להפסדי אשראי בהלוואות בשעבוד דירת מגורים על פי נוסחת עומק פיגור כפי שנקבעה בהוראה מס' 314 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. בנוסף, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, מחושבת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין יתרת הלוואות לדיור שלא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות לדיור שלא מוחזקת בגין הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית.

ביתר האשראי הקמעונאי וכן באשראי העסקי, הבנק קובע הפרשותיו בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" שפורסם ביום 31 בדצמבר 2007. החוזר מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. הוראה זו מיושמת בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיס אשראי, החל מיום 1 בינואר, 2011 (בהוראה המקורית - בינואר 2010). ההוראה לא יושמה למפרע בדוחות הכספיים לתקופות קודמות. השפעת חוזר זה על הבנק בא לידי ביטוי בנושאים הבאים:

בדיקה פרטנית - הבנק מזהה לצורך בחינה פרטנית כל לווה (למעט הלוואות לדיור) שיתרתו החוזית הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכן חובות אחרים המזוהים על ידי הבנק (דוגמת תרמיות ופשיטות רגל). כל לווה שנבדק פרטנית וקיימים לגביו סימנים המעידים על בעיה אפשרית ביכולת פירעון האשראי שניתן לו נעשית על ידי הבנק הערכה של הסכום הניתן לגבייה מאותו לווה בהתאם לתזרימי מזומנים הצפויים מפעילותו העסקית, ערך מימוש נכסיו, ערך מימוש ערבויות מצדדים שלישיים ומועד המימוש. מאחר ונתונים אלו מבוססים על אומדנים והערכות, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדן. באשר לתרמיות ופשיטות רגל - חובות אלו נמחקים חשבונאית באופן מיידי ומלא. באשר לשאר החובות הנבחנו פרטנית - לירידת ערך מתבצעת מחיקה חשבונאית לא יאחר משנתיים ממועד ביצוע ההפרשה הפרטנית.

סיווג החוב - הוגדרו ארבעה סיווגים עיקריים היוצרים מדרג בחומרת הבעייתיות של החוב ובקביעת ההפרשות בגינו: חוב תקין, חוב בהשגחה מיוחדת, חוב נחות, חוב פגום.

ההפרשה להפסדי אשראי - נעשתה הבחנה בין הפרשה על בסיס פרטני לחובות שנבדקו פרטנית וזוהו כפגומים לבין הפרשה קבוצתית לכל החובות שאינם מסווגים כפגומים. שיעורי הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מאזני וחופף מאזני מתבסס על ממוצע שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו, שנרשמו בענפי המשק השונים בחמש השנים האחרונות בחלוקה בין אשראי לא בעייתי ואשראי בעייתי בהתאם להוראת המעבר של המפקח על הבנקים, לשיעורי הפרשה אלו נעשה תיקוף ועדכון מדי רבעון.

מחיקה חשבונאית - בגין חובות שנבדקו פרטנית וזוהו כחובות שאינם ברי גבייה. מדיניות הבנק למחוק חשבונאית את כל ההפרשות הספציפיות שאורכן הינו מעל שנתיים. כמו כן, מבוצעות מחיקות חשבונאיות עבור חובות שנעשתה להם הפרשה קבוצתית והינם בפיגור מעל 150 ימים. במקרים שבהם חוב כאמור אורגן מחדש וכשל מבוצעות מחיקות חשבונאיות לא יאוחר מהמועד שבו החוב הפך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר. בנוסף, מדיניות הבנק למחוק חשבונאית הלוואות לדיור שמפרשות להפסד אך כתוצאה מהליכי הגבייה אין כנגדן יתרת בטוחה למימוש החוב.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין סיכוני האשראי שאינם פגומים מבטלת את ההפרשה הנוספת והכללית בגין חובות בעייתיים ובגין מאפייני סיכון שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. בין מאפייני הסיכון נכללים: סיווג חובות, אשראי לאנשים הקשורים לבנק, היעדר מידע כספי על הלווה, אשראי ללווה או לקבוצת לווים החורגים ממגבלות חבות של "לווה בודד". בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, הבנק המשיך לחשב ההפרשה הנוספת ברטו ממס לצורך השוואה להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, כאשר בספרים נרשמת ההפרשה הגבוהה מבין השתיים.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת הדוח הסתכמו בכ- 40.4 מיליוני ש"ח, לעומת כ-18.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר השינוי נובע מהכנסה בסיום תהליך גביית חוב עבר בסך 8.0 מיליוני ש"ח אשר נרשמה בתקופה המקבילה אשתקד וכן מגידול בהפרשה בגין אשראי קימעונאי.

לפרטים נוספים אודות ההשפעה הכמותית, ראה [ביאור 13 וביאור 30](#) בדוחות הכספיים ובפרק [סקירת הסיכונים-סיכון אשראי בדוח הדיקטוריון וההנהלה](#).

מיסים נדחים

המיסים הנדחים מחושבים עבור הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים לבין הסכומים שיובאו בחשבון לצרכי מס. חישוב המיסים הנדחים נעשה על פי שיעורי המס הצפויים לחול כאשר מיסים אלה יזקפו לרווח והפסד כפי שהם ידועים סמוך לתאריך אישור הדוחות הכספיים. המיסים הנדחים מחושבים לפי שיעורי המס הצפויים לחול בעת ניצול העתודה או מימוש הטבת המס, בהתבסס על חוקי המס אשר היו בתוקף בתאריך המאזן.

בעת רישום מיסים נדחים לקבל הבנק מבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרות מימושם בעתיד.

לפירוט ההשפעה הכמותית - ראה [ביאור 8](#) בדוחות הכספיים.

מכשירים נגזרים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, המכשירים הנגזרים בבנק מוצגים במאזן על פי שווי ההוגן. השווי ההוגן של הנגזרים נקבע על פי מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים או על אומדן השווי ההוגן שנקבע על פי מחירים של נכסים דומים, או התחייבויות דומות (Mark to model). שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים כגון: עקומי ריבית, שיעורי מטבעות וסטיות תקן. ההערכה כוללת התחשבות בהנחות אודות גורמים שונים כגון סיכוני אשראי של הצד הנגדי לעסקה ונזילותו. לא קיימים מקרים בהם שערון הנגזרים והשווי ההוגן לא נקבע על סמך מודל אלא על סמך ציטוטי מחירים המתקבלים מצדדים שלישיים.

לפרטים נוספים ולפירוט ההשפעה הכמותית - ראה [ביאור 28](#) בדוחות הכספיים.

מדידות שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ביום 31 בדצמבר 2009 פרסם המפקח על הבנקים חוזר המחיל על המערכת הבנקאית את תקן ASC 820-10 (FAS 157) בנושא מדידת שווי הוגן. במסגרת יישום התקן, הבנק עושה שימוש בטכניקות הערכת שווי המביאות למקסימום את השימוש בנתונים נצפים רלוונטיים ולמינימום את השימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים הם נתונים שמשקפים את ההנחות משתתפים בשוק היו משתמשים בהן בתמחור הנכס או ההתחייבות, שפותחו בהתבסס על נתוני שוק שהושגו ממקורות שאינם תלויים בבנק. נתונים לא נצפים הם נתונים שמשקפים את ההנחות של הבנק עצמו לגבי הנחות משתתפים בשוק היו משתמשים בהן לשם תמחור הנכס או ההתחייבות, שפותחו בהתבסס על המידע הטוב ביותר הזמין באותן נסיבות.

מדידת שווי הוגן מתבססת על ההנחה שהעסקה מתבצעת בשוק העיקרי (principal market) של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק המועיל ביותר.

הבנק מסווג מדידות שווי הוגן תוך שימוש במדרג שווי הוגן שמשקף את המשמעותיות של נתונים ששימשו בביצוע המדידות. מדרג השווי ההוגן מורכב מהרמות הבאות:

רמה 1 - מדידה המבוססת על מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים. מחירים מצוטטים בשוק פעיל מהווים את הראיה המהימנה ביותר לשווי הוגן, ומשמשים למדידת שווי הוגן בכל עת שבה הם זמינים.

רמה 2 - מדידה המבוססת על נתונים נצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישור או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים, לרבות: מחירים מצוטטים לנכסים והתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות זהים או דומים בשווקים שאינם פעילים; נתונים הנגזרים בעיקר מנתוני שוק נצפים, או נתונים על ידי נתוני שוק נצפים בדרך של מתאם או באמצעים אחרים.

רמה 3 - מדידה המבוססת על נתונים לגבי נכסים או התחייבויות שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה ואשר משמעותיים למדידת השווי ההוגן בכללותה.

היררכיה זו דורשת מהבנק שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. ככל אשר הדבר אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, המרווח וההתאמה הנדרשת כאשר משווים לעסקאות דומות הינם גורמים שנלקחים בחשבון כאשר נקבע רלוונטיות המחירים הנצפים מאותם שווקים.

קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים המשתייכים לרמה 2 ולרמה 3 מבוססת על הערכות והנחות הנשענות, בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבית.

הבנק פעל ליישום תקן ASC 820-10 בשנת 2011 בהתאם להנחיות בנק ישראל. עם זאת, לא חל שינוי מהותי באופן מדידת השווי ההוגן ובאומדנים עליהם התבסס קודם ליישום תקן זה.

לפירוט נוסף אודות ההשפעה הכמותית ליישום מדידה לפי שווי הוגן - ראה [ביאור 33](#) בדוחות הכספיים ותוספת ד' לסקירת ההנהלה בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

ירידת ערך ניירות ערך שאינה בעלת אופי זמני

הבנק בוחן מידי תקופה האם ירידה שחלה בשוויים ההוגן של ניירות ערך הממוינים לתיק הזמין למכירה או לתיק המוחזק לפדיון מתחת לעלותם (עלותם המופחתת) היא בעלת אופי אחר מזמני. לצורך כך נבחנים בין היתר הסימנים הבאים:

- הכוונה והיכולת של התאגיד הבנקאי להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את השבת נייר הערך לעלותו המקורית.
- ההיקף של שווי הביטחונות המגבים את נייר הערך.
- פרק הזמן בו שווי הנייר היה נמוך בהשוואה לעלותו.
- שיעור ירידת הערך מסך העלות.
- בחינת תנאים המשקפים את מצבו הפיננסי של הגוף המנפיק, לרבות האם ירידת הערך נובעת מסיבות פרטניות הנובעות למנפיק או בשל קיומם של תנאים מאקרו כלכליים.
- בנוסף, בהתקיים אחד מהמצבים הבאים, מכיר הבנק בירידת ערך שאינה זמנית:
 - נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו.
 - נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, התאגיד הבנקאי מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
 - איגרת חוב אשר חלה לגביה ירידת ערך משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי התאגיד הבנקאי לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח לתקופה זו.
 - איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי התאגיד הבנקאי כבעייתית.

- איגרת חוב שחל לגביה כשל בתשלום לאחר רכישתה.
 - נייר ערך אשר ככלל שוויו ההוגן לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמון למועד פרסום הדוחות הכספיים נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (העלות המופחתת), אלא אם מוכח ברמה גבוהה של ביטחון ובהתבסס על ראיות אובייקטיביות כי ירידת הערך היא בעלת אופי זמני בלבד.
 - בנוסף, בהתקיים שני המצבים הבאים במצטבר, מכיר הבנק בירידת ערך שאינה זמנית:
 - ירידה של 40% בערך נייר הערך לעומת עלות מופחתת.
 - ירידה לתקופה רציפה של תשעה חודשים.
- במידה והירידה בשווי ההוגן נחשבת כבעלת אופי אחר מזמני, העלות (העלות המופחתת) של נייר הערך תופחת לשווי ההוגן באופן בו סכומי הפסד שנצברו להון בסעיף רווח כולל אחר יסווגו במועד ירידת הערך לדוח רווח והפסד. שווי זה ישמש כבסיס עלות חדש ולא יתוקן גם אם בתקופות דיווח עוקבות למועד ירידת הערך תירשם עליה בשווי ההוגן.
- במועדים עוקבים להכרה בירידת הערך, הכנסות ריבית מהשקעות בניירות ערך שהם מכשירי חוב יוכרו ככלל על בסיס צבירה בהתאם להפרש בין תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב לשווי ההוגן של המכשיר במועד הירידה (בסיס עלות חדש). בזכויות מוטב שנרכשו או זכויות מוטב הממשיכות להיות מוחזקות על ידי התאגיד הבנקאי באיגוח נכסים פיננסיים והמטופלות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית, יתכן שבמקרים נדירים אם לא קיים כל אומדן סביר לגבי סכומים ולגבי העיתוי של תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות, יכיר הבנק בהכנסות לפי שיטת השבת העלות או בהתאם להכרה בהכנסה על בסיס מזומן.
- בשנים 2015 ו-2014, לא בוצעה בבנק הפרשה לירידת ערך.

התחייבויות תלויות

הבנק הינו צד בהליכים משפטיים אשר ננקטו כלפיו על ידי לקוחות הבנק, לקוחות לשעבר וצדדים שלישיים שונים שראו עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק. לצורך הערכת הסיכונים בהליכים המשפטיים מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של עורכי הדין הפנימיים של הבנק, או על חוות דעתם של יועצים משפטיים חיצוניים, הנבדקות על ידי עורכי הדין הפנימיים של הבנק. הערכות אלו מתבססות על מיטב שיפוטם של היועצים המשפטיים, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על ניסיון משפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ.

הערכת הסיכונים בתובענות ייצוגיות כרוכה בקושי רב יותר בשל מיעוט ניסיון משפטי נצבר באשר לאופן התממשותן של תובענות כאלה בישראל. כמו כן ישנן תביעות ייצוגיות שלא ניתן להעריך את סיכוייהן בשל השלב בו הן נמצאות.

יש להביא בחשבון כי תוצאות ההליך עלולות להיות שונות מההערכה שנקבעה לגבי תביעה בשל העובדה שבתחום המשפטי אין אפשרות לתת הערכה ודאית.

לפירוט נוסף אודות ההתחייבויות התלויות - ראה [ביאור 26](#) בדוחות הכספיים.

עתודות לכיסוי זכויות עובדים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים, יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות בישראל, כמו כן ובהתאם להוראות, קבע הבנק מדיניות ונהלים המפרטים כיצד יש לבחור את אגרות החוב הממשלתיות שעל בסיסן יחושב שיעור ההיוון.

לפירוט נוסף אודות זכויות עובדים - ראה [ביאורים 1 ו-23](#) בדוחות הכספיים.

4.2 אומדנים חשבונאיים קריטיים

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מהנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות

והוצאות. התוצאות בפועל של אומדנים אלו עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות. האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר תוך הפעלת שיקול דעת ואשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

4.3 בקורות ונהלים

בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי של התאגיד הבנקאי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של התאגיד הבנקאי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל התאגיד הבנקאי והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של התאגיד הבנקאי הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהתאגיד הבנקאי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקה פנימית על דיווח כספי

ביום 5 בדצמבר 2005 פרסם המפקח על הבנקים חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO1992 עונה על הדרישות ומשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקורות פנימיות בבנק והליך פיתוח של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.
- במסגרת יישום ההוראה, ביצע הבנק בשיתוף עם משרד רואי חשבון חיצוני, זיהוי של חשבונות ותהליכים עסקיים הקשורים לדיווח כספי ולגילוי נאות. בתהליכים אלו בוצע תיעוד והערכת סיכונים ובקורות תוך מיפוי הסיכונים והבקורות הפנימיות הקיימות ברמת התהליכים והעסקאות.
- כמו כן, סיים הבנק את הערכת אפקטיביות הבקורות תוך תיעוד בדיקות של אפקטיביות הבקורות וניתוח פערים קיימים אל מול מודל הבקרה הפנימית. הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה.
- במהלך השנה חלו בתהליכים הנובעים מיישום למפרע של כללי חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ושל כללים בנושא היוון עלויות תוכנה כמתואר בביאור 1.1, 2.1.1. הבנק מיפה וכלל בתהליכים הרלבנטיים את הבקורות הנדרשות על מנת להבטיח את נאותות היישום.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק "קוסט פורר גבאי את קסירר", כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד 155 לדוח השנתי אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015.

פרק 5 - מידע נוסף שלדעת הדירקטוריון וההנהלה ראוי לכלול אותו בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

קוד אתי

לבנק קוד אתי אשר אושר על ידי ההנהלה בשנת 2009 שמטרתו לתת ביטוי למדיניות הבנק בתחום האתיקה המקצועית של עובדיו ולקבוע את אמות המידה האתיות לפיהן נדרשים עובדיו לפעול. הבנק מקפיד על קיום החוק והוראות הרשויות השונות, ואלו מעוגנים בנהליו. הקוד האתי של הבנק נועד להוסיף תשתית ערכית לנהליו על מנת להבטיח סביבת עבודה ערכית ואיכותית לעובדיו. בבסיס הקוד האתי עומדים מספר עקרונות: יושר אישי, הגינות, אמינות, מקצועיות, אחריות, נאמנות לבנק וללקוחותיו.

תרומות ופעילות קהילתית

- הבנק תורם מזה שנים רבות למטרות חברתיות שונות במסגרת תקציב הבנק המאושר מראש ובהתאם להחלטות וועדת תרומות של הנהלת הבנק ונהל עבודת הוועדה.
- תרומות הבנק מתמקדות בעיקר בעמותות הפועלות לסיוע, תמיכה ועזרה לאוכלוסיות מוחלשות ונזקקות, כלכלית ופיזית. בין העמותות הללו ניתן למנות עמותות הפועלות לסיוע לילדים ונוער במצוקה, נזקקים כלכלית, בעלי מוגבלויות ועוד. חלק מעמותות אלה, בנוסף לסיוע הישיר הניתן על ידן לאוכלוסיות הללו, פועלות גם לסייע לאותם אנשים ולחלץ אותם ממעגל המצוקה בו הם נמצאים.
- בשנים האחרונות, נטלו עובדי סניפי הבנק חלק בפעילויות התנדבויות שונות בתחום העיר בה נמצא הסניף. הבנק מעודד פעילויות אלה בסיוע ובתרומות.
- בנוסף, רוכש הבנק מתנות מבתי עסק או עמותות המעסיקות אוכלוסיות מוגבלות ונזקקות ומעניק אותן כמתנות לעובדי ומנהלי הבנק ולקוחותיו או תורם אותן לאוכלוסיות נזקקות.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקיו.

גיל טופז
מנהל כללי

זאב נהרי
יו"ר הדירקטוריון

23 בפברואר 2016

הצהרה (certification)

אני, גיל טופז, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק ירושלים בע"מ (להלן: - הבנק) לשנת 2015 (להלן: - הדוח).
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

גיל טופז
מנהל כללי

23 בפברואר, 2016

הצהרה (certification)

אני, אלכסנדר זלצמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק ירושלים בע"מ (להלן: - הבנק) לשנת 2015 (להלן: - הדוח).
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלכסנדר זלצמן

סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים
וחשבונאי ראשי

23 בפברואר, 2016

דוחות כספיים

דין וחשבון לשנת 2015

בנק ירושלים בע"מ וחברות מאוחדות שלו

101	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
103	חוות דעת רואה החשבון המבקר
107	דוח רווח והפסד
108	דוח על הרווח הכולל
109	מאזן
110	דוח על השינויים בהון העצמי
111	דוח על תזרימי מזומנים
115	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק ירושלים בע"מ (להלן - הבנק) אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) 1992. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק "קוסט פורר גבאי את קסירר", כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד 103 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015.

אלכסנדר זלמן

סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים
וחשבונאי ראשי

גיל טופז

מנהל כללי

זאב נהרי

יו"ר הדירקטוריון

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק ירושלים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד - "הבנק") ליום 31 בדצמבר, 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission 1992 (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על הדיווח הכספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight (PCAOB) Board בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים – של הבנק ומאוחדים – לימים 31 בדצמבר, 2015 ו-2014 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים – של הבנק ומאוחדים – לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015 והדוח שלנו מיום 23 בפברואר, 2016 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 1.1.

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק ירושלים בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר, 2015 ו-2014 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד לימים 31 בדצמבר, 2015 ו-2014 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 1.1 לדוחות הכספיים השנתיים, בדבר התאמה בדרך של הצגה מחדש (Restatement) של הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2014 ולשנה שנסתיימה באותו תאריך על מנת לשקף בהם למפרע תיקון טעות בסיווג למועד הרכישה של אגרות החוב המוחזקות לפדיון בשל מכירתן, בהתאם להנחיית בנק ישראל.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר, 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission 1992 (COSO), והדוח שלנו מיום 23 בפברואר, 2016 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

דוח רווח והפסד

סכומים מדווחים במליוני ש"ח

המאחד		הבנק				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
ביאור	2015	2014	2013	2015	2014	2013
הכנסות ריבית	2	406.3	458.4	543.2	407.2	459.4
הוצאות ריבית	2	72.2	141.4	286.0	74.1	145.7
הכנסות ריבית, נטו	2	334.1	317.0	257.2	333.1	313.7
הוצאות בגין הפסדי אשראי	13, 30	40.4	18.4	54.7	40.4	18.4
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		293.7	298.6	202.5	292.7	295.3
הכנסות שאינן מריבית						
הכנסות מימון שאינן מריבית	3	0.9	18.1	14.2	0.9	18.1
עמלות	4	124.5	118.3	91.4	118.6	111.6
הכנסות אחרות	5	17.3	11.5	0.9	16.5	11.5
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		142.7	147.9	106.5	136.0	141.2
הוצאות תפעוליות ואחרות						
משכורות והוצאות נלוות	6	166.3	171.2	152.9	147.7	149.8
אחזקה ופחת בניינים וציוד	16	81.8	71.2	57.6	42.5	40.0
הוצאות אחרות	7	117.7	110.0	82.1	174.1	160.1
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		365.8	352.4	292.6	364.3	349.9
רווח לפני מיסים		70.6	94.1	16.4	64.4	86.6
הפרשה למיסים על הרווח	8	22.0	29.1	3.7	21.2	27.8
רווח לאחר מיסים		48.6	65.0	12.7	43.2	58.8
חלק של הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס		-	-	-	5.4	6.2
רווח נקי		48.6	65.0	12.7	48.6	65.0
רווח נקי בסיסי ומדולל למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק (ש"ח)	9	0.69	0.92	0.18	0.69	0.92

אלכסנדר זלמן
סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים
וחשבונאי ראשי

גיל טופז
מנהל כללי

זאב נהרי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
2016 בפברואר, 23

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היעדר עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#)

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוח על הרווח הכולל

סכומים מדווחים במליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	ביאור
(1)12.7	(1)65.0	48.6	רווח נקי
רווח (הפסד) כולל אחר:			
(1.2)	(2)21.0	3.9	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו
(1)2.9	-	-	השפעת האימוץ לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות העובדים
(1)(0.2)	(1)(0.7)	(0.9)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽²⁾
1.5	20.3	3.0	רווח כולל אחר לפני מיסים:
(1)(0.6)	(1)(2)(7.7)	(0.9)	השפעת המס המתייחס
(1)0.9	(1)(2)12.6	2.1	רווח כולל אחר לאחר מיסים
(1)13.6	(1)(2)77.6	50.7	10 סך הכל הרווח הכולל

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הווינו עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 - 2.1.1](#).

(2) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאוחד		הבנק			
31 בדצמבר					
ביאור	2015	2014	2015	2014	
נכסים					
מזמנים ופיקדונות בבנקים	11	2,071.9	3,278.0	2,071.9	3,278.0
ניירות ערך ⁽¹⁾	12	1,779.5	902.4 ⁽⁴⁾	1,797.3	886.5 ⁽⁴⁾
אשראי לציבור	13,30	10,000.9	9,674.4	10,000.9	9,674.4
הפרשה להפסדי אשראי		(111.6)	(107.9)	(111.6)	(107.9)
אשראי לציבור, נטו	30	9,889.3	9,566.5	9,889.3	9,566.5
השקעות בחברות מוחזקות	15	-	-	385.6	381.3 ⁽³⁾
בניינים וציוד	16	156.9	149.7 ⁽³⁾	12.8	16.1
נכסים בלתי מוחשיים	17	1.2	1.6	1.2	1.6
נכסים בגין מכשירים נגזרים	28	195.1	40.4	195.1	40.4
נכסים אחרים	18	125.6	146.2 ⁽³⁾⁽⁴⁾	111.4	152.9 ⁽³⁾⁽⁴⁾
סך כל הנכסים		14,219.5	14,084.8 ⁽³⁾⁽⁴⁾	14,464.6	14,323.3 ⁽³⁾⁽⁴⁾
התחייבויות והון					
פיקדונות הציבור	19	11,019.0	10,977.2	12,501.4	12,248.0
פיקדונות מבנקים	20	39.4	42.5	39.4	42.5
פיקדונות הממשלה		0.8	5.0	0.8	5.0
ניירות ערך שהושאלו		387.3	582.7	387.3	582.7
אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	21	1,634.8	1,503.1	408.2	485.2
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	28	195.2	39.0	195.2	39.0
התחייבויות אחרות ⁽²⁾	22	159.0	184.9 ⁽³⁾	148.3	170.5 ⁽³⁾
סך כל ההתחייבויות		13,435.5	13,334.4 ⁽³⁾	13,680.6	13,572.9 ⁽³⁾
הון עצמי	25	784.0	750.4 ⁽³⁾⁽⁴⁾	784.0	750.4 ⁽³⁾⁽⁴⁾
סך כל ההתחייבויות וההון		14,219.5	14,084.8 ⁽³⁾⁽⁴⁾	14,464.6	14,323.3 ⁽³⁾⁽⁴⁾

- (1) מזה שועבדו למלווים בבנק ובמאזן לימים 31 בדצמבר, 2015 ו- 31 בדצמבר, 2014 בסך 406.6 ובסך 261.4 מיליון ש"ח, בהתאמה. לפרטים בדבר ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור ניירות ערך](#).
- (2) מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בבנק ובמאזן ליום 31 בדצמבר, 2015 בסך 2.8 מיליון ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר, 2014.
- (3) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים באר"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [2.1.1-1.1 ביאור](#).
- (4) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [1.1 ביאור](#).
- הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים במליוני ש"ח

קרנות הון						
הון המניות הנפרע	מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	סך הכל הון המניות הנפרע וקרנות הון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל הון עצמי
127.3	95.3	3.8	226.4	⁽¹⁾ 1.1	⁽¹⁾ 462.9	⁽¹⁾ 690.4
יתרה ליום 1 בינואר 2013 (מבוקר)						
-	-	-	-	1.8	(0.2)	1.6
השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות העובדים						
127.3	95.3	3.8	226.4	2.9	462.7	692.0
יתרה ליום 1 בינואר 2013 (מבוקר)						
-	-	-	-	-	⁽¹⁾ 12.7	⁽¹⁾ 12.7
רווח נקי						
-	-	-	-	-	(13.7)	(13.7)
דיבידנד						
התאמות ושינויים הנובעים:						
-	-	0.4	0.4	-	-	0.4
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות						
-	-	-	-	⁽¹⁾ (0.9)	-	⁽¹⁾ (0.9)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס						
127.3	95.3	4.2	226.8	2.0	461.7	690.5
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013						
127.3	95.3	4.2	226.8	2.0	461.7	690.5
יתרה ליום 1 בינואר 2014						
-	-	-	-	-	⁽¹⁾ 65.0	⁽¹⁾ 65.0
רווח נקי						
-	-	-	-	-	(17.7)	(17.7)
דיבידנד						
התאמות ושינויים הנובעים:						
-	-	(3)-	(3)-	-	-	(3)-
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות						
-	-	-	-	⁽¹⁾⁽²⁾ 12.6	-	⁽¹⁾⁽²⁾ 12.6
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס						
127.3	95.3	4.2	226.8	14.6	509.0	750.4
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014						
127.3	95.3	4.2	226.8	14.6	509.0	750.4
יתרה ליום 1 בינואר 2015						
-	-	-	-	-	48.6	48.6
רווח נקי						
-	-	-	-	-	(17.1)	(17.1)
דיבידנד						
התאמות ושינויים הנובעים:						
-	-	-	-	2.1	-	2.1
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס						
127.3	95.3	4.2	226.8	16.7	540.5	784.0
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015						

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1-2.1.1](#).

(2) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

(3) סכום הנמוך מ- 0.1 מיליוני ש"ח הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2014	2013	2015	2014	2013
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
רווח נקי לשנה	48.6	(1)65.0	48.6	65.0	(1)12.7
התאמות:					
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות	-	-	-	(7.5)	(6.8)
פחת על בניינים וציוד	44.6	(1)36.8	(1)26.2	2.5	2.1
הוצאות בגין הפסדי אשראי	40.4	18.4	54.7	18.4	54.7
רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	(4.5)	(10.3)	(8.2)	(8.9)	(4.7)
רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	1.4	(19.2)	(9.2)	(19.1)	(9.4)
רווח מממוש בניינים וציוד	(5.8)	-	-	-	-
הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות	-	-	0.4	-	0.4
מיסים נדחים, נטו	9.4	(1)3.6	(1)9.0	1.0	(12.1)
פיצויי פרישה - גידול בעודף עתודה על יעודה (גידול בעודף היעודה על העתודה)	1.3	(2.3)	0.5	(2.3)	1.0
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	(3.9)	(12.2)	(10.8)	(11.6)	(10.8)
שינוי נטו בנכסים שוטפים:					
אשראי לציבור	(363.2)	41.7	(90.3)	41.7	(90.3)
נכסים בגין מכשירים נגזרים	(154.7)	(18.7)	(0.8)	(71.3)	205.1
ניירות ערך למסחר	(303.5)	(63.5)	199.2	(18.7)	(0.8)
נכסים אחרים	10.7	(1)4.5	(1)21.4	(11.4)	(16.8)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:					
פיקדונות מבנקים	(3.1)	(9.0)	(11.8)	(9.0)	(11.8)
פיקדונות הציבור	41.8	(93.9)	1,249.8	51.2	1,000.0
פיקדונות הממשלה	(4.2)	4.3	0.7	4.3	0.7
ניירות ערך שהושאלו	(195.4)	555.2	13.4	555.2	13.4
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	156.2	26.7	(4.1)	26.7	(4.1)
התחייבויות אחרות	(2.3)	(1)9.0	(1)57.2	(8.4)	11.1
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	(686.2)	(1)536.1	(1)1,449.2	597.8	1,133.6

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הייון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#) הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוח על תזרימי מזומנים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2014	2013	2015	2014	2013
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה					
(3,242.9)	(2,756.2) ⁽²⁾	(2,417.5)	(3,242.9)	(1,955.7) ⁽²⁾	(2,023.5)
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה					
2,652.4	2,600.7	2,408.2	2,618.4	1,807.8	2,003.2
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה					
27.8	55.9	337.4	27.8	73.8	357.0
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה					
-	-	(12.4)	-	-	(12.4)
רכישת פעילות חברת כלל בטוחה (נספח א')					
(56.0)	(1)(36.1)	(1)(38.0)	(0.3)	-	-
רכישת בניינים וציוד					
8.2	-	-	6.7	-	-
תמורה ממימוש בניינים וציוד					
(610.5)	(1)(135.7)	(1)277.7	(590.3)	(74.1)	324.3
מזומנים נטו מפעילות השקעה					
תזרימי מזומנים מפעילות מימון					
465.3	317.4	60.6	-	-	60.6
הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים					
(357.6)	(255.5)	(301.0)	(88)	(61.4)	(31.3)
פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים					
(17.1)	(17.7)	(13.7)	(17.1)	(17.7)	(13.7)
דיבידנד ששולם לבעלי מניות					
90.6	44.2	(254.1)	(105.1)	(79.1)	15.6
מזומנים נטו מפעילות מימון					
(19.2)	21.7	5.3	(19.2)	21.7	5.3
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים					
(1,186.9)	422.9	1,467.5	(1,186.9)	422.9	1,468.2
גידול במזומנים ופיקדונות בבנקים					
3,278.0	2,833.4	1,360.6	3,278.0	2,833.4	1,359.9
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לתחילת השנה					
2,071.9	3,278.0	2,833.4	2,071.9	3,278.0	2,833.4
יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים לסוף השנה					
ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו:					
733.5	690.0	784.5	733.5	690.0	784.5
ריבית שהתקבלה					
191.2	302.2	441.0	191.2	302.2	441.0
ריבית ששולמה					
16.4	43.8	14.8	14.0	40.8	10.9
מיסים על הכנסה ששולמו					
29.4	8.7	10.2	15.7	7.4	9.0
מיסים על ההכנסה שהתקבלו					

- (1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים באר"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#).
- (2) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור מדיניות חשבונאית 1.1](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוח על תזרימי מזומנים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

הבנק			המאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2013	2014	2015
נספח א' - רכישת חברות בת שאוחדו לראשונה					
נכסים והתחייבויות וזרימת מזומנים לרכישת פעילות חברת כלל בטוחה ליום הרכישה:					
(244.5)	-	-	(244.5)	-	-
מזומנים שנרכשו					
*(156.7)	-	-	*(156.7)	-	-
נכסים (למעט מזומנים ושווי מזומנים)					
87.2	-	-	87.2	-	-
התחייבויות					
(314.0)	-	-	(314.0)	-	-
נכסים והתחייבויות מזהים					
*57.1	-	-	*57.1	-	-
רווח מרכישה במחיר הזדמנותי					
(256.9)	-	-	(256.9)	-	-
סך הכל עלות הרכישה					
(256.9)	-	-	(256.9)	-	-
תמורה ששולמה במזומן					
244.5	-	-	244.5	-	-
בניכוי - מזומנים שנרכשו					
(12.4)	-	-	(12.4)	-	-
זרימת מזומנים לרכישת הפעילות					
נספח ב' - פעולות השקעה שלא במזומן בתקופת הדוח					
-	-	-	14.4	10.3	8.6
רכישת רכוש קבוע באשראי					

* הוצג מחדש בשל התאמת שווי הנכסים שנרכשו על ידי הבנק.

ביאורים לדוחות הכספיים

דין וחשבון לשנת 2015

בנק ירושלים בע"מ וחברות מאוחדות שלו

119	1. מדיניות חשבונאית
153	2. הכנסות והוצאות ריבית
154	3. הכנסות מימון שאינן מריבית
155	4. עמלות
155	5. הכנסות אחרות
156	6. משכורות והוצאות נלוות
156	7. הוצאות אחרות
157	8. הפרשה למיסים על הרווח
160	9. רווח למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
161	10. רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
162	11. מזומנים ופקדונות בבנקים
163	12. ניירות ערך
168	13. סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
170	14. אשראי לממשלה
170	15. השקעות בחברות מוחזקות
172	16. בניינים וציוד
173	17. נכסים בלתי מוחשיים
174	18. נכסים אחרים
175	19. פיקדונות הציבור
175	20. פיקדונות מבנקים
176	21. אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
177	22. התחייבויות אחרות
178	23. זכויות עובדים
192	24. עסקאות תשלום מבוסס מניות
194	25. הון עצמי
195	25. הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים
197	26. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
202	27. שעבודים ותנאים מגבילים
203	28. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
208	29. מגזרי פעילות
212	29. מגזרי פעילות פיקוחיים

215	30. מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
226	31. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
230	32. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון
234	33א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
236	33ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה
238	34. בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו
246	35. אירועים לאחר תאריך המאזן ונושאים שונים
247	36. מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצרכי מס

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית

בנק ירושלים בע"מ (להלן - הבנק) הינו בנק מסחרי העוסק בעיקר במתן אשראי לדיור ואשראי קמעונאי אחר, במימון בנייה לדיור וכן בגיוס פיקדונות לזמן קצוב, פעילות בשוק ההון, ניהול חשבונות עו"ש ומתן שירותי בנקאות פרטית לתושבי חוץ. הבנק הינו חברה בת של "יצוא" חברה להשקעות בע"מ (להלן - "יצוא") ומניותיו רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).

כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

עיקרי המדיניות החשבונאית, אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים באופן עקבי, והתואמים את הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, הם:

א. בסיס העריכה של הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה של הדוחות הכספיים

הבנק ערך את דוחותיו הכספיים בעבר על בסיס העלות ההיסטורית המותאמת למדד המחירים לצרכן. הסכומים המותאמים, כאמור, שנכללו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2003 שימשו נקודת מוצא לדיווח הכספי הנומינלי החל מיום 1 בינואר 2004. תוספות שבוצעו לאחר מועד המעבר נכללו בערכים נומינליים. בהתאם לתקן חשבונאות מספר 12 בדבר "הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים" הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים לאינפלציה ביום 31 בדצמבר 2003 והחל מאותו מועד הבנק החל לדווח בסכומים מדווחים. סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים. בדוחות הכספיים "עלות" משמעותה עלות בסכום מדווח.

תמצית הנתונים של הבנק בערכים נומינליים היסטוריים לצורכי מס ניתנת בביאור 36.

2. כללי איחוד

הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק כוללים את הדוחות של חברות שלבנק קיימת שליטה בהן. יתרות ועסקאות הדדיות שבין הבנק לחברות הבנות בוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים. בדוחות הבנק הנפרדים השקעות בחברות מוחזקות מוצגת לפי שיטת השווי המאזני.

3. מטבע פעילות ומטבע הצגה

מטבע הפעילות וההצגה של הבנק ושל החברות הבנות שלו הינו שקל חדש. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

4. מטבע חוץ והצמדה

נכסים והתחייבויות במטבע חוץ או הצמודים אליו ואלה הצמודים למדד המחירים לצרכן כלולים בדוחות הכספיים כדלהלן:

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

- א. אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן מוצגים לפי המדד הידוע בתאריך המאזן.
 ב. אלה שבמטבע חוץ או הצמודים אליו מוצגים לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על-ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, למעט במקרים בהם תנאי ההסכם קובעים אחרת.

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב ושיעורי עלייתם (ירידתם):

שיעור העליה (הירידה) בשנת			ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
באחוזים					
-7.0	12.0	0.3	3.471	3.889	3.902
שער דולר					
מדד המחירים לצרכן-בסיס 1993 (נקודות):					
1.9	-0.1	-0.9	223.6	223.4	221.4
חודש נובמבר (מדד ידוע)					
1.8	-0.2	-1.0	223.8	223.4	221.1
חודש דצמבר (מדד בגין)					

עסקאות שאינן במטבע הפעילות טופלו כלהלן:

- א. עסקה הנקובה במטבע חוץ נרשמה, בעת ההכרה לראשונה, במטבע הפעילות, תוך שימוש בשער החליפין המידי בין מטבע הפעילות לבין מטבע החוץ במועד העסקה בכל תאריך מאזן, פריטים כספיים במטבע חוץ מתורגמים תוך שימוש בשער החליפין המידי בתאריך המאזן.
 ב. בכל תאריך מאזן, פריטים לא כספיים במטבע חוץ הנמדדים בעלות היסטורית, מתורגמים תוך שימוש בשער החליפין במועד העסקה.
 ג. בכל תאריך מאזן, פריטים לא כספיים במטבע חוץ הנמדדים בשווי הוגן מתורגמים תוך שימוש בשער החליפין במועד קביעת השווי ההוגן.
 ד. הפרשי שער הנובעים מסילוק של פריטים כספיים, או הנובעים מתרגום של פריטים כספיים לפי שערי חליפין שונים מאלה ששימשו לתרגום בעת ההכרה לראשונה במהלך התקופה, או מאלה ששימשו לתרגום בדוחות כספיים קודמים, מוכרים בדוח רווח והפסד בתקופה בה נבעו.

5. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

תקן חשבונאות מספר 29 - "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים IFRS"

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" אשר קובע אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על-ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בהתאם לתקני ה- IFRS הינו:

5.1. בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הוא בהתאם לנקבע בתקני IFRS, כפי שעוגנו בהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכן בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).

כמו כן, מיישם התאגיד הבנקאי את התקינה הבינלאומית באופן הבא:

אם לא נקבע טיפול ספציפי בנושא מסוים בתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, לרבות במצבים שבהם קיימות מספר חלופות לטיפול חשבונאי בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים, התאגיד הבנקאי מיישם את כללי

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושא זה, אם קיימים כללים כאמור. בהיעדר כללים כאמור, הנהלת התאגיד הבנקאי מפעילה את שיקול דעתה בפיתוח ויישום מדיניות חשבונאית, שיישומה יביא למידע אשר רלוונטי ומהימן לצורכי קבלת החלטות כלכליות של המשתמשים.

כאשר לגבי נושא מסוים לא נקבע בהוראות הדיווח לציבור כי יש ליישם תקני דיווח כספי בינלאומיים ולא נקבעו הוראות אחרות, התאגיד הבנקאי מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושא זה.

- ראה [סעיפים ה'1, ה'3, ה'4 ו-ה'5](#) להלן בנוגע להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב וכן ראה [סעיף ד'2](#) בנוגע להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

5.2. בנושאים בליבת העסק הבנקאי - התאגיד הבנקאי מיישם את הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכן את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

6. שימוש באומדנים בעריכת דוחות כספיים

הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, דורשת מהנהלה שימוש באומדנים, הערכות ושיקול דעת המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים תלויים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ב. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. צירופי עסקים:

צירוף עסקים מתרחש כאשר תאגיד בנקאי משיג לראשונה שליטה, על חברה בת או פעילות נפרדת. הבנק מטפל בצירופי העסקים בשיטת הרכישה. בהתאם לשיטה זו, הבנק מזהה את הרוכש, קובע את מועד הרכישה ומכיר בנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ובהתחייבויות שניטלו בהתאם לשווים ההוגן, למעט חריגים. כל הרכיבים של זכויות שאינן מקנות שליטה בישות הנרכשת נמדדים במועד הרכישה בשווי הוגן למועד הרכישה, אלא אם בסיס מדידה אחר נדרש לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים.

הבנק מכיר במוניטין למועד הרכישה כעודף של סך התמורה שהועברה וסכום הזכויות שאינן מקנות שליטה על הסכום נטו למועד הרכישה של הנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו. בתקופות עוקבות נמדד המוניטין בעלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. במקרה בו יש להכיר ברווח מרכישה במחיר הזדמנותי, בהתאם לפער שבין הסכום נטו למועד הרכישה של הנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו (למעט חריגים) לבין סך התמורה שהועברה וסכום הזכויות שאינן מקנות שליטה, על הבנק לפנות לפיקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

הבנק מודד את התמורה שהועברה בהתאם לשווים ההוגן של הנכסים שנמסרו, ההתחייבויות שניתלו (למעט חריגים) והמכשירים הונויים שהונפקו. עלויות כלשהן שניתן ליחסן לצירוף העסקים מוכרות כהוצאה בתקופה בה התהוו, למעט עלויות להנפקת מכשירים הונויים או חוב של הבנק.

ביום 12 במרס, 2014, נתקבלה מרשות המיסים החלטת המיסוי לביצוע שינוי מבנה לפיו, אושרה תכנית המיזוג ליום 31 בדצמבר, 2013, של חברת כלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ לתוך בנק ירושלים. לפרטים נוספים ראה ביאור 32 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014.

כתוצאה מהצגת נכס המס הנדחה בגין הפסדים המועברים, נוצרה יתרת רווח מרכישה במחיר הזדמנותי. על פי הנחיית הפיקוח על הבנקים, רווח זה נרשם כהכנסה נדחית אשר תופחת על פני תקופה של 5 שנים בקו ישר ממועד הרכישה ונכללת בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות אחרות.

יצוין כי לצורך מדידת הלימות הון, על פי הסיכום עם הפיקוח על הבנקים לצורך יישום הוראות באזל III, מיתרת המס הנדחה שנוצרה כתוצאה מרכישה זו, מקוזזת יתרת ההכנסה הנדחית כאמור, לסוף כל תקופת דיווח.

לעניין הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות" ראה [סעיף ה'3 להלן](#).

2. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ההכנסות וההוצאות מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה, למעט:

1. לעניין הכרה בהכנסה בגין חובות פגומים, ראה [ביאור 1\(ב\)\(6\)](#) להלן.
2. עמלות מעסקי מימון שעניין עמלות בגין קיבולים, ערבויות ואשראי תעודות מוכרות באופן יחסי לתקופות העסקאות.
3. לעניין ההכרה בהכנסות ובהוצאות בגין ניירות ערך ובגין מכשירים פיננסיים נגזרים, ראה [ביאור 1\(ב\)\(4\)](#) להלן וביאור 1(ב)(14) להלן, בהתאמה.
4. עמלות ישירות ביצירת הלוואה נדחות ומוכרות כהתאמת תשואה על פני אורך החיים של הלוואה. עמלות אלו כוללות בין היתר עמלות שנתקבלו מהלוואה כריבית ששולמה מראש או שמטרתן הפחתת שיעור הריבית הנומינלי על הלוואה, עמלות שמהוות החזר הוצאות לבנק בגין יצירת הלוואה, עמלות שמהותן פיצוי לבנק בגין הסכמתו לספק הלוואה בתנאים מורכבים או תוך פרק זמן מהיר וכן עמלות שהלוואה חויב בהן בקשר להליך היצירה של הלוואה כגון דמי ניהול, עמלות השמה, עמלות ארגון, עמלות חיתום וכן עמלות אחרות הנילוות לעסקאות מתן הלוואות.
5. העמלות שמתקבלות כתוצאה מארגון מחדש (שאינו ארגון מחדש של חוב בעייתי) מטופלות באופן הבא:
הבנק בוחן את השינויים שבוצעו וקובע האם כתוצאה מהם תנאיה של הלוואה החדשה עדיפים לבנק לפחות כמו התנאים של הלוואות בנות השוואה ללקוחות אחרים בעלי סיכויי גביה דומים או שמדובר בשינויים מינוריים בלבד.
שינוי מינורי הוא שינוי בתנאי הלוואה שכתוצאה ממנו הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים מהלוואה לאחר השינוי שונה בפחות מ- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנוטרים בהתאם לתנאי מכשיר החוב המקורי. במקרה כזה כל העמלות נטו שלא הופחתו בגין הלוואה המקורית, נכללות בסכום הלוואה הקיימת ומוכרות כהתאמת תשואה, כחלק מהכנסות ריבית על פני יתרת תקופת הלוואה. עם זאת, במידה ונקבע כי השינוי בתנאי הלוואה אינו מינורי הלוואה שמומנה מחדש מטופלת כהלוואה חדשה, ובהתאם העמלות שטרם הופחתו נזקפות מיידית כהכנסות ריבית בדוח רווח והפסד (כולל עמלת פירעון מוקדם אם יש).

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

6. עמלות מפירעון מוקדם שנוצרו מעסקאות לפני ה- 1 בינואר, 2014 מוכרות כחלק מהכנסות ריבית ונפרסות בדוח רווח והפסד בשיעורים שווים לפי יתרת התקופה לפירעון של האשראי או תוך שלוש שנים ממועד הפירעון - בהתאם לתקופה הקצרה מבין השתיים. עמלות מפירעון מוקדם שנוצרו לאחר ה- 1 בינואר, 2014, מוכרות מיידית או מטופלות בהתאם ליתר העמלות שטרם הופחתו.

לעניין הוראות המפקח על הבנקים בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות" ראה [סעיף ה'2 להלן](#).

3. קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר, 2012, אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר נועדו להתאים את ההוראות בנושא זה לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

בהתאם להוראות, הבנק מקיזז נכסים והתחייבויות הנובעים מצד נגדי זהה מוצגים במאזן בסכום נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (Legally Enforceable Right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו ו/או בו זמנית.
- הבנק והצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (Determinable Amounts).

נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים מוצגים במאזן לפי סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים שנמנו לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.

במקרים מסוימים, בנק רשאי לקיזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (Master Netting Arrangement). הבנק אינו מקיזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל.

הבנק בוחן קיומן של מגבלות משפטיות בכדי לקבוע כי זכות הקיזוז היא בת אכיפה. כדי שתתקיים זכות חוקית בת אכיפה, בוחן הבנק כי זכות הקיזוז תהיה תקפה גם במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.

פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי קיזוז מן האשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. המרווח בפעילות הנ"ל נכלל בסעיף "עמלות".

4. ניירות ערך

1. אגרות חוב המוחזקות לפדיון - איגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט איגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (Substantially All) השקעתו הרשומה. אגרות חוב המוחזקות לפדיון מוצגות לפי עלותן המופחתת ליום הדיווח.

2. ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן ביום הדיווח. השווי ההוגן מתבסס על מחיר ציטוט לגבי ניירות ערך שיש להם מחיר ציטוט או על נתוני שיערוך המתקבלים ממקורות חיצוניים לגבי אגרות חוב שאין להם שער. הרווח או ההפסד בגינם בניכוי העתודה המתאימה למס מוצג בסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי הנקרא: "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

3. ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה או ניירות ערך אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים לפי שוויים ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד, בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
4. סיווג הכנסות (הוצאות) בדוח רווח והפסד:
- הכנסות ריבית על בסיס צבירה על אגרות חוב מוחזקות לפדיון, זמינות למכירה ומוחזקות למסחר יוכרו בסעיף "הכנסות ריבית".
 - רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב מוחזקות למסחר מוצגים בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילות למטרות מסחר".
 - רווחים (הפסדים) ממכירת אגרות חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה (לרבות הפסדים לירידת ערך) מוצגים בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר".
5. הבנק בוחן מידי תקופה האם ירידה שחלה בשוויים ההוגן של ניירות ערך הממוינים לתיק הזמין למכירה או לתיק המוחזק לפדיון מתחת לעלותם (עלותם המופחתת) היא בעלת אופי אחר מזמני. לצורך כך נבחנו בין היתר הסימנים הבאים:
- הכוונה והיכולת של התאגיד הבנקאי להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את השבת נייר הערך לעלותו המקורית.
 - ההיקף של שווי הביטחונות המגבים את נייר הערך.
 - פרק הזמן בו שווי הנייר היה נמוך בהשוואה לעלותו.
 - שיעור ירידת הערך מסך העלות.
 - בחינת תנאים המשקפים את מצבו הפיננסי של הגוף המנפיק, לרבות האם ירידת הערך נובעת מסיבות פרטניות הנובעות למנפיק או בשל קיומם של תנאים מאקרו כלכליים.
- בנוסף, בהתקיים אחד מהמצבים הבאים, מכיר הבנק בירידת ערך שאינה זמנית:
- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו.
 - נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, התאגיד הבנקאי מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
 - איגרת חוב אשר חלה לגביה ירידת ערך משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי התאגיד הבנקאי לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח לתקופה זו.
 - איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי התאגיד הבנקאי כבעייתית.
 - איגרת חוב שחל לגביה כשל בתשלום לאחר רכישתה.
 - נייר ערך אשר ככלל שווי ההוגן לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (העלות המופחתת), אלא אם מוכח ברמה גבוהה של ביטחון ובהתבסס על ראיות אובייקטיביות כי ירידת הערך היא בעלת אופי זמני בלבד.
- במידה והירידה בשווי ההוגן נחשבת כבעלת אופי אחר מזמני, העלות (העלות המופחתת) של נייר הערך תופחת לשווי ההוגן באופן בו סכומי הפסד שנצברו להון בסעיף רווח כולל אחר יסווגו במועד ירידת הערך לדוח רווח והפסד. שווי זה ישמש כבסיס עלות חדש ולא יתוקן גם אם בתקופות דיווח עוקבות למועד ירידת הערך תירשם עליה בשווי ההוגן.

במועדים עוקבים להכרה בירידת הערך, הכנסות ריבית מהשקעות בניירות ערך שהם מכשירי חוב יוכרו ככלל על בסיס צבירה בהתאם להפרש בין תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב לשווי ההוגן של המכשיר במועד הירידה (בסיס עלות חדש). בזכויות מוטב שנרכשו או זכויות מוטב הממשיכות להיות מוחזקות על ידי התאגיד הבנקאי באיגוח נכסים פיננסיים והמטופלות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית, יתכן שבמקרים נדירים אם לא קיים כל אומדן סביר לגבי סכומים ולגבי העיתוי של תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות, יכיר הבנק בהכנסות לפי שיטת השבת העלות או בהתאם להכרה בהכנסה על בסיס מזומן.

5. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי (ASC 860-10) FAS 140, העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על-ידי ASC 860-10, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (FAS 166), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי טופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאלית ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונאלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (Subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

ניירות הערך שנמכרו לא נגרעו מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך, וכנגדם הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שנרכשו נרשמים לפי שווים ביום ביצוע העסקה בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכש ומכר חוזר על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת כהכנסות או הוצאות מימון, בהתאמה.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

בהתאם להוראות המפקח, עסקאות השאלת ניירות ערך המבוצעות כעסקאות אשראי "רגילות" בהן הבנק משאיל ניירות ערך כנגד תיק הביטחונות והשואל אינו מעביר לתאגיד הבנקאי מרווח בטחון (מרג'ין) המתייחס ספציפית לעסקת השאלת ניירות ערך, מוצגות כאשראי לציבור לפי שווי שוק ומצטרפות לחבות השואל. השינויים בשווי של ניירות ערך הנ"ל על בסיס צבירה נזקפים בדוח הרווח וההפסד לסעיף הכנסות מאשראי לציבור, וההתאמה לשווי שוק נזקפת להתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

עסקאות השאלה או שאילה של ניירות הערך המבוצעות כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות של השואל או כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות ערך אשר המעביד רשאי למכור או לשעבד, מטופלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור ואין מטופלות בהתאם ל - (FAS 166) ASC 860 - Transfer and Servicing

מכירה בחסר של נייר ערך שנשאל - כאשר תאגיד בנקאי מוכר בחסר של נייר ערך שנשאל על ידו, מוכר מזומן כנגד פיקדון. הפיקדון משוערך רק אם שווי נייר הערך עלה במהלך התקופה הזאת, ומוכר בסעיף "הכנסות מימון שאין מריבית".

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

6. מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר, 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. כמו כן, החל מיום 1 בינואר, 2012, מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. יובהר כי לפני 1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לאור זאת, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן בנות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה.

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום כדלקמן:

- **אשראי בהשגחה מיוחדת -** אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויות בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

- **אשראי נחות** - מוגדר כאשראי מוגן באופן לא מספק על-ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר. בגין החובות הפגומים אין לרשום הכנסות ריבית. לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק ממשיך לצבור הכנסות ריבית. בעת גביית חוב פגום על בסיס מזומן, באם קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של החוב - ישמש התקבול להקטנת היתרה הרשומה עד למידה הנדרשת להסרת ספק זה. באם לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של החוב - יוכר התקבול כהכנסות ריבית על בסיס מזומן.
- **חוב פגום** - אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יוכל לגבות את כל הסכומים בגינו, לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב, וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול של הפרשה פרטנית. יש להחיל את הסיווג הנ"ל, גם על אשראי המצוי בפיגור מעל 90 יום למעט אם הוא מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה, ועל חובות בעייתיים שאורגנו מחדש שבמסגרת הארגון מחדש העניק הבנק לחייב ויתור (Concession) אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק. חוב שיסווג כחוב פגום יוערך על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים. על אף האמור לעיל, חובות בעייתיים בארגון מחדש יחזרו לצבור ריבית כאשר החוב משולם לפי תנאי ההסדר במשך תקופה רציפה של 6 חודשים לפחות והצפי לפירעון האשראי נתמך בהערכת אשראי מבוססת. סיווג חוב בעייתי כ'פגום' יבטל במידה ומתקיימים התנאים המצטברים: (א) החוב מובטח היטב ובהליכי גביה. (ב) לא קיימים בגין החוב "מרכיבי פיגור" (לרבות מחיקות) ולהערכת הבנק יתרת החוב המקורית תיפרע במלואה.
- **חוב בעייתי בארגון מחדש** - במהלך חודש אפריל 2011 פרסם ה-FASB את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-02 בנושא החלטה בידי נותן אשראי האם ארגון מחדש של חוב מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי. בהתאם לתקינה אמריקאית בנושא (ASC 310), חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה. לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:
 - למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל;
 - לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
 - החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי; וכן
 - ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

בנוסף, בהתאם לתקינה הקיימת, דחייה לא משמעותית בתשלומים לא מהווה ויתור. ה-ASU מספק רשימה של סממנים שעשויים להצביע על כך שהעיקוב אינו מהותי, כגון: הסכום של התשלומים שאורגנו מחדש אינו מהותי ביחס ליתרת החוב שלא נפרעה או ביחס לשווי הביטחון וכן הדחייה אינה מהותית ביחס לתדירות התשלומים (חודשית, רבעונית וכד'). מועד הפירעון החוזי המקורי והמח"מ הצפוי המקורי של החוב. בהתאם ל-ASU, נותן האשראי חייב להביא בחשבון השפעה מצטברת של ארגון חוב מחדש שבוצע בעבר בעת ביצוע הערכה האם הדחייה אינה מהותית.

חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחן על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים. לענין מחיקה חשבונאית של חובות אשר ההפרשה בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי אשר אורגנו מחדש וכשלו, ראה [סעיף ד'7](#) להלן אודות "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

במקרה בו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי בו הבנק קיבל נכסים כפירעון מלא או חלקי של חוב, למשל זכויות בהון העצמי, חייבים מצד שלישי או נכסים אחרים שימכרו לאחר מכן, יוכרו נכסים אלו לפי שווים ההון של הנכסים במועד התפיסה. אם הנכסים שנתקבלו מהווים פירעון מלא של החוב ובמועד התפיסה עולה יתרת החוב הרשומה על השווי ההון של הנכסים, מכיר הבנק בהפסד ובהפרשה להפסדי אשראי. בכל מקרה, במידה והנכסים שהתקבלו נמכרו זמן קצר לאחר תפיסתם (לרוב עד 90 יום) כל עוד לא חל שינוי מהותי באומדן השווי ההון, מחליף הבנק את אומדן השווי ההון במחיר שהתקבל במכירה בניכוי עלויות מכירה ומתאים את ההפרשה להפסדי אשראי.

- **הפרשה להפסדי אשראי** - תאגיד בנקאי נדרש להחזיק הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ההפרשות להפסדי אשראי יכללו:

- **הפרשה פרטנית להפסדי אשראי** - ההפרשה מבוצעת על סמך מדידת ירידת הערך של החוב בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר צפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההון של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי (בניכוי עלויות מכירה). הצורך בהפרשה הפרטנית נבחן לגבי כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי: מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר וכל חוב אחר שזוהה לצורך בחינה פרטנית על-ידי התאגיד הבנקאי.

- **הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי** - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי מבוססת על הכללים שנקבעו ב-5FAS (450ASC) - טיפול חשבונאי בתלויות ועל הוראות השעה כמפורט להלן. לשנים 2011-2012 ניתנה הוראת שעה לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. על פי הוראת השעה, שיעורי הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בשנים 2008 - 2010 בפילוח לפי ענפי משק וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר, 2011.

כמו כן, הבנק בוחן בכל מועד דיווח האם יתרת ההפרשה הקבוצתית אינה נמוכה מיתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים לאותו מועד המחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 בדבר "הפרשה לחובות מסופקים", ברוטו ממס.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על-ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

- **הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים** - ביום 19 בינואר, 2015 פורסם חוזר בנושא הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים. החוזר מעדכן כי בקביעת הפרשה נאותה להפסדי אשראי של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי יש להביא בחשבון הן את הפסדי העבר בגין אשראי לאנשים פרטיים והן התאמות בגין גורמים רלוונטיים לסיכויי הגבייה של האשראי לאנשים פרטיים (להלן- התאמות איכותיות). על הבנקים לוודא כי החל מהדוחות לציבור לשנת 2014, שיעור ההתאמות האיכותיות להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי לאותו מועד. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית ונקבע טיפול פרטני לתאגידים בנקאיים אשר שיעורי ההפסד השנתיים שלהם נמוכים במיוחד כמו כן לא יחולו התאמות בגין גורמים סביבתיים על תאגיד בנקאי אשר לגביו מסר הפיקוח על הבנקים הנחיות ספציפיות.

- **חוזר המפקח על הבנקים בנושא הפרשה נוספת לחובות מסופקים**

ביום 30 במאי, 2013, פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא הפרשה נוספת לחובות מסופקים. החוזר מעדכן את הוראת ניהול בנקאי 315 בנושא "הפרשה נוספת לחובות מסופקים" וזאת בעקבות עדכון הוראת ניהול בנקאי 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים אשר עודכנה גם היא בחוזר שפורסם ביום 30 במאי, 2013.

על פי החוזר, תאגיד בנקאי נדרש החל מיום 30 במאי, 2013, לעדכן את שיעור המגבלה לחבות קבוצת לווים ל-25% במקום 30%. כמו כן, נדרש התאגיד הבנקאי לעדכן את שיעור המגבלה לסך חבות הלווים הגדולים ל-120% לכלל הלווים הגדולים, במקום 135% לששת הלווים הגדולים.

- **הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור**

החל מיום 1 בינואר 2006 מיישם הבנק את הנחיות המפקח על הבנקים ליישום הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא "הפרשות לחובות מסופקים בגין הלוואות לדיור" (להלן - "הנחיות המפקח"). הנחיות המפקח התייחסו למספר סוגיות עיקריות בכל הקשור לאופן חישוב ההפרשות לחובות מסופקים בגין הלוואה לדיור ובכללם כללי חישוב אחידים לקביעת ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיור, אשר עומק הפיגור בהן עולה על שישה חודשים. ההפרשה מחושבת בשיעורים שבין 8% ל-80% מיתרת החוב שבפיגור, בהתאם לעומק הפיגור.

מדיניות הבנק למחוק חשבונאית הלוואות לדיור שמפורשות להפסד אך כתוצאה מהליכי הגבייה אין כנגדן יתרת בטוחה למימוש החוב.

- **עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור (להלן - "ההנחיות")**

בהתאם לחוזר המפקח מיום 21 במרץ 2013, החל מיום 30 ביוני 2013, יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח. האמור לא חל על הלוואות לדיור אשר מוחזקות בגין הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית.

- **הגבלות על מתן הלוואות לדיור**

ביום 15 ביולי, 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור. ההוראה המצורפת לחוזר מאגדת את הנחיות והמגבלות על מתן הלוואות לדיור, כפי שקבע הפיקוח על הבנקים בשנים האחרונות

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

בנוסף להנחיות הקודמות נקבע בהוראה שהלוואה שסכומה עולה על 5 מיליוני ש"ח תשוקלל לצורך הלימות הון לפי משקל סיכון של 100%, כמו כן ההוראה מגדירה מחדש את המונח "שיעור החזר מהכנסה". תיקונים אלו יושמו החל מיום 1 באוקטובר, 2014.

ביום 28 בספטמבר, 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור הכולל תיקונים להוראה:

א. הגדלת יעד ההון בהתאם לגודל תיק הלוואות לדיור - המערכת הבנקאית נדרשת להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור. המועד לעמידה ביעד ההון המזערי הנדרש הינו 1 בינואר, 2017. על הבנקים להגדיל את יעד ההון המזערי בשיעורים רבעוניים של 0.125% מיתרת הלוואות לדיור החל מיום 1 באפריל, 2015 ועד ליום 1 בינואר, 2017.

כתוצאה מיישום ההוראה בהסתמך על נתוני המאזן הנוכחי צפוי הבנק להוסיף, באופן הדרגתי, את הדרשה להון נוסף סך של כ-9 מיליוני ש"ח המהווים כ-0.1% תוספת ליעד ההון המזערי שקבע המפקח על הבנקים מידי רבעון עד לתאריך היעד. על פי האמור, יסתכם בחישוב מצטבר, ליום 1 בינואר, 2017 סך של כ-70 מיליוני ש"ח המהווים כ-0.9% תוספת לדרשת ההון העצמי.

ב. משקל סיכון מוגבר להלוואות ממונפות בריבית משתנה - החל מיום 1 בינואר, 2015, רשאים התאגידים הבנקאיים להפחית את משקל הסיכון להלוואות ממונפות בריבית משתנה, כהגדרתן בהוראה, מ-100% ל-75%.

• מחיקה חשבונאית

הבנק מבצע מחיקה חשבונאית במקרים המפורטים להלן:

- כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כבלתי ניתן לגביה או חוב שבגיניו ניהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח.
- חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ושנערכו בגינו הפרשות פרטניות להפסדי אשראי. בדרך כלל, בתקופה שאינה עולה על שנתיים.
- במקרה של חוב שגביתו מותנית בביטחון, כל חלק של חוב העודף על שווי הביטחונות אשר מזהה כחוב שאינו בר גבייה יימחק מיידית כנגד הפרשה להפסדי אשראי.
- חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כאשר תקופת הפיגור עולה על 150 יום.
- לענין מחיקה חשבונאית של חובות אשר ההפרשה בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי אשר אורגנו מחדש וכשלו ראה [סעיף ד'](#) להלן אודות "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדשה לחוב בספרי הבנק.

• הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום, מגדיר הבנק את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו והוכרו כהכנסה ברווח והפסד אך טרם נגבו. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

7. רכוש קבוע

הכרה ומדידה

בניינים וציוד מוצגים לפי עלות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת עלויות שניתן לייחס במישרין לרכוש הקבוע ולהבאתו למיקום ולמצב הדרושים לצורך הפעלתו. כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע. בניינים העומדים למכירה, מוצגים לפי עלות או שווי מימוש שלהם, כנמוך שבהם.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף - נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות תוכנה

תוכנות אשר נרכשות נמדדות לפי עלויות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות הקשורות לפיתוח תוכנת מחשב או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויה הטבה כלכלית עתידית ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה או למוכרה. עלויות שהונו כוללות עלויות ישירות להכנת התוכנה לשימושה המיועד. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות עוקבות בגין תוכנה מוכרות כרכוש קבוע אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

לעניין הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, ראה [סעיף ד'1](#) להלן.

פחת

הפחת מחושב מהעלות ונזקף לדוח רווח והפסד (אלא אם נכלל בערך בספרים של נכס אחר), בהתאם לתקופת השימוש המשוערת, לפי שיטת הקו הישר החל מהמועד בו הנכס מוכן לשימוש ביחס לעלות המקורית. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש, או אורך החיים השימושי שלהם לפי התקופה הקצרה יותר. האומדנים בדבר אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת. הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים כדלקמן:

באחוזים		
4		משרדים להשכרה
7-10	(בעיקר 7%)	רהוט וציוד משרדי
20-33		מחשבים וציוד נלווה
10		שיפורים במושכר-ראה להלן

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

הפחתת נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי תוכנה, נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בבנק (כגון: תוכנות בתהליך פיתוח) אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש על פי החלטת ההנהלה. לפיכך, ירידת ערך בגין נכסים בלתי מוחשיים אלו נבחנת לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש על פי החלטת ההנהלה.

גרעיה

ערך בספרים של רכוש קבוע נגרע בעת מימושו או כאשר לא חזויות עוד הטבות כלכליות עתידיות מהשימוש בו או ממימושו. ההפרש בין התמורה נטו מהמימוש, אם קיימת, לבין הערך בספרים של הנכס שנגרע נזקף לדוח רווח והפסד לסעיף "הכנסות אחרות".

להתייחסות מפורטת בנושא ראה [ביאור 16](#) להלן.

8. נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

הסעיף כולל נכסים בלתי מוחשיים שנרכשו בנפרד או במסגרת צירוף עסקים, נכסים בלתי מוחשיים שפותחו בתאגיד הבנקאי למעט עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי אשר נכללות בסעיף "בניינים וציוד", נכסי שירות ומוניטין. נכס בלתי מוחשי הינו נכס לא כספי, ניתן לזיהוי וחסר מהות פיזית. קריטריון יכולת הזיהוי בהגדרת נכס בלתי מוחשי, יתקיים במידה והנכס ניתן להפרדה או שהנכס נובע מזכויות חוזיות או מזכויות משפטיות אחרות, וזאת, מבלי להתחשב אם זכויות אלה ניתנות להעברה או ניתנות להפרדה מהבנק או מזכויות וממחויבויות אחרות.

נכס בלתי מוחשי מוכר לראשונה על פי עלות, לרבות עלויות שניתן ליחסן במישרין לרכישת הנכס הבלתי מוחשי. העלות של נכס בלתי מוחשי היא סכום שווה הערך למחיר במזומן במועד ההכרה. יציאה בגין פריט בלתי מוחשי שהוכרה לראשונה כהוצאה, לא תוכר כחלק מהעלות של נכס בלתי מוחשי במועד מאוחר יותר.

נכס בלתי מוחשי שנרכש בצירוף עסקים מוכר לראשונה בשווי הוגן במועד הרכישה.

מוניטין שנוצר באופן פנימי בבנק לא הוכר כנכס בלתי מוחשי. לעניין מוניטין הנובע מרכישת חברה מוחזקת, ראה [ביאור 1\(ב\)\(1\)](#) לעיל.

לעניין עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי והפחתתן, ראה [ביאור 1\(ב\)\(7\)](#) לעיל.

בתקופות שלאחר ההכרה לראשונה, נכס בלתי מוחשי מוצג לפי העלות בניכוי הפחתה שנצברה ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

הבנק מעריך לגבי כל אחד מהנכסים הבלתי מוחשיים האם אורך החיים השימושיים שלו הינו מוגדר או בלתי מוגדר. סכום בר הפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר מוקצה באופן שיטתי על פני אורך חייו השימושיים. הבנק מבצע הפחתה בשיטת הקו הישר. הוצאות ההפחתה לכל תקופה מוכרות בדוח רווח והפסד. הבנק סוקר את אורך החיים השימושיים ואת שיטת ההפחתה בה נעשה שימוש לפחות כל סוף שנת כספים. שינויים מטופלים כשינוי באומדן חשבונאי.

לעניין ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים, ראה [ביאור 1\(ב\)\(7\)](#) לעיל.

לעניין הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים" ראה [סעיף ה'4](#) להלן.

9. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הבנק בוחן, בכל מועד דיווח, את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך בנכסים הלא כספיים (כגון: בניינים וציוד ונכסים לא מוחשיים לרבות מוניטין) כאשר ישנם סימנים, כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות, המצביעים על כך שנכסיו במאזן מוצגים בסכום העולה על סכום בר-השבה שלהם.

הסכום בר-ההשבה של נכס או יחידה מניבת מזומנים הוא הגבוה מבין מחיר המכירה נטו לבין שווי השימוש. שווי השימוש הוא הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים בשיעור הריבית לפני מס, הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). כאשר ערכו בספרים של הנכס עולה על סכום בר-השבה הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך בגובה הפער בין ערכו בספרים של הנכס לסכום בר-השבה. ההפסד שהוכר כאמור יכולת רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר-השבה של הנכס מהמועד בו הוכר ההפסד האחרון מירידת ערך, למעט הפסד מירידת ערך מוניטין שאינו מבוטל.

על פי התיקון ל-36IAS, ירידת ערך נכסים: גילויים בדבר סכום בר השבה של נכסים לא פיננסיים, החל מיום 1 בינואר, 2014, נדרש לתת גילוי עבור מצבים בהם מוכרת ירידת ערך והסכום בר ההשבה נקבע כשווי הוגן בניכוי עלויות מכירה. כמו כן, התיקון מבטל את הדרישה לספק גילוי לסכום בר ההשבה של יחידות מניבות מזומנים משמעותיות, גם אם לא הוכרה לגביהן ירידת ערך.

10. דיווח מגזרי

מגזר פעילות הוא קו עסקים בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו וכן לקיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

לעניין חוזר המפקח בנושא דיווח על מגזרי פעילות, ראה [סעיף ד'8](#) להלן.

להתייחסות מפורטת בנושא ראה [ביאור 29](#) להלן.

11. הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת אגרות חוב ועלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים מופחתות יחסית ליתרות הקרן במחזור לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

12. הוצאות נדחות

הוצאות הנפקה והפצה של אגרות חוב והוצאות גיוס פיקדונות מוצגות על בסיס העלות והן מופחתות במשך תקופת הפירעון של ההתחייבויות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

13. מיסים על הכנסה

מיסים על הכנסה בדוח רווח והפסד כוללים מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון העצמי. במקרים אלו הוצאת המיסים על הכנסה נזקפת להון העצמי. המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס בשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק או נחקק למעשה בתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ההפרשה למיסים על הכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מיסים נדחים מחושבים בשל הפרשים בעיתוי הכללת הכנסות והוצאות בין הדיווח הכספי לבין הכרתם לצורכי מס הכנסה וכן בשל התאמת נכסים לא כספיים בגין פער בין ערכם המותאם לבין הערך שיותר לניכוי לצרכי מס הכנסה. המיסים הנדחים מחושבים לפי שיעורי המס הצפויים לחול בעת ניצול העתודה או מימוש הטבת המס, בהתבסס על חוקי המס אשר היו בתוקף בתאריך המאזן.

מיסים נדחים בגין הפסדים מועברים מוכרים בעת צירוף עסקים בהתאם להוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 3, ובפרט, במידה וצפוי כי תהיה הכנסה חייבת אשר כנגדה ניתן יהיה לנצל את ההפסדים לצורכי מס שטרם נוצלו.

בחישוב המיסים הנדחים לא מובאים בחשבון המיסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות כל עוד מתקיימת ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעות אלו. מדיניות חלוקת דיבידנד בחברות המוחזקות הינה בדרך שלא תגרום לחיוב מס נוסף בבנק.

הבנק סוקר בכל תקופת דיווח את נכסי המיסים הנדחים. במידה ולא צפוי שתהיה הכנסה חייבת בסכומים המספקים שתאפשר את ניצול נכסי המיסים הנדחים, מבוצעת הפחתה לערך בספרים של נכסי מיסים נדחים אלו.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, הבנק מיישם את הטיפול החשבונאי שנקבע בפרשנות 48FIN - חוסר ודאות במיסים על הכנסה (Income Taxes - ASC 740-10) בנושא עמדות מס לא ודאיות מול רשויות המס.

עמדות אלו משפיעות על נכסי מיסים נדחים או שוטפים בצורה של הפחתה בנכס מס, דחייה בהכרה בהכנסות מס או בשינוי כלשהו לגבי אופן המימוש של נכס מס נדחה. בהתאם לפרשנות, במקרה כזה, מיישם הבנק גישה דו שלבית: בשלב ראשון, הכרה בספרים רק בעמדות מס שצפוי (More Likely Than Not) כי תתקבלנה על סמך העובדות הטכניות שלהן בלבד (בהתאם לחוקי המס, הנחיות הרגולציה והפרקטיקה הנהוגה, אם קיימת). במידה והבנק עומד בתנאי השלב הראשון, יוכר נכס מס נדחה על בסיס הסכום המצטבר הגדול ביותר שצפוי (More Likely Than Not) שיוכר.

לעניין הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה" ראה [סעיף ט'5](#) להלן.

להתייחסות מפורטת בנושא ראה [ביאור 8](#) להלן.

14. מכשירים פיננסיים נגזרים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, על תאגיד בנקאי להכיר בכל המכשירים הנגזרים, לרבות מכשירים נגזרים מסוימים המשובצים בחוזים אחרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ולמדוד אותם לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד, בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, התחייבות או התקשרות איתנה, יוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים מדווח תחילה בהון העצמי ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד. החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כנ"ל מוכר מיידית בדוח רווח והפסד.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

הבנק מתקשר בחוזים אשר אינם עומדים בשלמותם בהגדרת מכשיר נגזר - חוזים כאלה יכולים להכיל מכשירים נגזרים משובצים. מכשיר נגזר משובץ יופרד מהחווה המארח ויטופל כמכשיר נגזר בהתקיים שלושת התנאים הבאים, במצטבר: המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החווה המארח, המכשיר המעורב אינו נמדד מחדש על פי שווי ההוגן בהתאם לכללים חשבונאיים מקובלים, תוך דיווח על שינויים בשווי ההוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם ומכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. משזוהה הנגזר המשובץ הוא מופרד מהחווה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החווה המארח. הנגזרים המשובצים המופרדים בבנק נובעים ממתן אשראי צמוד מט"ח הכולל רצפה לבסיס ההצמדה וגיוס תכניות חסכון בעלות מאפיינים זהים.

רווח או הפסד מנגזר שלא יועד כמכשיר מגדר מוכר בדוח רווח והפסד באופן שוטף. העסקאות במכשירים נגזרים מהוות חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. השווי ההוגן של המכשירים הנגזרים מוצג במאזן כנכסים בגין מכשירים נגזרים או כהתחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים, לפי העניין, והתוצאות מעסקאות במכשירים נגזרים הנובעות מרישומן על בסיס שווי הוגן נכללות בדוח רווח והפסד במסגרת סעיף הכנסות מימון שאין מריבית.

15. מדידת שווי הוגן וחלופת שווי הוגן

ביום 28 באפריל, 2011, פורסם חוזר של המפקח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן וחלופת השווי ההוגן. החוזר מאמץ בין היתר את:

מדידת שווי הוגן - תקן חשבונאות אמריקאי ASC 820-10 (FAS 157) להלן "ASC 820-10".

ASC 820-10 מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על-ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות.

החוזר מבחין בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי ההוגן:

נתונים נצפים (observable inputs) מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים (unobservable inputs) משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים או התחייבויות זהים בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על-ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם לא נצפים.

כמו כן, ASC 820-10 מרחיב את דרישות הגילוי למדידות שווי הוגן. יישום הכללים שנקבעו ב-ASC 820-10 מחייב הפסקת השימוש בפקטור גודל ההחזקה (blockage factor) בחישוב השווי ההוגן וכן מחליף את ההנחיות האוסרות את ההכרה ברווחים של היום הראשון (day one profits) והמחייבות לקבוע את השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה. בנוסף, ASC 820-10 דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי וסיכונים אחרים של הבנק במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן.

התאגיד הבנקאי נדרש לבחון מחדש את שיטות ההערכה המיושמות על ידו למדידת שווי הוגן בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back-testing) של סוגי עסקאות דומות.

16. זכויות עובדים

בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד ומעביד ישנן עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה. חישוב התחייבויות בגין זכויות עובדים מבוצעת באמצעות חישוב אקטוארי המתבסס על תשואות שוק של איגרות חוב ממשלתיות, לפי תקופות פירעון, בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) בארה"ב לבין שיעורי תשואה לפדיון לאותן תקופות לפירעון על אג"ח ממשלת ארה"ב ומעלה במועד הדיווח.

הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

ביום 27 במרס, 2011, פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקורות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות. ההנחיה קובעת בין היתר, כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלם לעובדיו, בעת עזיבתם, הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את מספר העובדים הצפויים לעזוב ואת ההטבות שהבנק צופה כי יידרש לשלם בגין הטבות שמעבר לתנאים החוזיים, בפרישה מוקדמת של עובדים.

בדבר הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה [סעיף ד'2](#) להלן.

להתייחסות מפורטת בנושא ראה [ביאור 23](#) להלן.

17. התחייבויות תלויות

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, אומצו הוראות תקן חשבונאות אמריקאי ASC 450 וההוראות הנלוות אליו לעניין הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות, למעט במקרים נדירים כמו בתביעות ייצוגיות שבהן אין באפשרות הבנק ויועציו המשפטיים להעריך את תוצאותיהן. הערכת הנהלת הבנק, הנסמכת על יועציה המשפטיים בקשר להסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות נקבעת על בסיס שלושה תחומי הסתברות, כדלהלן:

- 1. סיכון צפוי** - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו נכללו הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים.
- 2. סיכון אפשרי** - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי.
- 3. סיכון קלוש** - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה קטנה או שווה ל-20%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

במקרה בו התממשות החשיפה צפויה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים במלוא סכום החשיפה, כפי שנאמדה על-ידי הנהלת הבנק. במקרה של חשיפה אפשרית לא נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלא ניתן גילוי לסכום החשיפה. במקרה של חשיפה קלושה אין צורך בביצוע הפרשות ו/או במתן גילוי. בגין תביעות שהחשיפה בהן קלושה אולם ההתחייבות או ההפסד האפשרי המרבי עלולים להעמיד בספק את המשך פעולתו של הבנק, ניתן גילוי.

להתייחסות מפורטת בנושא ראה [ביאור 26](#) להלן.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

18. עסקאות תשלום מבוסס מניות

הבנק מכיר בעסקאות תשלום מבוסס מניות על פי הוראות תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS2 כפי שאומץ על-ידי המפקח על הבנקים. הטבה בגין עסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים, נמדדת בתאריך מתן ההטבה (יום ההענקה) בהסתמך על מודל תמחור אופציות מקובל. שווי ההטבה נזקק באופן שוטף להוצאות כנגד קרן הון, על פני תקופת ההבשלה.

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה באמצעות שימוש במודל תמחור אופציות מקובל, ראה פרטים נוספים בביאור 24. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד.

כאשר החברה מבצעת שינויים בתנאים של הענקה המסולקת במכשירים הוניים, מוכרת הוצאה נוספת מעבר להוצאה המקורית שחושבה בגין כל שינוי המגדיל את השווי ההוגן הכולל של התגמול המוענק או שמיטיב עם העובד/נותן השירות האחר לפי השווי ההוגן במועד השינוי.

כאשר שינויים מבוצעים בתוכנית לתשלום מבוסס מניות, התאגיד הבנקאי מכיר בהשפעות שינויים שמגדילים את השווי ההוגן הכולל של התוכנית במהלך תקופת ההבשלה שנותרה ובנוסף בהשפעות שינויים המשנים את אופיה של התוכנית מהתחייבות, להוני, או להיפך.

19. רווח למניה

מניות רגילות פוטנציאליות (ניירות ערך המירים כדוגמת אגרות חוב להמרה, כתבי אופציה ואופציות לעובדים) נכללות רק בחישוב הרווח המדולל למניה במידה שהשפעתן מדללת את הרווח למניה על-ידי כך שהמרתן מקטינה את הרווח למניה או מגדילה את ההפסד למניה מפעילויות נמשכות. בנוסף, מניות רגילות פוטנציאליות שהומרו במהלך התקופה נכללות ברווח המדולל למניה רק עד למועד ההמרה, ומאותו מועד נכללות ברווח הבסיסי למניה.

ג. דוח על תזרימי המזומנים

הדוח נערך לפי הוראות המפקח על הבנקים ותקן חשבונאות בינלאומי 7 (IAS7) בדבר הדוח על תזרימי מזומנים. תזרימי המזומנים מפעילות בנכסים והתחייבויות הוצגו בנטו, למעט הפעילות באשראי לדיור, בתנועה בפריטים לא כספיים, בניירות ערך שאינם למסחר ובאגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים. מזומנים כוללים גם פיקדונות בבנקים שתקופתם המקורית ממועד הפקדתם הינה עד שלושה חודשים.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים:

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר, 2015, מיישם הבנק לראשונה תקנים חשבונאיים והוראות הפיקוח על הבנקים כמפורט להלן:

1. הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה;
2. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים;
3. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון";
4. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "גילוי על יחס מינוף";

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

5. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "יחס כיסוי נזילות";
 6. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים";
 7. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי";
 8. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דיווח על מגזרי פעילות";
 9. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי ושל חברת כרטיסי אשראי".
 10. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "סיכון אשראי לפי ענפי משק".
- להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בתמצית דוחות כספיים שנתיים מאוחדים אלה והשפעת היישום לראשונה:

1. הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה

הבנק מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי מס' 38 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים" (IAS 38) וכן את ההנחיות שנקבעו במסגרת "SOP98- Accounting for the cost of Computer Software Developed or Obtained for Internal Use". נוכח המורכבות החשבונאית בתהליך היוון עלויות תוכנה ונוכח מהותיות סכום עלויות התוכנה שהווננו, נקבעו על ידי המפקח על הבנקים הנחיות לבנק בנושא היוון עלויות תוכנה. על פי ההנחיות, נדרש הבנק לקבוע סף מהותיות לכל פרויקט פיתוח תוכנה בגינו מהוונות עלויות תוכנה אשר לא יפחת מסף של 300 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סף עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, יזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד. כמו כן, נקבע כי תקופת ההפחתה של עלויות פיתוח תוכנה לא תעלה על 5 שנים. עוד נקבע כי עבור פרויקטים של פיתוח תוכנה אשר סף העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות שנקבע:

- ייקבע על ידי הבנק מקדם היוון לשעות עבודה, שנמוך מ-1 על מנת להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות כלכלי ולסטיית מקובלות במסגרת פרויקט פיתוח תוכנה.
- דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים יוגבל לדרגת מנהל אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו עוסק בפיתוח בפועל ושהוא אחראי על מספר מועט של עובדים,
- רישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח יעשה על-ידי דיווח שעות פרטי ולא בדרך של הקצאת עלויות באופן יחסי.

שינוי המדיניות החשבונאית בהתאם להנחיות כאמור יושם החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני, 2015, בדרך של יישום למפרע. מספרי השוואה הוצגו מחדש.

לפרטים אודות השפעת ההנחיות ראה להלן לאחר סעיף ד'2 להלן.

2. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים

ביום 9 באפריל, 2014, פרסם המפקח על הבנקים חוזר ובו תיקונים להוראות הדיווח לציבור אשר נועדו לעדכן את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

כמו כן, ביום 11 בינואר, 2015, פרסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא זכויות עובדים, לרבות דרישות הגילוי והוראות מעבר. בחוזר מצוין כי בנק ישראל הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאיגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעורי ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכול במועד הדיווח.

השינויים העיקריים שחלו במדיניות החשבונאית שמיישם התאגיד הבנקאי כוללים, בין היתר:

א. עד למועד השינוי המחויבויות שחושבו על בסיס אקטוארי חושבו בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות שחושב היה 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

לאחר מועד השינוי שיעור ההיוון לחישוב התחייבויות בגין זכויות עובדים יתבסס על תשואת שוק של איגרות חוב ממשלתיות, לפי תקופות פירעון, בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) בארה"ב לבין שיעורי תשואה לפדיון לאותן תקופות לפירעון על אג"ח ממשלת ארה"ב ומעלה במועד הדיווח.

ב. עלות ההטבה נטו לתקופה שנזקפת לדוח רווח והפסד כוללת את הרכיבים הבאים: עלות שירות, עלות ריבית, תשואה חזויה על נכסי תוכנית, הפחתה או זיכוי של שירות קודם, הפחתה של רווח או ההפסד אקטוארי נטו וכן הפחתה של כל נכס או מחויבות נטו בגין המעבר, במידה ומתקיימים התנאים לכך.

רווח או הפסד אקטוארי, שהינו השינוי של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית (להלן: "רווח או הפסד אקטוארי"), מוכר לראשונה ברווח כולל אחר מצטבר. רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן כרכיב של עלות ההטבה נטו לתקופה בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פני התכנית (בהתאם להוראות המעבר שיפורטו להלן).

באשר לטיפול החשבונאי ברווחים והפסדים אקטואריים, נקבע כדלקמן:

- ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר, 2013, הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי הכללים החדשים כמסבר לעיל (להלן - ההפסד), יכלל במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.
- רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר, 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, עד שיתרה זו תתאפס.
- הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.
- רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1 בינואר, 2013, ובתקופות לאחר מכן, יכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ויופחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.
- השפעת היישום לראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד (כגון מענקי יובל), תיזקף לעודפים.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

להלן אופן הטיפול החשבונאי בנושאים עיקריים:

א. הטבות לאחר פרישה - פיצויים - תכניות להטבה מוגדרת:

- הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמותה, שיעור תשואה חזוי לטווח ארוך על נכסי תכנית, גידול בתגמול ותחלופה.
- הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס שנתי ומעדכן הנחות אלה בעת הצורך. יש לציין כי אחת לרבעון הבנק בוחן את הצורך בשינוי ההנחות האקטואריות שנקבעו במסגרת הדוח השנתי האחרון ובמידת הצורך מתבצע עדכון של ההנחות.
- שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.
- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה.

ב. הטבות לאחר פרישה - תכניות להפקדה מוגדרת:

- תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית שלפיה הבנק משלם תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לו מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. מחויבויות הבנק להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

ג. הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים - מענקי יובל:

- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים מידית לדוח רווח והפסד.

ד. היעדרויות מזכות בפיצוי - חופשה:

- ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס אקטוארי, מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.

ה. עסקאות תשלום מבוסס מניות:

- הבנק ככלל מכיר בהוצאה בגין תשלומים מבוססי המניות שהוא מעניק לעובדיו.
 - מענקים הוניים נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה.
 - מענקים התחייבויותיים (לרבות מענקים המסולקים במזמן) נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה, וההתחייבות נמדדת מחדש עד מועד הסילוק.
- מועד יישום ההוראה נקבע ליום 1 בינואר, 2015 וכלל תיקון למפרע של מספרי השוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר, 2013 ואילך.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

להלן השפעת היישום למפרע בנושא הוון עלויות תוכנה וזכויות עובדים:

השפעת היישום למפרע על סעיפי המאזן:

ליום 31 בדצמבר 2014				
לסכומים מדווחים במיליוני ש"ח	בהתאם להוראות הדיווח הקודמות	השפעת היישום למפרע בגין זכויות עובדים	השפעת היישום למפרע בגין הוון עלויות תוכנה	לאחר היישום למפרע*
בניינים וציוד	160.8	-	(11.1)	149.7
נכסים אחרים	149.6	2.0	2.9	154.5
התחייבויות אחרות (התחייבויות בגין עובדים ויתרות זכות נדחות)	182.6	2.3	-	184.9
עודפים	518.7	(1.5)	(8.2)	509.0
רווח כולל אחר מצטבר	(0.3)	1.2	-	0.9
סך כל ההון	745.2	(0.3)	(8.2)	736.7
יחס הון הכולל לרכיבי סיכון	14.4%	-	(0.1%)	14.3%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	9.7%	-	(0.1%)	9.6%

* הנתונים לאחר היישום למפרע אינם כוללים את ההצגה מחדש המשקפים תיקון טעות בסיווג אגרות החוב מהתיק המוחזק לפדיון לתיק הזמין למכירה למועד הרכישה כמפורט להלן בביאור 1.1.

ליום 31 בדצמבר 2013				
בניינים וציוד	150.4	-	(10.9)	139.5
נכסים אחרים	158.0	(0.8)	2.9	160.1
התחייבויות אחרות (התחייבויות בגין עובדים ויתרות זכות נדחות)	202.4	(2.2)	-	200.2
עודפים	470.1	(0.4)	(8.0)	461.7
רווח כולל אחר מצטבר	0.3	1.7	-	2.0
סך כל ההון	697.2	1.3	(8.0)	690.5
יחס הון הכולל לרכיבי סיכון*	13.9%	-	(0.2%)	13.7%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון*	9.2%	-	(0.2%)	9.0%

* הנתונים הינם ליום 1.1.2014 לפי הוראות באזל 3.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

השפעת היישום למפרע על דוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	השפעת היישום למפרע בגין היוון עלויות תוכנה	השפעת היישום למפרע בגין זכויות עובדים	בהתאם להוראות הדיווח הקודמות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	השפעת היישום למפרע בגין היוון עלויות תוכנה	השפעת היישום למפרע בגין זכויות עובדים	בהתאם להוראות הדיווח הקודמות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח				
רווח והפסד:				
משכורות והוצאות נלוות	(171.2)	(1.8)	(167.7)	משכורות והוצאות נלוות
אחזקה ופחת בניינים וציוד	(71.2)	1.5	(72.7)	אחזקה ופחת בניינים וציוד
רווח לפני מיסים	94.1	(0.3)	96.1	רווח לפני מיסים
הפרשה למיסים על הרווח	(29.1)	0.1	(29.8)	הפרשה למיסים על הרווח
רווח נקי לאחר מיסים	65.0	(0.2)	66.3	רווח נקי לאחר מיסים
רווח בסיסי למניה (בש"ח)	0.92	-	0.94	רווח בסיסי למניה (בש"ח)
רווח מדולל למניה (בש"ח)	0.92	-	0.94	רווח מדולל למניה (בש"ח)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
רווח והפסד:				
משכורות והוצאות נלוות	(152.9)	(6.4)	(146.1)	משכורות והוצאות נלוות
אחזקה ופחת בניינים וציוד	(57.6)	0.6	(58.2)	אחזקה ופחת בניינים וציוד
רווח לפני מיסים	16.4	(5.8)	22.6	רווח לפני מיסים
הפרשה למיסים על רווח	(3.7)	1.5	(5.4)	הפרשה למיסים על רווח
רווח נקי לאחר מיסים	12.7	(4.3)	17.2	רווח נקי לאחר מיסים
רווח בסיסי למניה (בש"ח)	0.18	(0.06)	0.24	רווח בסיסי למניה (בש"ח)
רווח מדולל למניה (בש"ח)	0.18	(0.06)	0.24	רווח מדולל למניה (בש"ח)

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

השפעת היישום למפרע על דוח רווח כולל אחר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
בהתאם להוראות הדיווח הקודמות	השפעת היישום למפרע בגין זכויות עובדים	השפעת היישום למפרע בגין חובות עלויות תוכנה	לאחר היישום למפרע*	
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח				
רווח נקי לאחר מיסים	66.3	(1.1)	(0.2)	65.0
התאמות של התחייבות בגין הטבות לעובדים	-	(0.7)	-	(0.7)
השפעת המס המתייחס	0.4	0.2	-	*0.6
סך כל הרווח הכולל	65.7	(1.6)	(0.2)	*63.9

* הנתונים לאחר היישום למפרע אינם כוללים את ההצגה מחדש המשקפים תיקון טעות בסיווג אגרות החוב מהתיק המוחזק לפדיון לתיק הזמין למכירה למועד הרכישה כמפורט להלן בביאור 1.1.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
רווח נקי לאחר מיסים	17.2	(0.2)	(4.3)	12.7
התאמות של התחייבות בגין הטבות לעובדים	-	2.7	-	2.7
השפעת המס המתייחס	0.4	(1.0)	-	(0.6)
סך כל הרווח הכולל	16.4	1.5	(4.3)	13.6

השפעת היישום למפרע על דוח תזרימי מזומנים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
בהתאם להוראות הדיווח הקודמות	השפעת היישום למפרע בגין זכויות עובדים	השפעת היישום למפרע בגין חובות עלויות תוכנה	לאחר היישום למפרע	
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח				
מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת	537.9	-	(1.8)	536.1
מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה	(137.5)	-	1.8	(135.7)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת	1,455.6	-	(6.4)	1,449.2
מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה	271.3	-	6.4	277.7

3. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון"

ביום 30 בספטמבר, 2014, פרסם המפקח על הבנקים חוזר ובו תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון.

על פי החוזר, תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי (להלן – תאגיד בנקאי) נדרש לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים לבחינת הסיווג כהון או כהתחייבות של מכשירים פיננסיים לרבות מכשירים מורכבים. תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנוגעים לנושא זה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 480 בקודיפיקציה בדבר "הבחנה בין התחייבות והון", את הוראות נושא 20-470 בקודיפיקציה בדבר "חוב עם אפשרות להמרה ואפשרויות אחרות" (Debt with Conversion and other Options), ואת הוראות נושא 30-505 בדבר "מניות באוצר". בנוסף, ביישום ההבחנה בין התחייבות והון יש להתייחס להוראות הדיווח לציבור הנוגעות למכשירים משובצים כפי שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

מועד יישום ההוראה נקבע ליום 1 בינואר, 2015 ואילך וכולל תיקון למפרע של מספרי השוואה במידה ונדרש. ליישום החוזר אין השפעה מהותית על הבנק.

4. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "גילוי על יחס מינוף"

ביום 28 באפריל, 2015, פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא גילוי על יחס מינוף. החוזר קובע הוראות לעניין מדידת יחס מינוף וכן מעדכן את דרישות הגילוי בהוראות הדיווח לציבור.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מינואר 2018. כמו כן, נקבע כי תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע עד למועד החלת ההוראה.

יחס המינוף מוגדר כיחס שבין מדידת ההון רובד 1, כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו (המונה) לבין מדידת החשיפה (המכנה). מדידת החשיפה מורכבת מהחשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, עסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים.

ככלל, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס המינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד (למעט תאגיד בנקאי גדול כהגדרתו בהוראה).

החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור כדלקמן:

- יחס המינוף יחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 218 בדבר "יחס מינוף".
- התאגיד הבנקאי ייתן גילוי בדוח הכספי, לכל הפחות, לפרטים הבאים:
- תיאור דרישות המפקח על הבנקים ליחס המינוף.
- ההשפעות האפשריות (או ההשפעות בפועל) של אי עמידה בדרישות אלה.
- האם התאגיד הבנקאי עומד בדרישות שקבע המפקח על הבנקים, לרבות התייחסות לגורמים הבאים:
 - הנתונים המפורטים במתכונת ביאור הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים.
 - גורמים היכולים להשפיע באופן מהותי על יחס המינוף.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

הגילוי על יחס המינוף חל מיום 1 באפריל, 2015 ואילך. תאגידים בנקאיים אינם נדרשים לתת גילוי למספרי השוואה שנדרשים לראשונה כתוצאה מיישום ההוראה. הבנק עומד ביחס אשר נקבע בהוראה.

5. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "יחס כיסוי הנזילות"

ביום 28 בספטמבר, 2014, פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא יחס כיסוי הנזילות. החוזר מאמץ את המלצות באזל III בנושא יחס כיסוי הנזילות (LCR - Liquidity Coverage Ratio). יחס זה נועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר. בכדי לעמוד בדרישות ההוראה, התאגידים הבנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets), לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן בקלות ובמהירות בשווקים הפרימיים, בכדי לענות על צרכי הנזילות בתרחישי קיצון לתקופה שהוגדרה במשך 30 ימים קלנדריים. התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

התאגידים הבנקאיים יישמו את ההוראה הן על בסיס סולו והן על בסיס מאוחד.

יחס כיסוי הנזילות יונהג החל מיום 1 באפריל, 2015.

בהתאם להוראות המעבר, הדרישה המזערית ליחס כיסוי הנזילות תעמוד על 60% ב-1 באפריל, 2015, ותגדל ל-80% ב-1 בינואר, 2016, ול-100% ב-1 בינואר, 2017.

בהמשך לכך פרסם ב-28 בספטמבר, 2014, חוזר בנושא הוראת שעה - יישום דרישות גילוי לפני נדבך 3 של באזל - גילוי על יחס הנזילות. במסגרת החוזר תוקנו הוראות הדיווח לציבור וזאת במטרה לשלב את דרישות הגילוי בנושא יחס כיסוי נזילות.

בהתאם לכך נקבע כי יתווספו דרישות הגילוי על יחס כיסוי הנזילות במסגרת ביאור על "הלימות הון ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים" החל מיום 1 באפריל, 2015.

הבנק עומד ביחס אשר נקבע בהוראה.

6. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים"

ביום 10 ביוני, 2015, פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור העוסקות בגילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ומתאים אותן להוראות ניהול בנקאי תקין ולכללים אשר נקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור".

לאחר התיקון, הגילוי בדוח לציבור יינתן לגבי כל בעל עניין לפי תקנות ניירות ערך, איש קשור לפי הוראה 312, וכל צד קשור אחר לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

מועד יישום ההוראה נקבע ליום 1 בינואר, 2015, קרי החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015.

בהתאם לחוזר, אין צורך להציג למפרע מספרי השוואה, אם המידע אינו קיים בידי התאגיד הבנקאי.

הבנק מיישם את ההוראה. לא קיימת השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק ותוצאותיו כתוצאה מאימוץ הוראה זו, למעט שינוי הצגתי.

7. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי"

ביום 10 בספטמבר, 2015, פרסם המפקח על הבנקים עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

בהתאם להוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי יש למחוק חשבונאית חובות מסוימים שההפרשה בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי כאשר הם הופכים לחובות בפיגור של 150 ימים או יותר. במקרים שבהם חוב כאמור אורגן מחדש וכשל, יש לבחון פעם נוספת את הצורך במחיקה חשבונאית מידית. בכל מקרה, יש לבצע מחיקה חשבונאית לא יאחר מהמועד שבו החוב הפך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר.

מועד יישום העדכון חל מיום 1 ביולי, 2015.

הבנק אימץ את העדכון כנדרש.

השפעת היישום לראשונה של ההנחיה שנקבעה בקובץ השאלות ותשובות המעודכן הינה גידול של כ-1.2 מיליוני ש"ח במחיקות החשבונאיות נטו וקיטון של כ-0.7 מיליוני ש"ח ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי.

8. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דיווח על מגזרי פעילות"

ביום 3 בנובמבר, 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר ובו תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא דיווח על מגזרי פעילות. התיקונים נועדו לאפשר לתאגיד הבנקאי לדווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים וכן לדווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה של התאגיד הבנקאי, אם מגזרים אלה שונים מהותית מהמגזרים שהוגדרו על ידי הפיקוח. השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור:

א. נוספה דרישה לגילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים", בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים. מתכונת הגילוי על מגזרי הפעילות הפיקוחיים כוללת את המגזרים הבאים: בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי.

ב. נוספו הגדרות המבהירות אלו לקוחות יכללו בכל מגזר בהתאם בין היתר לענף, מחזור פעילות וכו'.

ג. נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי" וכן אלו פעילויות ישויכו למגזר זה.

ד. הובהר כי תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.

בדוח לציבור לשנת 2015 תאגיד בנקאי ייתן גילוי לנתונים מאזניים שנדרשים לראשונה לפי הוראה זו. התאגיד הבנקאי רשאי שלא לתת גילוי למספרי השוואה לנתונים המאזניים של מגזרי הפעילות הפיקוחיים. התאגיד הבנקאי ייתן גילוי על מגזרי פעילות בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר.

הבנק מיישם את ההוראה. לא קיימת השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק ותוצאותיו כתוצאה מאימוץ הוראה זו, למעט שינוי הצגתי.

9. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי ושל חברת כרטיסי אשראי"

ביום 28 באפריל, 2015, פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי ושל חברת כרטיסי אשראי. החוזר מעדכן את מבנה הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים בהוראות הדיווח לציבור. השינויים בהוראות הדיווח לציבור נועדו לשפר את איכות הדיווח לציבור על ידי הפיכת המידע בדוח לציבור לשימושי

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

ונגיש יותר לקורא הדוח, להגביר את האחידות במערכת הבנקאית באופן הצגת הדוחות הכספיים וכן, לגבש מתכונת לדוח השנתי לציבור שתהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה של בנקים מובילים באירופה ובארצות הברית.

השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור:

- א. קביעת מבנה אחיד לסדר הנושאים בדוח השנתי.
 - ב. ביטול סקירת ההנהלה ושילובה בדוח הדירקטוריון ובחלקים אחרים בדוח השנתי. שינוי שם דוח הדירקטוריון ל"דוח הדירקטוריון והנהלה".
 - ג. הוספת דברי יו"ר הדירקטוריון לפני דו"ח הדירקטוריון והנהלה, שבהם תיכלל התייחסות תמציתית לדגשים עיקריים בשנת הדיווח, ליעדים ולאסטרטגיה ולנושאים אחרים שיו"ר הדירקטוריון יהיה מעוניין להדגיש.
 - ד. פרסום דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי שיכלול מידע כמותי מפורט ומידע איכותי על סקירת הסיכונים ואופן ניהולם לפי דרישות הגילוי של באזל, ה-FSB ומקורות אחרים. ככלל, מידע זה יהווה הרחבה של המידע אשר יינתן בדוח הדירקטוריון והנהלה לגבי חשיפות לסיכונים ואופן ניהולם. בנוסף, דרישות גילוי של באזל ברמת מכשיר על מאפיינים של מכשירי הון ספציפיים, יכללו בדוח נפרד - מידע פיקוחי נוסף - שייכלל באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי.
 - ה. צמצום משמעותי בדרישות הגילוי בפרק על תיאור עסקי התאגיד הבנקאי. העברת המידע על ממשל תאגידי ועל תיאור עסקי התאגיד לפרק נפרד שיבוא לאחר הדוח הכספי.
 - ו. אימוץ דרישות הגילוי שנכללו בהמלצות לשיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים, שפורסמו על-ידי צוות משימה לשיפור הגילוי (ה-EDTF), בעיקר באינטרנט, במסגרת דוח נפרד שיכלול דרישות גילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים.
 - ז. שינוי סדר ההצגה בדוח הכספי: הצגת דוח רווח והפסד לפני המאזן. הצגת ביאורים תוצאתיים לפני ביאורים מאזניים. פיצול ביאור בדבר "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" לביאור תמציתי יותר, ולביאור נפרד רחב יותר.
 - ח. נוספה חתימה של מנהל הסיכונים הראשי על הדוח הנפרד של דרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים, כאמור בסעיף ד' לעיל.
 - ט. הוראות הדיווח לציבור בדבר דוח רבעוני של תאגיד בנקאי והוראות הדיווח לציבור בדבר דוח שנתי ורבעוני של חברת כרטיסי אשראי עודכנו בעקביות לאמור לעיל.
- הוראות חוזר זה ייושמו על הדוחות השנתיים והרבעוניים החל מהדוח לציבור לשנת 2015 ואילך.
- הבנק מיישם את ההוראה.

10. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "סיכון אשראי לפי ענפי משק"

ביום 9 באפריל, 2014, פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "סיכון אשראי לפי ענפי משק". החוזר מאמץ את הסיווג האחד של ענפי הכלכלה - 2011 שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בהתאם לחוזר התאים הבנק את הגילוי בדבר חשיפות האשראי לפי ענפי משק במטרה להתאים לשיטת הסיווג ולהגדרות החדשות בנוגע לענפים השונים.

ליישום החוזר אין השפעה מהותית על הבנק.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם:

1. הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב

ביום 27 בינואר, 2014 הפיץ המפקח על הבנקים, טיוטה בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

ממועד המעבר לאימוץ הדיווח המלא בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, ידרשו התאגידים הבנקאיים לעדכן את הטיפול החשבונאי בנושאים אלה באופן שוטף, בהתאם להוראות המעבר בעדכונים חדשים לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב שיפורסמו בנושאים אלה, ובהתאם להבהרות שימסרו על ידי הפיקוח על הבנקים.

טרם פורסמה הוראה מחייבת ולכן טרם נקבע תאריך יעד למעבר לדיווח מלא. יחד עם זאת, בהקשר זה, יש לציין את פרסום חוזר המפקח על הבנקים בדבר "צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות" מיום 10 ביוני, 2015, המחיל את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא (להרחבה ראה [סעיף ה'3](#) להלן), וכן את חוזרי המפקח על הבנקים בנושא "מיסים על הכנסה" ו"נכסים בלי מוחשיים" מיום 22 באוקטובר, 2015, המאמצים את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים אלו (להרחבה ראה [סעיפים ה'4 ו-ה'5](#) להלן). הבנק בוחן את ההשפעה הצפויה של אימוץ הכללים על הדוחות הכספיים, בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעתו.

2. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות"

ביום 11 בינואר, 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר ובו תיקונים להוראות הדיווח לציבור בנושא אימוץ עדכון כללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות". התיקונים נועדו להתאים את הוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות".

התקן קובע כי הכנסה תוכר תוך יישום מודל בן חמישה שלבים, הכוללים, בין היתר, כללים לזיהוי חוזה עם לקוח ולקביעת מחיר העסקה, כללים המגדירים כיצד יש להפריד את החוזה למרכיביו השונים ולאופן בו יש לייחס את מחיר העסקה הכולל לכל מרכיב מזהה ונפרד.

כמו כן, בהתאם להוראות התקן, יש להכיר בהכנסה בגין כל מרכיב מזהה בנפרד, זאת בהתאם לכללים שקובע התקן לגבי עיתוי ההכרה בהכנסה - במועד ספציפי או על פני זמן.

בהתאם להוראות המעבר בחוזר, בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע על-ידי הצגה מחדש של מספרי השוואה או בחלופה של יישום למפרע על-ידי רישום של ההשפעה המצטברת (Cumulative Effect) של יישום התקן לראשונה תוך זקיפת ההשפעה המצטברת שתוכר במועד היישום לראשונה להון.

התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. בפרט, הוראות התקן אינן חלות על הטיפול החשבונאי בהכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית.

ביום 10 בפברואר, 2016 פרסם המפקח על הבנקים חוזר ובו נקבע כי התיקונים להוראות הדיווח לציבור ייושמו לראשונה החל מיום 1 בינואר, 2018.

הבנק בוחן את ההשפעה הצפויה של אימוץ הכללים על הדוחות הכספיים, בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעתו.

3. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות"

ביום 10 ביוני, 2015, פרסם המפקח על הבנקים חוזר הקובע כי הטיפול החשבונאי בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות, יטופל בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. בעקבות שינוי ההוראות נקבע:

1. תאגיד בנקאי נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא צירופי עסקים ואיחוד דוחות כספיים, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 805 בדבר "צירופי עסקים" ואת הוראות נושא 810 בקודיפיקציה בדבר "איחוד". בנוסף, תאגיד בנקאי יישם את הוראות נושא 20-350 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ונכסים אחרים" בנושא הטיפול החשבונאי בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים.
2. תאגיד בנקאי נדרש לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא השקעות בחברות מוחזקות, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות- שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות".
3. בוטלה הוראת המעבר שאפשרה לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית, הנדרשים כדי שהמדיניות החשבונאית של החברה הכלולה בנושאים אלה תהיה תואמת לזו של התאגיד הבנקאי. במקומה נוספה הוראת מעבר שמאפשרת לתאגיד בנקאי לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית שמיושמת על ידי חברה כלולה ריאלית, העורכת את דוחותיה הכספיים בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים.
- כמו כן, הובהר כי הטיפול שנקבע בדבר נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה לפי תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 5 לא יחול על השקעות בחברות כלולות.
- הוראות חוזר זה ייושמו החל מיום 1 בינואר, 2016 ואילך.
- בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.
- הבנק נערך ליישום ההוראה, לא צפויה השפעה מהותית על הבנק מיישום החוזר.

4. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים"

- ביום 22 באוקטובר, 2015, פרסם המפקח על הבנקים חוזר הקובע כי הטיפול החשבונאי בנושא נכסים בלתי מוחשיים יטופל בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ואחרים".
- בהקשר זה, הטיפול החשבונאי במוניטין, לרבות בחינת ירידת הערך שלו, עודכן בהתאם לחוזר מיום 8 בפברואר, 2015, בדבר "דיווח על תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים ואיחוד דוחות כספיים".
- הוראות חוזר זה ייושמו החל מיום 1 בינואר, 2016 ואילך.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. הבנק נערך ליישום ההוראה, לא צפויה השפעה מהותית על הבנק מיישום החוזר.

5. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על ההכנסה"

ביום 22 באוקטובר, 2015, פרסם המפקח על הבנקים חוזר הקובע כי הטיפול החשבונאי בנושא מיסים על ההכנסה יטופל בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 740 בקודיפיקציה בדבר "מיסים על ההכנסה" ובנושא 830-740 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ - מיסים על ההכנסה".

הוראות חוזר זה ייושמו החל מיום 1 בינואר, 2017 ואילך.

בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

תאגיד בנקאי אינו נדרש לתת בדוחות בשנת 2017 את הגילוי בדבר הטבות מס שלא הוכרו שנדרש לפי סעיף 15-50-740 d וסעיף 15-50-10-740 A לקודיפיקציה.

הבנק נערך ליישום ההוראה, בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעות הצפויות מיישום החוזר.

6. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים"

ביום 22 באוקטובר, 2015, פרסם המפקח על הבנקים חוזר המעדכן את הוראות ניהול בנקאי תקן 203 ו-204 בקשר עם דרישות הון בגין חשיפות של בנקים לצדדים נגדיים מרכזיים. בהזדמנות זו הוסדרה בהוראות 203 ו-204 מגבלת סכום ההלוואה בגובה 5 מיליוני ש"ח, המאפשרת משקל סיכון מופחת לפי סעיף 72 להוראת ניהול בנקאי תקן מספר 203 בנושא חובות בביטחון נכס למגורים.

עיקרי התיקונים להוראות הינם כדלקמן:

א. נספח ג' להוראה 203 - טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי - הנספח עודכן וכולל כעת מסגרת מפורטת ביחס לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר. לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות.

ב. להוראות התוספו מונחים רלוונטיים שונים, לרבות צד נגדי מרכזי, צד נגדי מרכזי כשיר, חבר מסלקה, לקוח, ביטחון ראשוני, ביטחון משתנה, חשיפת מסחר והעברה לקרן סיכונים.

ג. ההנחיות החדשות יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות גזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך.

ד. התוספו סעיפים המסדירים את אופן חישוב נכסי הסיכון ודרישת ההון בגין חשיפות לצד נגדי מרכזי כשיר. הסעיפים, בין היתר, מסדירים את סוגי החשיפות הבאים:

1. חשיפות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי. ככלל, לחשיפות אלה יש לייחס משקל סיכון של 2% (לעומת ערך חשיפה אפס ערב התיקון).

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

2. חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפעיל בבורסה. על פי התיקון, יש לחשב את דרישת ההון לחשיפות אלה כאילו מדובר בעסקה דו-צדדית, לרבות הקצאת הון בגין סיכון CVA. שיטת החישוב שהייתה נהוגה עד כה - חישוב לפי כללי הבורסה - תבוטל.
 3. חשיפות של תאגיד בנקאי לקוח הפועל באמצעות חבר מסלקה.
 4. העברות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לקרן הסיכונים.
 5. ביטחונות שהפקיד תאגיד בנקאי אצל חבר מסלקה או אצל צד נגדי מרכזי.
 5. התווספו סעיפים המסדירים את אופן חישוב נכסי הסיכון ודרישת ההון בגין חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר. סעיפים אלו קובעים כי חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר ישוקללו בהתאם למשקל הסיכון הרלוונטי לצד הנגדי, בעוד העברות לקרן סיכונים ישוקללו ב-1,250%.
- הוראות חוזר זה ייושמו החל מיום 1 ביולי, 2016.
- עד ליום 30 ביוני, 2017, ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר.
- הבנק נערך ליישום ההוראה, בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעות הצפויות מיישום החוזר.

ביאור 1 - מדיניות חשבונאית (המשך)

1. הצגה מחדש

ביום 11 בפברואר, 2016 בשל השינויים המהותיים בדרישות הרגולטוריות בקשר ליחס הלימות ההון ולאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, מכר הבנק איגרות חוב אשר סווגו כאגרות חוב המוחזקות לפדיון. מכירה זאת בוצעה לאחר דיון מקדמי אשר קיים הבנק עם הפיקוח על הבנקים בסופו קיבל הבנק את דרישת הפיקוח אשר קבעה כי מכירה זו תעשה בכפוף להצגה מחדש (Restatement) של הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2014 ולשנה שנסתיימה באותו תאריך על מנת לשקף למפרע תיקון טעות בסיווג אגרות החוב מהתיק המוחזק לפדיון לתיק הזמין למכירה למועד הרכישה. כתוצאה ממכירה זו ירשום הבנק רווח לאחר מס של כ-21 מיליוני ש"ח ברבעון ראשון לשנת 2016. השפעת ההצגה מחדש על הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2014 ולשנה שנסתיימה באותו תאריך אשר פורסמו בעבר מוצגת להלן:

ליום 31 בדצמבר 2014			
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח			
אחרי השפעת התיקון	השפעת התיקון	לפני השפעת התיקון*	סעיפי מאזן
-	(207.4)	207.4	אג"ח לפדיון
636.4	229.4	407.0	ניירות ערך זמינים למכירה
902.4	22.0	880.4	סעיף ניירות ערך
146.2	(8.3)	154.5	נכסים אחרים (מסים)
750.4	13.7	736.7	הון עצמי
9.8%	0.2%	9.6%	יחס הלימות הון עצמי רובד 1
14.4%	0.1%	14.3%	יחס הלימות הון כולל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
סעיפי רווח כולל אחר			
21.0	22.0	(1.0)	התאמה בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(7.7)	(8.3)	0.6	השפעת המס המתייחס
77.6	13.7	63.9	סך הכל הרווח הכולל
דוח על השינויים בהון עצמי			
12.6	13.7	(1.1)	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
תזרים מזומנים מפעילות השקעה			
-	200.6	(200.6)	רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון
(2,756.2)	(200.6)	(2,555.6)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה

* הנתונים לפני השפעת התיקון כוללים את ההצגה מחדש בגין יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה כמפורט לעיל בביאור 1.1.1 - 2.1.1.

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

	המאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2015	2014	2013	2015	2014	2013
א. הכנסות ריבית						
מאשראי לציבור	393.6	433.4	509.4	393.6	433.4	509.4
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	1.9	10.3	16.8	1.9	10.3	16.8
מפיקדונות בבנקים	0.2	0.2	0.6	0.2	0.2	0.6
מאגרות חוב	10.1	13.9	16.4	11.1	15.1	19.6
מנכסים אחרים	0.5	0.6	-	0.4	0.4	-
סך הכל הכנסות הריבית	406.3	458.4	543.2	407.2	459.4	546.4
ב. הוצאות ריבית						
על פיקדונות הציבור	48.3	104.3	204.4	63.7	127.4	266.7
על פיקדונות מבנקים	1.6	2.2	3.4	1.6	2.2	3.4
על ניירות ערך שהושאלו	0.4	1.1	-	0.4	1.1	-
על תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	21.9	33.8	78.2	8.4	15.0	23.0
סך הכל הוצאות הריבית	72.2	141.4	286.0	74.1	145.7	293.1
סך הכנסות ריבית, נטו	334.1	317.0	257.2	333.1	313.7	253.3
ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב						
זמינות למכירה	9.1	*12.1	11.6	10.1	*13.3	14.8
למסחר	1.0	1.8	4.8	1.0	1.8	4.8
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	10.1	13.9	16.4	11.1	15.1	19.6

* הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים [ראה 1.1](#).

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2014	2013	2015	2014	2013
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
1. מפעילות במכשירים נגזרים					
4.9	36.1	(2.7)	4.9	36.1	(2.7)
(1) הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM					
(7.8)	(36.2)	1.2	(7.8)	(36.2)	1.2
2. הפרשי שער, נטו (ללא השפעת נגזרים)					
3. מהשקעה באגרות חוב -					
5.3	10.5	9.5	5.3	9.1	9.0
(2) רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה					
(0.7)	(0.2)	(1.3)	(0.7)	(0.2)	(1.3)
(2) הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה					
4.6	10.3	8.2	4.6	8.9	7.7
סך הכל מהשקעה באג"ח					
4. הפסדים מהשקעה במניות					
-	-	(0.3)	-	-	(0.3)
(2) הפרשה לירידת ערך בגין מניות זמינות למכירה					
-	-	(0.3)	-	-	(0.3)
סך הכל מהשקעה במניות					
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
1.7	10.2	6.4	1.7	8.8	5.9
ב. הכנסות מימון מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר					
(1.6)	(7.9)	1.1	(1.6)	(7.9)	1.1
(1) הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים					
0.9	15.5	6.7	0.9	16.9	6.7
(3) רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו					
(0.1)	0.3	-	(0.1)	0.3	-
(2) רווחים שמומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו					
(0.8)	7.9	7.8	(0.8)	9.3	7.8
סך הכל בגין פעילויות למטרות מסחר					
0.9	18.1	14.2	0.9	18.1	13.7
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית					

(1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(2) סווג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר

(3) מזה חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים לאג"ח למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בבנק ובמאחד, לימים 31.12.2015, 31.12.2014, ו-31.12.2013. בסך של (3.1), (2.2) מיליוני ש"ח ו-1.1 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

ביאור 4 - עמלות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2013	2014	2015	2013	2014	2015
פעילות בניירות ערך	47.8	39.8	9.8	39.8	47.8
עמלות ליווי פרוייקטים	18.7	18.6	17.9	18.6	17.9
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	12.3	13.6	15.5	13.6	15.5
טיפול באשראי	9.2	11.7	18.2	11.7	9.2
הפרשי המרה	13.2	10.5	9.6	10.5	9.6
עמלות מביטוח חיים	8.3	9.0	9.8	9.0	5.6
עמלות מעסקי מימון	7.0	6.3	3.4	6.3	3.4
עמלות מביטוח נכס	1.8	2.5	3.1	2.5	-
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	3.5	3.7	2.0	3.7	2.0
ניהול חשבון	0.2	0.2	0.3	0.2	0.3
עמלות אחרות	2.5	2.4	1.8	2.4	1.8
סך כל העמלות התפעוליות	124.5	118.3	91.4	111.6	82.3

ביאור 5 - הכנסות אחרות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאוחד			הבנק		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2014	2013	2015	2014	2013
5.8	-	-	5.0	-	-
11.5	11.5	-	11.5	11.5	-
-	-	0.9	-	-	-
17.3	11.5	0.9	16.5	11.5	-

(1) ביום 28 באוקטובר 2015, מכר הבנק נכס מקרקעין בירושלים, אשר בו היה ממוקם סניף הבנק, הרווח ממכירת הנכס בסך כ- 5.0 מיליוני ש"ח לפני מס, נרשם בסעיף הכנסות אחרות.

ביאור 6 - משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאחד		הבנק		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
				2015	2014	2013
משכורות				120.4	124.1 ⁽¹⁾	109.5 ⁽¹⁾
ביטוח לאומי ומס שכר				27.4	25.3	23.4
הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה				14.4	13.9 ⁽¹⁾	15.4 ⁽¹⁾
הוצאות בגין הטבה מוגדרת (פיצויים)				3.1	5.0 ⁽¹⁾	3.3 ⁽¹⁾
הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾				-	-	0.4
הוצאות נלוות אחרות				1.0	2.9	0.9
סך הכל משכורות והוצאות נלוות				166.3	171.2⁽¹⁾	152.9⁽¹⁾
					149.8 ⁽¹⁾	131.4 ⁽¹⁾

- (1) הוצג וסווג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1-2.1.1](#)
- (2) בשנת 2015 לא נרשמה הוצאה הנובעת מעסקאות המטופלות כעסקאות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים. (2014 - סכום הנמוך מ- 0.1 מיליוני ש"ח, -2013 0.4 מיליוני ש"ח).

ביאור 7 - הוצאות אחרות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאחד		הבנק		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
				2015	2014	2013
מחשב				49.2	42.3	27.6
שירותים מקצועיים				14.4	11.6	9.7
שיווק ופרסום				14.2	15.2	14.0
אחזקת רכב				4.7	4.8	4.4
מוקד טלפוני				7.8	7.8	8.2
הדרכה והשתלמויות				2.9	3.6	2.7
תקשורת (דואר, טלפון, משלוחים וכד')				3.5	3.3	3.0
עמלות				9.2	7.4	2.2
שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בבנק				1.8	2.1	1.9
משרדיות				2.5	2.6	2.8
ביטוח				1.3	1.3	1.4
הפחתת נכסים בלתי מוחשיים				0.4	0.4	-
תשלומי קנסות לבנק ישראל				-	0.8	-
אחרות				5.8	6.8	4.2
סך כל ההוצאות האחרות				117.7	110.0	82.1
					160.1	119.1

ביאור 8 - הפרשה למסים על הרווח

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א - הרכב ההפרשה למסים על הרווח

	המאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2015	2014	2013	2015	2014	2013
מיסים שוטפים:						
בגין שנת החשבון	27.9	35.1	18.7	26.3	33.1	15.6
בגין שנים קודמות	-	-	(1.1)	-	-	(1.1)
סך הכל מיסים שוטפים	27.9	35.1	17.6	26.3	33.1	14.5
מיסים נדחים	(5.9)	*(6.0)	*(13.9)	(5.1)	*(5.3)	*(11.8)
הפרשה למסים על ההכנסה	22.0	29.1	3.7	21.2	27.8	2.7

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#)

ב - התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על הבנק לבין ההפרשה למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

	המאוחד			הבנק		
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2015	2014	2013	2015	2014	2013
רווח לפני מס	70.6	94.1	16.4	64.5	86.6	8.4
שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל	37.58%	37.71%	36.22%	37.58%	37.71%	36.22%
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	26.5	35.5	5.9	24.2	32.7	3.0
מס (חסכון במס) בגין:						
הוצאות אחרות לא מוכרות	1.2	1.3	1.1	1.2	1.3	1.1
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל	(5.2)	(4.6)	(0.1)	(4.9)	(4.3)	-
מיסים בגין שנים קודמות	-	-	1.1	-	-	1.1
שינוי יתרת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס	0.7	-	(2.1)	0.7	-	(2.1)
הפרשי תיאום פחת	-	(1.2)	-	-	(1.2)	-
הכנסות חברות בת בישראל	(0.6)	(0.8)	(1.4)	-	-	-
הפרשים אחרים	(0.6)	(1.1)	(0.8)	-	(0.7)	(0.4)
הפרשה למסים על ההכנסה	22.0	29.1	3.7	21.2	27.8	2.7

ג - שומות

לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת 2007. לשתי חברות בנות הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2005. שומות המס עד וכולל שנת 2011 נחשבות כסופיות.

ביאור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד - יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים⁽²⁾

המאוחד				הבנק			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
שיעור מס ממוצע				שיעור מס ממוצע			
מיסים נדחים לקבל:							
נכס מס בגין הפסדים	48.3	51.1	26.5%	26.5%	44.1	51.1	26.5%
בגין הפרשי עיתוי:							
הפרשה לחופשה ומענק יובלות ופיצויים	0.6	2.1 ⁽¹⁾	35.8%	36.6%	0.4	1.9 ⁽¹⁾	37.2%
ניירות ערך	0.1	10.0	37.2%	37.7%	0.1	10.1	37.7%
כתבי התחייבויות נדחים	0.7	0.1	37.2%	37.7%	0.7	-	37.2%
מהפרשה להפסדי אשראי	45.8	38.6	37.2%	37.7%	45.8	38.6	37.7%
מריבית שלא נזקפה להכנסות השנה	0.2	0.3	37.2%	37.7%	0.2	0.3	37.7%
בגין התאמת נכסים לא כספיים ואחרים	-	3.9	37.2%	31.8%	0.9	2.5	37.2%
סך הכל מיסים נדחים לקבל	95.7	106.1 ⁽¹⁾	31.8%	32.0%	92.8	104.5 ⁽¹⁾	32.0%

המיסים השוטפים והמיסים הנדחים חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים שהיו בתוקף ביום הדוח.
 (1) יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ראה [ביאור 1.1.1](#).
 (2) מימוש המסים הנדחים לקבל נטו, מבוסס על תחזית לפיה תהיינה לבנק הכנסות חייבות במס בעתיד בסכומים מתאימים.

ה - שיעורי המס החלים על הבנק ועל חברות הבנות

א. הבנק מוגדר כ"מוסד כספי" לעניין חוק מס ערך מוסף התשל"ה - 1975 וככזה מוטלים על פעילותו מס שכר ומס רווח לפי השיעור שנקבע בחוק מע"מ.

ב. בחודש נובמבר 2015 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015 אשר קבע כי שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 17% מהשכר ששולם בעד עבודה בחודש אוקטובר ואילך ומס הרווח יעמוד על 17% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2015 תחול לגבי החלק היחסי מהרווח בשנה זו.

ג. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה בעקבות השינויים האמורים:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל
%			
2013	25.00	17.58 ⁽¹⁾	36.22
2014	26.50	18.00	37.71
2015	26.50	17.75 ⁽¹⁾	37.58 ⁽²⁾
2016 ואילך	26.50	17.00	37.18

(1) שיעור משוקלל.
 (2) לעומת שיעור מס של 37.71% ערב פרסום התיקון.

ביאור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ד. ביום 4 בינואר, 2016 אושר בכנסת בקריאה שנייה ושלישית חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הפחתת שיעור מס חברות) התשע"ו¹ 2015, אשר קבע בין היתר הפחתת שיעור מס החברות מ- 26.5% ל- 25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר, 2016. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, מיום 1 בינואר 2016 ואילך יעמוד על 35.9%.

יתרות המסים הנדחים הנכללות בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015 מחושבות לפי שיעורי המס שבתוקף לתאריך המאזן ואין מביאות בחשבון את ההשפעות העשויות לנבוע משינוי החוק.

להערכת הבנק, אילו שינוי החוק היה מושלם עד ליום 31 בדצמבר, 2015 הוא היה מביא להקטנת יתרות המסים הנדחים בסך כ- 4.4 מיליון ש"ח נוספים, כנגד הקטנת הוצאות מסים בסך כ- 4.1 מיליון ש"ח ובסך כ- 0.3 מיליון ש"ח כנגד הפחתת הרווח הכולל האחר. השינוי לא היה משפיע בצורה מהותית על ההשקעה בחברה כלולות ועל רווחי אקוויטי.

ההשפעות האמורות תיכללנה בדוחות הכספיים שיפורסמו החל מהמועד שבו חקיקת החוק הושלמה למעשה, קרי במסגרת הרבעון הראשון של שנת 2016.

ביאור 9 - רווח למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאחד			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
רווח בסיסי			
*12.7	*65.0	48.6	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק
רווח מדולל			
*12.7	*65.0	48.6	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק
ממוצע משוקלל של מספר המניות			
70.5	70.5	70.5	מממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי
70.5	70.5	70.5	מממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל
רווח למניה (בש"ח)			
*0.18	*0.92	0.69	רווח בסיסי
*0.18	*0.92	0.69	רווח מדולל

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1-2.1](#)

ביאור 10 - רווח כולל אחר מצטבר

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לאחר השפעת מס

התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין הטבות לעובדים	סה"כ
יתרה ליום 1 בינואר 2013	-	1.1
שינוי נטו במהלך התקופה	1.7	0.9
יתרה ליום 1 בינואר 2014	1.7	2.0
שינוי נטו במהלך התקופה	(0.5)	*12.6
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	1.2	14.6
שינוי נטו במהלך התקופה	(0.5)	2.1
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	0.7	16.7

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום								
31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן								
8.5	(3.0)	5.5	*31.3	*(11.5)	*19.8	6.7	(2.4)	4.3
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן*								
(4.6)	1.7	(2.9)	(10.3)	3.6	(6.7)	(7.9)	2.8	(5.1)
(רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד								
3.9	(1.3)	2.6	*21.0	*(7.9)	*13.1	(1.2)	0.4	(0.8)
סה"כ השינוי נטו במהלך התקופה								
הטבות לעובדים								
(0.7)	0.3	(0.4)	(0.2)	0.1	(0.1)	3.2	(1.2)	2.0
רווחים (הפסדים) אקטוארי נטו בתקופה								
(0.2)	0.1	(0.1)	(0.5)	0.1	(0.4)	(0.5)	0.2	(0.3)
(רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד								
(0.9)	0.4	(0.5)	(0.7)	0.2	(0.5)	2.7	(1.0)	1.7
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה								
3.0	(0.9)	2.1	20.3	(7.7)	12.6	1.5	0.6	0.9
סה"כ השינוי נטו במהלך התקופה								

* הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 11 - מזומנים ופיקדונות בבנקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר				
2014	2015	2014	2015	
3,015.2	1,910.4	3,015.2	1,910.4	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
262.8	161.5	262.8	161.5	מזומנים ופיקדונות בבנקים מסחריים
3,278.0	2,071.9	3,278.0	2,071.9	סה"כ מזומנים ופיקדונות בבנקים
3,278.0	2,071.9	3,278.0	2,071.9	מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד 3 חודשים

ביאור 12 - ניירות ערך - מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2015				
רווח כולל אחר מצטבר				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
א. ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב ותעודות סל				
787.9	761.7	27.5	1.3	787.9
402.3	403.1	-	0.8	402.3
0.9	0.9	-	-	0.9
12.6	12.5	0.1	-	12.6
1.8	1.9	-	0.1	1.8
תעודות סל				
1,205.5	1,180.1	27.6 ⁽²⁾	2.2 ⁽²⁾	1,205.5
5.9	5.9	-	-	5.9
1,211.4	1,186.0	27.6 ⁽²⁾	2.2 ⁽²⁾	1,211.4
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

31 בדצמבר 2015				
רווחים שטרם מומשו מהתאמות				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות	שווי הוגן ⁽¹⁾
ב. ניירות ערך למסחר				
אגרות חוב ותעודות סל				
511.5	511.4	2.4	2.3	511.5
55.8	59.0	-	3.2	55.8
0.8	0.8	-	-	0.8
568.1	571.2	2.4 ⁽³⁾	5.5 ⁽³⁾	568.1
568.1	571.2	2.4 ⁽³⁾	5.5 ⁽³⁾	568.1
1,779.5	1,757.2	30.0	7.7	1,779.5
סך הכל ניירות ערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה [ביאורים הכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית](#).

ביאור 12 - ניירות ערך - מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2014					
רווח כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
א. ניירות ערך זמינים למכירה					
אגרות חוב					
609.9	588.5	22.3	0.9	609.9	של ממשלת ישראל ⁽⁵⁾
10.1	10.0	0.1	-	10.1	של מוסדות פיננסיים בישראל
12.7	12.7	0.1	0.1	12.7	של אחרים בישראל
632.7	611.2	22.5	1.0	632.7	סה"כ אגרות חוב
3.7	3.7	-	-	3.7 ⁽²⁾	מניות
636.4	614.9	22.5⁽³⁾	1.0⁽³⁾	636.4⁽²⁾	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה

31 בדצמבר 2014					
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
ב. ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב					
266.0	268.2	0.7	2.9	266.0	של ממשלת ישראל
266.0	268.2	0.7⁽⁴⁾	2.9⁽⁴⁾	266.0	סך הכל ניירות ערך למסחר
902.4	883.1	23.2	3.9	902.4	סך הכל ניירות ערך

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
(2) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך 3.7 מיליוני ש"ח.
(3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
(4) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(5) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון בסיווג האג"ח המוחזקות לפדיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה [ביאורים הכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית](#).

ביאור 12 - ניירות ערך - מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2015							
פחות מ-12 חודשים ⁽¹⁾				12 חודשים ומעלה ⁽²⁾			
שווי		הפסדים שטרם מומשו ⁽⁵⁾		שווי		הפסדים שטרם מומשו ⁽⁵⁾	
הוגן	0-20% ⁽³⁾	20-40% ⁽⁴⁾	סה"כ	הוגן	0-20% ⁽³⁾	20-40% ⁽⁴⁾	סה"כ
אגרות חוב							
של ממשלת ישראל	186.8	1.3	-	1.3	0.2	-	-
של ממשלות זרות	342.7	0.8	-	0.8	-	-	-
של מוסדות פיננסיים בישראל	0.9	-	-	-	-	-	-
של אחרים בישראל	-	-	-	-	11.7	-	-
תעודות סל	1.8	0.1	-	0.1	-	-	-
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	532.2	2.2	-	2.2	11.9	-	-

31 בדצמבר 2014							
פחות מ-12 חודשים ⁽¹⁾				12 חודשים ומעלה ⁽²⁾			
שווי		הפסדים שטרם מומשו ⁽⁵⁾		שווי		הפסדים שטרם מומשו ⁽⁵⁾	
הוגן	0-20% ⁽³⁾	20-40% ⁽⁴⁾	סה"כ	הוגן	0-20% ⁽³⁾	20-40% ⁽⁴⁾	סה"כ
אגרות חוב							
של ממשלת ישראל	56.7	0.9	-	0.9	-	-	-
ישראל אחר	11.9	0.1	-	0.1	-	-	-
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	68.6	1.0	-	1.0	-	-	-

- (1) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
- (2) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
- (3) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה עד 20% מהעלות המוכחת שלהן.
- (4) השקעות שההפסד שטרם מומש בגין מהווה מעל 20% ועד 40% מהעלות המוכחת שלהן.
- (5) להערכת הבנק ירידות הערך הן בעלות אופי זמני ועל כן אין צורך ברישום ירידת ערך.
- (6) מייצג סכום הנמוך מ- 0.1 מיליוני ש"ח.

ביאור 12 - ניירות ערך - הבנק (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2015				
רווח כולל אחר מצטבר				
שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת (במניות - עלות)	הערך במאזן
א. ניירות ערך זמינים למכירה -				
אגרות חוב ותעודות סל				
787.9	1.3	27.5	761.7	787.9
של ממשלת ישראל				
402.3	0.8	0.1	403.0	402.3
של ממשלות זרות				
18.7	-	-	18.7	18.7
של מוסדות פיננסיים בישראל ⁽⁴⁾				
12.6	-	0.1	12.5	12.6
של אחרים בישראל				
1.8	0.1	-	1.9	1.8
תעודות סל				
1,223.3	2.2	27.7	1,197.8	1,223.3
סה"כ אגרות חוב ותעודות סל				
5.9	-	-	5.9	5.9
מניות וקרנות				
1,229.2	2.2⁽²⁾	27.7⁽²⁾	1,203.7	1,229.2
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

ליום 31 בדצמבר 2015				
שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	הערך במאזן
אגרות חוב ותעודות סל				
511.5	2.3	2.4	511.4	511.5
של ממשלת ישראל				
55.8	3.2	-	59.0	55.8
של ממשלות זרות				
0.8	-	-	0.8	0.8
תעודות סל				
568.1	5.5⁽³⁾	2.4⁽³⁾	571.2	568.1
סה"כ אגרות חוב ותעודות סל למסחר				
1,797.3	7.7	30.1	1,774.9	1,797.3
סך הכל ניירות ערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(4) מזה ערך במאזן בסך 17.8 מיליוני ש"ח בגין אגרות חוב של חברות מאוחדות

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה [ביאורים הכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית](#).

ביאור 12 - ניירות ערך - הבנק (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2014				
רווח כולל אחר מצטבר				
שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת (במניות - עלות)	הערך במאזן
א. ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב				
408.6	0.9	22.3	387.2	408.6
של ממשלת ישראל ⁽⁶⁾				
195.5	-	0.1	195.4	195.5
של מוסדות פיננסיים בישראל ⁽⁵⁾				
12.7	0.1	0.1	12.7	12.7
של אחרים בישראל				
616.8	1.0	22.5	595.3	616.8
סה"כ אגרות חוב				
⁽²⁾ 3.7	-	-	3.7	3.7
מניות				
⁽²⁾ 620.5	1.0	22.5	599.0	620.5
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				

ליום 31 בדצמבר 2014				
שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	הערך במאזן
אגרות חוב				
266.0	2.9	0.7	268.2	266.0
של ממשלת ישראל				
266.0	⁽⁴⁾ 2.9	⁽⁴⁾ 0.7	268.2	266.0
סה"כ אגרות חוב למסחר				
886.5	3.9	23.2	867.2	886.5
סך הכל ניירות ערך				

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
(2) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך 3.7 מיליוני ש"ח.
(3) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
(4) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(5) מזה ערך במאזן בסך 185.4 מיליוני ש"ח בגין אגרות חוב של חברות מאוחדות.
(6) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה [ביאורים הכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית](#).

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

31 בדצמבר 2015					
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
יתרת חוב רשומה⁽¹⁾					
1,533.7	-	4.3	1,538.0	-	1,538.0
351.9	7,023.9	1,087.1	8,462.9	-	8,462.9
76.0	6,759.5	-	6,835.5	-	6,835.5
1,885.6	7,023.9	1,091.4	10,000.9	-	10,000.9
סך הכל חובות^(**)					
מזה: ^(**)					
7.4	-	15.9	23.3	-	23.3
2.4	-	-	2.4	-	2.4
9.8	-	15.9	25.7	-	25.7
סך הכל חובות פגומים					
3.1	164.6	10.7	178.4	-	178.4
1.0	5.5	9.4	15.9	-	15.9
13.9	170.1	36.0	220.0	-	220.0
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
5.5	-	-	5.5	-	5.5
1.8	59.8 ⁽²⁾	44.5	106.1	-	106.1
0.3	59.8	-	60.1	-	60.1
7.3	59.8	44.5	111.6	-	111.6
סך הכל^(**)					
מזה: בגין חובות פגומים ^(**)					
0.5	-	9.0	9.5	-	9.5
31 בדצמבר 2014					
יתרת חוב רשומה					
1,382.3	0.5	6.2	1,389.0	-	1,389.0
322.8	6,976.7	985.9	8,285.4	38.9	8,324.3
122.2	6,771.8	-	6,894.0	-	6,894.0
1,705.1	6,977.2	992.1	9,674.4	38.9	9,713.3
סך הכל חובות^(**)					
מזה: ^(**)					
7.6	-	12.3	19.9	-	19.9
20.5	0.5	-	21.0	-	21.0
28.1	0.5	12.3	40.9	-	40.9
סך הכל חובות פגומים					
6.0	197.4	11.4	214.8	-	214.8
10.3	-	11.0	21.3	-	21.3
44.4	197.9	34.7	277.0	-	277.0
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות					
7.0	-	-	7.0	-	7.0
1.7	63.6 ⁽²⁾	35.6	100.9	-	100.9
0.4	63.6	-	64.0	-	64.0
8.7	63.6	35.6	107.9	-	107.9
סך הכל^(**)					
מזה: בגין חובות פגומים ^(**)					
1.8	-	3.9	5.7	-	5.7

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 5.5 מיליוני ש"ח, ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 24.2 מיליוני ש"ח. (ליום 31.12.2014: 0.3 מיליוני ש"ח ו-24.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

ביאור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
92.6	-	92.6	22.5	60.5	9.6	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2012
54.7	-	54.7	31.5	21.1	2.1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(47.4)	-	(47.4)	(31.6)	(11.8)	(4.0)	מחיקות חשבונאיות
11.2	-	11.2	7.8	0.1	3.3	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(36.2)	-	(36.2)	(23.8)	(11.7)	(0.7)	מחיקות חשבונאיות נטו
0.3	-	0.3	0.3	-	-	אחר
111.4	-	111.4	30.5	69.9	11.0	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2013 *
18.4	-	18.4	29.3	(1.3)	(9.6)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(37.5)	-	(37.5)	(30.5)	(6.8)	(0.2)	מחיקות חשבונאיות
18.4	-	18.4	6.7	2.7	9.0	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(19.1)	-	(19.1)	(23.8)	(4.1)	8.8	מחיקות חשבונאיות נטו
110.7	-	110.7	36.0	64.5	10.2	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2014 *
40.4	-	40.4	40.3	0.5	(0.4)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(43.1)	-	(43.1)	(37.1)	(4.9)	(1.1)	מחיקות חשבונאיות
6.4	-	6.4	5.9	0.1	0.4	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(36.7)	-	(36.7)	(31.2)	(4.8)	(0.7)	מחיקות חשבונאיות נטו
114.4	-	114.4	45.1	60.2	9.1	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2015 *
(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
2.5	-	2.5	0.4	0.7	1.4	ליום 31.12.2013
2.8	-	2.8	0.4	0.9	1.5	ליום 31.12.2014
2.8	-	2.8	0.6	0.4	1.8	ליום 31.12.2015

ביאור 14 - אשראי לממשלה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2014	2015	2014	2015
0.7	0.4	0.7	0.4
(0.7)	(0.4)	(0.7)	(0.4)
-	-	-	-

(1) על פי הסכם בין ממשלת ישראל לבין הבנק התחייבה הממשלה להשלים לבנק, בגין הלוואות מסוימות לדיר שניתנו לזכאים לסיוע על פי הנחיות משרד הבינוי והשיכון, את מער הריבית שבין שיעור הריבית הממוצעת הנמוכה שהייתה נהוגה בבנקים למשכנתאות, על פי נוסחה מוסכמת, לבין שיעור הריבית בפועל על ההלוואות הנ"ל. השלמת הריבית כאמור בגין כל תקופת ההלוואה מראש כשהיא מהוות לפי ריבית בשיעור של 2% לשנה הועמדה כפיקדון לזכות הבנק אצל החשב הכללי, הנשוא ריבית בשיעור זהה.

ביאור 15 - השקעה בחברות מוחזקות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א - הרכב ההשקעה

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2014	2015	2014	2015
חברות מאוחדות			
(1)381.3	385.6	-	-
השקעה במניות			
(1)286.1	290.4	-	-

חברות מאוחדות

השקעה במניות

מזה: רוחים שנצברו ממועד הרכישה

ב - חלק הבנק ברווחים או בהפסדים של חברות מוחזקות

הבנק			המאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
מיליוני ש"ח						
8.2	7.6	7.0	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות
הפרשה למיסים						
2.2	2.0	1.6	-	-	-	מיסים שוטפים
(1.0)	(0.6)	-	-	-	-	מיסים נדחים
1.2	1.4	1.6	-	-	-	סך כל ההפרשה למיסים
7.0	6.2	5.4	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונואות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הייון עליויות תוכנה, לפרטים ראה [1.T.1 ו-2.T.1](#).

ביאור 15 - השקעה בחברות מוחזקות (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג - פרטים על החברות המוחזקות

פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים ובזכויות הצבעה	השקעה במניות לפי שווי מאזני ליום 31 בדצמבר	תרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות ביום 31 בדצמבר		
		2015	2014	2015	2014
שם החברה	%	מיליוני ש"ח			
תומר ירושלים בע"מ	(1)	100	151.1	150.9 ⁽⁹⁾	0.2
עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	(2)	100	165.7	161.6	4.1
ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ	(3)	100	35.2	35.2	0.1
ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ	(4)	100	1.6	1.6	-
ירושלים חיתום והנפקות בע"מ	(5)	100	6.5	6.5	-
החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	(6)	100	0.5	0.5	-
ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ	(7)	100	25.0	25.0	1.0
					0.9

סכומים הנמוכים מ- 0.1 מיליוני ש"ח אינם מוצגים בביאור זה.

- עיקר פעילותה של תומר ירושלים בע"מ (להלן: "תומר") הינה לשמש כחברת הנכסים של הבנק ולהעניק שירותי מחשב לבנק. ראה ביאור בניינים וציוד בקשר עם מכירת מבנה ההנהלה.
- עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ פועלת כסוכנות ביטוח הנותנת שירותים בקשר לביטוחי הנכסים ולביטוחי החיים של מקבלי ההלוואות בבנק.
- ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ עסקה במתן שירותי ייעוץ וניהול תיקי השקעות בשנת 2014 - לא פעילה.
- ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ עסקה בניהול קרנות נאמנות. בשנת 2006 נמכרה פעילות קרנות הנאמנות - לא פעילה.
- ירושלים חיתום והנפקות בע"מ עסקה בתחום חיתום להנפקות, החברה קיבלה החלטה על הפסקת פעולתה כחתם ועברה במרשם החתמים למעמד "לא פעיל"
- החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ עוסקת בהחזקת חשבונות ונכסים פיננסיים של תושבי חוץ ואחרים בנאמנות.
- ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ (חברה בת בשליטה ובבעלות מלאה של הבנק) פועלת לגיוס מקורות בדרך של הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים לציבור, עבור הבנק. בשנת 2015 חברת מימון והנפקות (200) גייסה כ-296 מיליוני ש"ח עג באמצעות הנפקת תעודות התחייבות ובשנת 2014 כ-293 מיליוני ש"ח עג. לפרטים ראה [ביאור אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים](#).
- במהלך שנת 2014 פורקו מרצון החברות הבאות אשר הבנק או חברות הבת שלו, לפי עניין, החזיקו בהם 100%: יוניטרסט מכשירים פיננסיים עתידיים בע"מ; ירושלים תפעול פיננסי (2005); מבט מטבעות מסחר 2007 בע"מ; מבט מטבעות בע"מ; אילנות בטוחה הון בע"מ; מגן ת"א 25 מסחר בע"מ; מגן מוצרים פיננסיים בע"מ; תשואות ניהול קרנות נאמנות (1993) בע"מ; מומנט מוצרי השקעה בע"מ; בטוחה ניהול קרנות נאמנות בע"מ; אילנות-בטוחה הון בע"מ; מומנט השקעה ומסחר בע"מ; כליל מוצרי השקעה בע"מ; מגן דולר מסחר בע"מ; מרכיב החברות שפורקו הינן חברות לא פעילות שעברו לשליטת הבנק כתוצאה מרכישת כלל בטוחה בשנת 2013.
- הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1-1-2.1](#).
- (10) סכומים הנמוכים מ- 01 מיליוני ש"ח אינם מוצגים בביאור זה.

ד - רכישת תעודות התחייבות שהונפקו על ידי חברת בת

הבנק מחזיק לתאריך המאזן תעודות התחייבות של החברה הבת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ בעג. כולל של 17.8 מיליוני ש"ח (מסדרה ז'). לגבי סדרה ז', לבנק אין זכות לקבלת ריבית.

ביאור 16 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

הבנק				המאוחד			
סך הכל	עלויות תוכנה	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין ⁽¹⁾⁽⁵⁾	סך הכל	עלויות תוכנה ⁽³⁾⁽⁴⁾	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בניינים ומקרקעין ⁽¹⁾⁽⁵⁾
עלות הנכסים⁽²⁾⁽³⁾							
76.1	0.8	29.7	45.6	282.1⁽⁶⁾	165.4⁽⁶⁾	47.8	68.9
-	-	-	-	46.5⁽⁶⁾	38.0⁽⁶⁾	6.4	2.1
76.1	0.8	29.7	45.6	328.6⁽⁶⁾	203.4⁽⁶⁾	54.2	71.0
0.3	-	0.3	-	54.6	47.9	3.9	2.8
5.8	-	0.3	5.5	7.4	-	0.3	7.1
70.6	0.8	29.7	40.1	375.8	251.3	57.8	66.7
פחת							
57.9	-	26.1	31.8	142.6⁽⁶⁾	70.1⁽⁶⁾	35.6	36.9
2.1	0.2	0.8	1.1	36.3⁽⁶⁾	28.1⁽⁶⁾	5.5	2.7
60.0	0.2	26.9	32.9	178.9⁽⁶⁾	98.2⁽⁶⁾	41.1	39.6
1.9	0.2	0.6	1.1	45.0	36.8	4.3	3.9
4.1	-	0.3	3.8	5.0	-	0.3	4.7
57.8	0.4	27.2	30.2	218.9	135.0	45.1	38.8
יתרה להפחתה (הערך בספרים)							
12.8	0.4	2.5	9.9	156.9⁽⁶⁾	116.3⁽⁶⁾	12.7	27.9
16.1	0.6	2.8	12.7	149.7⁽⁶⁾	105.2⁽⁶⁾	13.1	31.4
18.2	0.8	3.6	13.8	139.5⁽⁶⁾	95.3⁽⁶⁾	12.2	32.0
שיעור פחת ממוצע משוקלל							
25.00		8.77	6.00	23.40	15.74	10.13	ב- ליום 31 בדצמבר 2015
25.00		10.36	5.87	22.87	15.96	7.73	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב- ליום 31 בדצמבר 2014

- (1) כולל שיפורים במושכר.
(2) בבעלות הבנק וחברות הבנות רכוש שעלותו 108.3 מיליוני ש"ח במאוחד, ו- 40.2 מיליוני ש"ח בבנק (2014 - 81.6 מיליוני ש"ח, ו- 26.6 מיליוני ש"ח בהתאמה) שהופחת במלואו והוא עדיין בשימוש.
(3) לרבות הוצאות שהונו בגין שכר עבודה בסך 13.8 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 7.9 מיליוני ש"ח⁽⁶⁾).
(4) כולל עלויות לצריכת חומרים ושירותים הקשורים לפיתוח התוכנה.
(5) אין לבנק זכויות שטרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין.
(6) הוצג מחדש לאור יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1](#).

ביאור 17 - נכסים בלתי מוחשיים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

קשרי לקוחות ⁽¹⁾	
עלות	
2.0	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013
2.0	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
2.0	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
הפחתות	
-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013
(0.4)	הפחתה לשנה
(0.4)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
(0.4)	הפחתה לשנה
(0.8)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
הערך בספרים	
2.0	ליום 31 בדצמבר 2013
1.6	ליום 31 בדצמבר 2014
1.2	ליום 31 בדצמבר 2015

(1) השווי ההוגן של קשרי הלקוחות שנרכש בעסקת רכישת מלוא אחזקותיה של כלל פיננסיים בע"מ בחברת כלל בטוחה מיום 15 בדצמבר, 2013, חושב באמצעות היוון תזרים המזומנים, נטו ממס, הצפוי להיות מופק מקשרי הלקוחות של החברה הנרכשת ובניכוי ההוצאות הרעיוניות בגין השימוש בנכסי העסק. קשרי הלקוחות מופחתים באופן שווה לתקופה של 5 שנים.

ביאור 18 - נכסים אחרים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2015	2014	2015	2014
מיסים נדחים לקבל, נטו (ראה ביאור 8)	95.7	106.1 ⁽²⁾	104.5 ⁽²⁾
עודף מקדמות ששולמו	6.5	7.2 ⁽³⁾	4.2 ⁽³⁾
מס שכר לקבל	-	7.3	7.3
הוצאות מראש	5.7	6.4	5.1
הוצאות הנפקת אגרות חוב ⁽¹⁾	6.6	5.3	-
נכס שיפוי	3.8	5.0	3.8
הכנסות לקבל	1.7	2.6	0.7
עודף היעודה לפיצויי פיטורין מעל העתודה (ראה ביאור 23)	0.9	2.2 ⁽²⁾	2.2 ⁽²⁾
חייבים בגין חברות בנות	-	-	19.0
חייבים אחרים ויתרות חובה	4.7	4.1	3.9
סך כל הנכסים האחרים	125.6	146.2 ⁽²⁾⁽³⁾	152.9 ⁽²⁾⁽³⁾

מיסים נדחים לקבל, נטו (ראה [ביאור 8](#))

עודף מקדמות ששולמו

מס שכר לקבל

הוצאות מראש

הוצאות הנפקת אגרות חוב⁽¹⁾

נכס שימיו

הכנסות לקבל

עודף היעודה לפיצויי פיטורין מעל העתודה (ראה [ביאור 23](#))

חייבים בגין חברות בנות

חייבים אחרים ויתרות חובה

סך כל הנכסים האחרים

- (1) הוצאות הנפקה של אגרות חוב מופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
(2) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#).
(3) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 19 - פיקדונות הציבור

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. סוגי פיקדונות לפי סוג המפקיד

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר				
2014	2015	2014	2015	
בישראל				
לפי דרישה				
1,370.7	1,560.3	1,321.0	1,340.2	אינם נושאים ריבית
638.6	897.9	638.6	897.9	נושאים ריבית
2,009.3	2,458.2	1,959.6	2,238.1	סה"כ לפי דרישה
10,238.7	10,043.2	9,017.6	8,780.9	לזמן קצוב
12,248.0	12,501.4	10,977.2	11,019.0	סה"כ פיקדונות הציבור
*מזה:				
8,715.7	8,423.2	8,715.7	8,423.2	פיקדונות של אנשים פרטיים
989.7	1,366.9	989.7	1,366.9	פיקדונות של גופים מוסדיים
2,542.6	2,711.3	1,271.8	1,228.9	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד

31 בדצמבר		תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח
2014	2015	
6,672.1	6,147.8	עד 1
2,592.2	2,615.6	מעל 1 עד 5
518.6	288.8	מעל 5 עד 10
799.1	977.2	מעל 10 עד 50
98.6	239.4	מעל 50 עד 100
296.6	750.2	מעל 100
10,977.2	11,019.0	סה"כ

ביאור 20 - פיקדונות מבנקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

הבנק והמאוחד		
31 בדצמבר		
2014	2015	
42.5	39.4	פיקדונות לזמן קצוב מבנקים מסחריים

ביאור 21 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א - ההרכב

משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	שיעור תשואה פנימי ⁽²⁾	המאוחד		בנק	
		2015	2014	2015	31 בדצמבר
שנים	%			2014	2015
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות:					
במטבע ישראלי לא צמוד	2.22	1.58%	391.8	499.3	16.5
במטבע ישראלי צמוד מדד	3.26	2.12%	1,242.6	1,003.5	391.3
במטבע ישראלי צמוד לדולר	1.37	5.04%	0.4	0.3	0.4
סך הכל אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים					
		406.2	1,634.8	1,503.1	408.2
מזה: כתבי התחייבות נדחים					
		406.2	482.0	406.2	483.0

- (1) משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור התשואה הפנימי.
 (2) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

ב - פרטים נוספים

- (1) א ביום 28 באוגוסט 2013, פרסמה חברת "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ" (חברה בת בבעלות מלאה של הבנק) תשקיף מדף להנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים.
- ב ביום 4 בדצמבר, 2014 הנפיקה חברת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ בהנפקה פרטית למשקיעים מסווגים כתבי התחייבות נדחים (סדרה ט'), מהסדרה הנסחרת בבורסה, בערך נקוב של 292,526 אש"ח במחיר של 1,085 ש"ח ל-1,000 ש"ח ע.ג. תנאיהם של כתבי ההתחייבות יהיו זהים לתנאי כתבי ההתחייבות כפי שתוארו בדוח הצעת המדף שפרסמה החברה ביום 24 בדצמבר, 2012.
- ג ביום 28 באוקטובר 2015 הנפיקה חברת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ בהנפקה פרטית למשקיעים מסווגים הרחבה נוספת של כתבי התחייבות נדחים (סדרה ט' הרחבה שניה), מהסדרה הנסחרת בבורסה, בערך נקוב של 296,300 אש"ח במחיר של 1,063 ש"ח ל-1,000 ש"ח ע.ג. תנאיהם של כתבי ההתחייבות יהיו זהים לתנאי כתבי ההתחייבות כפי שתוארו בדוח הצעת המדף שפרסמה החברה ביום 24 בדצמבר, 2012.
- ד לחברת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ הסכם עם הבנק לפיו נקבע כי תמורת ההנפקה של תעודות הפיקדון על פי התשקיף יופקדו בבנק בפיקדון נושא ריבית אשר יהיה בתנאי פירעון זהים לתנאי תעודות פיקדון ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים או עדיפים מהם, כפי שיסוכם מעת לעת עם הבנק. הפיקדון יהיה לשימוש של הבנק, על פי שיקוליו, ובדרגת פירעון שווה ליתר הפיקדונות בבנק.
- ה ביום 6 באוקטובר 2015 הודיעה חברת הדירוג Standard & Poor's Maalot כי היא מותירה את דירוג הבנק על ilA+ וכן את תחזית הדירוג ליציבה.
- (2) לגבי רכישות של הבנק של תעודות התחייבות שהונפקו על ידי חברת ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ ראה [ביאור 15](#).
- (3) במסגרת הנפקות לציבור של תעודות התחייבות על ידי מימון והנפקות, התחייב הבנק כלפי מימון והנפקות והנאמן לאותן הנפקות, לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות אשר הונפקו על ידה ושיחזקו על ידי הציבור.
- (4) ביום 17 במאי, 2015, מכר הבנק לציבור את כל אחזקותיו באג"ח סדרה ח' של חברת "ירושלים מימון והנפקות בע"מ" (חברה בבעלות מלאה של הבנק) בע.ג. כולל של 151,060 אלפי ש"ח.

ביאור 22 - התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר			
2015	2014	2015	2014
הכנסה נדחית	34.2	45.7	45.7
הכנסות מראש	20.5	26.6	26.6
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	36.3	35.6	35.6
זכאים בגין רכוש קבוע	8.6	10.3	-
משכורות ונלוות לשלם	11.7	*19.5	*18.7
התחייבויות תלויות	4.6	4.6	4.6
הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים (ראה ביאור T30)	2.8	2.8	2.8
זכאים אחרים ויתרות זכות	40.3	39.8	36.5
סך הכל התחייבויות אחרות	159.0	*184.9	*170.5

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבוונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#).

ביאור 23 - זכויות עובדים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

להלן פירוט עיקרי הזכויות וההטבות המגיעות לעובדים:

א - פיצויי פרישה

העתודה לפיצויי פרישה הכלולה במאזן, ביחד עם תשלומים בגין פוליסות ביטוח, מכסים את ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה לעובדים. הסכומים שהופקדו על ידי הבנק והחברות הבנות שלו בחברות ביטוח במסגרת תוכנית אישית לביטוח מנהלים אינם כלולים במאזן, מאחר ואינם נמצאים בשליטתו של הבנק. משיכת כספי היעודה מותנית בקיום הוראות חוק פיצויי פיטורין.

יתרת עודף היעודה לפיצויים על העתודה נכללת בסעיף נכסים אחרים. במאזן 0.9 מיליוני ש"ח (2014 - 2.2 מיליוני ש"ח), בבנק 1.0 מיליוני ש"ח (2014 - 2.2 מיליוני ש"ח).

לפרטים נוספים ראה בהמשך הביאור.

ב - עתודה למענקי יובלות

עובדי הבנק וחברות הבנות זכאים, בהגיעם לוותק מסוים, למענק מיוחד ("מענק יובלות"). בדוחות הכספיים נכללו הפרשות למענקי יובלות שיתרתן: במאזן 2.1 מיליוני ש"ח (2014 - 2.1 מיליוני ש"ח), בבנק 1.7 מיליוני ש"ח (2014 - 1.8 מיליוני ש"ח), בסעיף "משכורות ונלוות לשלם" במסגרת "התחייבויות אחרות".

ג - חופשה

עובדי הבנק והחברות הבנות זכאים על פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. יתרת ההפרשה לחופשה לתאריך המאזן מסתכמת ב- 2.2 מיליוני ש"ח במאזן ובבנק בסך 2.0 מיליוני ש"ח (2014 - 2.8 מיליוני ש"ח במאזן ו-2.6 מיליוני ש"ח בבנק) והיא נכללת בדוחות הכספיים בסעיף "משכורות ונלוות לשלם" במסגרת "התחייבויות אחרות".

ד - מדיניות תגמול

• מדיניות תגמול לנושאי משרה

ביום 20 ביולי 2014, אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לפי סעיף 267 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 301A בעניין מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראה 301A")

ביום 20 באוגוסט, 2015, אישרה האסיפה הכללית עדכון למדיניות התגמול הנ"ל.

ביום 13 באוגוסט, 2015, פרסם המפקח על הבנקים עדכון להוראה 301A שעיקרה, כדלקמן: (א) הוראות לעניין השבת תגמולים משתנים ששולמו לעובד מרכזי; (ב) הוראה לפיה תגמול יו"ר הדירקטוריון וחברי הדירקטוריון האחרים יהיה תגמול קבוע בלבד. עדכון זה חל על מדיניות תגמול לנושאי משרה הנ"ל, בהתאם להוראות המעבר הקבועות בו (להלן: "תיקון הוראה 301A"), והבנק נערך לעדכן את מסמך מדיניות התגמול לנושאי משרה בהתאם לתיקון הוראה 301A.

מדיניות תגמול לנושאי משרה חלה על נושאי משרה כהגדרת המונח בחוק החברות, וכוללת את הדירקטורים, לרבות יו"ר הדירקטוריון, וכן את המנכ"ל, חברי הנהלה ונושאי משרה שאינם חברי הנהלה; למען הסדר הטוב יובהר כי המונח "נושא המשרה" להלן לא יכלול את חברי דירקטוריון הבנק, למעט יו"ר הדירקטוריון, אשר ייחשב כנושא משרה לצורך מדיניות תגמול לנושאי משרה. עוד יצוין, למען הסדר הטוב, ולעניין תנאי הכהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון היוצא, כי התנאים שחלו עליו הנם אלה שנקבעו בהסכם עימו אשר שולמו דרך תאגיד בשליטתו המלאה אשר אושרו על ידי האורגנים המוסמכים בבנק, בטרם נכנס תיקון 20 לחוק החברות לתוקפו, ולכן אלו המשיכו לחול על יו"ר הדירקטוריון היוצא עד לתום ההתקשרות עימו ביום 10 בספטמבר, 2015.

מדיניות התגמול לנושאי המשרה דנה בתנאי התגמול של נושאי משרה, הכולל תגמול קבוע (ובכלל זה רכיב השכר ותנאים נלווים), תגמול משתנה, תנאי פרישה, ביטוח ושיפוי. המדיניות חלה מיום 1 בינואר 2014 למשך תקופה של שלוש שנים (2014-2016).

יחד עם זאת, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול את מדיניות התגמול ואת הצורך בהתאמתה לקבוע בתיקון 20 והוראה 301A ויודא שהסכמי התגמול הקיימים ומנגנון התגמול מיושמים על פי המדיניות והנהלים באופן הולם. בכלל זה, יודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במדיניות התגמול אינם מעודדים חריגה ממגבלות הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק. בנוסף, ועדת התגמול תוודא שאחת לשנה תיערך בדיקה של מנגנון התגמול ותפעולו אשר יבחן, בין היתר, עמידת מנגנון התגמול במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון.

• מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה

ביום 1 ביולי 2014, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת וועדת תגמול, עקרונות למדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בהתאמה להוראה 301A. מסמך מדיניות מפורט על בסיס העקרונות הנ"ל אושר על ידי דירקטוריון הבנק ביום 11 בנובמבר, 2014, לאחר המלצת וועדת תגמול. ביום 31 במרץ, 2015, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת וועדת תגמול, עדכון למסמך המדיניות כאמור (להלן: "מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה").

מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה חלה גם על עובדים מרכזיים כהגדרת המונח בהוראה 301A שאינם נושאי משרה (להלן: "עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה"). המדיניות דנה בתנאי התגמול של עובדי הבנק ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה, כולל תגמול קבוע (ובכלל זה רכיב השכר ותנאים נלווים) ותגמול משתנה, ותנאי פרישה. המדיניות חלה מיום 1 בינואר 2014 למשך תקופה של שלוש שנים (2014-2016).

יחד עם זאת, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול את מדיניות התגמול ואת הצורך בהתאמתה לקבוע בתיקון 20 והוראה 301A ויודא שהסכמי התגמול הקיימים ומנגנון התגמול מיושמים על פי המדיניות והנהלים באופן הולם. בכלל זה, יודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במדיניות התגמול אינם מעודדים חריגה ממגבלות הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק. בנוסף, ועדת התגמול תוודא שאחת לשנה תיערך בדיקה של מנגנון התגמול ותפעולו אשר יבחן, בין היתר, עמידת מנגנון התגמול במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון.

יצוין, כי התיקון להוראה 301A כאמור לעיל חל על השבת תגמולים משתנים ששולמו לעובד מרכזי בהתאם ובכפוף להוראת המעבר שנקבעו בו. הבנק נערך לעדכן את מסמך מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בהתאם לו.

מדיניות תגמול לנושאי משרה ומדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה, יקראו להלן ביחד: "מסמך מדיניות התגמול".

הגופים המפקחים על התגמול בבנק:

• ועדת התגמול של הדירקטוריון הנה הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול בבנק ותפקידיה לעניין זה הן כמוגדר וכמפורט בחוק החברות, בהוראה 301A, ובמסמכי מדיניות התגמול. הרכבה של וועדת תגמול כולל נכון למועד אישור הדוחות הכספיים את: אורבך (יו"ר) (דח"צ), ש. אשל (דח"צ), ור. הרמלך (דירקטור); ועדת תגמול בהרכב מורחב (על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 בנושאי מדיניות והסכמי תגמול של כלל העובדים, למעט עובדים מרכזיים), כוללת בנוסף לחברים הנ"ל גם את יו"ר הדירקטוריון מר ז. נהרי.

ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק הסתייעו בשירותי הייעוץ של PwC ייעוץ בע"מ, לקבלת ייעוץ וליווי בהערכות ובגיבוש מדיניות התגמול לנושאי משרה בהתאמה לחוק החברות ולהוראה 301A; וכן בייעוץ משפטי של משרד עורכי הדין יהודה רזה ושות' ושל עו"ד רונית יפה אשר סייעו בסקירת ההוראות הרלוונטיות מהוראות הפיקוח על הבנקים, תיקון 20 לחוק החברות וגיבוש מדיניות התגמול.

מדיניות התגמול לנושאי משרה חלה גם על הדירקטורים בבנק (למועד דוח זה, מכהנים בבנק תשעה דירקטורים, לרבות יו"ר הדירקטוריון) ונושאי משרה אחרים שאינם דירקטורים (למועד זה, מכהנים עשרה נושאי משרה בבנק שאינם דירקטורים, לרבות המנכ"ל).

- מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה חלה, למועד דוח זה, גם על שתי עובדות מרכזיות שאינן נושאות משרה, כמפורט מטה. נושאי המשרה הבכירה בבנק כהגדרת המונח בהוראה 301A כוללים את בעלי התפקידים המנויים במונח זה בהוראה הנ"ל; למועד אישור הדוחות הכספיים, כל בעלי התפקידים המנויים בהגדרה זו הנם גם נושאי משרה על פי חוק החברות ולכן חלה עליהם מדיניות התגמול לנושאי משרה, למעט בעלות התפקידים הבאים שהן נושאות משרה בכירה כהגדרת המונח בהוראה 301A, כדלקמן: (א) אחראית מניעת הלבנת הון וקצינת הציות; (ב) מנהלת מחלקת משאבי אנוש.

למעט נושאות המשרה הבכירה כהגדרת המונח בהוראה 301A כאמור לעיל, לא סווגו בבנק עובדים נוספים כעובדים מרכזיים אחרים; זאת בהתאם להקלה שפורסמה על ידי בנק ישראל במסגרת קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראת 301A ביום 29 לאוקטובר 2014, אשר לפיה בבנקים שהיקף העובדים שלו נמוך מ-1,000 עובדים לא ייחשבו כעובדים מרכזיים מנהלים בבנק שנחשבו קודם לפרסום ההקלה כעובדים מרכזיים רק בשל העובדה שהם מנהלים המדווחים ישירות למנהל המדווח ישירות למנכ"ל ואשר עלות שכרם גבוהה מ-500 אלפי ש"ח, אך נמוכה מ-1.5 מיליון ש"ח וזאת ככל שאינם עונים על התנאים האחרים בהגדרת עובד מרכזי. כמו כן, ובהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת וועדת תגמול, ולאחר שנבחנה פעילותם של בעלי תפקידים שונים בבנק, לא נמצאו בעלי תפקידים אשר לפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הבנק או קבוצות של עובדים הכפופות לאותם הסדרי תגמולים ואשר עשויות, במצטבר, לחשוף את הבנק לסיכון מהותי, אפילו אם כל אחד מהעובדים בנפרד לא יחשוף את הבנק לסיכון מהותי. בשנת 2015, ובהתאם להחלטת הדירקטוריון, נדון הנושא שוב בוועדה לניהול סיכונים ולאחר שהוועדה בחנה את פעילותם של בעלי תפקידים שונים בבנק, חזרה ואישרה הוועדה את החלטת הדירקטוריון משנת 2014 דלעיל, ולפיה לא נמצאו בעלי תפקידים אשר לפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הבנק.

תכנון ומבנה תהליכי התגמול:

- מאפייני יעדי מסמכי מדיניות התגמול:

(א) מטרת מסמכי מדיניות התגמול הינה, בין היתר, לקבוע כללים לאופן תגמול נושאי המשרה והעובדים המרכזיים שאינם נושאי המשרה בבנק המותאמים לתוכניות האסטרטגיות של הבנק, תכניות העבודה של הבנק, עמידה ביעדי העל הפיננסיים של הבנק, רווחיות הבנק ותנאי השוק בראייה ארוכת טווח וזאת תוך התחשבות ואיזון ראויים בין הרצון ליצור תמריצים ראויים להשגת יעדי הבנק בטווח הקצר והארוך והגברת תחושת ההזדהות עם הבנק ופעילותו.

מסמכי מדיניות התגמול נערכו בהתחשב בשיקולים כלל ארגונים כגון, עלויות התגמול בכללותן, ובפערי התגמול הרצויים בין הדרגים השונים בבנק, שיפור יחסי היעילות בבנק תוך מתן דגש על מיתון העלויות הקבועות בבנק, גודלו של הבנק והיקף פעילותו לבין הרצון להבטיח עמידה במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.

(ב) רכיבי התגמול המפורטים במסמכי מדיניות התגמול כוללים:

- **תגמול קבוע** - רכיב זה נועד לתגמל את נושאי המשרה והעובדים המרכזיים עבור הזמן המושקע על ידם בביצוע תפקידם ולשמרם לאור כישוריהם, הידע והמומחיות שלהם, התואמים את צרכי הבנק וכן לאפשר גיוס כוח אדם איכותי לבנק; רמת השכר תקבע, על ידי האורגנים המוסמכים בבנק, תוך התחשבות בהשכלה, כישורים, מומחיות, ניסיון מקצועי הישגים, תפקיד, תחומי אחריות והסכמי שכר קודמים שנחתמו והיחס בין תנאי כהונה אלה לתנאי כהונה והעסקה של שאר עובדי הבנק.
- רכיבי התגמול הקבוע כוללים: פרמטרים לקביעת המשכורת החודשית של נושאי המשרה וכן קביעת תקרת המשכורת החודשית של היו"ר (בהתאם להיקף המשרה) המנכ"ל ונושאי המשרה האחרים; פירוט התנאים הנלווים; תשלום שנתי קבוע למנכ"ל ולחברי הנהלה על פי החלטת ועדת התגמול והדירקטוריון אשר יהיו רשאים להעניק תשלום בגובה של עד משכורת חודשית אחת, לאחר תקופת כהונה של 4 שנות עבודה לפחות כמנכ"ל ו/או כחבר הנהלה בבנק; מענק חתימה במקרים מיוחדים, המצדיקים זאת, לנושא משרה חדש בבנק המוגבל לשנת העבודה הראשונה בגובה של עד שתי משכורות חודשיות.
- **תגמול משתנה** - התגמול המשתנה נועד בין היתר לעודד ולהגביר את המוטיבציה של נושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה לפעול למען השגת מטרות הבנק ויעדיו, בראייה ארוכת טווח, תוך יצירת זהות אינטרסים בינם לבין הבנק ובעלי מניותיו ותוך עמידה במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. התגמול המשתנה מורכב ממענק שנתי משתנה ומהענקת מענקים מיוחדים. ככלל, המענק השנתי המשתנה יתבסס על סל מדדים המורכב מיעדי תשואה, יעדים אישיים (KPIs) ויעדים איכותיים.
- במדיניות התגמול לנושאי משרה נקבעה תקרת המענק השנתי המשתנה: ליו"ר; למנכ"ל; לחברי הנהלה. תקרת תקציב המענק השנתי המשתנה לנושאי המשרה שאינם חברי הנהלה נקבעה במסגרת מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה.
- **תשלומים בגין סיום העסקה** - במקרה של פיטורים של נושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה הם יהיו זכאים לשיעור של 100% פיצויי פיטורים, אלא אם כן, הסכם ההעסקה של נושא המשרה כולל הוראה לפיה סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963 חל ובמקרה זה תחול הוראה זו. תקופת הודעה מוקדמת - על פי מדיניות תגמול נושאי משרה: יו"ר - עד 3 חודשים, מנכ"ל - עד 6 חודשים, נושא משרה אחר - עד 3 חודשים; מענק הסתגלות בתנאים הקבועים במדיניות: יו"ר - עד 3 משכורות חודשיות, מנכ"ל - עד 6 משכורות חודשיות, נושא משרה אחר עד 3 משכורות חודשיות.
- בהתאם להוראה 301A תגמולים בגין סיום העסקה מעבר לקבוע בתנאי ההעסקה, ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן וסיבת סיום ההעסקה ויסווגו בהתאם כתגמול משתנה ויהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים מעבר למועד העזיבה על פני תקופה מינימאלית שלא תפחת מ- 3 שנים.
- במדיניות התגמול נקבעה האפשרות, מטעמים מיוחדים, להפחית את התגמול המשתנה עפ"י שיקול דעת הדירקטוריון לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול.
- במדיניות התגמול נקבעה התניה שלפיה נושא המשרה יחזיר לבנק, בתנאים המפורטים במדיניות, סכומים ששולמו לו כחלק מתנאי הכהונה והעסקה, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק. כמו כן, ועל פי התיקון להוראה 301A נקבעו הוראות לעניין השבת מענק משתנה בהתקיים קריטריונים להשבה. הקריטריונים יכללו לכל הפחות את המקרים שפורטו בהוראה המכונים לנסיבות חריגות במיוחד. במסגרת תיקון להוראה 301A על הבנק יהיה גם לקבוע את סכומי או שיעור ההשבה ההולמים את סוגי הנסיבות השונות. בהתייחס לעובדים מרכזיים תקופת ההשבה תהיה

1 על פי תיקון להוראה 301A, יו"ר הדירקטוריון זכאי לתגמול קבוע בלבד ולפיכך מסמך המדיניות יעודכן בהתאם.

קצובה ל- 5 שנים ממועד הענקת המענק המשתנה. לגבי עובדים מרכזיים שהינם נושאי משרה כהגדרתם בחוק החברות, תוארך תקופת ההשבה בשנתיים נוספות בהתקיים התנאים הקבועים בהוראה, אלא אם כן סך התגמול המשתנה שהוענק לעובד המרכזי בגין השנה הקלנדרית אינו עולה על 1/6 מהתגמול הקבוע באותה שנה, ולא תהיה חובה להפעיל את מנגנון ההשבה.

- בשנת 2014 אושרו לראשונה מסמכי מדיניות התגמול בהתאם לנדרש בסעיף 267א לחוק החברות ולהוראות 301A; בשנת 2015 עודכנו מסמכי התגמול כאמור לעיל, כאשר השינויים שבוצעו במדיניות התגמול לנושאי משרה הינם הוספת התייחסות פרטנית לתגמול קבוע של נושא משרה שימונה, ככל שימונה גם, לממלא מקום למנכ"ל כאשר תקרת המשכורת החודשית תהיה עד ל- 81,000 ש"ח עבור היקף משרה של 100%.
- הבנק מבטיח כי עובדים העוסקים בסיכונים ובציות מתוגמלים ללא תלות בעסקים עליהם הם מפקחים, באופן הבא:
 - (א) בהתייחס לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה הנמנים על פונקציית הבקרה והדיווח, הכוללים, בין היתר, עובדים העוסקים בסיכונים ובציות, נקבע כי היחס בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע יטה יותר לטובת התגמול הקבוע בהשוואה ליחס זה אצל מי שאינם נמנים על פונקציית הבקרה והדיווח.
 - (ב) עוד נקבעה במסמכי מדיניות התגמול אפשרות להעניק מענק שנתי משתנה נוסף, לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה הנמנים על פונקציית הבקרה והדיווח ככל שעל פי מדיניות מגיע להם תגמול משתנה.

תיאור הדרכים בהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול:

- הסיכונים העיקריים אותם הבנק מביא בחשבון בעת יישום מדדי תגמול (remuneration measures) הנם אלה הקבועים במסמך "התיאבון לסיכון" של הבנק הכוללים סיכוני אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים וסיכוני ציות והלבנת הון.
- במטרה ליצור מבנה תמריצים מאוזן ולמנוע נטילת סיכונים מעבר לתאבון הסיכון נקבעו, במסמכי מדיניות התגמול, מספר דרכים שבהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול, כמפורט להלן:
 - (א) נקבעה תקרת תקציב למענק השנתי לכל אחד מנושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה באופן אישי; כמו כן, נקבעה תקרה לכלל חברי ההנהלה.
 - (ב) בהתאם להוראה 301A נקבעו יחסים בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע, כך שבכל מקרה התגמול המשתנה לנושא המשרה ולעובד מרכזי שאינו נושא משרה לא יעלה על 100% מעלות השכר עבור כל נושא משרה, למעט במקרים חריגים כפי שפורט במדיניות התגמול בהתייחס למנכ"ל בלבד.
 - (ג) על פי מדיניות התגמול לנושאי משרה בעת חישוב תקרת המענק השנתי המשתנה שניתן יהיה להעניק ליו"ר² ולמנכ"ל בגין יעד תשואה מדווחת נדרשת של הבנק בגין כל שנה, יהיה על הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, לבחון את עמידתם במדדי הסיכון שנקבעו להם ובהתאם לעמידתם במדדי הסיכון יהיה על הדירקטוריון להפחית עד 20% מתקרת המענק השנתי המשתנה, שחושב בגין יעד זה.
 - (ד) כמו כן, ובהתאם למסמכי מדיניות התגמול, היעדים האישיים (KPI) של נושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה יכללו, בין היתר, עמידה בתיאבון לסיכון של הבנק, במדדי סיכון של הבנק לרבות, מדד סיכון לציות, מדד סיכון להלבנת הון וסיכונים תפעוליים.
- כמו כן, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול את מסמכי מדיניות התגמול ואת הצורך

2 על פי תיקון להוראה A301, יו"ר הדירקטוריון זכאי לתגמול קבוע בלבד ולפיכך מסמך המדיניות יעודכן בהתאם. יצוין כי בתנאי כהונתו של היו"ר הנכנס אומץ התיקון להוראה A301.

בהתאמתם לקבוע בחוק החברות לעניין נושאי משרה וכן הוראה 301A ויודא שהסכמי התגמול הקיימים ומנגנון התגמול מיושמים על פי מסמכי המדיניות והנהלים באופן הולם. כמו כן, יודא הדירקטוריון שהתגמולים בפועל על פי מסמכי המדיניות, מדדי הסיכון ותוצאות מדדי הסיכון עקביים עם המנגנון המתוכנן, ויבצע בהם התאמות על פי הצורך. בכלל זה, יודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במדיניות התגמול אינם מעודדים חריגה ממגבלות תיאבון הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק.

- הדרכים בהן מובאים הסיכונים בחשבון בעת קביעת התגמול המשתנה הן מעצם קביעת התקרות השונות לגובה התגמול המקסימאלי; כמו כן, מובאים הסיכונים בחשבון בדרך של הפחתת התגמול במקרים של אי עמידה במדדי הסיכון.
- במהלך שנת הדוח לא חלו שינויים במהות והסוג של מדדים אלו.

הקשר בין ביצועים במהלך תקופת מדידת הביצועים לבין רמות התגמול

- מדדי הביצוע העיקריים עבור הבנק ומדדי הביצוע האישיים הנם, כדלקמן:
 - (א) תשלום המענק השנתי המשתנה מותנה בעמידה בשני תנאי סף מצטברים:
 - עמידה בשיעור תשואה מדווחת אשר יקבע על ידי הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, כל שנה קלנדרית לגבי כל שנת מענק אשר יעמוד בשיעור של בין 8.5%-8% בגין כל שנה;
 - עמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בשנת המענק.

"שיעור תשואה מדווחת" משמעו - הממוצע בין התשואה השנתית (נטו) על ההון העצמי כמדווח בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק לבין שיעור הגידול בהון העצמי של הבנק כמדווח בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק. דיבידנד שהוכרז ושולם במהלך השנה והנפקות הון ככל שיהיו, ינוטרלו לצורך חישוב הגידול בהון העצמי (כלומר לא יילקחו בחשבון לצורך חישוב שיעור הגידול בהון העצמי). בחישוב התשואה השנתית ינוטרלו רווחים שמקורם באירועים חד פעמיים (רווחים פיננסיים דוגמת נוסטרו לא ייחשבו לחד פעמיים) וכן רווחי הון. למען הסר ספק, התשואה המדווחת תהיה לאחר לקיחה בחשבון של ההוצאות בגין תשלום מענק ליו"ר³ למנכ"ל, לנושאי המשרה ולעובדים ולרבות לעובדים המרכזיים ולאחר לקיחה בחשבון של ההוצאות בגין אופציות למנכ"ל ולנושאי משרה אחרים (ולכל גורם אחר, אם וככל שיהיו), כפי שאלו יירשמו בספרי הבנק.

(ב) ככלל, המענק השנתי המשתנה לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה יתבסס על סל מדדים המורכב מיעדי תשואה, יעדים אישיים (KPIs) ויעדים איכותיים.

- הדרך בה סכומים בגין תגמול אישי קשורים לביצועים של הבנק בכללותו הנה על ידי קביעת תנאי הסף לתשלום המענק המשתנה וגובהו המקסימאלי בהתאם ליעדי התשואה; גובה התגמול האישי נקבע על פי עמידה ביעדים אישיים (KPIs) שנקבעו מראש ויעדים איכותיים.

3 על פי תיקון להוראה 301A, יו"ר הדירקטוריון זכאי לתגמול קבוע בלבד ולפיכך מסמך המדיניות יעודכן בהתאם.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

- התגמול המשתנה שיוענק לנושאי המשרה (למעט יו"ר) הינו בהלימה לעמידתם ביעדים שנקבעו להם הקשורים לביצועי התאגיד ולביצועי האישים של נושא המשרה, כדלקמן:

יעדים	מנכ"ל	נושאי המשרה שאינם נמנים על פונקציית הבקרה והדיווח	נושאי המשרה הנמנים על פונקציית בקרה ודיווח
יעד תשואה מדווחת נדרשת של הבנק	80%*	40%	20%
יעדים אישיים (KPI)	-	40%	60%
יעדים איכותיים	20%	20%	20%
סה"כ	100%	100%	100%

* הדירקטוריון יהיה מוסמך להפחית עד 20% מהמענק השנתי המשתנה שחושב בגין יעד זה, בגין אי עמידה במדדי הסיכון.

- מדיניות התגמול לנושאי משרה כוללת אפשרות להעניק מענק בנסיבות מיוחדות לנושאי המשרה (למעט מנכ"ל ויו"ר) אם הבנק לא עמד בתנאי הסף לקבלת מענק שנתי. היקף המענק הכולל מוגבל לסכום לא מהותי שלא יעלה על ש"ח 150,000 תוך קביעת תקרה של עד משכורת אחת לנושא משרה.
- מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה כוללת אף היא אפשרות להעניק מענק בשנה בה שיעור התשואה המדווחת בפועל יהיה נמוך משעור התשואה המדווחת הנדרשת אך לפחות בשיעור של 5%, היקף המענק הכולל מוגבל לסכום של 800 אלפי ש"ח, לעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בסכום שלא יעלה על משכורת חודשית אחת לעובד כנ"ל ובכפוף לתקרה הקבועה במדיניות.

הדרכים בהן הבנק מתאים את התגמול כדי להתחשב בביצועים לטווח ארוך יותר:

- במסמכי מדיניות התגמול נקבע הסדר לפריסת התגמול המשתנה, הסדר המחזק את ביסוס הרכיב המשתנה על ביצועים ארוכי טווח ולפיו תשלום המענק המשתנה, כולל הסדר לפיו 50% ממנו ידחה ויפרס על 3 שנים, ותשלום יותנה בעמידה בתשואה מדווחת של 6.5% ומעלה לגבי השנה בה משולם התשלום ובכך שלא יהיה במתן אותו חלק מהתגמול המשתנה הנדחה כדי לפגוע ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על בנקים. היה ובשנה מסוימת התשואה המדווחת תהא נמוכה מ- 6.5% /או הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון הנדרשים התגמול הנדחה שהיה אמור להשתלם באותה שנה יבוטל. ההסדר חל על כלל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים שאינם נושאי משרה. אלא אם כן, התגמול המשתנה שהוענק לנושא משרה בגין שנת המענק לא עלה על שישית (1/6) מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה באותה שנה ואז לא יהיה צורך בדחיית תשלום כלשהו בגין אותו תגמול משתנה.
- עוד נקבע במסמכי מדיניות התגמול התניה שלפיה נושא המשרה ועובד מרכזי שאינו נושא משרה, יחזיר לבנק, בתנאים המפורטים במדיניות, סכומים ששולמו לו כחלק מתנאי הכהונה והעסקה, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק (Claw back). כמו כן, ועל פי התיקון להוראה A301 נקבעו הוראות לעניין השבת מענק משתנה בהתקיים קריטריונים להשבה, שייכללו לכל הפחות את המקרים שפורטו בהוראה המכוונים לנסיבות חריגות במיוחד. במסגרת עדכון מסמכי המדיניות בהתאם לתיקון להוראה A301 על הבנק יהיה גם לקבוע את סכומי או שיעורי ההשבה ההולמים את סוגי הנסיבות השונות. בהתייחס לעובדים מרכזיים תקופת ההשבה תהיה קצובה ל-5 שנים ממועד הענקת המענק המשתנה. לגבי עובדים מרכזיים שהינם נושאי משרה כהגדרתם בחוק החברות, תוארך תקופת ההשבה בשנתיים נוספות בהתקיים התנאים הקבועים בהוראה. אלא אם כן סך התגמול המשתנה שהוענק לעובד המרכזי בגין השנה הקלנדרית אינו עולה על 1/6 מהתגמול הקבוע באותה שנה, ואז לא תהיה חובה להפעיל את מנגנון ההשבה.

4 עפ"י התיקון להוראה 301A יו"ר הדירקטוריון זכאי לתגמול קבוע בלבד ולפיכך לא פורטו היעדים הנדרשים של היו"ר בהתאם למסמכי מדיניות התגמול שכאמור עתידה להתעדכן בהתאם.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

צורות תגמול משתנה:

- בהתאם להוראה 301A, נקבעו יחסים בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע, כך שבכל מקרה התגמול המשתנה לנושא המשרה לא יעלה על 100% מעלות השכר עבור כל נושא משרה, בכפוף למפורט להלן.
- בתנאים חריגים, הדירקטוריון, לאחר המלצת ועדת התגמול, רשאי לקבוע, בהחלטה מנומקת ומפורטת, שתוגש לאישור האסיפה הכללית, שהתגמול המשתנה המרבי למנכ"ל, יגיע עד ל- 200% מהתגמול הקבוע של המנכ"ל.
- התגמול המשתנה על פי מסמכי מדיניות התגמול כולל תגמול בדרך של תשלום מזומן בלבד ואינו כולל מניות או מכשירים מבוססי מניות וצורות אחרות.
- מסמכי מדיניות התגמול כוללים אפשרות להעניק מענקים מיוחדים כגון, מענק שנתי משתנה נוסף לנושאי משרה הנמנים על פונקציית הבקרה והדיווח. מענק שנתי מיוחד ליו"ר בכפוף להתקיימותם של תנאים ותקרות. זאת ועוד, מדיניות התגמול כוללת אפשרות להעניק מענק בנסיבות מיוחדות לנושאי המשרה (למעט מנכ"ל ויו"ר) אם הבנק לא עמד בתנאי הסף לקבלת מענק שנתי. היקף המענק מוגבל לסכום לא מהותי של 150,000 ש"ח תוך קביעת תקרה של עד משכורת אחת לנושא משרה. מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה כוללת אף היא אפשרות להעניק מענק בשנה בה שיעור התשואה המדווחת בפועל יהיה נמוך משיעור התשואה המדווחת הנדרשת אך לפחות בשיעור של 5%, לעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בסכום שלא יעלה על משכורת חודשית אחת לעובד כנ"ל ובכפוף לתקרה הקבועה במדיניות.

ה- זכויות אחרות

כלל עובדי הבנק ובכללם חברי ההנהלה (למעט המנכ"ל) אינם זכאים למענקי הסתגלות ולפיצויים מוגדלים בעת פרישה. [לפרטים בדבר תנאי העסקתם של המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון ראה להלן בביאור בעלי עניין וצדדים קשורים - "בעלי עניין וצדדים קשורים".](#)

ו- תשלום מבוסס מניות

[לפרטים בדבר עסקאות תשלום מבוסס מניות ראה להלן בביאור בעלי עניין וצדדים קשורים - "עסקאות תשלום מבוסס מניות".](#)

ז- הוראה בדבר זכויות עובדים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. החוזר קובע כי התיקונים להוראות הדיווח הציבורי יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה הבנק יתקן למפרע את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 2.1.1](#).

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר		
2014	2015	
פיצויים		
54.4	57.8	סכום ההתחייבות
56.6	58.7	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
(2.2)	(0.9)	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית
2.2	0.9	עודף נכסי התוכנית שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"
הטבות אחרות*		
7.1	5.5	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
7.1	5.5	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית
7.1	5.5	עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
סה"כ		
7.1	5.5	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
2.2	0.9	עודף נכסי התוכנית מעל ההתחייבות בגין הטבות לעובדים שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"

* כולל בעיקר הפרשות לחופשה ולמענק יובלות

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת

1. מחויבויות ומצב המימון

31 בדצמבר		
2014	2015	
א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה		
55.7	54.4	מחויבות בגין הטבה חזויה (עתודה לפיצויי פרישה) בתחילת התקופה
3.9	3.4	עלות שירות
2.5	1.9	עלות ריבית
0.2	(0.4)	הפסד אקטוארי (רווח)
(7.9)	(1.5)	הטבות ששולמו
54.4	57.8	מחויבות בגין הטבה חזויה (עתודה לפיצויי פרישה) בסוף התקופה
52.8	55.7	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה
ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית		
59.7	56.6	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת התקופה
0.9	-	תשוואה במועל על נכסי התכנית
3.7	3.5	הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
(7.7)	(1.4)	הטבות ששולמו
56.6	58.7	שווי הוגן של נכסי התוכנית (יעודה לפיצויי פרישה) בסוף התקופה
2.2	0.9	מצב המימון - נכס נטו שהוכר בסוף התקופה
ג. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד		
2.2	0.9	סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים
2.2	0.9	נכס נטו שהוכר בסוף התקופה
ד. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס		
3.5	2.4	רווח אקטוארי נטו
(1.6)	(1.3)	התחייבות נטו בגין המעבר
1.9	1.1	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

2. הוצאה לתקופה

31 בדצמבר		
2014	2015	
א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד		
3.9	3.4	עלות שירות
2.5	1.9	עלות ריבית
(0.9)	(1.5)	תשוואה חזויה על נכסי תכנית
		הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
(0.5)	(0.4)	רווח אקטוארי נטו
-	(0.3)	התחייבות (נכס) נטו בגין מעבר ⁽¹⁾
(0.5)	(0.7)	סה"כ הפחתות של סכומים שלא הוכרו
5.0	3.1	סך עלות ההטבה, נטו
ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל		
אחר לפני השפעת מס		
0.2	0.7	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
0.5	0.4	הפחתה של רווח אקטוארי
-	(0.2)	הפחתה של נכס נטו בגין המעבר
0.7	0.9	סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
5.0	3.1	סך עלות ההטבה נטו
5.7	4.0	סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר
ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2016 לפני השפעת המס		
(0.4)		רווח אקטוארי נטו
(0.3)		נכס (התחייבות) נטו בגין המעבר
-		עלות (זיכוי) נטו בגין שירות קודם
(0.7)		סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

(1) הפחתה של רווחים אקטואריים הנובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון ורווחים או הפסדים אקטואריים שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון, כל אלה כפי שהוגדרו ביום 1 בינואר, 2013 (מועד יישום לראשונה של כללי חשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זכויות עובדים) ואשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

3. הנחות

31 בדצמבר		
2014	2015	
א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו לשנה שהסתיימה		
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה		
1.6%	1.6%	שיעור היוון
1.6%	1.5%	שיעור עליית המדד
9.0%	9.0%	שיעור עזיבה
1.0%	1.0%	שיעור גידול ריאלי בתגמול
2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה		
1.6%	1.5%	שיעור היוון
3.0%	3.3%	תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התוכנית
1.0%	1.0%	שיעור גידול ריאלי בתגמול

קטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר				
2014	2015	2014	2015	
ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס*				
6.5	10.0	(5.9)	(8.7)	שיעור היוון
(0.1)	(0.1)	0.1	0.1	שיעור עזיבה
(6.3)	(9.1)	7.1	10.6	שיעור גידול בתגמול

* ניתוח הרגישות ניתן רק בגין הנחות שיש להן השפעה מהותית על המחויבות.

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

4. נכסי תכנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2014				2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
א. הרכב השווי הוגן של נכסי תכנית							
סוג נכס							
מזומנים ופקדונות בבנקים							
0.2	-	-	0.2	0.2	-	0.1	0.1
מניות							
20.0	-	-	20.0	20.6	-	-	20.6
אגרות חוב:							
ממשלתיות							
7.9	-	-	7.9	5.8	-	-	5.8
קונצרניות							
22.1	8.0	5.9	8.2	24.1	9.5	6.1	8.5
30.0	8.0	5.9	16.1	29.9	9.5	6.1	14.3
סך הכל							
אחר							
6.4	5.7	0.3	0.4	8.0	7.2	0.4	0.4
56.6	13.7	6.2	36.7	58.7	16.7	6.6	35.4
סך הכל							

יעד הקצאה			% מנכסי התכנית
2016			ליום 31 בדצמבר
%	2015	2014	
ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוג נכסים ויעד הקצאה לשנת 2016			
0%-0%	0.0%	0.0%	מזומנים ופקדונות בבנקים
30%-42%	35.0%	35.0%	מניות
			אגרות חוב:
3%-15%	10.0%	14.0%	ממשלתיות
29%-53%	41.0%	39.0%	קונצרניות
32%-62%	51.0%	53.0%	סך הכל אגרות חוב
10%-43%	14.0%	12.0%	אחר
	100.0%	100.0%	סך הכל

ביאור 23 - זכויות עובדים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תכניות להטבה מוגדרת (המשך)

4. נכסי תכנית (המשך)

תשואה בפועל על נכסי התכנית					
יתרת פתיחה	רווחים / (הפסדים) שמומשו	רווחים / (הפסדים) שלא מומשו	רכישות, מכירות וסילוקים, נטו	יתרת סגירה	
סוג נכס					
אגרות חוב קונצרניות	8.0	-	0.3	1.2	9.5
אחר	5.7	-	0.2	1.3	7.2
סך הכל	13.7	-	0.5	2.5	16.7

5. תזרימי מזומנים

הפקדות בפועל			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		תחזית*	
2014	2015	2016	
א. הפקדות			
הפקדות	3.7	3.5	6.3

* אומדן ההפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות להטבה מוגדרת במהלך שנת הכספים הנוכחית.

2015	
ב. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד	
שנה	
2015	6.9
2016	5
2017	5.4
2018	4.7
2019	5.2
2020-2024	19.3
2025 ואילך	27.6
סך הכל	74.1

* אומדן ההפקדות שצפוי לשלמן לתוכניות להטבה מוגדרת במהלך שנת הכספים הנוכחית.

1 מנכ"ל הבנק הקודם

ע"פ תנאי העסקתו של המנכ"ל הקודם, מר אוריאל פז, אשר סיים את כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 31 באוקטובר 2015. מר פז היה זכאי לאופציות משני סוגים - יחידות מסוג A ויחידות מסוג B. כמות יחידות האופציות מסוג A תשתנה בהתאם לתשואת מניית הבנק כמפורט להלן: החל מ- 70,518 יחידות לכל מנה, במקרה שתשואת מניית הבנק ממועד תחילת ההעסקה עד מועד מימוש יחידת האופציה תשקף תשואה שנתית בשיעור של עד וכולל 6.5% מעל למחיר מניה בסיסי של 8.6 ש"ח למניה, ועד ל- 423,106 יחידות לכל מנה, במקרה שתשואת מניית הבנק ממועד תחילת ההעסקה עד מועד מימוש יחידת האופציה תשקף תשואה שנתית בשיעור שמעל 9% מעל למחיר מניה בסיסי של 8.6 ש"ח למניה. כמות יחידות האופציות מסוג B תהיה 282,071 יחידות לכל מנה. האופציות יבשילו ויהיו ניתנות למימוש ב- 5 מנות שנתיות, אשר הראשונה שבהן מבשילה במועד תחילת עבודתו של מר אוריאל פז בבנק והחמישית מבשילה 4 שנים לאחר מועד תחילת עבודתו של מר אוריאל פז בבנק. האופציות תהיינה ניתנות למימוש למשך תקופה של 72 חודשים ממועד ההבשלה של כל מנה, כפוף להוראות ההסכם. תוספת המימוש לכל יחידת אופציה מסוג A תהיה בטווח שבין 8.6 ש"ח למנה הראשונה ועד 10.8 ש"ח למנה החמישית, נושא ריבית דריבית בשיעור שנתי של 4% ממועד ההבשלה ועד למועד המימוש ותוספת המימוש לכל יחידת אופציה מסוג B תהיה בטווח שבין 10.3 ש"ח למנה הראשונה ועד 12.5 ש"ח למנה החמישית, נושא ריבית דריבית בשיעור שנתי של 3% ממועד ההבשלה ועד למועד המימוש, הכל כפוף להתאמות שפורטו בהסכם. כל יחידת אופציה תקנה למר אוריאל פז את הזכות לקבל לידי, לאחר מימושה, תמורה המשקפת את ההפרש שבין ממוצע מחיר מניית הבנק ב- 30 ימי העסקים שקדמו למועד המימוש לבין תוספת המימוש.

במקרה של ניתוק יחסי עובד-מעביד בין הבנק מר אוריאל פז, יהיו האופציות שהבשילו ניתנות למימוש תוך 180 יום ממועד ניתוק יחסי עובד-מעביד, שאם לא כן יפקעו. מר פז סיים את כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 31 באוקטובר, 2015. בהתאם לכך, כל האופציות שהוקצו יפקעו ביום 30.4.2016.

בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 לא נרשמו תקבולים בגין אופציות למנכ"ל הבנק הקודם (-2014 סכום הנמוך מ-0.1 מיליוני ש"ח). האומדן לשווין הכלכלי של האופציות אשר חושב על ידי מעריך חיצוני תוך שימוש במודל הבינומי מוערך בכ-4.2 מיליוני ש"ח. במועד הענקה ועד ליום 27 בפברואר, 2011 טרם החליט דירקטוריון הבנק על אופן הענקת האופציות למנכ"ל הבנק, בין אם במסגרת תכנית המסולקת במכשירים הוניים עם חלופת סילוק במזומן ובין אם במסגרת תכנית המסולקת במזומן. כתוצאה מכך, ובהיעדר יכולת של דירקטוריון הבנק לקבוע כי סילוק האופציות יעשה באמצעות מכשירים הוניים, טיפל הבנק בהענקה האמורה כהענקה המסולקת במזומן כהגדרתה בתקן דיווח כספי בינלאומי מספר 2. כפועל יוצא, מדד הבנק בכל תקופת דיווח את השווי ההוגן של ההתחייבות כאשר השינויים נזקפו לדוח רווח והפסד וזאת בהתחשב בתקופת ההבשלה.

ביום 27 בפברואר 2011, החליט דירקטוריון הבנק כי האופציות שהוענקו למנכ"ל הבנק הקודם סולקו במכשירים הוניים. אי לכך, סיווג הבנק באותו מועד את ההתחייבות בגין האופציות להון וזאת בהתאם לשווה ההוגן לאותו מועד.

חישוב אומדן השווי הכלכלי למועד הנ"ל התבסס על הפרמטרים העיקריים הבאים:

סטיית תקן של התשואה השנתית: בין 27% ל- 30%.

שיעור ריבית חסרת סיכון: בין 4.5% ל- 5.1%.

מחיר מניה: 6.56 ש"ח.

2 מנהלים בכירים

- א. המנהלים הבכירים בבנק שלהם אושרה ביום 29 בנובמבר, 2011 ע"י דירקטוריון הבנק הקצאת יחידות פאנטום (להלן "המנהלים") יהיו זכאים ליחידות פאנטום משני סוגים - יחידות מסוג A ויחידות מסוג B. כמות יחידות האופציות מסוג A תשתנה בהתאם לתשואת מניית הבנק כמפורט להלן: החל מ- 58,765 יחידות לכל מנה, במקרה שתשואת מניית הבנק ממועד תחילת ההעסקה עד מועד מימוש יחידת האופציה תשקף תשואה שנתית בשיעור של עד וכולל 6.5% מעל למחיר מניה בסיסי של 8.84 ש"ח למניה, ועד ל- 352,589 יחידות לכל מנה, במקרה שתשואת מניית הבנק ממועד תחילת ההעסקה עד מועד מימוש יחידת האופציה תשקף תשואה שנתית בשיעור שמעל 9% מעל למחיר מניה בסיסי של 8.84 ש"ח למניה. כמות יחידות האופציות מסוג B תהיה 176,294 יחידות לכל מנה.
- ב. יחידות הפאנטום יבשילו ויהיו ניתנות למימוש ב- 4 מנות שנתיות, אשר הראשונה שבהן מבשילה בתאריך 29 לנובמבר 2012 והרביעית מבשילה 3 שנים לאחר מועד זה. יחידות הפאנטום יהיו ניתנות למימוש למשך תקופה של 48 חודשים ממועד ההבשלה של כל מנה, כפוף להוראות תוכנית האופציות.
- ג. תוספת המימוש לכל יחידת פאנטום מסוג A תהיה בטווח שבין 9.37 ש"ח למנה הראשונה ועד 11.16 ש"ח למנה הרביעית, נושא ריבית דריבית בשיעור שנתי של 4% ממועד ההבשלה ועד למועד המימוש ותוספת המימוש לכל יחידת פאנטום מסוג B תהיה בטווח שבין 11.14 ש"ח למנה הראשונה ועד 12.9 ש"ח למנה הרביעית, נושא ריבית דריבית בשיעור שנתי של 3% ממועד ההבשלה ועד למועד המימוש, הכל כפוף להתאמות שפורטו בהסכם.
- ד. היחידות מוענקות ללא כל תמורה.
- ה. היחידות אינן ניתנות להעברה, למעט במקרה של מוות או במקרה של אי כשירות משפטית.
- ו. תוכנית האופציות מקנה הוראת הגנה לנהנה בתקופת המימוש, במקרה של חלוקת מניות הטבה, חלוקת ניירות ערך בדרך של זכויות, שינויים במבנה הארגוני של הבנק וכן בכל עת בה יוכרז דיבידנד.
- ז. כל יחידת פאנטום תקנה למנהלים את הזכות לקבל לידיהם, לאחר מימושה, תמורה המשקפת את ההפרש שבין ממוצע מחיר מניית הבנק ב- 30 ימי העסקים שקדמו למועד המימוש לבין תוספת המימוש.
- ח. במקרה של ניתוק יחסי עובד-מעביד בין הבנק למנהלים שלא מסיבת מוות, יהיו האופציות שהבשילו ניתנות למימוש תוך 30 יום ממועד ניתוק יחסי עובד-מעביד, שאם לא כן יפקעו.
- ט. בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 נרשמו הוצאות בסכום שאינו מהותי בדומה ל-2014. כמו כן האומדן לשווין הכלכלי של האופציות אשר חושב על ידי מעריך חיצוני תוך שימוש במודל הבינומי מוערך בסכום שאינו מהותי. חישוב אומדן השווי הכלכלי התבסס על הפרמטרים העיקריים הבאים:
- סטיית תקן של התשואה השנתית: בין 24% ל- 29%.
- שיעור הריבית חסרת סיכון: בין 2.3% ל- 3.2%.
- מחיר מניה: 4.96 ש"ח.

ביאור 25א - הון עצמי

א. הון המניות הרשום של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 מורכב מ- 100,250,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח כל אחת (ליום 31 בדצמבר 2014 - דומה). ההון המונפק והנפרע ליום 31 בדצמבר 2015 - 70,517,741 מניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב (ליום 31 בדצמבר 2014 - דומה). המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

ב. דיבידנדים

1. מדיניות ומגבלות בחלוקת הדיבידנדים

ביום 29 באוגוסט 2013 החליט דירקטוריון הבנק על אימוץ מדיניות חלוקת דיבידנד של עד 30% מהרווח הנקי של הבנק בכל שנה, כמפורט בדוח המידי שפרסם הבנק ביום 29 באוגוסט 2013.

השיקולים לחלוקת הדיבידנד וחלוקתו בפועל, ככל שתהיה, יושפעו מהצורך בעמידה ביעדי ההון המעודכנים שיקבע הדירקטוריון (ראה להלן בפרק הלימות הון אשר בפרק הסיכונים ודרכי ניהולם) וכפופים להוראות המפקח על הבנקים, שייקבעו מעת לעת ולהוראות הדין.

חלוקת הדיבידנד מתבצעת בכפוף להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ולהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 הדנה בחלוקת דיבידנדים בתאגידים בנקאיים.

במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל 3 - יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטייה הוא עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו (לפירוט נוסף ראה [ביאור 25 ב' להלן](#)).

במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש או בכתב את אישורו של המפקח של הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

אין באמור לעיל בדבר חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלשהי כלפי צד שלישי כלשהו (לרבות לעניין מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו).

המידע האמור לעיל בדבר חלוקת הדיבידנד מהווה מידע צופה פני עתיד, העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות ותחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בגורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי שינויים במצב הכלכלי במשק, חקיקה, הוראות גורמי פיקוח ואחרים ושינויים ברווחיות הבנק בתכנית האסטרטגית, ובתכנית העבודה.

2. חלוקת דיבידנדים

להלן פירוט אודות חלוקת הדיבידנדים בבנק בשנים 2013-2015:

שנה	מועד החלטת חלוקה	סכום חלוקה (במיליוני ש"ח)	המועד הקובע	מועד תשלום
2015	25/02/2015	4.5	08/03/2015	22/03/2015
	20/05/2015	5.3	31/05/2015	14/06/2015
	19/08/2015	4.2	26/08/2015	10/09/2015
	19/11/2015	3.1	29/11/2015	13/12/2015
סה"כ לשנת 2015		17.1		
2014	03/04/2014	2.5	10/04/2014	27/04/2014
	20/05/2014	3.0	29/05/2014	11/06/2014
	31/07/2014	3.0	11/08/2014	24/08/2014
	14/08/2014	4.4	25/08/2014	07/09/2014
	20/11/2014	4.8	30/11/2014	14/12/2014
	סה"כ לשנת 2014		17.7	
2013	29/08/2013	11.0	10/09/2013	23/09/2013
	28/11/2013	2.7	05/12/2013	17/12/2013
סה"כ לשנת 2013		13.7		

ביאור 225 - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. הלימות הון לפי המפקח על הבנקים

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, בדבר "מדידה והלימות הון".

31 בדצמבר		
2014	2015	
א. בנתוני המאוחד		
1 - הון לצורך חישוב יחס ההון		
747.7 ⁽¹⁾	778.6	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
-	-	הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
359.6	292.1	הון רובד 2, לאחר ניכויים
1,107.3	1,070.7	סך הכל הון כולל
2 - יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
6,918.9	7,201.1	סיכון אשראי
33.2	72.0	סיכונים שוק
698.7	740.7	סיכון תפעולי
7,650.8	8,013.8	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
3 - יחס ההון לרכיבי סיכון		
9.8%	9.7%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.5%	13.4%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0%	9.3%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽²⁾
12.5%	12.8 %	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ⁽²⁾
ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)		
1 - הון עצמי רובד 1		
750.4	784.0	הון עצמי
-	-	הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1
750.4	784.0	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים:		
1.6	1.2	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
1.1	4.2	מיסים נדחים לקבל
-	-	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
2.7	5.4	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
747.7	778.6	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2 - הון רובד 2		
273.0	201.1	הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
86.6	91.0	הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
-	-	אחרות
359.6	292.1	סך הון רובד 2, לפני ניכויים
-	-	ניכויים - הון רובד 2
359.6	292.1	סך הכל הון רובד 2
ג. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1		
יחס ההון לרכיבי סיכון		
9.7%	9.7%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר ⁽³⁾
0.1% ⁽³⁾	-	השפעת הוראות המעבר
9.8%	9.7%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299

הערות בסוף הביאור

ביאור 225 - הלימות הון, נזילות ומינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

ד. יחס כיסוי הנזילות (LCR) לפי הוראות המפקח על הבנקים⁽⁴⁾

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר 2015	
באחוזים	
יחס כיסוי הנזילות ⁽⁵⁾	403%
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	100%

ה. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים⁽⁴⁾

יחס מינוף מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 218 בדבר יחס מינוף. סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2015	
הון עצמי רובד 1	
הון עצמי רובד 1	778.6
סך החשיפות	14,989.5
יחס המינוף	5.2%
יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים	5.0%

- (1) מספרי ההשוואה הוצגו מחדש לאור יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1](#) וללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. וכן הוצגו מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).
- (2) יחסי ההון הנדרשים על ידי המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר, 2015 בתוספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיון למועד הדיון. דרישה זו מיושמת בהדרגה החל מיום 1 באפריל, 2015 עד ליום 1 בינואר, 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיון, הינו 9.9% ו-13.4%, בהתאמה.
- (3) לרבות השפעת כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. מספרי השוואה הוצגו מחדש כדי לשקף השפעה זו.
- (4) הוראת גילוי זה חלה החל מיום 1 באפריל, 2015. לא נדרש לתת גילוי למספרי ההשוואה שנדרשים לראשונה כתוצאה מיישום ההוראה.
- (5) המידע מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א - התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
		יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה ⁽²⁾
1,372.5	1,110.2	מטבע ישראלי צמוד למדד
45.4	42.4	מטבע ישראלי לא צמוד
0.3	-	מטבע חוץ
1,418.2	1,152.6	סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
		מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה
2.1	2.5	הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה
1.8	1.9	הלוואות עומדות
3.9	4.4	סך הכל

31 בדצמבר						
2014	2015					
	סך הכל	מכל 10 עד 20 שנים	מכל 5 עד 10 שנים	מכל 3 עד 5 שנים	מכל שנה עד 3 שנים	עד שנה
						תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה ⁽³⁾
93.7	74.3	2.2	19.3	19.7	22.0	11.1
84.7	66.8	1.6	16.1	17.6	20.6	10.9
						תזרימי חוזיים עתידיים
						תזרימים צפויים מהוונים ^{(5),(4)}

- (1) אשראים ופיקדונות מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנים בגביית האשראים עם עמלת גביה.
(2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם, בסך 91.3 מיליוני ש"ח (2014 - 148.4 מיליוני ש"ח), לא נכללו בביאור זה.
(3) כולל מגזר מטבע חוץ ומגזר שקלי הלא צמוד שאינו עולה על 10% מסך הפקדונות לפי מידת גביה.
(4) היוון בוצע לפי שיעור של 2.55% (2014 - 2.19%).
(5) הנתונים אינם לוקחים בחשבון הערכה של פירעונות מוקדמים.

ב - תביעות משפטיות

1 כללי

הבנק הינו צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות שנקטו נגדו לקוחותיו, או לקוחותיו בעבר, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך העסקים הרגיל. לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על חוות דעת משפטיות של יועצים משפטיים באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות ולגבי תביעות אשר לא תדחנה או תבוטלנה, נכללו בדוחות כספיים אלה הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.

2 כנגד הבנק תלויות ועומדות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות כפי שמפורט כדלקמן:

א. ביום 12 ביולי, 2010 הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בירושלים כנגד הבנק, וכן הוגשה בקשה להכיר בתביעה זו כתובענה ייצוגית בסך כולל של 10,692 אלפי ש"ח לכלל הקבוצה המיוצגת. בתביעה נטען כי הבנק לא הסיר את כל רישומי השעבודים הרשומים על שמו להבטחת הלוואות שכבר סולקו במלואן על ידי הלווים. לפיכך, נתבע כי הבנק יסיר רישומים אלו ויפצה לקוחות שהסירו רישומים אלו על חשבונם. ביום 18 במרץ, 2014 הוגשה לכי"ש בקשה לאישור הסכם פשרה שנחתם בתביעה זו. בהתאם להחלטת כי"ש מיום 20 במרץ, 2014 פורסם ההסכם בעיתונים וכן הוגש לאישור היועץ המשפטי לממשלה והמפקח על הבנקים. עמדת המפקח על הבנקים הוגשה לבית המשפט. הסכם הפשרה טרם אושר ע"י בית המשפט. בדיון שהתקיים ביום 12 בינואר, 2015 המליצה השופטת לתובע להסתלק מתביעתו. בדיון שהתקיים ביום 29 במרץ, 2015, לאחר שהיועץ"ש והצדדים הגישו את תגובותיהם, החליט בית המשפט כי מכיוון שעדיין לא נעשו מספיק צעדים רגולטוריים בנושא הבקשה, יש לקבוע את התיק להוכחות. בספטמבר 2015 התקיימו דיוני הוכחות בתביעה זו, ובהתאם להמלצת בית המשפט הצדדים מחליפים ביניהם טיוטות על מנת להגיע להסכם פשרה.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועצי המשפטיים, הסיכויים כי הבנק יידרש לשלם תשלומים במסגרת התובענה (למעט שכר טרחה לעו"ד התובעים) הינם קלושים.

ב. ביום 17 בספטמבר, 2013 הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בירושלים (בין היתר) כנגד הבנק, וכן הוגשה בקשה להכיר בתביעה זו כתובענה ייצוגית, בטענה לפיה הבנק מטעה את לקוחותיו שהם נכים (בשיעור של 40% ומעלה) ומפר את הדין, בכך שאינו מיידעם על זכותם לפי החוק לקבלת הנחות מעמלות מסוימות. הסעדים שנדרשו בבקשה לאישור התובענה כייצוגית הם השבת ההפרש בין התשלום שנגבה מהלקוחות הנכים לבין התשלום שהיה נגבה מהם בפועל אם היו ניתנות ההנחות. וכן, מתן צו עשה המורה לבנק לעדכן את דבר ההנחה לנכים בקרב לקוחותיו. התובע העריך כי סכום הנזק שנגרם לקבוצה כולה ביחס לבנק ירושלים עומד על כ- 784 אלפי ש"ח. ביום 30 ביוני, 2014 הגיש הבנק את תגובתו לבקשה. דיון קדם משפט בתיק התקיים ביום 2 בספטמבר, 2014. במסגרת הדיון ניתן היה להבין לאור הערות בית המשפט בהתייחס לחלק מהטענות שבבקשה כי סיכוייה של הבקשה להתקבל נמוכים, ובית המשפט הציע לצדדים לנסות ולהגיע להסכם לסיום המחלוקות בתיק על בסיס משלוח מכתב ללקוחות אודות ההטבה לנכים תוך שהוא מצוין ביחס לבנק ירושלים כי לגבי הפשרה האמורה ככל הנראה אינה רלבנטית מאחר ואינו גובה עמלות, והציע לתובע לשקול אפשרות להסתלק מהבקשה כנגד בנק ירושלים. להערכת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועצי המשפטיים, לבנק טענות הולמות כנגד הטענות שבבקשה, ולפיכך, קלושים סיכוייה של הבקשה להתקבל.

ג. ביום 1 באפריל, 2007 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל אביב כתב תביעה ובקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית נגד כלל פיננסיים בטוחה ניהול השקעות בע"מ (להלן: "כלל בטוחה") וכן נגד בנקים ובתי השקעות נוספים. המבקשים טוענים כי הינם בעלי יחידות השתתפות בקרנות נאמנות אשר נוהלו בעבר על ידי חברות בנות של הבנקים, ובכללן על-ידי כלל קרנות נאמנות בע"מ (לשעבר אילנות דיסקונט בע"מ, להלן: "אילנות דיסקונט"),

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

שנמכרה לכלל בטוחה. עניין של התביעה ובקשת האישור, בעמלות "ברוקראז" אשר, לטענת המבקשים, נהגה כלל קרנות נאמנות (שהייתה בחלק מהתקופה הרלוונטית לתובענה בשליטת כלל בטוחה) כמנהלת קרנות נאמנות, לשלם לבנק דיסקונט ולכלל בטוחה, בעבור פעולות קנייה ומכירה של ניירות ערך ו/או מטבע חוץ, אשר בנק דיסקונט ו/או כלל בטוחה ביצעו עבורה בהיותן חבר בורסה.

לטענת המבקשים, חלק מהנתבעות גבו מקרנות הנאמנות שבניהול חברות בנות שלהם, שלא כדין, עמלות בשיעורים גבוהים מהשיעורים שנגבו מלקוחות אחרים שלהם. המבקשים מוסיפים וטוענים, כי הסיבה להמשך גביית העמלה הגבוהה, הינה הסכמות שונות אליהן הגיעו כלל בטוחה ובנק דיסקונט, במסגרת מכירת השליטה באילנות דיסקונט. המבקשים טוענים כי במעשיה אלו הפרה כלל בטוחה את הוראותיו של חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד - 1994. כמו כן טוענים המבקשים, כי כלל בטוחה הפרה את חובת הנאמנות כלפי מחזיקי יחידות ההשתתפות בקרן, הפרה את החוזה בינה לבין המשקיעים בקרן הנאמנות, הטעתה את המשקיעים וניצלה את בורותם. היקף הנזק הנטען לקבוצה, מוערך על ידי המבקשים לתקופה שמיום 1 בינואר, 2004, כנגד כל הנתבעות, בסך של כ- 386.15 מיליון ש"ח. המבקשים טוענים כי מתוך סכום זה אחראית כלל בטוחה לסך של כ- 50.3 מיליון ש"ח, כאשר בגין חלק מהסכום הנ"ל היא נתבעת לבד ובגין חלק מהסכום היא נתבעת ביחד ולחוד עם בנק דיסקונט. הסעד הנתבע בתביעה הינו לחיוב כל הנתבעות להשיב את העמלות שנגבו כביכול ביתר מתחילת שנת 2004, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור לגביית עמלות.

ביום 15 בפברואר, 2010 הגישה כלל בטוחה תגובה לבקשת האישור. ביום 9 בינואר, 2011 הגישו המבקשים תשובה לתגובת כלל בטוחה. ביום 17 באפריל, 2012 התקיים קדם משפט ראשון בתביעה, במסגרתו נקבע כי טענות הרחבת החזית יידונו במסגרת ההחלטה הסופית האם לאשר את התביעה כייצוגית. כמו כן, העביר בית המשפט את החומר בתיק לעמדת רשות נ"ע, וזו הגישה ביום 8 ביולי, 2012 את עמדתה בתיק וביום 12 בספטמבר, 2012 הגישה כלל בטוחה את תגובתה לעמדת הרשות. הצדדים פנו, בהמלצת בית המשפט, להליך גישור, אשר החל בחודש פברואר, 2013. הליך הגישור לא צלח והתיק חזר לביהמ"ש ונדון בבית המשפט הכלכלי. במהלך יוני, 2014 התקיימו דיוני הכוחות בתיק, בפברואר 2015, הוגשו סיכומים בתיק. טרם ניתן פס"ד.

ביום 6 באוגוסט, 2013 רכש בנק ירושלים את מלוא מניות כלל בטוחה מחברת כלל פיננסיים בע"מ, אשר החזיקה ב- 100% ממניות כלל בטוחה. לפיכך, בהתאם להסכם הרכישה, אחראי הבנק גם להתחייבויות וחובות כלל בטוחה בגין תביעה זו, ככל שתהיינה. זאת, בכפוף להתחייבות כלל פיננסיים לשפות את הבנק בגין נזקים הנובעים מאירועים שארעו בכלל בטוחה לפני מועד המכירה, ובכללם תשלום על פי פסק דין שינתן בתביעה זו, ככל שינתן, ככל שהסך הכולל של נזקים אלו יעלה על 2.5 מיליון ש"ח (מהוון ליום הרכישה 2.3 מיליון ש"ח). ביום 21 בדצמבר, 2014 הודיעו כלל פיננסיים בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ לבנק ירושלים כי כלל פיננסיים בע"מ המחיתה את התחייבויותיה וזכויותיה עפ"י סעיף 10 להסכם הרכישה לכלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ. לפיכך, כיום חלה התחייבותה לשיפוי של כלל פיננסיים בע"מ על כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ.

להערכת הבנק המתבססת על הערכת יועציו המשפטיים, יש לבנק (לשעבר - כלל בטוחה) טענות הגנה טובות כנגד התביעה וכנגד בקשת האישור וקלושים הסיכויים שבית המשפט יקבל את בקשת האישור.

ד. ביום 17 בנובמבר, 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - המחלקה הכלכלית בתל אביב תובענה ובקשה לאישור התובענה כייצוגית כנגד הבנק וכנגד מספר נתבעים נוספים שניהנו כדירקטורים בכלל, בטענה לפיה כלל בטוחה, ככובעה כמנהל תיקים, ביצעה עבור לקוחותיה עסקאות בניירות ערך של חברות מקבוצת אי.די.בי, וזאת תוך העדפה של האינטרסים שלה ושל חברות שונות בקבוצת אי.די.בי על פני האינטרסים של לקוחותיה. לטענת התובע, הפרה כלל בטוחה את הוראות הדין, לרבות הוראות חוק העיסוק ביעוץ השקעות, שעניין חובת האמונים של כלל בטוחה כלפי לקוחותיה, חובתה ליידע את לקוחותיה על ניגוד עניינים הקיים לה בביצוע פעולות כאמור ומבלי לקבל

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

את הסכמתם מראש עובר לביצועה של כל עסקה שיש בה משום ניגוד עניינים, וכן איסור על העדפת נכסים פיננסיים של כלל בטוחה או תאגיד הקשור אליה. לטענת התובע הוא היה קשור בהסכם לניהול השקעות עם כלל בטוחה, אשר רכשה לתיקו ניירות ערך של חברות מקבוצת אי.די.בי, ובפעולותיה גרמה לו כלל בטוחה הפסדים משמעותיים. סכום התביעה האישית מוערך בכ- 19,000 ש"ח. המבקש ציין כי לא ניתן להעריך בשלב זה את סכום התביעה הקבוצתית. ביום 30 ביוני הגישה כלל פיננסים, בשם הבנק, את תגובת הבנק לבקשה. בינואר 2016 הוגשה תשובת המבקש לתגובת המשיבים.

ביום 6 באוגוסט, 2013 רכש בנק ירושלים את מלוא מניות כלל בטוחה מחברת כלל פיננסיים בע"מ, אשר החזיקה ב- 100% ממניות כלל בטוחה. לפיכך, בהתאם להסכם הרכישה, אחראי הבנק גם להתחייבויות וחובות כלל בטוחה בגין תביעה זו, ככל שתהינה. זאת, בכפוף להתחייבות כלל פיננסיים לשפות את הבנק בגין נזקים הנובעים מאירועים שארעו בכלל בטוחה לפני מועד המכירה, ובכללם תשלום על פי פסק דין שינתן בתביעה זו, ככל שינתן, ככל שהסך הכולל של נזקים אלו יעלה על 2.5 מיליון ש"ח (מהוון ליום הרכישה 2.3 מיליון ש"ח). ביום 21 בדצמבר, 2014 הודיעו כלל פיננסיים בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ לבנק ירושלים כי כלל פיננסיים בע"מ המחיתה את התחייבויותיה וזכויותיה עפ"י סעיף 10 להסכם הרכישה לכלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ. לפיכך, כיום חלה התחייבותה לשיפוי של כלל פיננסיים בע"מ על כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ. להערכת הנהלת הבנק, המתבססת על הערכת יועציו המשפטיים, קיים סיכוי אפשרי כי תתממש החשיפה בגין הבקשה להכרת התביעה כייצוגית ובגין התביעה לגופה.

ג - התחייבויות תלויות אחרות

1. בחודש ינואר, 2012 אושרה באסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק החלטה, לפיה יעניק הבנק למי שיכנהו מעת לעת כנושאי משרה בבנק ובחברות הבנות שלו התחייבות לשיפוי בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות הקשורות לרשימת אירועים שצורפה כנספח לכתב ההתחייבות. מתן השיפוי מותנה בקיומם של התנאים המפורטים בכתב ההתחייבות וסכום השיפוי המירבי לנושאי המשרה בבנק ובחברות הבנות במצטבר לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק.

2. במסגרת הקמת החברה, "ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ, חברה בת בשליטה מלאה של הבנק (להלן: "מימון והנפקות") התחייב הבנק לשפות את מימון והנפקות בגין כל התחייבויותיה, זאת בכדי לעמוד בדרישות הוראות המפקח על הבנקים בנושא יחס הון מזערי (סעיף 4 להוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין). במסגרת הנפקות לציבור של תעודות התחייבות על ידי מימון והנפקות, התחייב הבנק כלפי מימון והנפקות והנאמן לאותן הנפקות לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות אשר הונפקו על ידי הציבור. למועד הדוח, יתרת התחייבות הבנק הינה ל- 91 מיליון ש"ח ע.ג. תעודות פיקדון (סדרה ב'), 100 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ג'), 105 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ז'), 288 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ח'), 711 מיליון ש"ח ע.ג. (סדרה ט'), 100 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ד) ו- 131 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים (סדרה 10), שהונפקו על ידי מימון והנפקות. התחייבות הבנק הנ"ל אינה ניתנת לביטול או לשינוי מאחר שתלויות בהן זכויות בעלי תעודות הפיקדון.

3. ביום 6 באוגוסט, 2013 רכש בנק ירושלים את מלוא מניות כלל בטוחה מחברת כלל פיננסיים בע"מ, אשר החזיקה ב- 100% ממניות כלל בטוחה. לפיכך, בהתאם להסכם הרכישה, אחראי הבנק גם להתחייבויות וחובות כלל בטוחה בגין פעילות העבר שלה, ככל שתהינה, ובכלל זה בגין תביעות קיימות כנגד כלל בטוחה אשר הוערכו לצורכי ייחוס עלויות הרכישה בסך כולל של 5 מיליון ש"ח (מהוון ליום הרכישה - 4.6 מיליון ש"ח). זאת, בכפוף להתחייבות כלל פיננסיים לשפות את הבנק בגין נזקים הנובעים מאירועים שארעו בכלל בטוחה לפני מועד המכירה, ככל שהסך הכולל של נזקים אלו יעלה על 2.5 מיליון ש"ח (מהוון ליום הרכישה 2.3 מיליון ש"ח). בנוסף אחראי הבנק כתוצאה מעסקת הרכישה גם בגין התחייבויות לשיפוי של גופים שונים אשר רכשו פעילויות שונות מכלל בטוחה לפני מועד המכירה. זאת, בכפוף

ביאור 26 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

להתחייבות כלל פיננסיים לשפות את הבנק בגין נזקים הנובעים מאירועים שארעו בכלל בטוחה לפני מועד המכירה, ככל שהסך הכולל של נזקים אלו יעלה על 30 אלפי ש"ח.

ד - התקשרויות

הבנק וחברה מאוחדת התקשרו בחוזה שכירות ארוכי טווח הכוללים אופציה להארכה. דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות בגין התקשרויות כאמור, הינם כדלהלן:

המאוחד		הבנק		
31 בדצמבר				
2014	2015	2014	2015	
16.8	16.3	2.6	2.7	שנה ראשונה
15.2	15.9	1.5	2.5	שנה שניה
15.3	13.7	1.5	1.5	שנה שלישית
15.2	13.8	1.5	1.5	שנה רביעית
109.7	103.2	0.8	1.8	שנה חמישית ואילך
172.2	162.9	7.9	10.0	סה"כ חוזי שכירות לזמן ארוך

ביאור 27 - שעבודים ותנאים מגבילים

א על פי חוקי העזר של מסלקת מעו"ף בע"מ (להלן: "מסלקת מעו"ף"), נדרש הבנק כחבר מסלקת מעו"ף להפקיד בטוחות נזילים עבור מלוא החשיפה בגין הפעילות בנגזרים ועבור חלקו בקרן הסיכונים. לצורך זה, שיעבד הבנק לטובת מסלקת מעו"ף את זכויותיו בחשבונות הבאים:

1. חשבון במסלקת הבורסה על שם מסלקת מעו"ף בו מופקדות איגרות חוב ממשלתיות בשווי מלוא דרישת הבטוחות מלקוחות הבנק ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים (להלן: "חשבון הבטוחות"). שווי איגרות החוב שהופקדו ליום 31 בדצמבר, 2015 הסתכם בסך של 326.6 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2014 - 137.3 מיליוני ש"ח).

2. חשבון בבנק לאומי לישראל בע"מ על שם מסלקת מעו"ף בו יופקדו מזומנים בשווי של לא פחות מ- 25% מחלקו של הבנק בקרן הסיכונים, וכן יופקדו בחשבון זה מזומנים שישולמו כפירות של ניירות ערך שיופקדו בחשבון הבטוחות של הבנק. נכון ליום 31 בדצמבר 2015, הופקדו כספים בחשבון זה בסך 18.3 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2014 - 4.4 מיליוני ש"ח).

החשבונות המפורטים לעיל משועבדים בשעבוד צף לטובת מסלקת מעו"ף וכן משועבדים גם בשעבוד קבוע לטובת מסלקת מעו"ף.

ב כחבר הבורסה נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילים להבטחת קיום כל התחייבויות לקוחות הבנק כלפי מסלקת הבורסה בגין עסקאות שבוצעו במסלקת הבורסה ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים של מסלקת הבורסה. לצורך זה, שיעבד הבנק לטובת מסלקת הבורסה בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה את זכויותיו בחשבונות הבאים:

1. חשבון במסלקת הבורסה על שמה ואשר מנוהל עבור הבנק בו מופקדות איגרות חוב ממשלתיות בשווי מלוא דרישת הבטוחות מלקוחות הבנק ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. שווי איגרות החוב שהופקדו ליום 31 בדצמבר, 2015 הסתכם בסך של 6.4 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2014 - 6.3 מיליוני ש"ח).

2. חשבון בבנק לאומי לישראל בע"מ ע"ש מסלקת הבורסה בו יופקדו מזומנים בשווי של לא פחות מ- 25% מחלקו של הבנק בקרן הסיכונים, וכן יופקדו בחשבון זה מזומנים שישולמו כפירות של ניירות ערך שיופקדו בחשבון הבטוחות של הבנק. נכון ליום 31 בדצמבר 2015, הופקדו כספים בחשבון זה בסך של 11.9 מיליוני ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר, 2014.

ג לצורך הבטחת אשראי שנתן או יתן בנק ישראל לבנק במסגרת פעילות הבנק במערכת זה"ב (RTGS), שיעבד הבנק לטובת בנק ישראל, על פי הסכם עמו מיום 24 בינואר 2011, אגרות חוב בהן מחזיק הבנק ואשר הופקדו או יופקדו בחשבון יעודי המתנהל בבורסה לני"ע על שם בנק ישראל. השעבוד הינו ללא הגבלה בסכום. שווי אגרות החוב שהופקדו ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בסך של 73.6 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2014 - 117.8 מיליוני ש"ח).

פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים

המאוחד		
2014	2015	
261.4	406.6	ניירות ערך זמינים למכירה

ביאור 28 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (במאוחד ובבנק)

א - יישום הוראות המפקח בדבר מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

פעילות הבנק כמתווך פיננסי חושפת אותו למגוון סיכונים ובכלל זה סיכונים שוק. סיכונים שוק כוללים בין היתר סיכונים בסיס, סיכונים ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין וסיכונים בקצב האינפלציה. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים שוק, כאמור לעיל, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים שוק. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap), וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Future, Forward) וחוזי החלפת ריבית (CPI, IRS). הבנק אינו מבצע עסקאות באופציות לחשבון (נוסטרו) למעט לצרכי גידור.

העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשוויים ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.

הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך האם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח.

ביאור 28 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב - היקף הפעילות

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2015				
סך הכל	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל - מדד	אחר
א. נגזרים ALM ⁽¹⁾⁽²⁾				
57.6	-	-	57.6	-
420.4	-	420.4	-	-
454.1	-	-	254.1	200.0
932.1	-	420.4	311.7	200.0
סה"כ				
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
254.1	-	-	254.1	-
ב. נגזרים אחרים ⁽¹⁾				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
4,049.4	3,904.9	144.5	-	-
4,049.4	3,904.9	144.5	-	-
חוזי אופציה שנסחרים אחרים				
691.3	691.3	-	-	-
691.3	691.3	-	-	-
9,481.4	9,192.4	289.0	-	-
סה"כ				
ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
5.2	-	5.2	-	-
10,418.7	9,192.4	714.6	311.7	200.0
סך כל הסכום הנקוב				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
א. נגזרים ALM ⁽¹⁾⁽²⁾				
3.2	-	1.9	1.3	-
3.3	-	1.1	0.3	1.9
ב. נגזרים אחרים ⁽¹⁾				
191.9	191.0	0.9	-	-
191.9	191.0	0.9	-	-
195.1	191.0	2.8	1.3	-
195.2	191.0	2.0	0.3	1.9
סך הכל שווי הוגן חיובי				
סך הכל שווי הוגן שלילי				

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 28 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב - היקף הפעילות

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2014				
סך הכל	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
			שקל - מדד	אחר
א. נגזרים ALM ⁽¹⁾⁽²⁾				
-	-	-	-	-
1,190.1	-	1,190.1	-	-
198.3	-	-	198.3	-
1,388.4	-	1,190.1	198.3	-
סה"כ				
198.3	-	-	198.3	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע				
ב. נגזרים אחרים ⁽¹⁾				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה				
4,270.4	4,179.5	90.9	-	-
4,270.4	4,179.5	90.9	-	-
8,540.8	8,359.0	181.8	-	-
סה"כ				
ג. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט				
53.1	-	53.1	-	-
9,982.3	8,359.0	1,425.0	198.3	-
סך כל הסכום הנקוב				

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

א. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾				
21.1	-	20.4	0.7	-
				שווי הוגן ברוטו חיובי
19.7	-	16.0	3.7	-
				שווי הוגן ברוטו שלילי
ב. נגזרים אחרים⁽¹⁾				
19.3	18.6	0.7	-	-
				שווי הוגן ברוטו חיובי
19.3	18.6	0.7	-	-
				שווי הוגן ברוטו שלילי
40.4	18.6	21.1	0.7	-
סך הכל שווי הוגן חיובי				
39.0	18.6	16.7	3.7	-
סך הכל שווי הוגן שלילי				

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 28 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג - סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2015				
סך הכל	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות	
195.1	9.3	3.3	182.5	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
				סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	-	-	-	הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
195.1	9.3	3.3	182.5	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
46.5	6.4	9.6	30.5	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
241.6	15.7	12.9	213.0	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
195.2	9.3	3.3	182.6	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
				סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	-	-	-	ביטחון במזומן ששועבד
195.2	9.3	3.3	182.6	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
31 בדצמבר 2014				
סך הכל	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות	
40.4	5.3	21.1	14.0	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
				סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	-	-	-	הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
40.4	5.3	21.1	14.0	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
103.5	13.7	35.1	54.7	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
143.9	19.0	56.2	68.7	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
39.0	5.3	19.6	14.1	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
				סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
6.5	-	6.5	-	ביטחון במזומן ששועבד
32.5	5.3	13.1	14.1	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

(1) ההפרש הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על החבות של הלווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 195.1 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14 - 40.4 מיליוני ש"ח) הכלולה בסעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים

ביאור 28 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד - פרוט מועדי פרעון (סכומי ערך נקוב)

סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
31 בדצמבר 2015					
200.0	-	-	-	200.0	חוזי ריבית (שקל - מדד)
311.7	68.1	186.0	-	57.6	חוזי ריבית (אחר)
714.6	-	-	130.6	584.0	חוזי מטבע חוץ
9,192.4	0.4	342.0	60.1	8,789.9	חוזים בגין מניות
10,418.7	68.5	528.0	190.7	9,631.5	סך הכל
31 בדצמבר 2014					
-	-	-	-	-	חוזי ריבית (שקל - מדד)
198.3	93.3	105.0	-	-	חוזי ריבית (אחר)
1,425.0	-	-	292.1	1,132.9	חוזי מטבע חוץ
8,359.0	0.6	151.7	66.0	8,140.7	חוזים בגין מניות
9,982.3	93.9	256.7	358.1	9,273.6	סך הכל

א - כללי

הבנק פועל באמצעות מטה הבנק, סניפיו וחברות בנות. מגזרי הפעילות של הבנק סווגו בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים לפי סוגי הלקוחות הנכללים בכל אחד מהמגזרים ואינם תואמים בהכרח את המבנה הארגוני של הבנק. הבנק פועל ומספק מגוון שירותים בנקאיים בארבעה מגזרי פעילות עיקריים. להלן פירוט מגזרי הפעילות המדווחים שהיו קיימים עד לפרסום ההוראות החדשות בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים:

מגזר משקי בית

לקוחות המגזר הינם משקי בית ועסקים קטנים שלהם סממני פעילות של משקי בית.

מגזר בנקאות פרטית

לקוחות המגזר הינם לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני, אשר השירותים להם ניתנים באמצעות סניף המתמחה בבנקאות פרטית בעיקר לתושבי חוץ (רובם מארצות צפון-אמריקה, אנגליה וצרפת).

מגזר עסקי

לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, לקוחות עסקיים, תאגידים ועמותות.

מגזר ניהול פיננסי

המגזר כולל את ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק והפוזיציות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, פעילות מול בנקים בארץ ובחול"ל ומול בנק ישראל, וכן ביצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

כולל רווח הון ממכירת רכוש קבוע.

ב - הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו

מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית האשראי שהועמד ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ האשראי).

וכן מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית הפיקדון שניתן ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ הפקדון).

הכנסות שאינן מריבית

הכנסות שאינן מריבית נזקפות ישירות למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הוצאות בגין הפסדי אשראי

ההפרשה נזקפה למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה יוחסה אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות

הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו ספציפית למגזרי הפעילות. יתרת ההוצאות העקיפות או ההוצאות הישירות שלא ניתן היה לשייכן באופן מדויק, יוחסו על פי מודל לפיו הוצאות אלו מיוחסות בהתאם לחלקן היחסי של המשרות הישירות במגזר מסך המשרות בבנק, לכל אחד ממגזרי הפעילות.

מיסים על הכנסה

המיסים חושבו על פי שיעור המס האפקטיבי, ויוחסו בהתאם לכלל מגזר.

תשואה להון

הקצאת ההון לצורך חישוב התשואה להון בכל אחד ממגזרי הפעילות התבססה על נכסי הסיכון הממוצעים בכלל מגזר. חישוב התשואה בכלל מגזר נעשתה בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר.

ביאור 29 - מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	סכומים שלא הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי	עסקי	בנקאות פרטית	משקי בית
הכנסות ריבית, נטו:					
334.1	-	43.6	32.0	22.0	236.5
-	-	(12.3)	2.6	1.4	8.3
142.7	6.1	0.9	44.6	12.1	79.0
476.8	6.1	32.2	79.2	35.5	323.8
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(40.4)	-	-	1.0	(0.6)	(40.8)
(321.2)	-	(7.0)	(40.8)	(24.3)	(249.1)
(44.6)	-	(0.5)	(6.1)	(3.9)	(34.1)
70.6	6.1	24.7	33.3	6.7	(0.2)
רווח (הפסד) לפני מיסים					
(22.0)	(1.6)	(7.9)	(10.4)	(2.1)	-
48.6	4.5	16.8	22.9	4.6	(0.2)
רווח נקי					
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)					
6.3%		31.7%	14.5%	6.1%	-
13,979.7	-	4,105.9	1,222.9	1,279.5	7,371.4
13,206.2	-	3,544.1	2,179.0	934.8	6,548.3
7,904.5	-	602.8	1,589.2	744.1	4,968.4
11,474.4	-	-	4,768.9	332.2	6,373.3
1,246.4	-	-	-	-	1,246.4
מרווח מפעילות מתן אשראי					
292.6	-	26.6	29.3	21.4	215.3
19.4	-	-	2.5	2.0	14.9
22.1	-	4.7	2.8	-	14.6
334.1	-	31.3	34.6	23.4	244.8
סך הכל הכנסות ריבית, נטו					

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היות עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#)

ביאור 29 - מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	סכומים שלא הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי	עסקי	בנקאות פרטית	משקי בית
הכנסות ריבית, נטו:					
317.0	-	37.0	34.5	18.9	226.6
-	-	(10.4)	2.1	1.1	7.2
147.9	-	18.1	46.8	9.9	73.1
464.9	-	44.7	83.4	29.9	306.9
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(18.4)	-	0.1	10.4	0.3	(29.2)
*(316.0)	-	(6.0)	(41.9)	(25.4)	(242.7)
*(36.4)	-	(0.3)	(5.1)	(3.3)	(27.7)
*94.1	-	38.5	46.8	1.5	7.3
רווח לפני מיסים					
*(29.1)	-	(11.9)	(14.3)	(0.4)	(2.5)
*65.0	-	26.6	32.5	1.1	4.8
רווח נקי					
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)					
9.1%	-	60.6%	22.9%	1.5%	1.2%
13,362.0	-	3,502.6	1,258.7	1,153.8	7,446.9
12,640.5	-	2,437.9	1,771.5	1,043.7	7,387.4
7,598.9	-	463.4	1,486.0	673.0	4,976.5
11,445.2	-	-	5,456.3	294.2	5,694.7
1,525.3	-	-	-	-	1,525.3
מרווח מפעילות מתן אשראי					
260.3	-	20.6	29.6	17.1	193.0
25.5	-	-	4.3	2.9	18.3
31.2	-	6.0	2.7	-	22.5
317.0	-	26.6	36.6	20.0	233.8
סך הכל הכנסות ריבית, נטו					

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#)

ביאור 29 - מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
סה"כ	סכומים שלא הוקצו והתאמות	ניהול פיננסי	עסקי	בנקאות פרטית	משקי בית
הכנסות ריבית, נטו:					
198.2	-	(0.9)	39.9	20.0	מחיצוניים
(6.4)	-	9.6	(2.2)	(1.0)	בין מגזרי
53.9	-	14.2	27.4	11.0	הכנסות שאינן מריבית - מחיצוניים
245.7	-	22.9	65.1	30.0	סה"כ הכנסות
(53.0)	-	-	(1.2)	(0.5)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(203.9)	-	(6.6)	(27.3)	(28.4)	הוצאות תפעוליות ואחרות למעט פחת והפחתות
(20.2)	-	(0.3)	(2.8)	(3.1)	פחת והפחתות
(31.4)	-	16.0	33.8	(2.0)	רווח לפני מיסים
8.6	-	(4.0)	(8.7)	0.4	הפרשה למיסים על הרווח
(22.8)	-	12.0	25.1	(1.6)	רווח נקי
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)					
7,273.2	-	2,745.8	1,397.2	1,160.3	יתרה ממוצעת של נכסים
7,269.8	-	109.5	3,485.9	1,016.6	יתרה ממוצעת של התחייבויות
4,675.4	-	412.3	1,454.5	654.0	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
2,369.4	-	-	251.5	271.8	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
1,855.8	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
160.2	-	(4.6)	32.0	15.2	מרווח מפעילות מתן אשראי
16.1	-	-	5.7	3.8	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
15.5	-	13.3	-	-	אחר
191.8	-	8.7	37.7	19.0	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#)

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים, מיום 3 בנובמבר, 2014, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. עפ"י חוזר זה, בדוח הכספי לשנת 2015, מוצגים נתונים מאזניים בלבד על מגזרי פעילות פיקוחיים. כמו כן, בדוח הכספי לשנת 2015, הבנק רשאי שלא לתת גילוי למספרי ההשוואה.

ב. הגדרות

- אנשים פרטיים - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
- מגזר בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- עסק - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
- מחזור פעילות - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
- עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליוני ש"ח.
- עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליוני ש"ח וקטן מ- 50 מיליוני ש"ח.
- עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליוני ש"ח וקטן מ- 250 מיליוני ש"ח.
- עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליוני ש"ח.
- מגזר ניהול פיננסי - יכלול את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקאות רכש חוזר ושאיילה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, פקדונות בממשלות ושל ממשלות, פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים, אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.
- מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך הכל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.
- נכסים בניהול - ניירות ערך של לקוחות ונכסים הנובעים מפעילות לפי מידת הגבייה.

ביאור 29א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים- מאוחד

31 בדצמבר 2015							
פעילות בישראל							
סך פעילות ישראל	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
13,979.7	4,105.9	6.8	41.7	753.6	1,130.0	4.7	7,937.0
9,683.8	-	6.8	41.7	563.6	1,130.0	4.7	7,937.0
10,000.9	-	-	37.7	569.6	1,200.8	5.0	8,187.8
25.7	-	-	-	-	9.8	-	15.9
178.4	-	-	-	-	3.1	-	175.3
13,206.2	1,922.7	1,143.2	49.9	291.7	1,134.3	1,631.5	7,032.9
11,093.5	-	1,143.2	49.9	101.7	1,134.3	1,631.5	7,032.9
11,019.0	-	1,378.8	58.8	108.9	1,115.7	1,594.0	6,762.8
7,904.5	569.1	81.3	66.1	532.8	1,370.2	23.0	5,262.0
8,013.8	570.3	82.0	54.6	607.9	1,296.6	22.9	5,379.5
12,720.8	-	12.5	4,202.0	1.5	586.6	3,113.7	4,804.5

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201).

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל, מאוחד

31 בדצמבר 2015						
מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית		
סך הכל	סך הכל בנקאות פרטית	אחר	הלואות לדירור	סך הכל משקי בית	אחר	הלואות לדירור
7,941.7	4.7	2.7	2.0	7,937.0	1,064.4	6,872.6
7,941.7	4.7	2.7	2.0	7,937.0	1,064.4	6,872.6
8,192.8	5.0	1.8	3.2	8,187.8	1,167.1	7,020.7
15.9	-	-	-	15.9	15.9	-
175.3	-	-	-	175.3	10.7	164.6
8,664.4	1,631.5	1,631.5	-	7,032.9	7,032.9	-
8,664.4	1,631.5	1,631.5	-	7,032.9	7,032.9	-
8,356.8	1,594.0	1,594.0	-	6,762.8	6,762.8	-
5,285.0	23.0	21.3	1.7	5,262.0	1,267.7	3,994.3
5,402.4	22.9	20.6	2.3	5,379.5	1,331.0	4,048.5
7,918.2	3,113.7	3,113.7	-	4,804.5	3,558.1	1,246.4

ביאור 29 א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל, מאוחד

31 בדצמבר 2015									
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים			
בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	בינוני ונדל"ן	אחר	סך הכל	אחר	סך הכל	סך הכל	
953.0	177.0	1,130.0	563.5	190.1	753.6	-	41.7	1,925.3	יתרה ממוצעת של נכסים
953.0	177.0	1,130.0	563.5	0.1	563.6	-	41.7	1,735.3	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
1,067.5	133.3	1,200.8	569.5	0.1	569.6	-	37.7	1,808.1	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
8.5	1.3	9.8	-	-	-	-	-	9.8	יתרת חובות פגומים
3.0	0.1	3.1	-	-	-	-	-	3.1	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
429.6	704.7	1,134.3	93.9	197.8	291.7	0.3	49.6	1,475.9	יתרה ממוצעת של התחייבויות
429.6	704.7	1,134.3	93.9	7.8	101.7	0.3	49.6	1,285.9	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
442.5	673.2	1,115.7	100.0	8.9	108.9	0.3	58.5	1,283.4	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
1,267.8	102.4	1,370.2	531.8	1.0	532.8	-	66.1	1,969.1	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
1,195.7	100.9	1,296.6	607.1	0.8	607.9	-	54.6	1,959.1	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח
9.7	576.9	586.6	-	1.5	1.5	4,201.1	0.9	4,790.1	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים הפרשה להפסדי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי
1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי					
110.7	-	110.7	36.0	64.5	10.2
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה					
40.4	-	40.4	40.3	0.5	(0.4)
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(43.1)	-	(43.1)	(37.1)	(4.9)	(1.1)
מחיקות חשבונאיות					
6.4	-	6.4	5.9	0.1	0.4
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(36.7)	-	(36.7)	(31.2)	(4.8)	(0.7)
מחיקות חשבונאיות נטו					
114.4	-	114.4	45.1	60.2	9.1
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה (*)					
2.8	-	2.8	0.6	0.4	1.8
(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

31 בדצמבר 2015					
2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾, ועל חובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה					
יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾					
1,538.0	-	1,538.0	4.3	-	1,533.7
שנבדקו על בסיס פרטי					
8,462.9	-	8,462.9	1,087.1	7,023.9	351.9
שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(**)					
10,000.9	-	10,000.9	1,091.4	7,023.9	1,885.6
סך הכל חובות⁽¹⁾					
6,835.5	-	6,835.5	-	6,759.5	76.0
(**) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾					
5.5	-	5.5	-	(3)	5.5
שנבדקו על בסיס פרטי					
106.1	-	106.1	44.5	(2)59.8	1.8
שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(***)					
111.6	-	111.6	44.5	59.8	7.3
סך ההפרשה להפסדי אשראי					
60.1	-	60.1	-	59.8	0.3
(***) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (2) כולל יתרות הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 5.5 מיליוני ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 24.2 מיליוני ש"ח.
 (3) יתרה נמוכה מ- 0.1 מיליוני ש"ח

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך) הפרשה להפסדי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						
אשראי לציבור		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
בנקים וממשלות	סך הכל					
1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי						
111.4	-	111.4	30.5	69.9	11.0	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
18.4	-	18.4	29.3	(1.3)	(9.6)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(37.5)	-	(37.5)	(30.5)	(6.8)	(0.2)	מחיקות חשבונאיות
18.4	-	18.4	6.7	2.7	9.0	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(19.1)	-	(19.1)	(23.8)	(4.1)	8.8	מחיקות חשבונאיות נטו
110.7	-	110.7	36.0	64.5	10.2	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה (*)
2.8	-	2.8	0.4	0.9	1.5	(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

31 בדצמבר 2014					
2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾, ועל חובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה					
יתרת חוב רשומה של חובות⁽¹⁾					
1,389.0	-	1,389.0	6.2	0.5	1,382.3
שנבדקו על בסיס פרטי					
8,324.3	38.9	8,285.4	985.9	6,976.7	322.8
שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(**)					
9,713.3	38.9	9,674.4	992.1	6,977.2	1,705.1
סך הכל חובות⁽¹⁾					
⁽⁴⁾ 6,894.0	-	⁽⁴⁾ 6,894.0	-	6,771.8	⁽⁴⁾ 122.2
(**) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾					
7.0	-	7.0	-	⁽³⁾ -	7.0
שנבדקו על בסיס פרטי					
100.9	-	100.9	35.6	⁽²⁾ 63.6	1.7
שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(***)					
107.9	-	107.9	35.6	63.6	8.7
סך ההפרשה להפסדי אשראי					
⁽⁴⁾ 64.0	-	⁽⁴⁾ 64.0	-	⁽⁴⁾ 63.6	⁽⁴⁾ 0.4
(***) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (2) כולל יתרות הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטי בסך 0.5 מיליוני ש"ח ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 24.5 מיליוני ש"ח.
 (3) יתרה נמוכה מ- 0.1 מיליוני ש"ח
 (4) סווג מחדש.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)
הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2013						
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי						
92.6	-	92.6	22.5	60.5	9.6	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
54.7	-	54.7	31.5	21.1	2.1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(47.4)	-	(47.4)	(31.6)	(11.8)	(4.0)	מחיקות חשבונאיות
11.2	-	11.2	7.8	0.1	3.3	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(36.2)	-	(36.2)	(23.8)	(11.7)	(0.7)	מחיקות חשבונאיות נטו
0.3		0.3	0.3	-	-	אחר
111.4	-	111.4	30.5	69.9	11.0	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה (*)
2.5	-	2.5	0.4	0.7	1.4	(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(2) כולל יתרות הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך 0.3 מיליוני ש"ח, ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 24.5 מיליוני ש"ח.
(3) יתרה נמוכה מ- 0.1 מיליוני ש"ח

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות (המשך)⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2015						
פעילות לווים בישראל	לא בעייתיים	לא פגומים	פגומים ⁽³⁾	סך הכל	חובות לא פגומים מידע נוסף	
					בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾
ציבור מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	1,126.2	-	5.4	1,131.6	-	-
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	481.8	4.0	3.1	488.9	3.0	0.7
שרותים פיננסיים	165.8	-	-	165.8	-	-
מסחרי - אחר	97.9	0.1	1.3	99.3	0.1	0.1
סך הכל מסחרי	1,871.7	4.1	9.8	1,885.6	3.1	0.8
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	6,853.8	170.1 ⁽⁶⁾	-	7,023.9	164.6	32.2
אנשים פרטיים - אחר	1,055.4	20.1	15.9	1,091.4	10.7	10.1
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	9,780.9	194.3	25.7	10,000.9	178.4	43.1
בנקים בישראל	-	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	9,780.9	194.3	25.7	10,000.9	178.4	43.1
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	-	-
סך הכל	9,780.9	194.3	25.7	10,000.9	178.4	43.1

31 בדצמבר 2014						
פעילות לווים בישראל	לא בעייתיים	לא פגומים	פגומים ⁽³⁾	סך הכל	חובות לא פגומים מידע נוסף	
					בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾
ציבור מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	1,036.4	9.5	22.7	1,068.6	0.1	-
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	381.9	6.5	1.5	389.9	5.9	1.4
שרותים פיננסיים	91.1	-	-	91.1	-	-
מסחרי - אחר	151.3	0.3	3.9	155.5	-	0.3
סך הכל מסחרי	1,660.7	16.3	28.1	1,705.1	6.0	1.7
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	6,779.3	197.4 ⁽⁶⁾	0.5	6,977.2	197.4	55.4
אנשים פרטיים - אחר	957.4	22.4	12.3	992.1	11.4	11.2
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	9,397.4	236.1	40.9	9,674.4	214.8	68.3
בנקים בישראל	38.9	-	-	38.9	-	-
ממשלת ישראל	-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	9,436.3	236.1	40.9	9,713.3	214.8	68.3
בנקים בחו"ל	-	-	-	-	-	-
סך הכל	9,436.3	236.1	40.9	9,713.3	214.8	68.3

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 2.2.5 להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של 7.3 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים (31.12.14 - 8.1 מיליון ש"ח).
- (6) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 9.8 מיליוני ש"ח עם הפרשה לפי עומק הפיגור, בהן נחתם הסדר פיקורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיעה מועד פרעונה (31.12.14 - 13.9 מיליון ש"ח).

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2015					פעילות לווים בישראל
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	
ציבור מסחרי					
12.9	5.4	3.0	0.1	2.4	בינוי ונדל"ן - בינוי
3.7	3.1	0.7	0.1	2.4	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	-	שרותים פיננסים
1.1	1.3	-	0.2	1.3	מסחרי - אחר
17.7	9.8	3.7	0.4	6.1	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטים - הלוואות לדיור
29.0	15.9	-	9.0	15.9	אנשים פרטיים - אחר
46.7	25.7	3.7	9.4	22.0	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
46.7	25.7	3.7	9.4	22.0	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
46.7	25.7	3.7	9.4	22.0	סך הכל
מזה:					
	6.2	2.9	0.2	3.3	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	23.3	2.9	9.4	20.4	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים
31 בדצמבר 2014					
ציבור מסחרי					
30.3	22.7	2.2	1.3	20.5	בינוי ונדל"ן - בינוי
2.8	1.5	1.0	- ⁽⁴⁾	0.5	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	-	שרותים פיננסים
4.1	3.9	2.3	0.4	1.6	מסחרי- אחר
37.2	28.1	5.5	1.7	22.6	סך הכל מסחרי
0.5	0.5	-	- ⁽⁴⁾	0.5	אנשים פרטים - הלוואות לדיור
20.1	12.3	-	3.9	12.3	אנשים פרטיים - אחר
57.8	40.9	5.5	5.6	35.4	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
57.8	40.9	5.5	5.6	35.4	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
57.8	40.9	5.5	5.6	35.4	סך הכל
מזה:					
	8.9	4.5	0.7	4.4	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	19.9	3.3	4.7	16.6	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(4) יתרה נמוכה מ- 0.1 מיליוני ש"ח

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית פעילות לזוים בישראל

31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015		
מזה נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾	מזה נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	הכנסות ריבית שנרשמו ⁽³⁾
ציבור מסחרי					
0.7	0.7	30.4	0.3	0.3	9.3
-	(5)-	2.7	0.1	0.1	1.7
0.1	0.1	5.4	0.1	0.1	3.1
0.8	0.8	38.5	0.5	0.5	14.1
-	-	0.9	-	-	0.1
0.5	0.5	11.1	0.7	0.7	14.5
1.3	1.3 ⁽⁴⁾	50.5	1.2	1.2 ⁽⁴⁾	28.7
סך הכל מסחרי					
סך הכל					
31 בדצמבר 2013					
ציבור - מסחרי					
1.8	1.8	49.4			
0.2	0.2	8.2			
-	-	8.2			
2.0	2.0	65.8			
-	-	-			
0.1	0.1	7.0			
2.1	2.1 ⁽⁴⁾	72.8			
סך הכל מסחרי					
סך הכל					

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 1.2 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 - 2.4 מיליוני ש"ח ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 - 4.7 מיליוני ש"ח).

(5) יתרה נמוכה מ- 0.1 מיליוני ש"ח

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש - פעילות לווים בישראל

31 בדצמבר 2015					
יתרת חוב רשומה					
שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	סך הכל ⁽³⁾	
ציבור מסחרי					
-	-	-	4.6	4.6	בינוי ונדל"ן - בינוי
0.7	-	-	0.8	1.5	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	-	שרותים פיננסיים
0.3	-	-	1.0	1.3	מסחרי - אחר
1.0	-	-	6.4	7.4	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטים - הלוואות לדיור
9.9	-	-	6.0	15.9	אנשים פרטיים - אחר
10.9	-	-	12.4	23.3	סך הכל
31 בדצמבר 2014					
יתרת חוב רשומה					
שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	סך הכל ⁽³⁾	
ציבור מסחרי					
-	-	-	2.9	2.9	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	1.0	1.0	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	-	שרותים פיננסיים
0.4	-	-	3.3	3.7	מסחרי - אחר
0.4	-	-	7.2	7.6	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטים - הלוואות לדיור
8.8	-	-	3.5	12.3	אנשים פרטיים - אחר
9.2	-	-	10.7	19.9	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) צובר הכנסות ריבית

(3) נכלל בחובות פגומים

ליום 31 בדצמבר 2015, לא קיימות בבנק התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש - פעילות לווים בישראל

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח								
31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015		
יתרת חוב	יתרת חוב		יתרת חוב	יתרת חוב		יתרת חוב	יתרת חוב	
רשומה לאחר ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	רשומה לאחר ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	רשומה לאחר ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
ציבור מסחרי								
-	-	-	-	-	-	0.7	0.7	1
3.4	3.4	6	-	-	-	0.3	0.3	2
3.4	3.4	6	-	-	-	1.0	1.0	3
סך הכל מסחרי								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.4	7.4	250	6.4	6.4	293	10.1	10.1	465
10.8	10.8	256	6.4	6.4	293	11.1	11.1	468
סך הכל								
ארגונים מחדש שכשלו ⁽²⁾								
31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015		
יתרת חוב	מספר חוזים		יתרת חוב	מספר חוזים		יתרת חוב	מספר חוזים	
רשומה			רשומה			רשומה		
ציבור מסחרי								
-	2		-	-		-	-	
-	2		-	-		-	-	
סך הכל מסחרי								
-	-		-	-		-	-	
⁽³⁾ 1.6	72		⁽³⁾ 1.1	50		⁽³⁾ 0.3	72	
1.6	74		1.1	50		0.3	72	
סך הכל								

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר.
- (2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (3) החל מהדוחות לשנת 2015 מיישם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב, בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש וארגון מחדש כשל יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא. לפירוט נוסף ראה [ביאור 7.1.1](#).

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיוור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)⁽²⁾, סוג החזר וסוג ריבית

31 בדצמבר 2015					
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	יתרת הלוואות לדיוור			סך הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה		
591.0	4,321.6	219.9	5,661.3	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
63.0	1,175.5	45.3	1,403.5	מעל 60%	
4.7	22.7	0.9	35.1		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
658.7	5,519.8	266.1	7,099.9		סך הכל

31 בדצמבר 2014					
סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל	יתרת הלוואות לדיוור			סך הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה		
516.4	4,508.7	180.9	5,553.0	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
70.6	1,321.0	26.4	1,505.9	מעל 60%	
3.4	27.1	1.6	40.5		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
590.4	5,856.8	208.9	7,099.4		סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר.
(2) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV מהווה יחס בין סכום ההלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת (הבנק יציין את מדיניות המעקב אחר יחס ה-LTV ואופן הבאתו בקביעת סיכון ובניהול סיכון האשראי ו/או קביעת ההפרשה מעבר להפרשה המזערית המתחייבת לפי שיטת עומק הפיגור). ביאור 30.ב.3 מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיוור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

ביאור 30 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			תקרת האשראי באלפי ש"ח
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾ ⁽³⁾	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾ ⁽³⁾	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	
9.8	25.5	9,398	11.5	27.2	11,115	עד 10
19.3	77.8	6,955	22.0	76.5	7,034	מעל - 10 עד 20
36.8	255.8	10,236	41.4	262.4	10,653	מעל - 20 עד 40
44.8	515.3	10,962	47.4	569.2	12,217	מעל - 40 עד 80
29.2	362.1	3,699	26.5	316.0	3,240	מעל - 80 עד 150
20.0	877.9	4,222	20.0	820.4	3,952	מעל - 150 עד 300
67.6	1,876.1	4,648	64.6	1,891.9	4,693	מעל - 300 עד 600
168.4	1,912.5	2,637	229.9	1,962.9	2,812	מעל - 600 עד 1,200
108.3	1,028.2	787	142.2	973.1	778	מעל - 1,200 עד 2,000
160.0	873.4	395	193.8	860.5	411	מעל - 2,000 עד 4,000
150.4	615.0	147	174.7	631.4	152	מעל - 4,000 עד 8,000
200.5	520.8	65	291.0	503.8	70	מעל - 8,000 עד 20,000
224.9	269.1	18	245.4	516.3	24	מעל - 20,000 עד 40,000
174.6	464.9	12	188.1	589.3	14	מעל - 40,000 עד 200,000
1,414.6	9,674.4	54,181	1,698.5	10,000.9	57,165	

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני. לווה כהגדרתו בהוראה 313 של ניהול בנקאי תקין בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים".

(2) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים ליכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה בודד.

ביאור 30 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (במאחד ובבנק) (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד. מכשירים פיננסיים חוץ - מאזניים
יתרות חוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף שנה

31 בדצמבר				
2014	2015	2014	2015	
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		יתרות חוזים ⁽¹⁾		
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
0.2	0.3	78.8	78.9	ערבויות להבטחת אשראי
0.1	0.2	9.4	60.9	ערבויות לרוכשי דירות
0.4	0.2	101.7	122.6	ערבויות והתחייבויות אחרות
0.4	0.5	187.4	184.7	מסגרת אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
-	-	48.5	50.1	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
1.7	1.6	1,001.1	1,214.9	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדין לא ניתן
2.8	2.8	1,426.9	1,712.1	סך הכל

(1) יתרות חוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השמעת הפרשה להפסדי אשראי

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2015					
מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
פריטים שאינם כספיים	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	אחר	סך הכל
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	1,909.0	-	134.2	28.7	2,071.9
ניירות ערך	1,216.4	49.7	378.2	126.8	1,779.5
אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾	5,383.6	3,382.9	984.9	137.9	9,889.3
בניינים וציוד	-	-	-	-	156.9
נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	1.2
נכסים בגין מכשירים נגזרים	181.7	-	12.9	0.5	195.1
נכסים אחרים	74.6	5.3	-	-	125.6
סך הכל נכסים	8,765.3	3,437.9	1,510.2	293.9	14,219.5
התחייבויות					
פיקדונות הציבור	6,884.3	2,323.6	1,526.2	284.9	11,019.0
פיקדונות מבנקים	-	39.4	-	-	39.4
פיקדונות הממשלה	0.8	-	-	-	0.8
ניירות ערך שהושאלו	279.6	107.7	-	-	387.3
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	491.2	1,143.3	0.3	-	1,634.8
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	181.7	1.9	11.6	-	195.2
התחייבויות אחרות	83.5	-	15.5	0.6	159.0
סך הכל התחייבויות	7,921.1	3,615.9	1,553.6	285.5	13,435.5
הפרש	844.2	(178.0)	(43.4)	8.4	784.0
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים					
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(250.8)	198.2	49.0	3.6	-
סך הכל כללי	593.4	20.2	5.6	12.0	784.0

(1) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2014					
		מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי	
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
נכסים					
3,278.0 ⁽⁴⁾	-	73.8	196.9	-	3,007.3
902.4	2.7	-	11.7	66.3	821.7 ⁽⁴⁾
9,566.5	-	124.0	1,019.4	3,492.9	4,930.2
149.7 ⁽³⁾	149.7 ⁽³⁾	-	-	-	-
1.6	1.6	-	-	-	-
40.4	-	-	26.8	-	13.6
146.2 ^{(4), (3)}	58.0 ^{(4), (3)}	-	-	3.9	84.3 ⁽³⁾
סך הכל נכסים					
14,084.8 ^{(4), (3)}	212.0 ^{(4), (3)}	197.8	1,254.8	3,563.1 ⁽⁴⁾	8,857.1 ^{(3), (4)}
התחייבויות					
10,977.2	-	348.3	1,513.5	2,453.2	6,662.2
42.5	-	-	-	42.5	-
5.0	-	-	-	-	5.0
582.7	-	-	-	12.6	570.1
1,503.1	-	-	0.3	1,001.2	501.6
39.0	-	-	22.8	-	16.2
184.9 ⁽³⁾	78.5	1.6	20.3	-	84.5 ⁽³⁾
סך הכל התחייבויות					
13,334.4 ⁽³⁾	78.5	349.9	1,556.9	3,509.5	7,839.6 ⁽³⁾
750.4 ^{(4), (3)}	133.5 ⁽⁴⁾	(152.1)	(302.1)	53.6	1,017.5 ^{(4), (3)}
הפרש					
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים					
-	-	154.0	328.5	-	(482.5)
סך הכל כללי					
750.4 ⁽³⁾	133.5	1.9	26.4	53.6	535.0

- (1) כולל הצמדה למטבע חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה
(3) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקבילים בארה"ב בנושא זכויות עובדים וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 - 2.1.1](#)
(4) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#)

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - בנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2015					
		מטבע ישראלי		מטבע חוץ ⁽¹⁾	
לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר של ארה"ב	אחר	פריטים שאינם כספיים	סך הכל
נכסים					
1,909.0	-	134.2	28.7	-	2,071.9
מזומנים ופיקדונות בבנקים					
1,234.2	49.7	378.2	126.8	8.4	1,797.3
ניירות ערך					
5,383.6	3,382.9	984.9	137.9	-	9,889.3
אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾					
21.5	-	-	-	364.1	385.6
השקעות בחברות מוחזקות					
-	-	-	-	12.8	12.8
בניינים וציוד					
-	-	-	-	1.2	1.2
נכסים בלתי מוחשיים					
181.7	-	12.9	0.5	-	195.1
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
67.9	-	-	-	43.5	111.4
נכסים אחרים					
8,797.9	3,432.6	1,510.2	293.9	430.0	14,464.6
סך הכל נכסים					
התחייבויות					
7,501.6	3,188.7	1,526.2	284.9	-	12,501.4
פיקדונות הציבור					
-	39.4	-	-	-	39.4
פיקדונות מבנקים					
0.8	-	-	-	-	0.8
פיקדונות הממשלה					
279.6	107.7	-	-	-	387.3
ניירות ערך שהושאלו					
115.5	292.4	0.3	-	-	408.2
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים					
181.7	1.9	11.6	-	-	195.2
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
72.6	-	15.5	0.6	59.6	148.3
התחייבויות אחרות					
8,151.8	3,630.1	1,553.6	285.5	59.6	13,680.6
סך הכל התחייבויות					
646.1	(197.5)	(43.4)	8.4	370.4	784.0
הפרש					
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים					
(250.8)	198.2	49.0	3.6	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)					
395.3	0.7	5.6	12.0	370.4	784.0
סך הכל כללי					

(1) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה

ביאור 31 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - בנק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2014					
		מטבע ישראלי		מטבע חוץ ⁽¹⁾	
לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר של ארה"ב	אחר	כספיים שאינם מריטים	סך הכל
נכסים					
3,007.3	-	196.9	73.8	-	3,278.0
מזומנים ופיקדונות בבנקים					
805.8	66.3	11.7	-	2.7	886.5
ניירות ערך ⁽⁴⁾					
4,930.3	3,492.8	1,019.4	124.0	-	9,566.5
אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾					
21.7	-	-	-	359.6 ⁽³⁾	381.3 ⁽³⁾
השקעות בחברות מוחזקות					
-	-	-	-	16.1	16.1
בניינים וציוד					
-	-	-	-	1.6	1.6
נכסים בלתי מוחשיים					
13.6	-	26.8	-	-	40.4
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
99.6 ⁽³⁾	-	-	-	53.3	152.9 ⁽³⁾
נכסים אחרים					
8,878.3 ⁽³⁾	3,559.1	1,254.8	197.8	433.3	14,323.3 ⁽³⁾
סך הכל נכסים					
התחייבויות					
7,303.7	3,082.4	1,513.5	348.4	-	12,248.0
פיקדונות הציבור					
-	42.5	-	-	-	42.5
פיקדונות מבנקים					
5.0	-	-	-	-	5.0
פיקדונות הממשלה					
570.1	12.6	-	-	-	582.7
ניירות ערך שהושאלו					
117.6	367.3	0.3	-	-	485.2
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים					
16.2	-	22.8	-	-	39.0
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
70.6 ⁽³⁾	-	20.3	1.6	78.0	170.5 ⁽³⁾
התחייבויות אחרות					
8,083.2 ⁽³⁾	3,504.8	1,556.9	350.0	78.0	13,572.9 ⁽³⁾
סך הכל התחייבויות					
795.1	54.3	(302.1)	(152.2)	355.3	750.4
הפרש					
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים					
(482.5)	-	328.5	154.0	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)					
312.6	54.3	26.4	1.8	355.3	750.4
סך הכל כללי					

- (1) כולל הצמדה למטבע חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה
(3) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקבילים בארה"ב בנושא זכויות עובדים וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היען עליונות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 2.1.1-1.1.1](#)
(4) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#)

ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון - מאוחד⁽¹⁾

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד 3 שנים
ליום 31 בדצמבר 2015				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)				
נכסים*	2,526.3	498.8	1,942.5	1,431.4
התחייבויות**	4,026.0	519.1	2,079.1	2,055.0
הפרש	(1,499.7)	(20.2)	(136.6)	(623.6)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(178.7)	-	126.0	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(1,678.4)	(20.2)	(10.6)	(623.6)
מטבע חוץ⁽³⁾				
נכסים*	175.4	117.2	413.4	114.3
התחייבויות**	1,149.2	233.5	330.0	78.4
הפרש	(973.8)	(116.3)	83.4	35.9
מזה: הפרש - בדולר	(746.4)	(188.8)	(217.0)	23.6
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	178.6	0.1	(126.0)	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(795.2)	(116.2)	(42.6)	35.9
סך הכל				
נכסים*	2,701.7	616.1	2,356.0	1,545.7
התחייבויות**	5,175.2	752.6	2,409.1	2,133.4
הפרש	(2,473.5)	(136.5)	(53.2)	(587.7)
*מזה: אשראי לציבור	312.7	462.4	1,563.3	1,320.5
**מזה: פיקדונות הציבור	4,478.0	689.0	2,163.1	1,903.4
ליום 31 בדצמבר 2014				
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)				
נכסים*	3,360.4	387.5	1,582.0	1,211.9
התחייבויות**	2,858.2	576.7	2,318.4	2,637.2
הפרש	502.2	(189.2)	(736.4)	(1,425.4)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(367.4)	(180.9)	65.7	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	134.8	(370.1)	(670.7)	(1,425.4)
מטבע חוץ⁽³⁾				
נכסים*	295.7	7.9	117.1	118.2
התחייבויות**	1,156.6	325.5	360.7	3.9
הפרש	(860.9)	(317.5)	(243.6)	114.4
מזה: הפרש - בדולר	(601.5)	(309.7)	(211.6)	92.6
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	367.5	180.8	(65.7)	-
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(493.4)	(136.7)	(309.3)	114.4
סך הכל				
נכסים*	3,656.1	395.4	1,699.1	1,330.1
התחייבויות**	4,014.8	902.1	2,679.1	2,641.1
הפרש	(358.7)	(506.8)	(980.0)	(1,311.0)
* מזה: אשראי לציבור	351.6	370.9	1,478.5	1,203.0
** מזה: פיקדונות הציבור	3,953.1	839.0	2,432.9	2,095.8

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרימי הנזכרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
(2) נכסים ללא תקופת פרעון כולל נכסים בסך 3.8 מיליוני ש"ח שזמן פרעונם עבר (4.5 מיליוני ש"ח נכון ל-31.12.2014).
(3) לא כולל מט"י צמוד צמוד למטבע חוץ.

ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון- מאוחד⁽¹⁾ (המשך)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

שיעור תשואה חוזי ⁽⁵⁾	יתרות מאזניות ⁽⁴⁾		סך הכל תזרימי המזומנים	מכל 20 שנה	מכל 10 שנים ועד 20 שנה	מכל 5 שנים ועד 10 שנים	מכל 4 שנים ועד 5 שנים	מכל 3 שנים ועד 4 שנים
	סך הכל	ללא תקופת פירעון ⁽²⁾						
3.31%	12,276.6	3.8	14,625.3	524.0	2,490.5	2,751.8	664.6	788.8
0.94%	11,590.0		11,874.8	-	249.9	846.4	835.0	427.0
	686.6	3.8	2,750.5	524.0	2,240.6	1,905.4	(170.4)	361.8
	(52.7)		(52.7)	-	-	-	-	-
	633.9	3.8	2,697.8	524.0	2,240.6	1,905.4	(170.4)	361.8
2.51%	1,730.7		2,025.3	77.9	332.7	446.1	104.1	131.0
0.49%	1,786.1		1,791.3	-	-	-	-	-
	(55.4)	-	234.1	77.9	332.7	446.1	104.1	131.0
	(427.2)		(195.9)	1.9	274.3	374.9	89.3	94.4
	52.7		52.7	-	-	-	-	-
	(2.7)	-	286.8	77.9	332.7	446.1	104.1	131.0
3.21%	14,007.3	3.8	16,650.6	602.0	2,823.2	3,197.9	768.7	919.8
0.88%	13,376.1	-	13,666.0	-	249.9	846.4	835.0	427.0
	631.2	3.8	2,984.6	602.0	2,573.3	2,351.5	(66.3)	492.8
4.21%	9,889.3	3.8	12,357.8	449.0	2,777.0	2,793.2	743.5	865.1
1.03%	11,019.0		11,205.3	-	245.3	480.6	585.1	103.6
3.30%	12,482.9	4.5	14,804.6	504.3	2,491.8	2,861.8	654.4	808.9
1.12%	11,412.7	-	11,591.0	-	288.4	1,209.5	392.5	561.1
	1,070.2	4.5	3,213.6	504.3	2,203.4	1,652.3	261.9	247.8
	-	-	(482.6)	-	-	-	-	-
	1,070.2	4.5	2,731.0	504.3	2,203.4	1,652.3	261.9	247.8
2.83%	1,389.9	-	1,592.5	1.3	339.6	407.7	97.7	102.1
0.50%	1,843.2	-	1,847.6	-	0.2	0.6	-	0.2
	(453.3)	-	(255.1)	1.3	339.4	407.1	97.7	101.9
	(285.5)	-	(94.3)	0.6	306.9	360.4	86.2	89.8
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	482.6	-	-	-	-	-
	(453.3)	-	227.5	1.3	339.4	407.1	97.7	101.9
3.25%	13,872.8	4.5	16,397.1	505.7	2,831.4	3,269.6	752.1	910.9
1.03%	13,255.9	-	13,438.6	-	288.6	1,210.1	392.5	561.3
	616.9	4.5	2,958.5	505.7	2,542.8	2,059.4	359.6	349.7
4.13%	9,566.5	4.5	12,026.7	425.9	2,799.6	2,785.2	731.8	854.8
1.12%	10,977.2	-	11,177.0	-	279.3	569.3	105.1	369.6

- (4) כפי שנוכללה בביאור "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
 (5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
 (6) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקבילים בארה"ב בנושא זכויות עובדים וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היזון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#)

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 32 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון - בנק⁽¹⁾

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים
סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

שיעור תשואה חוזי ⁽⁵⁾	יתרות מאזניות ⁽⁴⁾		סך הכל תזרימי המזומנים	מכל 20 שנה	מכל 10 שנים ועד 20 שנה	מכל 5 שנים ועד 10 שנים	מכל 4 שנים ועד 5 שנים	מכל 3 שנים ועד 4 שנים
	סך הכל	ללא תקופת פירעון ⁽²⁾						
3.31%	12,303.9	3.8	14,631.2	524.0	2,490.5	2,751.8	664.6	788.8
0.80%	11,834.9		12,107.1	-	249.9	846.4	843.4	430.0
	469.0	3.8	2,524.1	524.0	2,240.6	1,905.4	(178.7)	358.8
	(52.7)		(52.7)	-	-	-	-	-
	416.3	3.8	2,471.4	524.0	2,240.6	1,905.4	(178.7)	358.8
2.51%	1,730.7		2,025.3	77.9	332.7	446.1	104.1	131.0
0.49%	1,786.1		1,791.3	-	-	-	-	-
	(55.4)	-	234.1	77.9	332.7	446.1	104.1	131.0
	(28.9)		(195.9)	1.9	274.3	374.9	89.3	94.4
	52.7		52.7	-	-	-	-	-
	(2.7)	-	286.8	77.9	332.7	446.1	104.1	131.0
3.21%	14,034.6	3.8	16,656.6	602.0	2,823.2	3,197.9	768.7	919.8
0.76%	13,621.0	-	13,898.4	-	249.9	846.4	843.4	430.0
	413.6	3.8	2,758.2	602.0	2,573.3	2,351.5	(74.6)	489.8
4.21%	9,889.3	3.8	12,357.8	449.0	2,777.0	2,793.2	743.5	865.1
0.86%	12,501.4		12,723.4	-	245.3	776.3	745.5	334.3
3.27%	12,500.1	4.5	14,972.2	521.9	2,490.5	2,863.3	684.5	839.3
1.13%	11,651.7	-	12,121.0	-	10.4	1,076.5	399.9	571.9
	848.4	4.5	2,851.1	521.9	2,480.1	1,786.7	284.5	267.4
	-	-	(482.6)	-	-	-	-	-
	848.4	4.5	2,368.5	521.9	2,480.1	1,786.7	284.5	267.4
2.83%	1,389.9	-	1,592.5	1.3	339.6	407.7	97.7	102.1
0.50%	1,843.2	-	1,847.6	-	0.2	0.6	-	0.2
	(453.3)	-	(255.1)	1.3	339.4	407.1	97.7	101.9
	(285.5)	-	(94.3)	0.6	306.9	360.4	86.2	89.8
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	482.6					
	(453.3)	-	227.5	1.3	339.4	407.1	97.7	101.9
3.22%	13,890.0	4.5	16,564.6	523.2	2,830.2	3,271.0	782.2	941.4
1.04%	13,494.9	-	13,968.6	-	10.6	1,077.2	399.9	572.1
	395.1	4.5	2,596.0	523.2	2,819.6	2,193.9	382.2	369.3
4.13%	9,566.5	4.5	12,026.7	425.9	2,799.6	2,785.2	731.8	854.8
0.90%	12,248.0	-	12,398.0	-	1.3	688.6	238.7	512.1

(3) לא כולל מנ"י צמוד למטבע חוץ.

(4) כפי שנוכללה בביאור "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים גטו.

(5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

ביאור 33א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במאחד)

א - שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

המידע הכלול בביאור זה מתייחס להערכת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית נכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי הוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינו סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי הוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי הוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיוכלו שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי הוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס.

נציין כי, יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי הוגן לא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים בשל ריבוי של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום בעת ביצוע הערכת השווי הוגן.

ב - השיטה וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, אגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים - לפי שווי שוק, ניירות ערך לא סחירים - לפי נתוני שערך המתקבלים ממקורות חיצוניים.

אשראי לציבור - השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעורי נכיון מתאימים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות לפי סוגי אוכלוסיה עיקריים בחלוקה לפי מיגזרי הצמדה ואשראי בשיעורי ריבית קבועה ומשתנה. תזרימי המזומנים (קרן וריבית) הונו בשיעורי ריבית זהה לשיעורי הריבית הממוצעת לפיה נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. לא הובאו בחשבון בחישוב השווי הוגן פרעונות מוקדמים של אשראים כאשר השפעתם אינה חד משמעית. השווי הוגן של יתרות חובה בחשבונות עו"ש הוערך בהתאם ליתרה המאזנית.

השווי הוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי מחיקות והפרשות להפסדי אשראי. לא הובאו בחשבון בחישוב השווי הוגן פרעונות מוקדמים של אשראים כאשר השפעתם אינה חד משמעית.

פיקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים דומים, על ידי הבנק ביום הדיווח, למעט אגרות חוב הרשומות למסחר בבורסה המוצגות לפי שווי שוק. השווי הוגן של יתרות זכות בחשבונות עו"ש ושל פיקדונות ללא זמן פירעון הוערכו בהתאם ליתרה המאזנית.

לגבי מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי הוגן הוערך על פי הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידי המהווה בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו היתה מבוצעת עסקה דומה במועד הדיווח. מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק ומכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו על בסיס מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מכשירים פיננסיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה - היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכונים אשראי ובמרווח הבנק בעסקאות בריבית משתנה.

ביאור 33א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (במאוחד) (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר										
2014					2015					
שווי הוגן				יתרה במאזן	שווי הוגן				יתרה במאזן	
סה"כ	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾		סה"כ	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾		
נכסים פיננסיים										
3,278.0	-	-	3,278.0	3,278.0	2,071.9	-	-	2,071.9	2,071.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
902.4	-	1.1	901.3	902.4 ⁽⁶⁾	1,779.5	5.9	506.1	1,267.5	1,779.5	ניירות ערך ⁽²⁾
9,679.7	9,679.7	-	-	9,566.5	10,024.0	10,024.0	-	-	9,889.3	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
40.4	-	21.1	19.3	40.4	195.1	-	3.2	191.9	195.1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
17.2	17.2	-	-	17.2	10.5	10.5	-	-	10.5	נכסים פיננסיים אחרים
13,917.7	9,696.9	22.2	4,198.6	13,804.5 ⁽⁶⁾	14,081.0	10,040.4	509.3	3,531.3	13,946.3	סך הכל הנכסים הפיננסיים ⁽⁴⁾
התחייבויות פיננסיות										
11,052.1	9,130.2	1,921.9	-	10,977.2	11,085.0	9,723.1	1,361.9	-	11,019.0	פיקדונות הציבור
43.8	43.8	-	-	42.5	47.2	47.2	-	-	39.4	פיקדונות מבנקים
5.0	5.0	-	-	5.0	0.8	0.8	-	-	0.8	פיקדונות הממשלה
582.7	-	-	582.7	582.7	387.3	-	-	387.3	387.3	ניירות ערך שהושאלו
1,532.3	209.9	-	1,322.4	1,503.1	1,656.2	187.7	-	1,468.5	1,634.8	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
39.0	-	19.7	19.3	39.0	195.2	-	3.3	191.9	195.2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
105.6 ⁽⁵⁾	105.6 ⁽⁵⁾	-	-	105.6 ⁽⁵⁾	99.2	99.2	-	-	99.2	התחייבויות פיננסיות אחרות
13,360.5 ⁽⁵⁾	9,494.5 ⁽⁵⁾	1,941.6	1,924.4	13,255.1 ⁽⁵⁾	13,470.9 ⁽³⁾	10,058.0	1,365.2	2,047.7	13,375.7	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות ^{(4), (5)}

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
 (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור ניירות ערך](#).
 (3) מזה, אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון לימים 31.12.2015 ו-31.12.2014 בסך 3.2 מיליון ש"ח ו-19.8 מיליון ש"ח, בהתאמה.
 (4) מזה: נכסים אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן) לימים 31.12.2015 ו-31.12.2014 בסך 4,057.0 מיליון ש"ח ו-4,220.8 מיליון ש"ח, בהתאמה. התחייבויות אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן) לימים 31.12.2015 ו-31.12.2014 בסך 2,043.6 מיליון ש"ח ו-2,543.6 מיליון ש"ח, בהתאמה. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאור 21 א'](#).
 (5) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היזון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1-2.1.1](#).
 (6) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 33 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2015				
סך הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
787.9	-	-	787.9	אגרות חוב ממשלת ישראל
402.3	-	402.3	-	אגרות חוב ממשלת זרות
15.3	-	12.6	2.7	אגרות חוב חברות אחרות
5.9	5.9 ⁽²⁾	-	-	מניות וקרנות
1,211.4	5.9	414.9	790.6	סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למטרות מסחר:				
511.5	-	35.5	476.0	אגרות חוב ממשלת ישראל
55.8	-	55.8	-	אגרות חוב ממשלות זרות
0.8	-	-	0.8	תעודות סל
568.1	-	91.3	476.8	סך הכל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
1.3	-	1.3	-	חוזי ריבית - אחר
2.8	-	1.9	0.9	חוזי מטבע חוץ
191.0	-	-	191.0	חוזי מניות
195.1	-	3.2	191.9	סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,974.6	5.9	509.4	1,459.3	סך הכל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות				
387.3	-	-	387.3	ניירות ערך שהושאלו
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
1.9	-	1.9	-	חוזי ריבית - שקל מדד
0.3	-	0.3	-	חוזי ריבית - אחר
2.0	-	1.1	0.9	חוזי מטבע חוץ
191.0	-	-	191.0	חוזי מניות
195.2	-	3.3	191.9	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
582.5	-	3.3	579.2	סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) קרנות בסך 5.9 מיליוני ש"ח נרכשו בהנפקה במהלך חודש דצמבר 2015 שוערכו לראשונה בשנת 2016.

ביאור 33 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2014			
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
סך הכל שווי הוגן	רמה 3 ⁽¹⁾	רמה 2 ⁽¹⁾	רמה 1 ⁽¹⁾
נכסים			
ניירות ערך זמינים למכירה			
609.9	-	-	609.9
אגרות חוב ממשלת ישראל ⁽²⁾			
22.8	-	1.1	21.7
אגרות חוב חברות אחרות*			
632.7	-	1.1	631.6
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה			
ניירות ערך למטרות מסחר			
266.0	-	-	266.0
אגרות חוב ממשלת ישראל			
266.0	-	-	266.0
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
-	-	-	-
חוזי ריבית שקל מדד			
0.7	-	0.7	-
חוזי ריבית - אחר			
21.1	-	20.4	0.7
חוזי מטבע חוץ			
18.6	-	-	18.6
חוזי מניות			
40.4	-	21.1	19.3
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים			
939.1	-	22.2	916.9
סך הכל הנכסים הפיננסים			
התחייבויות			
ניירות ערך שהושאלו			
582.7	-	-	582.7
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
-	-	-	-
חוזי ריבית - שקל מדד			
3.7	-	3.7	-
חוזי ריבית - אחר			
16.7	-	16.0	0.7
חוזי מטבע חוץ			
18.6	-	-	18.6
חוזי מניות			
39.0	-	19.7	19.3
סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
621.7	-	19.7	602.0
סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות			

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ של הבנק והחברות המאוחדות שלו

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א - יתרות

31 בדצמבר 2015									
בעלי עניין									
מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות							
		בעלי שליטה ⁽²⁾				אחרים ⁽³⁾			
		אחרים ⁽⁵⁾⁽⁶⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾	
היתרה	הגבוהה ליום 31 בדצמבר ⁽⁸⁾ השנה ⁽⁹⁾	היתרה	הגבוהה ליום 31 בדצמבר ⁽⁸⁾ השנה ⁽⁹⁾	היתרה	הגבוהה ליום 31 בדצמבר ⁽⁸⁾ השנה ⁽⁹⁾	היתרה	הגבוהה ליום 31 בדצמבר ⁽⁸⁾ השנה ⁽⁹⁾	היתרה	הגבוהה ליום 31 בדצמבר ⁽⁸⁾ השנה ⁽⁹⁾
נכסים									
-	-	-	-	3.1	2.9	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	3.1	2.9	-	-	-	-
התחייבויות									
-	-	334.4	5.2	1.9	1.9	-	-	7.1	6.7
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	0.1	0.1	39.2 ⁽¹¹⁾	-	678.6	678.6 ⁽¹⁰⁾

ב - תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר 2015				
בעלי עניין				
		מחזיקי מניות		
		בעלי שליטה ⁽²⁾		אחרים ⁽³⁾
		אחרים ⁽⁵⁾⁽⁶⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾
הכנסות ריבית, נטו		(0.1)		0.1
הוצאות בגין הפסדי אשראי		-		-
הכנסות שאינן מריבית		0.2		-
הוצאות תפעוליות ואחרות		-		-
סה"כ		0.1		0.1

הערות בסוף הביאור

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ של הבנק והחברות המאוחדות שלו

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג - תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין

31 בדצמבר 2015							
בעלי עניין							
מחזיקי מניות							
אחרים ⁽⁵⁾⁽⁶⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾	
מספר מקבלי הטבות	סך ההטבה	מספר מקבלי הטבות	סך ההטבה	מספר מקבלי הטבות	סך ההטבה	מספר מקבלי הטבות	סך ההטבה
-	-	13.0	12.6	-	-	-	-
-	-	9.0	1.5	-	-	2.0	0.3
בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו							
דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו							

ד - הכנסות ריבית, נטו בעסקאות עם התאגיד הבנקאי וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים

2015
א. בגין נכסים
0.1 מאשראי לציבור
ב. בגין התחייבויות
(0.1) על פיקדונות הציבור
סך כל הכנסות ריבית, נטו
-

- (1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור - כהגדרתו בסעיף 80 ד. בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם - בהתאם לסעיף 80 ד. (1) בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי - בהתאם לסעיף 80 ד. (2) בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) נושאי משרה - בהתאם לסעיף 80 ד. (3) בהוראות הדיווח לציבור.
- (5) בהתאם לסעיף 80 ד. (4) בהוראות הדיווח לציבור.
- (6) לא קיימים נכסים או התחייבויות לתאריך המאזן בגין תאגידים, שאדם או תאגיד, שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לעיל לפי חוק ניירות ערך, מחזיק עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת - בהתאם לסעיף 80 ד. (7) בהוראות הדיווח לציבור.
- (7) בהתאם לסעיף 80 ד. (8) בהוראות הדיווח לציבור.
- (8) יתרה לתאריך המאזן.
- (9) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה - וזאת על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.
- (10) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- (11) במהלך השנה מחזיק מניות אחר מכר חלק מאחזקותיו לכן אינו עונה להגדרה, בהתאם לסעיף 80 ד. 2. בהוראות הדיווח לציבור.
- (12) סכומים הנמוכים מ-0.1 מיליוני ש"ח אינם מוצגים בביאור זה.
- (13) על פי הדיווח לציבור, אין חובה להציג מספרי השוואה.

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ה - תנאי העסקה של המנכ"ל

ביום 30 ביוני, 2015 החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר גיל טופז לתפקיד מנכ"ל הבנק, בכפוף לאישור המפקח על הבנקים. וועדת התגמול, בישיבתה מיום 8 ביולי, 2015 ולאחריה הדירקטוריון בישיבתו מיום 14 ביולי, 2015, אישרו את תנאי הכהונה והעסקה של מנכ"ל הבנק הנכנס, מר גיל טופז (להלן: "תנאי העסקה" ו-"המנכ"ל", בהתאמה). תנאי העסקה של המנכ"ל אושרו באסיפה הכללית ביום 20 באוגוסט 2015. תנאי העסקה נקבעו בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק אשר אושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 20 ביולי 2014 ועודכנה ביום 20 באוגוסט 2015 (להלן: "מדיניות התגמול").

להלן פרטים אודות תנאי העסקה של המנכ"ל:

כללי

תקופת העסקת המנכ"ל תהא לארבע שנים אשר יחלו עם תחילת כהונתו בבנק. הצדדים יהיו רשאים לסיים את קשר העבודה בכל עת, בהודעה מוקדמת, בכתב של שישה חודשים כמפורט להלן. במשך 6 חודשים מיום ניתוק יחסי עובד-מעביד, יחולו על המנכ"ל הוראות לעניין אי תחרות כמפורט בתנאי העסקה ותמורת מענק הסתגלות. הבנק רשאי, על פי שיקול דעתו הבלעדי, להאריך את תקופת אי התחרות בעוד 3 חודשים נוספים כנגד תשלום בגובה שכרו של לתקופה זו.

תגמול קבוע ומשתנה

משכורתו החודשית של המנכ"ל במהלך שנת 2015 ו-2016 תהא סך של 97,750 ש"ח ברוטו; החל ממשכורת חודש ינואר, 2017 תעמוד על סך של 103,500 ש"ח ברוטו למשרה מלאה; החל ממשכורת חודש ינואר, 2018 תעמוד על סך של 115,000 ש"ח ברוטו למשרה מלאה והחל ממשכורת חודש ינואר, 2019 תעמוד על סך של 120,000 ש"ח ברוטו למשרה מלאה ("משכורת חודשית"). המשכורת החודשית תהא צמודה לעליית המדד המחירים לצרכן כאמור בתנאי העסקה. בנוסף, יהיה המנכ"ל זכאי להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים כמפורט בתנאי העסקה.

מנכ"ל הבנק יהיה זכאי לתשלום מענק שנתי בהתאם ובכפוף לתנאי הסף המצטברים הבאים: א. עמידה בשיעור תשואה מדווחת אשר ייקבע הדירקטוריון לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול לגבי כל שנת מענק אשר יעמוד בשיעור של בין 8%-8.5% וכפי שיקבע הדירקטוריון בגין כל שנה (לפרטים בדבר הגדרת תשואה מדווחת, ראה [ביאור 23](#), בדבר מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק. ב. הבנק עמד ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בשנת המענק. המנכ"ל יהיה זכאי לתשלום מענק שנתי משתנה כדלקמן:

תקרת המענק השנתי המשתנה (באלפי ש"ח)				שיעור תשואה מדווחת כהגדרה במדיניות התגמול
שנת 2019	שנת 2018	שנת 2017	שנת 2016	
484-1,123	461-1,070	415-963	392-943	8.5%-10%/8%
1,123-1,229	1,070-1,300	963-1,450	943-1,513	10%-12%
1,229-1,275	1,300-1,350	1,450-1,550	1,513-1,600	12%-14%

חישוב תקרת המענק השנתי המשתנה בתוך כל אחת ממדרגות שיעור התשואה המדווחת יבוצע באופן ליניארי ופרו-רטה בין המדרגות המפורטות לעיל. היקף המענק השנתי שיוענק למנכ"ל, בכפוף לעמידה בתנאי הסף, ייקבע על פי שקלול של עמידה ביעדים הבאים:

א. עמידה בשיעור תשואה מדווחת תזכה את המנכ"ל ב- 80% מתקרת המענק השנתי המשתנה לו הוא זכאי. בעת החישוב יהיה על הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, לבחון את עמידת מנכ"ל הבנק במדדי הסיכון שנקבעו לו מראש ובהתאם הדירקטוריון יהיה רשאי להפחית עד 20% מתקרת המענק השנתי המשתנה, שחושב בגין יעד זה.

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

ב. עמידה ביעדים איכותיים, בשיעור של עד ל-20% מתקרת המענק השנתי המשתנה לו הוא זכאי, שיתבססו על תחומים כגון: עמידה בתוכנית האסטרטגית של הבנק, עמידה ביעדי העל הפיננסיים של הבנק, ועוד.

בכל מקרה התגמול המשתנה המרבי לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע (כהגדרתו במדיניות התגמול) של מנכ"ל הבנק. למרות האמור לעיל, בתנאים חריגים, הדירקטוריון, לאחר המלצת ועדת התגמול, רשאי לקבוע, בהחלטה מנומקת ומפורטת, שתוגש לאישור האסיפה הכללית, שהתגמול המשתנה המרבי למנכ"ל, יגיע עד ל-200% מהתגמול הקבוע של המנכ"ל. תשלום התגמול המשתנה ייפרס על פני מספר שנים, 50% מהתגמול המשתנה ישולם במזומן בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק בגין שנת המענק, 50% מהתגמול המשתנה יידחה על פני שלוש השנים העוקבות וייפרס, לשלשה תשלומים שנתיים שווים. ביצועו של כל אחד מהתשלומים הנדחים יהיה מותנה בעמידה בתשואה מדווחת של 6.5% ומעלה לגבי השנה בה משולם התשלום על חשבון המענק הנדחה ובכך שלא יהיה במתן אותו חלק מהתגמול המשתנה הנדחה כדי לפגוע ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים לאותה שנה. חרף זאת, כאשר התגמול המשתנה לא יעלה על שישית (1/6) מהתגמול הקבוע באותה שנה, לא יהיה צורך בדחיית תשלום כלשהו בגין אותו תגמול משתנה, וניתן יהיה לשלם את כל התגמול המשתנה בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק.

בגין כל סוגי התגמול המשתנה, לא ישולמו תנאים נלווים. בנסיבות בהן לא יהיה זכאי מנכ"ל הבנק לפיצויי פיטורים ובנסיבות אחרות, כפי שיקבעו מעת לעת על ידי הדירקטוריון (ככל שייקבעו) לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, הבנק יהיה רשאי לשלול את זכאותו של המנכ"ל לתגמול המשתנה (כולו או חלקו) כולל המענקים ולכל חלקי התגמול המשתנים שטרם שולמו ולרבות לגבי אותם חלקי התגמולים המשתנים שנדחו.

תנאי פרישה

פיצויי פיטורים - תשלומי הבנק לתוכנית הפנסיונית בגין פיצויי פיטורים יבואו במקום תשלום פיצויי פיטורים העשויים להגיע למנכ"ל או לשאריו, והם ממצים את חובותיו של בנק בכל הקשור לתשלום פיצויי הפיטורים, כאמור בסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים. עם סיום עבודתו של מנכ"ל הבנק, ישחרר הבנק לזכות מנכ"ל הבנק את כל הכספים אשר הצטברו לזכותו בתוכנית הפנסיונית, לרבות פירותיהם והבנק לא יהיה זכאי לקבל סכום כלשהו מתוך כספי התוכנית. תקופת הודעה מוקדמת - במקרה של סיום יחסי עובד-מעביד ביוזמת מי מהצדדים תהיה, בכתב של 6 חודשים. הבנק יהיה רשאי לוותר על עבודתו של מנכ"ל הבנק במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה, ובמקרה זה המנכ"ל יהיה זכאי לתשלום כל הזכויות הקובעות בהסכם כאילו עבד בפועל בתקופה זו. יחד עם זאת, הבנק יהיה רשאי לסיים את קשרי העבודה לאלתר, או במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, ובלבד שישלם למנכ"ל הבנק את תמורת ההודעה המוקדמת שנתנה לזכותו בגובה המשכורת החודשית ושווי התנאים הנלווים והסוציאליים הקבועים בהסכם, למעט התגמול המשתנה.

מענק הסתגלות - עם סיום העסקתו של המנכ"ל ישולם למנכ"ל מענק הסתגלות בסכום השווה לשלוש משכורות חודשיות בגובה השכר כפי שיהיה במועד סיום העסקתו בבנק. מענק הסתגלות מהווה תמורה להתחייבות לאי תחרות של 6 חודשים. על תשלום מענק הסתגלות יחולו הסדרי דחיית תשלומים, כמפורט במדיניות התגמול.

תשלום תנאי פרישה משתנים יהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים מעבר למועד עזיבת המנכ"ל והפעלת מנגנוני התאמה לכיצועיים בדיעבד (ex-post). לפרטים נוספים בדבר הסדרי הדחיה ראה דוח מיידי של הבנק מיום 12 ביוני, 2014.

הוראות כלליות נוספות

כל הוראות ההסכם עם המנכ"ל תהיינה כפופות למדיניות התגמול של הבנק כפי שתהיה מעת לעת ולהוראות בנק ישראל והמפקח על הבנקים, כפי שיהיו מעת לעת. הדירקטוריון יהיה רשאי, מטעמים מיוחדים, להחליט על הפחתת התגמול המשתנה (כולו או חלקו), למנכ"ל הבנק, לאחר קבלת המלצת ועדת תגמול. באם ימצא כי שולמו למנכ"ל הבנק, סכומים כחלק מתנאי הכהונה והעסקה אשר התבססו על נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, ולאור הצגתם מחדש של הנתונים היו אמורים להשתלם למנכ"ל הבנק סכומים נמוכים מאלו שקיבל בפועל או לא להיות משולמים

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

כלל, ישיב מנכ"ל הבנק על פי דרישת הבנק סכומים אלו בתוספת הפרשי הצמדה ממועד התשלום ועד למועד ההחזר.

ו. תנאי העסקה של המנכ"ל הקודם (סיים כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 31 באוקטובר, 2015)

מר אורי פז, חדל לכהן כמנכ"ל הבנק ביום 31 באוקטובר, 2015, בחלוף שישה חודשים מעת הודיע על כוונתו לסיים את תפקידו (להלן: "המנכ"ל הקודם").

תנאי העסקה של המנכ"ל הקודם אושרו על ידי דירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט, 2014 בהתאם לסעיף 272(ג)(3) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") לתקופה של שלוש שנים החל מיום הארכת תקופת כהונתו ביום 14 באפריל, 2014 כאשר הצדדים רשאים היו לסיים את קשר העבודה בכל עת, בהודעה מוקדמת, בכתב של שישה (6) חודשים; זאת לאחר שהדירקטוריון החליט, כי התקיימו התנאים לאישורם על אף שלא אושרו על ידי האסיפה הכללית של הבנק שהתקיימה ביום 20 ביולי, 2014, בשל העדר הרוב הדרוש מבין בעלי המניות שאינם בעלי השליטה בבנק או בעלי ענין אישי באישור ההחלטה.

בעקבות פניית הפיקוח על הבנקים, קיים הדירקטוריון בישיבתו מיום 25 לפברואר, 2015, דיון חוזר בקשר להחלטתו מיום 14 לאוגוסט, 2014 הנ"ל, ושב והחליט, כי התקיימו במקרה זה התנאים המנויים בחוק החברות לאישור תנאי הכהונה וההעסקה הנ"ל, ועל יסוד נימוקים מפורטים, ולאחר שבחן, בין השאר, את החלטת האסיפה הכללית, אישר מחדש את תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל הקודם.

להלן, עיקרי הסכם העסקה של המנכ"ל הקודם (להלן: "הסכם העסקה"):

שכר קבוע

משכורתו החודשית של המנכ"ל הקודם נקבעה בהסכם העסקה לסך של 139,000 ש"ח ברוטו לחודש (להלן: "משכורת חודשית") עבודה במשרה מלאה, צמוד לשיעור עליית המדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 15 במרץ, 2014 בגין חודש פברואר, 2014. בכל שנה קלנדרית במהלך תקופת העסקתו זכאי המנכ"ל הקודם למענק שנתי קבוע בגובה של משכורת חודשית אחת ולחלק יחסי בגין עבודה בחלק מהשנה. המענק השנתי הקבוע לא יחשב כחלק המשכורת החודשית לצורך הפרשות סוציאליות ובכלל זה פיצויי פיטורין. עוד זכאי היה להפרשות סוציאליות וכן זכאי לתנאים נלווים. התנאים דלעיל הועמדו למנכ"ל הקודם עד לסיום מועד כהונתו ביום 31 באוקטובר, 2015.

מענק שנתי משתנה

בהתאם להסכם העסקה זכאי היה המנכ"ל הקודם למענק שנתי בכפוף לתנאי הסף המצטברים הבאים: א. עמידה בשיעור תשואה מדווחת מינימאלית אשר תקבע על ידי הדירקטוריון לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול לגבי כל שנת מענק אשר יעמוד בשיעור של בין 8% ל- 8.5%. ב. הבנק עמד ביחסי הלימות הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בשנת המענק (לפרטים בדבר הגדרת תשואה מדווחת, ראה [ביאור 15](#) בדבר מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק). בשנת הדוח לא התקיים תנאי הסף של עמידה בשיעור תשואה מדווחת מינימאלית ולפיכך המנכ"ל הקודם אינו זכאי למענק שנתי משתנה בגין התקופה היחסית בה היה מועסק בשנת 2015.

תשלום התגמול המשתנה ייפרס על פני מספר שנים. 50% מהתגמול המשתנה ישולם במזומן בסמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק בגין שנת המענק. יתרת 50% מהתגמול המשתנה יידחה על פני שלוש השנים העוקבות וייפרס, לשלושה תשלומים שנתיים שווים. ביצוע של כל אחד מהתשלומים הנדחים יהיה מותנה בעמידה בתשואה מדווחת של 6.5% ומעלה לגבי השנה בה משולם התשלום על חשבון המענק הנדחה ובכך שלא יהיה במתן אותו חלק מהתגמול המשתנה הנדחה כדי לפגוע ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על בנקים לאותה שנה. היה ובשנה מסוימת בה זכאי

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

המנכ"ל הקודם לתשלום נדחה התשואה המדווחת תהא נמוכה מ- 6.5% ו/או הבנק לא עמד ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים, לא יהיה המנכ"ל הקודם זכאי לתשלום התגמול הנדחה בגין אותה שנה ותשלום זה יבוטל. יתר התשלומים הנדחים, אשר אמורים להשתלם במועדים עוקבים למועד בו התקיימה החריגה, לא יבוטלו באותו מועד ויהיו כפופים לעמידה בתנאים לעיל אשר יחולו לגבי כל שנה הרלוונטית לדחיה.

תשלומים בסיום העסקה:

על פי הסכם העסקה, זכאי המנכ"ל הקודם עם סיום העסקתו לקבל פיצוי פיטורין, תשלומי הבנק לתוכנית הפנסיונית בגין פיצויי פיטורים באים במקום תשלומי פיצויי פיטורים והם ממצים את חובותיו של הבנק בכל הקשור לתשלום פיצויי הפיטורים, כאמור בסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים ועם סיום העסקתו של המנכ"ל הקודם ישחרר הבנק לזכות המנכ"ל הקודם את כל הכספים אשר הצטברו לזכותו בתוכנית הפנסיונית, לרבות פירותיהם; ומענק הסתגלות בסכום של שישה חודשי שכר (לעניין זה, משמעו- משכורתו החודשית). מענק ההסתגלות מהווה תמורה להתחייבות לאי תחרות של 6 חודשים. חלק מהמענק שולם מיידית וחלקו נפרס בתנאים ועל פי הקבוע לעניין זה על ידי הוראות נב"ת A 301 והמפקח על הבנקים.

תכנית אופציות:

לחברה בבעלותו ובשליטתו המלאה של מנכ"ל הבנק הקודם, אשר באמצעותה ניתנו על ידי המנכ"ל הקודם שירותים לבנק עד ליום 13 באפריל 2014, הוקצו יחידות אופציה בהתאם לתכנית אופציות שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27 בפברואר, 2011 (להלן: "תכנית האופציות") (לפרטים נוספים בדבר תכנית האופציות ראה [ביאור 22 א'](#) לדוחות הכספיים). בהתאם לתכנית, במקרה של ניתוק יחסי עובד-מעביד בין הבנק לבין המנכ"ל הקודם, יהיו האופציות שהבשילו ניתנות למימוש תוך 180 יום ממועד ניתוק יחסי עובד-מעביד, שאם לא כן יפקעו. בהתאם לכך, כל האופציות שהוקצו יפקעו ביום 30.4.2016, ככל שלא ימומשו עד המועד הנ"ל ע"י המנכ"ל הקודם.

ז - תנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון

דירקטוריון הבנק, בישיבתו מיום 17 לספטמבר 2015, החליט למנות את מר זאב נהרי כדירקטור וכיו"ר דירקטוריון הבנק ("יו"ר הדירקטוריון") וזאת על פי סעיף 111ג(א)(3) לפקודת הבנקאות, 1941 ותקנון הבנק, וזאת עד למועד בו המינוי יובא לאישור על ידי האסיפה הכללית המיוחדת שתכנס לצורך זה ובכפוף לאישורים הנדרשים על פי דין. ביום 11 לאוקטובר 2015 התקבל אישור בנק ישראל כי אין לו התנגדות למינויו של מר נהרי לדירקטור וליו"ר דירקטוריון הבנק ומהמועד הנ"ל מכהן מר נהרי בפועל כדירקטור וכיו"ר דירקטוריון הבנק.

ועדת התגמול והדירקטוריון בישיבות שהתקיימו בחודש ספטמבר ובחודש אוקטובר 2015 אישרו את תנאי הכהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי (להלן: "תנאי העסקה"). תנאי העסקה של היו"ר הדירקטוריון אושרו באסיפה הכללית שהתכנסה ביום 19 בנובמבר 2015. תנאי העסקה נקבעו בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק אשר אושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 20 ליולי 2014, כפי שעודנה ביום 20 באוגוסט, 2015 (להלן: "מדיניות התגמול").

להלן פרטים אודות עיקרי תנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון

כללי

תקופת העסקת היו"ר תהא ל- 4 שנים אשר יחלו עם תחילת כהונתו בפועל. על אף האמור בסעיף לעיל, הצדדים יהיו רשאים לסיים את קשר העבודה בכל עת, בהודעה מוקדמת בכתב של 3 חודשים. בתקופת העסקה יועסק היו"ר במסגרת שבוע עבודה בן 4 ימים (לא פחות מ-80% משרה). יו"ר הדירקטוריון מתחייב שלא לעסוק בכל עסק אחר ו/או תפקיד אחר ו/או עיסוק אחר ו/או עבודה אחרת, אצל או עבור תאגיד בנקאי או גוף פיננסי או גורם הפעיל בשוק ההון, ו/או בכל עיסוק אחר

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

האסור על פי נוהל בנקאי תקין, אלא אם כן נתקבל אישור לכך מדירקטוריון הבנק בכתב ומראש. יו"ר הדירקטוריון התחייב להימנע מניגוד עניינים.

משכורת חודשית ותנאים נלווים

משכורתו החודשית של יו"ר הדירקטוריון תהיה סך של 95,000 ש"ח ברוטו לחודש עבודה (עבור היקף משרה של 80%). השכר יהיה צמוד לעליית המדד המחירים לצרכן, כאשר מדד הבסיס הינו במועד תחילת עבודתו. בנוסף, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי להפרשות סוציאליות ותנאים נלווים הכוללים, בין היתר, הפרשות סוציאליות; ימי מחלה, דמי הבראה, רכב המתאים לצורכי עבודתו, ביטוח נושאי משרה הקיימים בבנק, ככל שתהיה העברת שליטה בבנק ביטוח Run-of כמקובל בבנק, התחייבות לשיפוי בתנאים מקובלים לנושאי משרה בכירים בבנק, החזר הוצאות הקשורות למילוי תפקידו והטבות נוספות.

תגמול משתנה

בהתאם לתנאי הכהונה וההעסקה, ובהתאמה להוראות ניהול בנקאי תקין A 301, יו"ר הדירקטוריון לא יהיה זכאי למענק שנתי משתנה.

תנאי פרישה

פיצויי פיטורים - תשלומי הבנק לתוכנית הפנסיונית בגין פיצויי פיטורים יבואו במקום תשלום פיצויי פיטורים העשויים להגיע ליו"ר הדירקטוריון או לשאיריו, לפי המקרה, והם ממצים את חובותיו של בנק בכל הקשור לתשלום פיצויי הפיטורים, כאמור בסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים. עם סיום עבודתו של יו"ר הדירקטוריון, ישחרר הבנק לזכות יו"ר הדירקטוריון את כל הכספים אשר הצטברו לזכותו בתוכנית הפנסיונית, לרבות פירותיהם והבנק לא יהיה זכאי לקבל סכום כלשהו מתוך כספי התוכנית.

הודעה מוקדמת-תקופת ההודעה המוקדמת במקרה של סיום יחסי עובד-מעביד ביזמת מי מהצדדים תהיה, בכתב של 3 חודשים. הבנק יהיה רשאי לוותר על עבודתו של יו"ר הדירקטוריון במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה, ובמקרה זה יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי לתשלום כל הזכויות הקובעות בהסכם כאילו עבד בפועל בתקופה זו. יחד עם זאת, הבנק יהיה רשאי לסיים את קשר העבודה לאלתר, או במהלך תקופת ההודעה המוקדמת, ובלבד שישלם ליו"ר הדירקטוריון את תמורת ההודעה המוקדמת שנתרת לזכותו בגובה המשכורת החודשית ושווי התנאים הנלווים והסוציאליים הקבועים בהסכם.

הוראות כלליות נוספות

כל הוראות ההסכם עם יו"ר הדירקטוריון תהיינה כפופות למדיניות התגמול של הבנק כפי שתהיה מעת לעת ולהוראות בנק ישראל והמפקח על הבנקים, כפי שיהיו מעת לעת.

ח. תנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם (סיים לכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק ביום 10 בספטמבר, 2015)

ביום 9 בספטמבר, 2015, הודיע מר זאב גוטמן, יו"ר הדירקטוריון הקודם של הבנק (להלן: "יו"ר הדירקטוריון הקודם"), כי הינו מסיר את מועמדותו כדירקטור לתקופת כהונה נוספת ומבקש שלא להתמנות מחדש לדירקטור באסיפה הכללית השנתית שזומנה ליום 10 בספטמבר, 2015; תנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון הקודם אושרו על ידי האסיפה הכללית ביום 3 לאוקטובר 2011 לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת משיבתה מיום 20 ביוני 2011 ולאחריה הדירקטוריון משיבתו מיום 17 ביולי 2011.

ביאור 34 - בעלי עניין וצדדים קשורים⁽¹⁾ של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

להלן עיקרי תנאי ההתקשרות עם יו"ר הדירקטוריון הקודם, מר זאב גוטמן באמצעות חברה בבעלותו ובשליטתו המלאה (להלן: "הסכם השירותים"):

השירותים הוענקו לבנק ע"י יו"ר הדירקטוריון הקודם במתכונת של התקשרות בין מזמין לבין קבלן עצמאי וזאת באמצעות חברה בשליטת היו"ר הקודם (להלן: "החברה"). על בסיס מתכונת זו נקבעה התמורה בגין שירותים אלה לבנק ולא התקיימו בין היו"ר הקודם לבין הבנק יחסי עובד ומעביד.

הסכם השירותים הסתיים ביום 10 בספטמבר, 2015 לאחר הודעתו של יו"ר הדירקטוריון הקודם מיום 9 בספטמבר, 2015, כי הינו מסיר את מועמדותו כדירקטור לתקופת כהונה נוספת ומבקש שלא להתמנות מחדש לדירקטור באסיפה הכללית השנתית שזומנה ליום 10 בספטמבר, 2015;

תמורה קבועה

התמורה בגין השירותים נקבעה לסכום חודשי קבוע של 108,340 ש"ח, בצירוף מס ערך מוסף כדין (להלן: "התמורה החודשית"). צמוד לשיעור עליית המדד המחירים לצרכן שפורסם ביום 14 לאוקטובר, 2011, בגין חודש ספטמבר, 2011. בהתאם להוראות הסכם השירותים, התמורה החודשית בגין שנת 2015 עמדה על הסך של 123,683 ש"ח, בצירוף מע"מ כדין (עלייה בשיעור של 10% לעומת השנה הקודמת מאחר ועל פי תנאי ההסכם עימו שהרווח הנקי של הבנק לשנה נתונה עלה על 61 מיליוני ש"ח הוא יהיה זכאי לתוספת זו). כמו כן, נשא הבנק בהתאם להסכם השירותים בכל ההוצאות השוטפות הכרוכות בהענקת השירותים, וכנגד המצאת קבלות (מקום שאלו לא מגיעות לבנק במישרין), לרבות העמדת רכב וטלפון.

מענק משתנה

בהתאם להוראות הסכם השירותים, החברה זכאית למענק משתנה בהתקיים התנאים הקבועים בהסכם; בשנת 2015 לא התקיימו תנאי הסף של עמידה בשיעור תשואה המדווחת המינימאלית של 9% המזכה במענק, ולפיכך החברה אינה זכאית למענק שנתי יחסי בגין התקופה בה ההסכם היה בתוקף בשנת 2015.

תשלומים בסיום ההסכם

בהתאם להסכם השירותים זכאי יו"ר הדירקטוריון הקודם לתקופת הודעה מוקדמת של שלושה חודשים ולפיכך שולמו לחברה התמורה החודשית וכן התנאים הנוספים לתקופה נוספת של שלושה חודשים ועד ליום 10 בדצמבר, 2015.

ביאור 35 - אירועים לאחר תאריך המאזן ונושאים שונים

- 1 ביום 16 בדצמבר, 2014 הציג בנק ירושלים לבנק דקסיה מתווה עסקה לרכישת כל מניות בנק דקסיה. ביום 29 באפריל 2015 התקבל בבנק ירושלים מכתב מבנק דקסיה שבו החליט שלא להיענות להצעת בנק ירושלים. ביום 12 במאי, 2015 דן דירקטוריון הבנק בתשובת בנק דקסיה והחליט כי הצעת בנק ירושלים תישאר בתוקף בשלב זה. בהתאם, הוציא הבנק ביום 13 במאי, 2015 מכתב תשובה לבנק דקסיה, בו מודיע הבנק לבנק דקסיה כי הצעתו נותרת בשלב זה בתוקף וחוזר ומציע לקיים דיאלוג ענייני ורציני לגבי ההצעה האמורה. כמו כן, אישר דירקטוריון הבנק ביום 12 במאי, 2015 את התקשרות הבנק במזכר הבנות בלתי מחייב עם קרן השקעות אמריקאית, לפיה הביעה הקרן נכונות לשקול להתחייב לרכוש 15%-20% ממניות בנק ירושלים לאחר השלמת העסקה לרכישת מניות בנק דקסיה, ככל שעסקה זו תושלם, בהתאם להצעה (כמובן בכפוף לקבלת היתר החזקה מבנק ישראל). ביום 27 במאי, 2015 התקבל בבנק ירושלים מכתב מבנק דקסיה, כמענה על מכתב התשובה שהעביר בנק ירושלים לבנק דקסיה, שבו החליט שלא להיענות להצעת בנק ירושלים בהסתמך על טיעוניו הקודמים.
- ביום 4 בפברואר, 2016, אישר דירקטוריון הבנק את הארכת תוקף מזכר ההבנות עם קרן JCF עד ליום 30.06.2016 ביחס לעסקת דקסיה. מובהר, כי אין בהחלטה זו משום החלטה או הבעת עמדה של הדירקטוריון או הגבלה כלשהי ביחס לביצוע העסקה או ביחס לכדאיות עסקת הרכישה של דקסיה או התנאים שיוצגו ע"י הבנק לעסקה כזו, אם בכלל.
- 2 ביום 22 בינואר, 2016, הודיע הבנק על פריצה שנתגלתה לאתר מידע בניירות ערך, הנפרד מהאתר המרכזי של הבנק. דיווח על כך נמסר לפיקוח על הבנקים.
- האתר שנפרץ, שהכיל מידע בלבד בתחום ניירות הערך (ללא אפשרות לביצוע פעולות), הורד מרשת האינטרנט ביוזמת הבנק.
- מבדיקות שערך ועורך הבנק, ביעוץ עם גורמים מומחים ובתיאום עם גורמים ממלכתיים האמונים על אכיפת הסייבר בישראל, עולה כי בפעילות גורמים אקטיביסטים העונים את ישראל, השייכים לארגון "אנונימוס". הפעולה בוצעה מחוץ לגבולות המדינה.
- מבדיקת המידע שנאסף מאז היוודע האירוע עולה כי בחשבונות הלקוחות לא בוצעו פעולות שאינן מורשות ולא נגרם נזק ללקוחות.
- עם היוודע האירוע, נקט ונוקט הבנק בפעולות להגנה על חשבונות הלקוחות וביצע פעולות מידיות, ביניהן החלה ואיפוס של סיסמאות הגישה לחשבונות אלה.
- הערכת הבנק כי מדובר בכ- 38,000 רשומות, מתוכן כ- 6,000 חשבונות פעילים של הבנק בתחום ניירות ערך. היתר, לקוחות היסטוריים של חבר הבורסה, שקיבלו מידע במסגרת אתר נפרד זה.
- הודעה נמסרה למבטחי הבנק.
- 3 ביום 11 בפברואר, 2016 בשל השינויים המהותיים בדרישות הרגולטוריות בקשר ליחס הלימות ההון ולאחר קבלת אישור הפיקוח על הבנקים, מכר הבנק איגרות חוב אשר סווגו כאגרות חוב המוחזקות לפדיון. מכירה זאת בוצעה לאחר דיון מקדמי אשר קיים הבנק עם הפיקוח על הבנקים בסופו קיבל הבנק את דרישת הפיקוח אשר קבעה כי מכירה זו תעשה בכפוף להצגה מחדש (Restatement) של הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2014 ולשנה שנסתיימה באותו תאריך על מנת לשקף למפרע תיקון טעות בסיווג אגרות החוב מהתיק המוחזק לפדיון לתיק הזמין למכירה למועד הרכישה. כתוצאה ממכירה זו ירושם הבנק רווח לאחר מס של כ-21 מיליוני ש"ח ברבעון ראשון לשנת 2016. לפירוט אודות השפעת ההצגה מחדש על הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2014 ולשנה שנסתיימה באותו תאריך אשר פורסמו בעבר ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור 36 - מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצרכי מס

א. מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצרכי מס

31 בדצמבר		
	2015	2014 ⁽¹⁾ ⁽²⁾
סה"כ נכסים	14,464.4	14,322.8
סה"כ התחייבויות	13,680.7	13,573.5
הון עצמי	783.7	749.3

ב. דוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2015	2014	2013
רווח נקי	48.7	65.1 ⁽¹⁾	12.9 ⁽¹⁾

- (1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#)
- (2) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#).

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

דין וחשבון לשנת 2015

בנק ירושלים בע"מ וחברות מאוחדות שלו

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם - תוכן עניינים

253	חלק א - ממשל תאגידי וביקורת
253	הדירקטוריון וההנהלה
259	מבקר פנימי
261	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
263	שכר רואה החשבון המבקר
264	שכר בכירים
266	עסקאות עם בעלי שליטה
267	חלק ב - פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
267	תרשים מבנה אחזקות הבנק ובעלי השליטה בבנק
268	רכוש קבוע ומתקנים
268	נכסים בלתי מוחשיים
269	מערכות מידע ומחשוב
271	הון אנושי
275	הסכמים מהותיים, מגבלות חקיקה ופיקוח על התאגיד הבנקאי
276	עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל
280	תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי הפעילות
302	נספחים
302	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח שינויים בהכנסות והוצאות ריבית
306	נספח 2 - רווח והפסד במאזן - מידע רב רבעוני לשנים 2014-2015

חלק א - ממשל תאגידי וביקורת

הדירקטוריון וההנהלה

שמות חברי הדירקטוריון ועיסוקיהם:

שם הדירקטור/ית	העיסוק העיקרי
זאב נהרי (החל לכהן ביום 11.10.2015)	יו"ר דירקטוריון הבנק.
זלמן שובל	יו"ר דירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ (החברה האם); יו"ר משותף של קרן פייר.
יהודה אורבך (החל לכהן ביום 13.9.2015) ²	רו"ח, יו"ר ועדת ביקורת בחברה להשבת נכסי נספי השואה; מרצה בביקורת מערכות מידע
שמאל אשל ²	יעוץ וליווי עסקי.
אדיב ברוך (חדל לכהן ביום 12.9.2015) ²	שותף מנהל ודירקטור בחברת סיגנום.
משה באואר	מנכ"ל ודירקטור בסי.אף.סי. חברה למימון מקיף בע"מ.
עובד בן-עוזר (ז"ל) (נפטר ביום 1.1.2016)	מנהל חברות.
זאב גוטמן (חדל לכהן ביום 10.9.2015)	יו"ר דירקטוריון הבנק עד ליום 10.9.2015.
רם הרמלך	מנכ"ל ובעלים של מנף מרג בע"מ ודירקטור בחברות.
פנחס וולובלסקי (חדל לכהן ביום 10.5.2015)	עו"ד, שותף במשרד עורכי-דין.
אירה סובל ³	רו"ח, יועצת כלכלית לחברות ודירקטוריות בחברות.
ד"ר נורית קראוס ³	מנכ"ל ומייסדת רדסטארט שירותי מידול וייעוץ בע"מ.
גדעון שובל	מנכ"ל ייצוא חברה להשקעות בע"מ.

- (1) פרטים נוספים על חברי הדירקטוריון של הבנק, לרבות התאריך שבו החלה כהונתם, חברותם בוועדות הדירקטוריון, כהונה בדירקטוריונים נוספים, האם עובדי הבנק, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין והאם בן משפחה של בעל ענין אחר, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015.
- (2) דח"צ לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (3) דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 בנהל בנקאי תקין ודירקטור בלתי תלוי לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם להוראות חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") ולתקנות החברות (תנאים ומבחינים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005, לפחות שני דירקטורים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כהגדרת המונח בחוק החברות הנ"ל (להלן: "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית") ולפחות שניים מבין הדירקטורים החיצוניים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית;

בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון יהיו בעלי מומחיות חשבונאית; בהתאם להוראה 630 להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, בדוח הדירקטוריון והנהלה יפורט המספר המזערי הנדרש של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, כפי שקבע הדירקטוריון, ונימוקי הדירקטוריון להחלטתו כמפורט בהוראה הנ"ל; בנוסף, יש לפרט את המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, אשר קבע הבנק שראוי שיהיו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון וגם בכל ועדה אחרת של הדירקטוריון, אשר מוסמכת לדון בדוחות כספיים. עוד קובעת הוראה 630 הנ"ל כי בדוח הדירקטוריון והנהלה יפורט מספר הדירקטורים שהנם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית במועד הדיווח.

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק (המעוגנת בנוהל עבודת הדירקטוריון) המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית יהיה זה הקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 301 וחוק החברות, דהיינו: (א) לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ובלבד שלפחות שני דירקטורים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ולפחות שניים מבין הדירקטורים החיצוניים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית; (ב) לפחות שניים מחברי ועדת ביקורת המשמשת גם כוועדה לבחינת דוחות כספיים יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית; זאת מהנימוקים המפורטים להלן: (א) להערכת הדירקטוריון המספר המזערי דלעיל יאפשר לדירקטוריון ולועדת הביקורת לעמוד בחובות המוטלות עליהם בהתאם להוראות הדין ומסמכי ההתאגדות, במיוחד לאחריותם לבדיקת מצבו הכספי של הבנק ולעריכת הדוחות הכספיים; (ב) המספר המזערי דלעיל מתחשב בגודל הבנק, במורכבות פעילותו ובמגוון הסיכונים הכרוכים בו.

במועד הדיווח, כל חברי הדירקטוריון הבנק וכל חברי ועדת ביקורת (המשמשת כוועדה לבחינת דוחות כספיים) הנם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית לפי השכלתם, כישוריהם וניסיונם, כמפורט להלן:

שם	השכלה, כישורים וניסיון
זאב נהרי	השכלה: רו"ח מוסמך, אוניברסיטת חיפה. כישורים וניסיון: - עיסוקו כיום - יו"ר דירקטוריון הבנק; יועץ כספי לחברת חשמל לישראל. - כיהן במגוון תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ (בשנים 1965-2011); בתפקידו האחרון כיהן כחבר הנהלה בכיר לכספים, חשבונאות ושוק ההון. עוד כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק ערבי ישראלי בע"מ וכן כיו"ר או כדירקטור בחברות מקבוצת בנק לאומי לישראל בע"מ, כמפורט בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015; כמו כן, כיהן כדירקטור בבנק לאומי ארה"ב, בבנק לאומי לישראל קורפוריישן ובחברה לישראל בע"מ.
זלמן שובל	השכלה: תואר ראשון (B.A.) ביחסים בינלאומיים מאוניברסיטת ברקלי, קליפורניה; תואר שני (M.A.) ביחסים בינלאומיים, כלכלה ומדעי המדינה מאוניברסיטת ג'נבה; ותואר שלישי (Ph.D.) ביחסים בינלאומיים ומדעי המדינה מאוניברסיטת פאסיפיק. כישורים וניסיון: - עיסוקו כיום - יו"ר דירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ ויו"ר משותף של קרן פייר; יו"ר או דירקטור בדירקטוריונים המפורטים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015. - שימש בעבר כמנכ"ל בנק ליצוא, שגריר ישראל בארה"ב, יו"ר בנק ירושלים, חבר וועדת הכספים של הכנסת, חבר ועדת חוץ ובטחון של הכנסת, חבר בדירקטוריון הדסה (ישראל).
יהודה אורבך	השכלה: רו"ח מוסמך, תואר ראשון (B.A.) בחשבונאות וכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים; כישורים וניסיון: - עיסוקו כיום - רו"ח, יו"ר ועדת ביקורת בחברה להשבת נכסי נספי השואה; מרצה בביקורת מערכות מידע במוסדות להשכלה גבוהה; יועץ ובוחן; סוקר במוסד לסקירת עמיתים. - שימש כסמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי בבנק איגוד לישראל בע"מ ובחברות הבנות של הבנק בין השנים (2000-2014).

שם	השכלה, כישורים וניסיון
שמואל אשל	השכלה: תואר ראשון (B.A.) במדעי המדינה ולימודי עבודה, אוניברסיטת תל-אביב. כישורים וניסיון: - עיסוקו כיום - יעוץ וליווי עסקי. דירקטור בדירקטוריונים המפורטים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015. - שימש כסמנכ"ל בנק איגוד בתחום המשכנתאות (2004-2009); חבר הנהלת בנק איגוד, סמנכ"ל, ראש אגף עסקים של בנק איגוד (2004-1998); תפקידים נוספים בבנק איגוד החל משנת 1977. כיהן עד יוני 2009 כדירקטור בליבלוב סוכנות לביטוח ובכרמל - איגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ. בנוסף, כיהן כיו"ר איגוד ליסינג בע"מ ודירקטור בקרן ההלוואות פלנוס (1998 - 2004).
משה באואר	השכלה: השכלה תיכונית. כישורים וניסיון: - עיסוקו כיום - מנכ"ל ודירקטור בחברת סי.אף.סי. חברה למימון מקיף בע"מ. סגן יו"ר הדירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ ודירקטור בתאגידים המפורטים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015. - שימש בעבר כמנהל מח' מטבע חוץ בבנק אלון ומזכיר הבנק ובהמשך כמזכיר בנק ליצוא.
רם הרמלך	השכלה: תואר ראשון (B.A.) בסטטיסטיקה וגאוגרפיה מאוניברסיטת תל-אביב; תואר שני (M.B.A.) במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב כישורים וניסיון: - עיסוקו כיום - מנכ"ל מנוף מרג בע"מ ודירקטור בחברות כמפורט בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015. - כיהן כמשנה למנכ"ל, מנהל החטיבה העסקית ומנהל סיכוני האשראי בבנק מרכנתיל דיסקונט (בשנים 2012-1998); כיהן כמנכ"ל מעלות החברה הישראלית לדירוג נ"ע בשנים 1994-1998.
אירה סובל	השכלה: רו"ח מוסמך, תואר ראשון (B.A.) במנהל עסקים/חשבונאות, המכללה למנהל, ראשון לציון; תואר שני (M.B.A.) במנהל עסקים למנהלים, אוניברסיטת תל-אביב ואוניברסיטת נורת'וסטרן, שיקגו, ארה"ב, תואר שני (M.A.) בתוכנית ללימודי מגדר אוניברסיטת תל אביב. כישורים וניסיון: - עיסוקה כיום: רו"ח, יועצת כלכלית לחברות. - שימשה כמנהלת ביקורת בכירה בתחום הבנקאות ב-KPMG סומך-חייקין וכעוזרת מנכ"ל הפירמה (2002-1994). כיהנה כדירקטורית בתאגידים המפורטים בדוח התקופתי לשנת 2015.

שם	השכלה, כישורים וניסיון
ד"ר נורית קראוס	השכלה: תואר ראשון B.Sc, הנדסת איורונאוטיקה וחלל, טכניון חיפה; תואר M.Sc, פיזיקה, טכניון חיפה; תואר D.Sc, פיזיקה, טכניון חיפה. כישורים וניסיון: - עיסוקה כיום - מנהלת ומייסדת רדסטארט שירותי מידול וייעוץ בע"מ העוסקת בפעילות ייעוץ בפיתוח מודלים למסחר במניות יפניות ואמריקאיות בלבד. - שימשה בעבר ראש תחום תיקוף מודלים וראש ענף סיכון כולל בבנק לאומי (בשנים 2006 - 2011); מנהלת המסחר האלגוריתמי ב-Schonfeld Securities, בארה"ב (בשנים 2000 - 2006).
גדעון שובל	השכלה: תואר ראשון (L.L.B) במשפטים, אוניברסיטת בקינגהם; תואר שני (L.L.M) במשפטים, אוניברסיטת קולומביה; תואר שני (M.B.A.) במנהל עסקים, ביה"ס למינהל עסקים IMD. עיסוקו כיום - מנכ"ל ודירקטור ביצוא חברה להשקעות בע"מ.

הדירקטוריון

במהלך שנת 2015 ועד מועד פרסום הדוח, חלו השינויים הבאים בהרכב הדירקטוריון:

ביום 10 במאי, 2015, סיים מר פנחס וולובלסקי לכהן כדירקטור בבנק עם כניסתה לתוקף של הודעת התפטרותו. ביום 10 בספטמבר, 2015, סיים מר זאב גוטמן לכהן כדירקטור וכיו"ר הדירקטוריון בבנק לאחר הודעתו מיום 9 בספטמבר, 2015, כי הינו מסיר את מועמדותו כדירקטור לתקופת כהונה נוספת ומבקש שלא להתמנות מחדש לדירקטור באסיפה הכללית השנתית שזמנה ליום 10 בספטמבר, 2015.

ביום 10 בספטמבר, 2015, באסיפה כללית שנתית של בעלי המניות של הבנק, הוחלט למנות לתקופת כהונה נוספת את הדירקטורים המכהנים בבנק (שאינם דירקטורים חיצוניים): ה"ה זלמן שובל, גדעון שובל, משה באואר, עובד בן עוזר ורם הרמלך. עוד הוחלט באסיפה הכללית הנ"ל למנות את מר יהודה אורבך, כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות בבנק, לתקופת כהונה של שלוש שנים, החל מיום 13 בספטמבר, 2015.

ביום 12 בספטמבר, 2015, סיים מר אדיב ברוך את כהונתו כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, בבנק. ביום 11 באוקטובר, 2015 החל מר זאב נהרי לכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק לאחר שהתקבלה הודעת בנק ישראל כי אין להם התנגדות למינוי כדירקטור וכיו"ר הדירקטוריון על פי החלטת הדירקטוריון מיום 17 בספטמבר, 2015. בהמשך לכך, מונה מר זאב נהרי כדירקטור בבנק גם על ידי אסיפה כללית מיוחדת של הבנק שהתקיימה ביום 19 בנובמבר, 2015. ביום 4 בדצמבר, 2015, החל מר שמואל אשל לכהן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות בבנק לתקופת כהונה נוספת (כהונה שלישית).

ביום 1 בינואר, 2016, נפטר מר עובד בן עוזר.

ליום פרסום הדוח מונה דירקטוריון הבנק תשעה דירקטורים בהם שני דירקטורים חיצוניים כהגדרתם בחוק החברות שהינם גם דירקטורים חיצוניים על פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין וכן שני דירקטורים בלתי תלויים כהגדרתם בחוק החברות שהנם גם דירקטורים חיצוניים לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.

יצוין, כי ביום 14 באוקטובר 2010 פנה המפקח על הבנקים לדירקטוריון הבנק, במסגרת בחינת תפקוד דירקטוריון הבנק ומבנהו, לקבוע כללים לגבי הרכב הדירקטוריון והיחס שבין דירקטורים חיצוניים ודירקטורים אחרים. בשנת 2015 עמד הרכב דירקטוריון הבנק ביחס שבין דירקטורים חיצוניים ודירקטורים אחרים על פי המוסכם עם הפיקוח על הבנקים (לפחות חמישה דירקטורים חיצוניים מתוך שנים עשר עד שלושה עשר דירקטורים).

במהלך שנת 2015 ועד מועד פרסום הדוח חלו שינויים בהרכבי ועדות הדירקטוריון, כדלקמן:

ביום 10 במאי, 2015, ועם סיום כהונתו כדירקטור בבנק, חדל מר פנחס וולובלסקי לכהן כחבר וועדת אשראי דירקטוריונית. ביום 12 במאי, 2015 הוחלט על הקמת וועדת אד הוק לאיתור מנכ"ל שחבריה הם: שמואל אשל (יו"ר), גדעון שובל, זאב גוטמן ואירה סובל;

ביום 18 באוגוסט, 2015, חדלה הגב' אירה סובל לכהן כחברה בוועדת תגמול.

ביום 10 בספטמבר, 2015, ועם סיום כהונתו כיו"ר דירקטוריון הבנק, חדל מר זאב גוטמן לכהן כיו"ר הוועדה לניהול סיכונים וכחבר בוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה. במועד הנ"ל, חדל מר שמואל אשל לכהן כחבר בוועדה לניהול סיכונים והחל לכהן כחבר בוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה; הגב' אירה סובל החלה לכהן כחברה בוועדה לניהול סיכונים ומר רם הרמלך החל לכהן כחבר בוועדת אשראי דירקטוריונית.

ביום 12 בספטמבר, 2015, ועם סיום כהונתו כדירקטור בבנק, חדל מר אדיב ברוך לכהן כיו"ר ועדת תגמול וכחבר בוועדת ביקורת.

ביום 13 בספטמבר, 2015 החל מר יהודה אורבך לכהן כיו"ר ועדת תגמול וכחבר בוועדה לניהול סיכונים ווועדת ביקורת.

ביום 11 באוקטובר, 2015, עם תחילת כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, החל מר זאב נהרי לכהן כיו"ר הוועדה לניהול סיכונים וכחבר בוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה.

ביום 20 באוקטובר, 2015, החל מר זאב נהרי לכהן כחבר וועדת תגמול בהרכב מורחב לדיוניה במדיניות התגמול ובהסכמי התגמול של כלל העובדים (למעט עובדים מרכזיים) בהתאם לסעיף 38 (ה) להוראת ניהול בנקאי תקין 301.

ביום 29 בדצמבר 2015 חדל מר עובד בן עוזר ז"ל לכהן כחבר בוועדת תגמול ומר רם הרמלך החל לכהן כחבר הוועדה.

למועד פרסום הדוח פועלות ועדות הדירקטוריון כדלקמן:

ועדת ביקורת: ה"ה שמואל אשל (יו"ר) (דח"צ), יהודה אורבך (דח"צ), גב' אירה סובל (דירקטורית חיצונית על פי הוראה 301 ודירקטורית בלתי תלויה על פי חוק החברות) ומר רם הרמלך.

ועדה לניהול סיכונים: ה"ה זאב נהרי (יו"ר), יהודה אורבך (דח"צ), נורית קראוס (דירקטורית חיצונית על פי הוראה 301 ודירקטורית בלתי תלויה על פי חוק החברות), גב' אירה סובל (דירקטורית חיצונית על פי הוראה 301 ודירקטורית בלתי תלויה על פי חוק החברות) ומר רם הרמלך.

ועדה לתכנון הון ואסטרטגיה: ה"ה גדעון שובל, זאב נהרי, נורית קראוס (דירקטורית חיצונית על פי הוראה 301 ודירקטורית בלתי תלויה על פי חוק החברות), שמואל אשל (דח"צ) ומר רם הרמלך.

ועדת תגמול: ה"ה יהודה אורבך (יו"ר) (דח"צ), שמואל אשל (דח"צ) ורם הרמלך; **וועדת תגמול בהרכב מורחב:** (לדיונים במדיניות התגמול ובהסכמי התגמול של כלל העובדים (למעט עובדים מרכזיים) בהתאם לסעיף 38 (ה) להוראת ניהול בנקאי תקין 301): חברי וועדת תגמול וכן מר זאב נהרי.

ועדת אשראי דירקטוריונית: ה"ה משה באואר (יו"ר), אירה סובל (דירקטורית חיצונית על-פי הוראה 301 ודירקטורית בלתי תלויה על פי חוק החברות), שמואל אשל (דח"צ), ומר רם הרמלך.

הערה: בשנת הדוח פעלה **וועדה לאיתור מנכ"ל (וועדת אד-הוק)** שחבריה: ה"ה שמואל אשל (יו"ר) (דח"צ), גדעון שובל, זאב גוטמן ואירה סובל (דירקטורית חיצונית על-פי הוראה 301 ודירקטורית בלתי תלויה על פי חוק החברות). לאחר המלצתה לדירקטוריון בחודש יוני, 2015, על מינוי מנכ"ל, חדלה הוועדה לפעול.

בשנת 2015 התקיימו 19 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-45 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

נושאי משרה בכירה

ביום 30 באפריל, 2015, הודיע מר אורי פז, מנכ"ל הבנק על כוונתו לסיים את כהונתו כמנכ"ל הבנק, וביום 31 באוקטובר 2015, חדל לכהן כמנכ"ל הבנק.

ביום 30 ביוני, 2015, החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר גיל טופז לתפקיד מנכ"ל הבנק, בכפוף לאישור המפקח על הבנקים. ביום 2 באוגוסט, 2015, התקבלה בבנק הודעתו של המפקח על הבנקים ולפיה, אין לפיקוח על הבנקים התנגדות למינויו של מר גיל טופז כמנכ"ל הבנק. מר טופז החל לכהן כמנכ"ל הבנק ביום 1 בנובמבר 2015.

ביום 14 ביולי, 2015, החליט הדירקטוריון למנות את מר ישראל בוקר כממלא מקום מנכ"ל, בנוסף לתפקידו כמשנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית.

חברי הנהלת הבנק ליום 31 בדצמבר 2015

גיל טופז	מנכ"ל
ישראל בוקר	ממלא מקום ומשנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית
מיכאל טייר	משנה למנכ"ל, מנהל חטיבת המשאבים
מיכאל בן-ישי	סמנכ"ל, מנהל חטיבת סיכונים (C.R.O)
שרית וייסטון	סמנכ"ל, היועצת המשפטית, מנהלת המחלקה המשפטית
אלכסנדר זלצמן	סמנכ"ל, מנהל אגף כספים
משה עומר	סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית

נושאי משרה שאינם חברי הנהלה:

רון שגיא	סמנכ"ל, מבקר פנימי, במעמד חבר הנהלה
כרמל פלורנץ	מזכיר הבנק
איילת רוסק	מנהלת מחלקת סקטור נדל"ן

פרטים נוספים על נושאי משרה בכירים בבנק מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך בכתובת <http://www.magna.isa.gov.il>

מבקר פנימי

מר רון שגיא מכהן כמבקר הפנימי של הבנק החל מיום 20 במרץ 2012. הוא בעל תואר ראשון בכלכלה מהאוניברסיטה העברית. מר רון שגיא בעל ניסיון רב בתחום הבנקאות. בשנים 2003 עד 2010 כיהן כסמנכ"ל ומנהל אגף התפעול והתשתיות הבנקאיות של הבנק והחל מדצמבר 2010 ועד למינויו כמבקר הפנימי של הבנק כיהן כמ"מ וכסגן המבקר הפנימי.

המבקר הפנימי עומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א') לחוק הביקורת הפנימית, בהוראת סעיף 146 (ב) לחוק החברות התשנ"ט-1999, וכן בהוראת סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992. המבקר הפנימי אינו בן משפחה של נושא משרה אחר או בעל עניין בבנק, אין לו קשרים עסקיים מהותיים עם הבנק וכן אינו מחזיק במשרתן בניירות ערך של הבנק. המבקר הפנימי האחראי גם על היחידה לטיפול בתלונות הציבור, אינו משמש בתפקיד נוסף על תפקידיו אלה, בנוסף, המבקר הפנימי לא משמש בתפקיד אחר מחוץ לבנק אשר יוצר או עלול ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו כמבקר פנימי.

בעת מינוי מר שגיא לתפקיד המבקר הפנימי סבר הדירקטוריון כי הניסיון הבנקאי הרב שצבר מר שגיא בתפקידיו השונים בבנק, השכלתו (לרבות, השלמת לימודים ייעודיים בתחום הביקורת הפנימית), והכשרתו לתפקיד בתקופת מילוי תפקיד סגן המבקר יאפשרו לו להתמודד בהצלחה עם האתגרים הניצבים בפני הביקורת הפנימית בתקופה של שינויים עסקיים משמעותיים של הבנק.

עובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות ניהול בנקאי תקין 307 - פונקציית הביקורת הפנימית ומתמנים רק בהסכמתו של המבקר.

הממונה על המבקר הפנימי הוא יושב ראש הדירקטוריון של הבנק.

היקף העסקת המבקר הפנימי וצוות העובדים הכפוף לו עמד בשנת 2015 על כ- 9.5 משרות בממוצע שנתי, (כולל עריכת ביקורת פנימית באמצעות גורמי חוץ מקצועיים בהיקף משרה ממוצע של 1.5 משרות). היקף המשרות הממוצע לתחום פניות הציבור עמד, בשנת 2015, על 1.5 משרות.

תכנית הביקורת

הביקורת הפנימית בבנק פועלת בהתאם לתכנית עבודה שנתית המתבססת על תכנית העבודה הרב-שנתית של הביקורת, המורכבת מתכנית עבודה לשנה השוטפת ותכנית עבודה לשלוש השנים הבאות.

תכנית העבודה הרב-שנתית מתייחסת למרבית נושאי הביקורת ובכללם: היחידות הארגוניות של הבנק, חברות הבנות ותאגידי העזר, תהליכי העבודה, המוצרים המשווקים והמערכות הממוחשבות. כמו כן, הביקורת הפנימית מבקרת את תהליכי ניהול החשיפות של הבנק לסיכונים השונים, כגון: סיכויי האשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכויי מעילה והונאה), סיכויי ציות וכיצא בזאת. כמו כן, הביקורת הפנימית עוקבת אחר אופן תיקון הליקויים המהותיים המתגלים בעבודת הביקורת של המבקר הפנימי, של רואה החשבון המבקר ושל המפקח על הבנקים בבנק ישראל. דוח שנתי מסכם מוגש אחת לשנה ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק ולחברי ועדת הביקורת.

תכניות העבודה, השנתית והרב-שנתית נערכות בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992, ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 307 - פונקציית הביקורת הפנימית.

תכנית העבודה הרב-שנתית נגזרות ממתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ובקורות, אשר על פיה נקבעת תדירות הביקורת בכל נושא ונושא.

על פי המתודולוגיה שנעשה בה שימוש במהלך הכנת תכנית העבודה הרב שנתית החדשה תדירות הביקורת בישויות השונות נקבעה בהתאם להערכת הסיכונים. לגבי נושאים בעלי סיכון גבוה יותר, נקבעה כי תדירות הביקורת תהיה שנה ובנושאים בעלי סיכון נמוך יותר, תדירות הביקורת תהיה שנתיים או ארבע. לגבי מערכות מידע נקבעה תדירות ביקורת ההולמת את סיכון המערכת. תכנית העבודה הרב שנתית הוכנה על ידי הביקורת הפנימית בסיוע של חברה חיצונית. מידי שנה נערך עדכון של התכנית הרב שנתית במסגרתו נלקחים בחשבון שינויים במבנה הארגוני, שינויים והתפתחויות בפעילות העסקית התפעולית וניהול הסיכונים, הוראות רגולטוריות וממצאי ביקורת ועוד.

תכנית העבודה השנתית נגזרת מתכנית העבודה הרב שנתית.

ועדת הביקורת והדירקטוריון דנו ואישרו את העדכון לתכנית העבודה הרב שנתית ואת תכנית עבודה לשנת 2015 ובכלל זה את משאבי הביקורת הפנימית בהתאמה לנדרש על פי התכנית הרב-שנתית החדשה.

כחלק מתהליך הטמעת ה-ICAAP בבנק ועל פי הנחיות המפקח על הבנקים וכן הוראות באזל II, נדרש כי גורם בלתי תלוי יאתגר ויאבחן את התהליך המתבצע על-ידי הבנק. הביקורת הפנימית של הבנק נקבעה כגורם הבלתי תלוי שמתפקידו להכין את מסמך הסקירה הבלתי תלוי. מסמך הסקירה הבלתי תלוי סוקר את המערכת לניהול הסיכונים שמיושמת על-ידי הבנק, את היחס בין הסיכון לבין רמת ההון של התאגיד הבנקאי, ואת המתודולוגיה שפותחה לניטור הציות למדיניות ההון הפנימית. מסמך הסקירה הבלתי תלוי כולל פירוט של תהליכי הבחינה והבקורות שיושמו, הגורם שביצע אותם, וכן, מסקנות עיקריות העולות מהסקירה. המסמך מוצג בפני ועדת הביקורת והדירקטוריון. לצורך הכנת סקירה זו הביקורת הפנימית נעזרת ביעוץ מקצועי חיצוני.

תכנית העבודה השנתית והרב-שנתית לשנת 2015 נדונה ואושרה על-ידי ועדת הביקורת ביום 11 בדצמבר 2014 ולאחריה על-ידי יו"ר הדירקטוריון ועל-ידי מליאת הדירקטוריון בישיבתו מיום 25 בדצמבר 2014.

במהלך שנת 2015 פעלה הביקורת הפנימית בהתאם לתכנית עבודה זו. אך, לנוכח שינויים בפעילות העסקית ובמספר תהליכים מהותיים בבנק, ובהתאם להמלצת הביקורת הפנימית, אישרה ועדת הביקורת, במהלך השנה, עדכון של תכנית העבודה. תכנית העבודה השנתית והרב-שנתית מותירות בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לסטות מהן ובתנאי שיעדכן את יו"ר הדירקטוריון ואת יו"ר ועדת הביקורת באופן שוטף ויקבל את אישורם לכך.

גם עסקאות מהותיות, שבוצעו על-ידי הבנק, במידה וקיימות, מדווחות למבקר הפנימי ונבחנות על ידו, לרבות תהליך אישורן של אותן העסקאות.

המבקר הפנימי, רשאי במסגרת התקציב המאושר, להיעזר במיקור חוץ לכיצוע עבודות ביקורת הדורשות ידע ומומחיות מיוחדים ו/או במקרים של תקן משרות חסר.

המבקר הפנימי עורך את תכנית הביקורת הפנימית על פי התקנים המקצועיים המקובלים, ופועל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

במהלך שנת 2011 התבצעה הערכה חיצונית לפעילות הביקורת הפנימית של הבנק ונבחנה עמידתה בעריכת דוחות הביקורת בהתאמה לתקנים מקצועיים מקובלים. ממצאי הבדיקה, כי הביקורת הפנימית של הבנק פועלת בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים, הוצגו בפני ועדת הביקורת של הדירקטוריון. מידי שנה מבצעת הביקורת הפנימית הליך פנימי של הערכת איכות עבודת פונקציית הביקורת הפנימית אשר ממצאה מוצגים בפני ועדת הביקורת.

למבקר הפנימי ניתנה גישה חופשית למידע, בהתאם לקבוע בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב - 1992 ובהתאם לסעיף 30 בנוהל בנקאי תקין 307- פונקציית הביקורת הפנימית, ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים הגנוזים באותן המערכות, ונתוני החברות הבנות.

התייחסות לתאגידים המהווים החזקות מהותיות

המבקר הפנימי משמש גם כמבקר הפנימי של כל החברות הבת של הבנק. חברות הבת כלולות בתכנית העבודה השנתית והרב-שנתית ומבוקרות בתדירות שנקבעה בהתאם להערכת הסיכונים והבקורות הקיימות, כמפורט בסעיף הקודם.

דוחות ביקורת ודיונים עליהם

על פי נוהל עבודת ועדת הביקורת ונוהל עבודת המבקר הפנימי הנגזר ממנו, כל דוח ביקורת מוגש בכתב לגורם המבוקר, למנהל הכללי, ליושב ראש הדירקטוריון וליושב ראש וועדת הביקורת. לגבי כל דוח ביקורת מתקיים דיון עם המבוקרים וכן נערך דיון מסכם על הממצאים וההמלצות המהותיות עם חברי ההנהלה ובמידת הצורך עם מנכ"ל הבנק. דוחות הביקורת מובאים גם לדיון בוועדת הביקורת וזאת לאחר קבלת ההתייחסות המתאימה לממצאי הדוח מהגורם המבוקר וממנכ"ל הבנק. דוחות ביקורת מהותיים מובאים לידיעת הדירקטוריון

סיכום פעילות הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של השנת 2015 נדון בהנהלה ולאחר מכן בוועדת הביקורת ביום 21.7.2015 ובדירקטוריון ביום 10.9.2015. סיכום הפעילות השנתי של שנת 2015 נידון בהנהלה ולאחר מכן בוועדת הביקורת ביום 2.2.2016 ובדירקטוריון ביום 4.2.2016. הביקורת הפנימית גם מדווחת לוועדת הביקורת, מדי רבעון, על אופן ומידת היישום של המלצות הביקורת הפנימית שעלו מדוחות הביקורת שנערכו בתחומי הפעילות השונים של הבנק.

במקרה בו מתגלים ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דיווח מידי למנכ"ל, יו"ר ועדת הביקורת ויו"ר הדירקטוריון. הדוחות על סיכום פעילות הביקורת הפנימית ועל אופן ומידת יישום המלצות הביקורת הפנימית מוגשים גם ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק.

תגמול המבקר הפנימי

עלות שכרו של מבקר הפנים הסתכמה בשנת הדוח לסך של 969 אלפי ש"ח.

הערכת הדירקטוריון

אחת לשנה מקיימת ועדת הביקורת ישיבה עם המבקר הפנימי לבדו. ישיבה זו התקיימה ביום 24 בדצמבר 2015. על סמך הדיווחים השוטפים המוגשים על ידי המבקר הפנימי ועל פי נהלי העבודה של פונקציית הביקורת הפנימית, הניחה ועדת הביקורת את דעתה לגבי עמידת מבקר הפנים בתקנים המקצועיים שלפיהם ערך את דוחות הביקורת על פעולות הבנק השונות. בנוסף, ועדת הביקורת ניהלה סקירה על עבודת פונקציית הביקורת הפנימית שבוצעה על ידי גורם חיצוני וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 307 הביקורת הפנימית. ועדת הביקורת והדירקטוריון סבורים כי לשכר ולתשלומים אשר ניתנים למבקר הפנימי אין השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי של המבקר. הדירקטוריון וועדת הביקורת גם סבורים שההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקר הפנימי הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי לתת מענה הולם וכדי למלא אחר יעדי הביקורת הפנימית בבנק.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

האורגן בבנק האחראי על בקרת העל (כמשמעותה בהוראות ניהול בנקאי תקין מס. 303) הינו דירקטוריון הבנק, שמות חברי הדירקטוריון, מימונתם החשבונאית והפיננסית מפורטים בפרק הדירקטוריון, ההנהלה ושכרם של נושאי המשרה הבכירים שלהלן.

נושאים עקרוניים הקשורים בגילוי הניתן בדוחות הכספיים, נדונים בוועדת גילוי בראשות המנכ"ל ובהשתתפות החשבונאי הראשי, היועצת המשפטית, חברי הנהלה נוספים, מזכיר הבנק, מנהל מחלקת חשבות ומנהל יחידת דוחות כספיים.

בישיבה נוכחים כמשקיפים המבקר הפנימי ורואה החשבון החיצוני. במסגרת דיוני הוועדה נכללים נושאים בעלי השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים, נושאים בעלי עניין לציבור, התפתחויות החייבות להיות מדווחות לציבור וכל נושא שהוועדה רואה צורך לדון בו קודם העברת הדוחות לוועדת ביקורת.

קודם לאישור הדוחות הכספיים על-ידי הדירקטוריון, מועברת טיוטת הדוחות הכספיים, טיוטת דוח הדירקטוריון וההנהלה, טיוטת דוח ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם וטיוטת דוח על הסיכונים לוועדת ביקורת ובמקביל לחברי הדירקטוריון שאינם חברי וועדת ביקורת.

הוועדה מורכבת מחברי הדירקטוריון הבאים: יו"ר הוועדה, מר שמואל אשל (דח"צ), מר יהודה אורבך (דח"צ), גב' אירה סובול (דירקטורית חיצונית על פי הוראה 301 ודירקטורית בלתי תלויה) ומר רם הרמלך.

ועדת הביקורת של הדירקטוריון מקיימת דיון בדוחות הכספיים בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון כמשקיף שאינו חבר הוועדה ואינו נוכח בזמן קבלת ההחלטות בוועדה, בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.

בישיבה משותפים גם המנהל הכללי, היועצת המשפטית, מנהל הסיכונים, המבקר הפנימי ורואי חשבון חיצוניים.

בישיבת הוועדה נדונים בפרוטרוט הדוחות הכספיים ומתקבלת החלטה על מתן המלצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים.

לאחר קבלת המלצת הוועדה לעיל על אישור הדוחות הכספיים, מועברים עדכונים לטיוטת הדוחות הכספיים, וטיוטת דוח הדירקטוריון בעקבות ישיבת הוועדה לעיל, לעיונם של חברי הדירקטוריון, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לאישור הדוחות (הטיוטה כאמור מועברת עוד קודם לדירקטורים במקביל להעברתה לחברי וועדת ביקורת).

במהלך ישיבת הדירקטוריון, בהשתתפות המנכ"ל, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי והחשבונאי הראשי, נסקרות התוצאות הכספיות, המצב הכספי ומוצגים נתונים על פעילות הבנק וניתנות תשובות לשאלות הדירקטורים.

כחומר רקע לקראת הדיון מקבלים הדירקטוריון את טיוטת הדוחות הכספיים יחד עם חומר רקע נלווה רחב בדבר פעילות הבנק.

בישיבה נוכח גם רואה החשבון החיצוני של הבנק אשר נותן את חוות דעתו המקצועית ביחס לדוחות הכספיים וכן ביחס לסוגיות חשבונאיות בקשר לדוחות הכספיים ולנושאי הבקרה אשר עלו מתהליכי הביקורת שבוצעו. עם סיום הדיון מחליט הדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים.

שכר רואה החשבון המבקר^(1,2,3)

באלפי ש"ח

הבנק		מאוחד		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2014	2015	2014	2015	
				עבור פעולות הביקורת ⁽⁴⁾
1,224	1,230	1,357	1,384	רו"ח המבקר
				עבור שירותים הקשורים לביקורת ⁽⁵⁾
-	-	35	12	רו"ח המבקר
				עבור שירותי מס ⁽⁶⁾
334	301	334	301	רו"ח המבקר
				עבור שירותים אחרים
361	395	361	395	רו"ח המבקר
1,919	1,926	2,087	2,092	סה"כ שכר של רו"ח מבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת עבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט - 1999.
- (2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים ע"פ חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
- (5) Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים
- (6) שירותי מס שוטפים והכנת דוחות לרשויות מס.

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015								
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר ⁽¹⁾	דמי ניהול ⁽²⁾	מענק ⁽³⁾	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות ⁽⁴⁾	ריבית ⁽⁵⁾
א. זאב נהרי ⁽⁶⁾	יו"ר הדירקטוריון	חלקי	-	406	-	-	-	-
ב. זאב גוטמן ⁽⁷⁾	יו"ר הדירקטוריון היוצא	חלקי	-	-	1,491	-	-	-
ג. גיל טופז ⁽⁸⁾	מנכ"ל	מלא	-	343	-	-	-	-
ד. אורי פז ⁽⁹⁾	המנכ"ל היוצא	מלא	-	2,082	-	-	-	-
ה. ישראל בוקר ⁽¹⁰⁾	מ"מ מנכ"ל, משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית	מלא	-	1,473	-	15	-	-
ו. מיכאל טיייר ⁽¹¹⁾	משנה למנכ"ל, מנהל חטיבת המשאבים	מלא	-	1,135	-	15	-	1
ז. מיכאל בן ישי ⁽¹²⁾	סמנכ"ל, מנהל חטיבת הסיכונים	מלא	-	980	-	15	-	1
ח. רון שגיא ⁽¹³⁾	סמנכ"ל, מבקר פנימי, במעמד חבר הנהלה.	מלא	-	954	-	15	-	1

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014								
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר ⁽¹⁾	דמי ניהול ⁽²⁾	מענק ⁽³⁾	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות ⁽⁴⁾	ריבית ⁽⁵⁾
א. זאב גוטמן ⁽⁷⁾	יו"ר הדירקטוריון היוצא	חלקי	-	-	1,484	143	-	-
ב. אורי פז ⁽⁹⁾	המנכ"ל היוצא	מלא	-	1,843	582	753	67	2
ג. ישראל בוקר ⁽¹⁰⁾	משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית	מלא	-	1,314	-	347	-	1
ד. מיכאל טיייר ⁽¹¹⁾	משנה למנכ"ל, מנהל חטיבת המשאבים	מלא	-	1,121	-	223	(28)	-
ה. מיכאל בן ישי ⁽¹²⁾	סמנכ"ל, מנהל חטיבת הסיכונים	מלא	-	989	-	102	-	4
ו. משה עומר ⁽¹⁴⁾	סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית	מלא	-	910	-	179	-	-

- (1) כולל הפרשות לפיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, ביטוח לאומי וחופשה וכן תנאים נלווים לשכר, אך אינו כולל מס שכר. נכלל ברו"ה בסעיף משכורות והוצאות נלוות.
- (2) כולל תשלום דמי ניהול חודשים והטבות נלוות אך אינו כולל מע"מ. נכלל ברו"ה בסעיף משכורות והוצאות נלוות.
- (3) כולל מענק שהופרש בגין בשנת הדוח וטרם שולם (ללא מס שכר). בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה, והואיל ו- "התשואה המדווחת" כהגדרתה במדיניות נמוכה מ- 6.5%, התגמול הנדחה בגין שנת 2014 שאמור היה להשתלם בשנת הדוח - בוטל ראה [ביאור 23 לדוחות הכספיים](#); הסכום שבוטל אינו מצוין בטבלה דלעיל; לגבי הסכומים שבוטלו לנושאי משרה ראה להלן בהערות (9), (10), (11) ו- (14). נכלל ברו"ה בסעיף משכורות והוצאות נלוות.
- (4) לפרטים ראה [ביאור 24 לדוחות הכספיים](#). נכלל ברו"ה בסעיף משכורות והוצאות נלוות.
- (5) כולל הטבת ריבית בגין הלוואות שניתנו בתנאי הטבה. נכלל ברו"ה בסעיף [רווח מפעילות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי](#).
- (6) מר זאב נהרי - יושב ראש הדירקטוריון של הבנק החל מיום 11 באוקטובר 2015 - לפרטים לגבי תנאי העסקתו ראה [ביאור 34](#).
- (7) מר זאב גוטמן - סיים לכהן כיושב ראש הדירקטוריון של הבנק ביום 10 בספטמבר 2015 - לפרטים לגבי תנאי העסקתו ופרישתו ראה [ביאור 34](#).
- (8) מר גיל טופז - החל לכהן כמנכ"ל הבנק ביום 1 בנובמבר 2015 - לפרטים לגבי תנאי העסקתו ראה [ביאור 34](#).
- (9) מר אוריאל פז - סיים כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 31 באוקטובר 2015 - לפרטים לגבי תנאי העסקתו ופרישתו ראה [ביאור 34](#). בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה, והואיל וה"תשואה המדווחת" כהגדרתה במדיניות נמוכה מ- 6.5%, התגמול הנדחה בגין שנת 2014 שאמור היה להשתלם בשנת הדוח והמסתכם בסך של 126 אלפי ש"ח - בוטל.
- (10) מר ישראל בוקר - מנהל החטיבה הקמעונאית, מועסק בבנק החל מיום 12 במרץ, 2013 על פי הסכם העסקה אישי, לתקופה בלתי קצובה. שכרו החודשי של מר בוקר צמוד למדד המחירים לצרכן. במהלך השנה (בחדש אוגוסט) עודכן שכרו החודשי לסך של 81 אלפי ש"ח.
- כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים מראש, כמו כן יהיה זכאי מר בוקר לכך שעם סיום העסקתו, ישחרר הבנק לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למר בוקר יתרת אשראי בתנאי הטבה בדומה לכלל עובדי הבנק ליום 31 בדצמבר, 2015 בסך של 10 אלפי ש"ח. בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה, והואיל וה"תשואה המדווחת" כהגדרתה במדיניות נמוכה מ- 6.5%, התגמול הנדחה בגין שנת 2014 שאמור היה להשתלם בשנת הדוח והמסתכם בסך של 58 אלפי ש"ח - בוטל.
- (11) מר מיכאל טייר - מנהל חטיבת המשאבים, מועסק בבנק החל מיום 18 בספטמבר, 2011 על פי הסכם העסקה אישי, לתקופה בלתי קצובה. שכרו החודשי של מר טייר צמוד למדד המחירים לצרכן.
- כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים מראש, כמו כן יהיה זכאי מר מיכאל טייר לכך שעם סיום העסקתו, ישחרר הבנק לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות.
- למר מיכאל טייר הוקצו במסגרת תוכנית האופציות למנהלים בכירים 155,139 יחידות אופציה מסוג A וכן 77,569 יחידות אופציה מסוג B (לפרטים בדבר תוכנית האופציות למנהלים בכירים ראה [ביאור 34](#)). בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה, והואיל וה"תשואה המדווחת" כהגדרתה במדיניות נמוכה מ- 6.5%, התגמול הנדחה בגין שנת 2014 שאמור היה להשתלם בשנת הדוח - והמסתכם בסך של 37 אלפי ש"ח - בוטל.
- (12) מר מיכאל בן ישי - מנהל חטיבת הסיכונים, מועסק בבנק החל מיום 1 בינואר, 1998 על פי הסכם העסקה אישי, לתקופה בלתי קצובה. שכרו החודשי של מר בן ישי צמוד למדד המחירים לצרכן.
- כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים מראש, כמו כן יהיה זכאי מר בן ישי לכך שעם סיום העסקתו, ישחרר הבנק לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות.
- למר מיכאל בן ישי יתרת אשראי בתנאי הטבה בדומה לכלל עובדי הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 בסך 4 אלפי ש"ח.
- (13) מר רון שגיא - מנהל פנימי, מועסק בבנק החל מיום 20 בפברואר, 1998 על פי הסכם העסקה אישי, לתקופה בלתי קצובה. שכרו החודשי של מר שגיא צמוד למדד המחירים לצרכן. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים מראש, כמו כן יהיה זכאי מר שגיא לכך שעם סיום העסקתו, ישחרר הבנק לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות.
- למר רון שגיא יתרת אשראי בתנאי הטבה בדומה לכלל עובדי הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 בסך 16 אלפי ש"ח.
- (14) מר משה עומר - מנהל החטיבה הפיננסית מועסק בבנק החל מיום 15 בדצמבר, 2013, על פי הסכם העסקה אישי, לתקופה בלתי קצובה. שכרו החודשי של מר עומר צמוד למדד המחירים לצרכן.
- כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלושה חודשים מראש, כמו כן יהיה זכאי מר עומר לכך שעם סיום העסקתו, ישחרר הבנק לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה, והואיל וה"תשואה המדווחת" כהגדרתה במדיניות נמוכה מ- 6.5%, התגמול הנדחה בגין שנת 2014 שאמור היה להשתלם בשנת הדוח והמסתכם בסך של 30 אלפי ש"ח - בוטל.

מתן התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו

בחודש ינואר, 2012, אושרה באסיפה כללית של בעלי המניות של הבנק החלטה, לפיה יעניק הבנק למי שיכהנו מעת לעת כנושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו התחייבות לשיפוי בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות הקשורות לרשימת אירועים שצורפה כנספח לכתב ההתחייבות (להלן: "כתב התחייבות לשיפוי"). מתן השיפוי מותנה בקיומם של התנאים המפורטים בכתב ההתחייבות וסכום השיפוי המירבי לנושאי המשרה בבנק ובחברות הבת במצטבר לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק.

בחודש אוקטובר, 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק עדכונים לכתב התחייבות לשיפוי לנושאי משרה בבנק ובחברות הבת שלו ובהתאם להם נוספה בכתב השיפוי הפנייה לחוקים נוספים על מנת לאפשר שיפוי, במקרים המתירים על פי חוק, גם מכוח חוקים אלו. כמו כן הוסף סעיף סל אשר ייתכן כי יאפשר שיפוי (בגין הוצאות משפט ותשלומים לנפגעי הפרה), ככל ששיפוי כאמור יותר על פי חוקים נוספים. לפרטים בדבר עדכון כתב ההתחייבות.

עסקאות עם בעל שליטה

ביום 18 בפברואר 2016, אישרה ועדת הביקורת כי החלטתה מיום 18 בפברואר 2010 תהיה תקפה לשנה נוספת וזאת עד למועד פרסום הדוחות השנתיים לשנת 2016. ההחלטה האמורה הינה בדבר הקריטריונים שנקבעו לאבחנה בין עסקאות בנקאיות חריגות לעסקאות בנקאיות שאינן חריגות וכן קריטריונים שנקבעו להגדרת עסקאות זניחות (שאינן בנקאיות). [לפרטים בדבר ההחלטה, הרקע לקבלתה והקריטריונים שנקבעו על ידי ועדת הביקורת, ראו בתיאור העסקאות עם בעל שליטה בדוח השנתי של הבנק ליום 31.12.2014 אשר פורסם ביום 25.2.2015 המובא פה על דרך ההפניה בעמוד 128.](#)

להלן פרטים על היתרות של קבוצת בעל השליטה ושל אחרים שלבעל השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (אלפי ש"ח):

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015			היתרה הגבוהה במהלך שנת 2015		
סוג היתרה	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה
אשראי	0.5	-	-	19.5	-
מסגרת לא מנוצלת	149.5	-	-	149.5	-
פיקדונות	(10,985.4) ⁽¹⁾	(852.6)	-	(340,547.7) ⁽²⁾	(873.3)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014			היתרה הגבוהה במהלך שנת 2014		
סוג היתרה	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה
אשראי	37.1	-	-	216.8	-
מסגרת לא מנוצלת	120.4	-	-	136.4	-
פיקדונות	(106,985.4) ⁽¹⁾	(717.2)	(68.8)	(107,716.7) ⁽²⁾	(916.8)

להלן פרטים על ההכנסות מעמלות בגין עסקאות בניירות ערך ו/או עסקאות במט"ח (שאינן עסקת חבות או עסקת פיקדון) ששולמו על-ידי קבוצת בעל השליטה ועל-ידי אחרים שלבעל השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק

(באלפי ש"ח):

לשנת 2015			לשנת 2014		
סוג היתרה	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה	יצוא חברה להשקעות בע"מ	קבוצת בעל השליטה	קרובי בעל השליטה
הכנסות מעמלות	1,559.7	3.7	2.2	2,087.4	0.9

יצוין, כי ליום 31.12.15 היו רשומות מסגרות אשראי לפעילות בני"ע בחשבונות בעלי השליטה וחברות בשליטתם בהיקף כולל של 6 מיליוני ש"ח; בשנת הדיווח לא נוצלו מסגרות אלה.

למועד דוח זה, כל המסגרות בוטלו (המסגרות הועמדו בזמנו במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק).

בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, לא התקשר הבנק בעסקאות שאינן בנקאיות עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי, ואשר אינן עסקאות "זניחות" כהגדרתן לעיל.

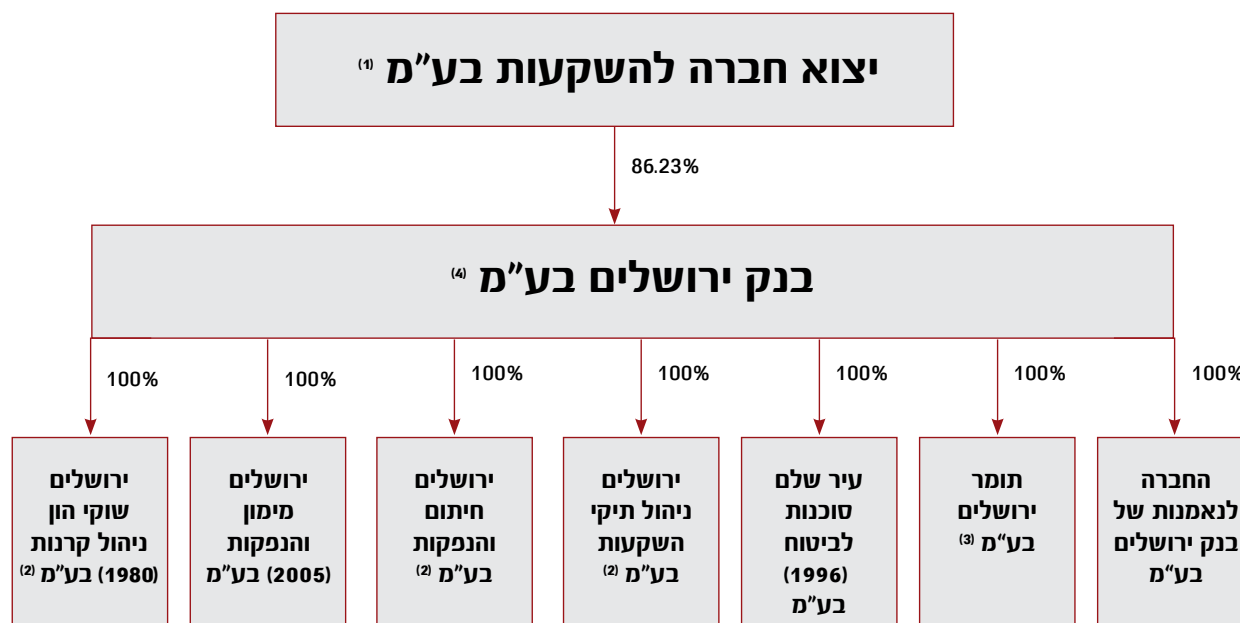
(1) מזה סך של 5.2 מיליוני ש"ח ו-99.8 מיליוני ש"ח הוחזקו על ידי חברה מקבוצת בעל השליטה בנאמנות, עבור צדדים שלישיים שאינם קשורים לימים 31 בדצמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2014 בהתאמה.

(2) מזה סך של 333.4 מיליוני ש"ח ו-99.8 מיליוני ש"ח הוחזקו על ידי חברה מקבוצת בעל השליטה בנאמנות, עבור צדדים שלישיים שאינם קשורים במהלך שנת 2015 ובמהלך שנת 2014 בהתאמה.

חלק ב - פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

תרשים מבנה אחזקות הבנק

להלן תרשים מבנה אחזקות הבנק בחברות בנות ובחברות כלולות נכון ליום 31 בדצמבר, 2015.
לפירוט תחומי העיסוק של החברות הבנות והחברות הכלולות ראה [ביאור 15](#) לדוח הכספי.

(1) לפירוט בדבר בעלי השליטה בבנק, ראה להלן.

(2) לא פעילה.

(3) למר זלמן שובל החזקה זניחה בחברה כמפורט בתקנות 11-13 לדוח התקופתי.

(4) הבנק מחזיק במניות של משרדי הבורסה לניירות ערך בע"מ. 24,993 ש"ח ע.ג. המהווה 5.21% מהון המניות המונפק והנפרע של משרדי הבורסה לניירות ערך בע"מ.

בעלי השליטה בבנק

גב' כנה שובל הינה בעלת השליטה בבנק ומחזיקה ב- 74.30% מהון המניות המונפק והנפרע של יצוא חברה להשקעות בע"מ שהינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "יצוא"). ייצוא מחזיקה ב- 86.23% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק. בנוסף, מחזיקה גב' שובל ב- 0.33% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק באמצעות החברות: כ. שובל אחזקות בע"מ; אי.סי.סי הון לישראל בע"מ; חברה לנאמנות פיננסית בע"מ ונאמנות חוץ בע"מ שהינן חברות פרטיות שבבעלותה ושליטתה של הגב' כנה שובל.

על פי חוות דעת משפטיות שהומצאו לבנק, ה"ה מר זלמן שובל (בעלה של הגב' כנה שובל ודירקטור בבנק), ומר גדעון שובל (בנה של הגב' כנה שובל ודירקטור בבנק), נחשבים כבעלי שליטה בבנק מכוח הוראות חוק הבנקאות רישוי. מר זלמן שובל נחשב כבעל שליטה אף לפי הוראות חוק ניירות ערך.

רכוש קבוע ומתקנים

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2015, ב- 156.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-149.7 מיליוני ש"ח ב-31 בדצמבר 2014.

מרבית השטחים בהם מתנהלים עסקי הבנק הינם שטחים בשכירות. נכון ליום 31 בדצמבר 2015, עמדו לרשות הבנק שטחים בהיקף של כ- 13,500 מ"ר בדומה לשטחים שעמדו לרשות הבנק ביום 31 בדצמבר 2014.

נכון לסוף שנת 2015 משתרעים משרדי המטה בקריית שדה התעופה על שטח כולל של כ- 5,000 מ"ר. יתרת השטח שימש את סניפי הבנק ואגפיו השונים.

נכון לסוף 2015 בבעלות הבנק מקרקעין בשטח של כ-600 מ"ר, לעומת כ-1,000 מ"ר ליום 31 בדצמבר 2014.

הסכם השכירות של מטה הבנק בקריית שדה התעופה נחתם ביום 19 בדצמבר 2010. הסכם השכירות הינו לתקופה של 7 שנים (עד שנת 2018) עם אופציה להארכה ל-7 שנים נוספות (עד שנת 2025) ואופציה נוספת ל-7 שנים (עד שנת 2032).

יתר הרכוש הקבוע הינו עלויות תוכנה, (ראה להלן [פרק המחשוב](#)) ציוד ריהוט וכלי רכב שמשמשים את הבנק לפעילותו השוטפת.

לנתונים נוספים ראה גם [ביאור 16](#) לדוחות הכספיים.

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסי מקרקעין הדרושים לו בפועל, או שצפוי שידרשו לו בעתיד. הבנק בוחן באופן שוטף את היקפם, מאפייניהם ומיקומם של השטחים הנחוצים לו, על בסיס תכניתו העסקית והתכנית לפריסה הארצית של הסניפים ועורך את ההתאמות הנדרשות.

נכסים בלתי מוחשיים

סימני מסחר ושמות מתחם- הבנק הוא בעל זכויות הקניין הרוחני בסימני המסחר הבאים, הרשומים על שמו אצל רשם סימני המסחר: "בנק ירושלים", "BANK OF JERUSALEM", "בנק ירושלים להחלטות החשובות בחיים", "בנקאות למהדרין". כמו כן, הבנק הוא הבעלים הרשום של שמות המתחם:

www.bankofjerusalem.co.il

www.jerusalembank.co.il

www.bankjerusalem.org

www.bankjerusalem.net

www.bankjerusalem.com

www.bank-jerusalem.com

www.jbank.co.il

www.co.il-בנק-ירושלים

www.co.il-בנק ירושלים

מאגרי מידע - הבנק וחברות בקבוצתו הינם הבעלים של מאגרי מידע רשומים המכילים נתונים בקשר לעסקי הבנק ובלקוחותיו.

קשרי לקוחות - כחלק מרכישת כלל בטוחה יוחס חלק מעלות הרכישה לנכס המייצג "קשרי לקוחות" (דהיינו: השווי ההוגן המוערך של חוזה החברה הקיימים, המייצג את החלק במחיר הרכישה המיוחס ליכולת של החברה להפיק תזרימי מזומנים עתידיים מחידוש החוזים הקיימים למועד הרכישה). ליום 31 בדצמבר 2015 נכס זה מוערך בסך של כ- 1.2 מיליוני ש"ח. זאת בנוסף ללקוחות שהיו לבנק ערב עסקת הרכישה.

מערכות מידע ומחשוב

אגף המחשוב של הבנק פועל לפיתוח מערכות טכנולוגיות מתקדמות ולשיפור מתמיד של המערכות והתשתיות המחשוביות בבנק. פעילות זו מנוהלת בחברת תומר ירושלים.

מרכזי מחשוב

מרכז המחשוב הראשי של הבנק נמצא בבניין ההנהלה בקרית שדה התעופה בלוד (אירפורט סיטי). במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016 הועבר אתר ה-DR של הבנק מירושלים ל HOSTING בבניין IBM בנתניה.

מערכות מידע

התמיכה בפעילויות העסקיות של הבנק מתבצעת תוך התבססות על 3 מערכות ליבה: מערכת מסחרית (BankWare) - לניהול הפעילות המסחרית והספר הראשי, מערכת משכנתאות - לניהול פעילות המשכנתאות, מערכת שוק ההון המרכזית - לניהול הפעילות בשוק ההון. בנוסף, לבנק מגוון של מערכות ואפליקציות נוספות המשמשות לצרכים עסקיים, תפעוליים ומידע ניהולי.

אינטגרציה וקישוריות

הבנק עובד בארכיטקטורת SOA. בבנק כלי תוכנה (ESB - Enterprise service bus) שמאפשר את האינטגרציה בין מערכות הערוצים למערכות הליבה. שיטת האינטגרציה בין המערכות מבוצעת באמצעות פיתוח Web services באופן מאובטח.

גיבוי והתאוששות מאסון

מדיניות הבנק להתאוששות מאסון מתבססת על הפעלה של המערכות שהוגדרו כחיוניות בהתאם לפרק הזמן שנקבע במדיניות באתר חלופי. לצורך כך הוקם אתר גיבוי (DR) בירושלים הכולל את המערכות שתומכות בתהליכים בדרגת קריטיות גבוהה. לבנק תוכנית המשכיות עסקית (BCP) ותוכנית התאוששות מכשל (DRP) בהתאמה. במהלך שנת 2015 הבנק המשיך לשפר את מוכנותו בתחום המשכיות עסקית בשעת חירום/כשל.

הגנת הסייבר ואבטחת מידע

יחידת אבטחת מידע הורחבה ליחידת הגנת הסייבר ואבטחת מידע כמענה להוראה 361, במהלך המחצית הראשונה של שנת 2015. מנהל אבטחת מידע, מונה למנהל סייבר ואבטחת מידע. המשיכה מגמת השיפור והרחבה של תחום אבטחת מידע בבנק.

במהלך שנת 2015 נערכו בדיקות אבטחת מידע מקיפות במערכות הבנק. אשר בעקבותיהן, הוכנסו שיפורים במערכות המידע ובמערכות הפיננסיות המגבירים את אבטחת המידע. כמו כן, הושם דגש על מניעת זליגות המידע והוכנסו כלי הגנה וסינון מפני פגיעויות ומתקפות, על אתר הפעולות הבנקאי באינטרנט.

[למידע אודות הודעת הבנק על פריצה שנתגלתה לאתר מידע בניירות ערך, הנפרד מהאתר המרכזי של הבנק. ראה בפרק תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם בדוח הדירקטוריון וההנהלה.](#)

תשתיות מחשוב

תשתיות המחשוב של הבנק תומכות באופן מלא במערכות השונות. בשנת 2015 הוסב מערך האחסון של מסדי נתונים אורקל ל EXADATA, פרויקט ששיפר ביצועים באופן משמעותי, שיפר את יכולת התאוששות ושלמות המידע באתר ה-DR - בעת אסון והוזל משמעותית את עלויות הבנק בתחום מסדי הנתונים. כמו כן בשנת 2015 הוקמו 30 כספומטים נוספים של הבנק שהם מחוץ לכותלי הבנק (אינם צמודים לסניפי הבנק).

ניהול ספקים

הבנק נישען על מערכות שונות כולל מערכות הליבה שפותחו ומתוחזקות על ידי חברות שונות. הבנק מקפיד על התקשרות נאותה עם כלל הספקים החיצוניים של טכנולוגית המידע, על מנת להבטיח תקינות המערכות, רציפות פעילותן ושדרוגן הטכנולוגי והפונקציונאלי. הבנק מוודא אחת לתקופה את מצב החברות וחוסן הכלכלי בעיקר במערכות התומכות בשירותים עסקיים קריטיים.

יחסי הבנק מעוגנים בהסכמים פרטניים מול כל ספק וספק המפרטים את חובות הספק למול הבנק (כולל SLA) וכן את חובות הבנק כלפי הספק.

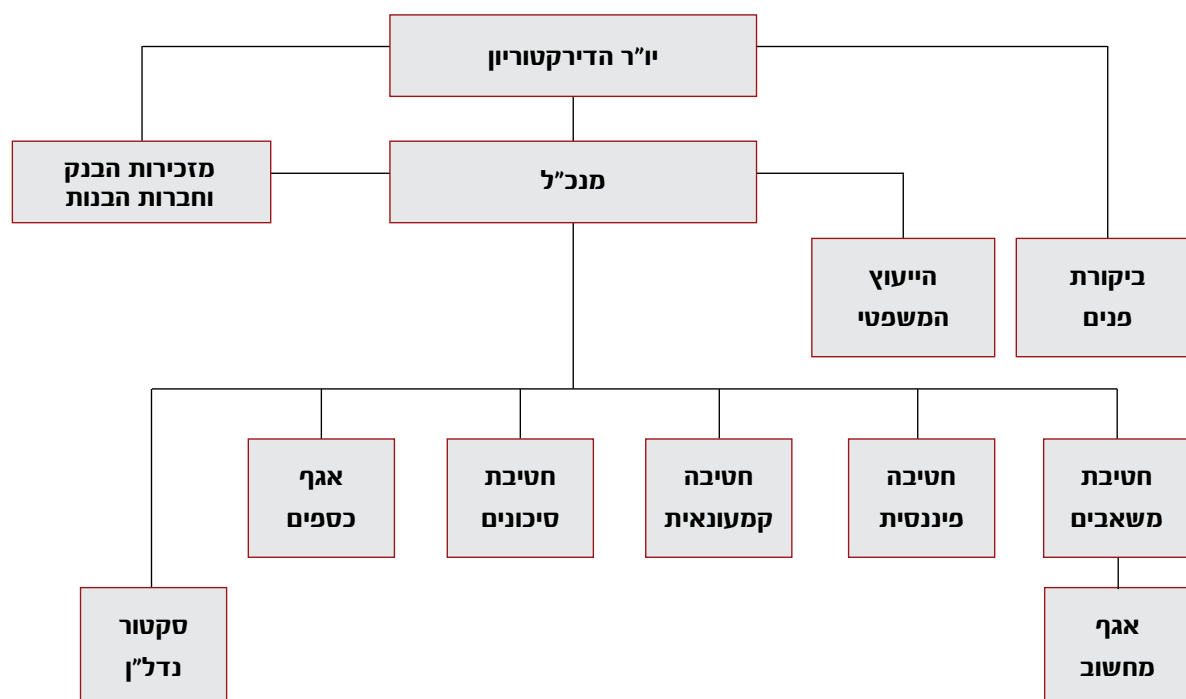
לבנק יש תלות בספקי התוכנה של המערכת המסחרית ושל מערכת המשכנתאות של הבנק. קודי המקור והתיעוד של תוכנות אלו מופקדים בנאמנות בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים. לנושא שוק ההון הבנק מקבל שירותים מלאים מחברת FMR ותלוי בה בהקשר זה. הבנק מסתמך על תשתיות טכנולוגיות של VIRMWARE, IBM, EMC, ORACLE ו-MICROSOFT.

היקף ההשקעה

[לפרטים אודות היקף השקעה ראה פרק התפתחויות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל האחר בדוח הדירקטוריון וההנהלה.](#)

תרשים המבנה הארגוני

להלן תרשים המבנה הארגוני של הבנק:

מצבת כוח אדם⁽¹⁾⁽²⁾

להלן פירוט מספר המועסקים בבנק ובחברות הבנות שלו:

ממוצע שנתי		לסוף שנת		
2014	2015	2014	2015	
586	608	597	607	מספר העובדים:
71	94	84	87	מזה במיקור חוץ ⁽²⁾
				מספר המשרות:
579	604	591	603	בשעות רגילות
21	23	19	24	בשעות נוספות

(1) הדיווח לא כולל את מוקד הבנק המופעל באמצעות ספק חיצוני.

(2) בסעיף מיקור חוץ נכללו עובדים המועסקים דרך חברות כח אדם, בתי תוכנה וחברות אחרות המעניקות שירותים לבנק, מהן נשכרים עובדים מסוימים לתפקידים ספציפיים.

לפירוט בדבר המשרות במגזרי הפעילות השונים ראה בפרק [מגזרי פעילות](#) לדוח זה.

רוטציה וחופשה

הבנק פועל בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא רוטציה, ורואה ברוטציה של בעלי תפקידים רגישים מרכיב חשוב בתהליכי הבקרה הפנימיים בארגון. במקרה בו לא ניתן לקיים ניווד בין בעלי תפקידים מיישם הבנק בקורות מפצות. במהלך שנת 2015 ניווד 56 עובדים, 3 מהם בעלי תפקידים רגישים. במהלך שנת 2014 ניווד 50 עובדים, 21 מהם בעלי תפקידים רגישים. הבנק קבע יעד ניצול חופשה פרטני לעובדי הבנק ומנהל מעקב חודשי פרטני אחר העמידה ביעד. במהלך שנת 2015, בין היתר, בעקבות אכיפה הדוקה של עמידה ביעד ניצול החופשה, צומצמה ההפרשה לחופשה.

הדרכה

הבנק מקיים הכשרות והדרכות מקצועיות לעובדיו באופן סדיר בהתאם לתפקיד העובד ולצרכי הבנק. בשנת 2015 התמקדה ההדרכה בבנק בהכשרת מערך הסניפים והמוקד הטלפוני לתמיכה ביעדים העסקיים שהציבה הנהלת הבנק. הדרכות בתחום הליבה כללו, בין היתר, הדרכות עו"ש ואשראי צרכני והכשרה פרטנית לקציני אשראי וכן הכשרה בסיסית בתחום ההשקעות. הבנק ממשיך לקיים הכשרות לבנקאי המוקד הטלפוני ולבנקאי V.C תוך הקניית ידע בנושאים מקצועיים שונים ומיומנויות אישיות בתחום השירות והמכירה. בשנת 2015 החל סבב הדרכה מקיף לבנקאים בסניפים להטמעת תרבות שירות ושגרות עבודה לשיפור השירות הניתן ללקוחות הבנק. בנוסף לאמור, הועברו הכשרות באפיק ניהול הסיכונים (הלבנת הון, סיכונים תפעוליים, ניהול בקורות ופיגורים, ציות ואכיפה מנהלית), הכשרות בתחום יישום הוראות חקיקת FATCA והכשרות בנושא אבטחת מידע. בשנת 2015 הועברו הכשרות חודשיות לנאמני הדרכה ממערך הסניפים ומהמערך העורפי לעדכונים מקצועיים והדרכות שוטפות. הנחלת העדכונים באמצעות נאמני הדרכה נועדה לזרז הטמעת תהליכי העבודה החדשים בקרב עובדי הסניפים והמערך העורפי.

בשנת 2015 העביר הבנק 834 ימי הדרכה לעומת 1,195 ימי הדרכה בשנת 2014. הקיטון נובע מהרחבת מערכי ההדרכה באמצעות מערכת לומדה מרחוק, ומשימוש בנאמני הדרכה לעדכונים מקצועיים והטמעת תהליכים בסניפים ובמערך העורפי.

מדיניות תגמול

לפרטים אודות: מדיניות תגמול לנושאי משרה, מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה, הגופים המפקחים על התגמול בבנק, תכנון ומבנה התהליכי התגמול, תיאור הדרכים בהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול והקשר בין ביצועים במהלך תקופת מדידת הביצועים לבין רמות התגמול ראה [ביאור 23](#) לדוחות הכספים בשנת 2015 התכנסה ועדת התגמול 11 פעמים כאשר התגמול ששולם לחבריה במהלך השנה עמד על כ- 108 אלפי ש"ח. להלן פרטים אודות תגמול משתנה שקיבלו נושאי משרה בכירים במהלך שנת הדיווח.

להלן פירוט של סכום התגמול של נושאי המשרה הבכירה בגין שנת הדיווח

שווי כולל של תגמול בגין שנת הדיווח	נושאי המשרה הבכירה		עובדים מרכזיים אחרים	
	לא נדחה	נדחה	לא נדחה	נדחה
תגמול קבוע				
מבוסס מזומן	12,600	-	820	-
תגמול משתנה				
מבוסס מזומן	150	-	-	-

תיאור	נושאי משרה בכירה		עובדים מרכזיים אחרים	
	מספר	סכום	מספר	סכום
1 תגמול ששולם				
א. מספר העובדים שקיבלו תגמול משותנה במהלך שנת הדיווח	11		2	
ב. מספר וסך הכל הבונוסים המובטחים שהוענקו במהלך שנת הדיווח	11	1,418	2	70
2 תגמול נדחה				
א. סך הכל יתרת התגמול הנדחה שטרם שולם (במזומן):	5	721	-	-
ב. סך הכל תגמול נדחה ששולם בשנת הדיווח	-	-	-	-
הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול נדחה והתגמול המוזק, שחשוף	5	721	-	-
3. להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות.				

לא הוענקו מענקים בעת חתימה ולא שולמו פיצויים במהלך שנת הדיווח.

[לפרטים בדבר תוכנית תגמול למנכ"ל וליו"ר ראה בביאור 34 לדוחות הכספיים](#)

תיאור הסכמי העסקה

בחודש דצמבר 2015 נחתמו מספר הסדרים קיבוציים בין הנהלת הבנק לוועד העובדים של הבנק, המעגנים את מרבית תנאי העסקתם של כל עובדי הבנק, למעט נושאי משרה ועובדים מרכזיים. ההסדרים הקיבוציים נחתמו לתקופה של ארבע שנים, עד ליום 31.12.19.

כ-56% מעובדי הבנק מועסקים בהסכמי עבודה אישיים, המסדירים את תנאי העסקתם בבנק, בנוסף להסדרים הקבועים בהסדרים הקיבוציים. אחת לשנה נבחן עדכון תנאי העסקתם, וזאת על פי תרומתו הדיפרנציאלית של העובד לבנק ובהתאם להמלצות המנהלים. הסכמי העבודה האישיים נחתמים עם כל עובד בנפרד, בהתאם לשכר ולהסדר ההטבות הסוציאליות שסוכמו עמו באופן פרטני.

תנאי העסקתם של כ-44% מעובדי הבנק מוסדרים בהסכם שנחתם עם ועד העובדים בבנק המסדיר את תנאי העסקתם ואת הקידום בשכרם (הסכם עובדי דרגות). בנוסף לתנאים הקבועים בהסדרים הקיבוציים ההסכם מתעדכן אחת לשנתיים בהסכמה עם ועד העובדים וזאת בתוספת בכתב שנחתמת בין ההנהלה לוועד העובדים. עדכון זה כולל תוספות שכר על שכר הבסיס והנלווים לו, ולוקח בחשבון את שיעור עליית מדד המחירים לצרכן בתקופה נשוא העדכון. בנוסף, עורך הבנק אחת לשנה דיוני דרגות אישיים לעובדים האמורים על פי תרומתו הדיפרנציאלית של העובד לבנק ובהתאם להמלצות המנהלים. הסדרי פרישה- תנאי הפרישה של עובדי הבנק עוגנו בהסדרים הקיבוציים האמורים לעיל. עובדי חברות הבת מועסקים בהתאם להסכמי ההעסקה בבנק.

בנוסף, רוכשים הבנק וחברת בת שלו את שירותיהם של חברות כוח אדם, בתי תכנה וחברות מתמחות אחרות (ראה [פירוט עובדי "מיקור חוץ" בטבלה לעיל](#)).

פיתוח המשאב האנושי

הבנק מתמקד בהשקעה ערכית בעובדים לצד פיתוח העובדים וההון האנושי.

מלבד הדרכות מובנות פנימיות העוסקות בליבה העסקית של הבנק ובתחום ניהול הסיכונים, הבנק מעודד את עובדיו לצאת ללימודים אקדמאיים בתחומים המשיקים לתחומי פעילותם. כמו כן, שולח הבנק את עובדיו להשתלמויות, ימי עיון וכנסים מקצועיים להם השקעה לתחומי הבנקאות.

הבנק מקיים מסלולי הכשרה לניהול בהתאם לצורך ולמסלולי הקידום הפנימיים. במהלך שנת 2015 זכו מנהלים בדרגי ניהול שונים במטה ובסניפים לתהליכי אימון פרטניים לשיפור מיומנויות ניהול ולסיוע באתגרי ניהול בהם נתקלו במסגרת עבודתם השוטפת. מסלול הכשרה למנהלים מכהנים בסניפי הבנק מתוכנן לשנת 2016.

כיום קולט הבנק לשורותיו בעיקר עובדים אקדמאים ונכון לסוף שנת 2015 בבנק 66% עובדים אקדמאים, מהם 26% בעלי תואר שני ו-5% במהלך לימודיהם לתואר שני. שיעור העובדים המחזיקים בהשכלה על תיכונית מכלל עובדי הבנק עומד על 12% ושיעור הלומודים לתואר ראשון עומד על 3%.

הבנק מעודד ערבות הדדית בין עובדיו והקים קרן משותפת בינו לבין העובדים לתמיכה בעובדים אשר נקלעו למצוקה כלכלית.

נושאי משרה ומורשי חתימה

נכון ליום 31 בדצמבר, 2015 מכהנים בבנק 10 נושאי משרה (שאינם דירקטורים) בחוזים אישיים. בבנק 198 מורשה חתימה, 103 בסניפים, ו- 95 במטה. לפרטים לגבי פרישתם של נושאי משרה בתקופת הדוח ראה [בפרק נושאי משרה בכירה להלן](#).

הסכמים מהותיים

לתיאור תמציתי של הסכמים מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל של הבנק, וכן להסכמי שיתוף פעולה הרלוונטיים למגזרי הפעילות, שנחתמו ו/או שהם בתוקף בשנת הדוח ראה פירוט בכל אחד מהמגזרים. במהלך התקופה לא היו הסכמים מהותיים חוצי ארגון.

מגבלות חקיקה ופיקוח על התאגיד הבנקאי

מגבלות חקיקה ופיקוח אשר מתייחסות באופן ספציפי למגזר פיקוחי מסוים יינתן לגבם הרחבה במסגרת דיווח המגזר. לבנק רישיון בנק, על פי סעיף 10 לחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981. על פי רישיון הבנק חלות עליו המגבלות הבאות: הבנק לא ישלוט ולא יהיה בעל עניין בתאגידים מכל סוג שהוא, בארץ או בחו"ל, למעט תאגידי עזר, ללא אישור המפקח, לתאגיד מסוים או לסוג של תאגידים. האמור לעיל לא יחול על תאגידים שהבנק החזיק בהם כדין ערב מתן הרישיון, וההחזקה הינה על פי התנאים שנקבעו.

כמו כן על פי רישיון הבנק, מינוי יושב ראש דירקטוריון ומנהל כללי טעונים אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. יובהר כי דרישות הרישיון לענין שליטה בתאגידי עזר ואישור כהונת יו"ר ומנכ"ל, הינן דרישות הנכללות כיום בחקיקה הבנקאית ומתייחסות לכלל התאגידים הבנקאיים.

הוראת בנק ישראל לבנק הינה כי הבנק רשאי לבצע עסקאות אופציות וספוט בין שערי מטבעות או שערי ריבית אך ורק לצורך גידור. עסקאות שאינן למטרת גידור טעונות אישורו המוקדם של בנק ישראל.

רשיונות לפעילות חברות הבת

לעיר שלם, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, רישיון לסוכן ביטוח תאגיד על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים, עיר שלם רשאית לעסוק רק בשיווק פוליסות ביטוח חיים ופוליסות ביטוח מבנה, אגב הלוואות לדירור הניתנות על-ידי הבנק (מגבלה זו אינה חלה לגבי ביטוח שנעשה לפני ה-1 בינואר, 2006).

מגבלות חקיקה, תקינה, הנחיות פיקוח ואילוצים מיוחדים

הבנק הינו בנק מסחרי, חברה ציבורית שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, חבר הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, חבר מסלקת הבורסה ומסלקת המעו"ף וחלים עליו עקב כך כל הדינים הרלבנטיים.

פעילות הבנק כפופה לחוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותו של הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, השימוש בנכסי הבנק, אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור והפעילות המותרת לחברות בנות של הבנק ותנאי השליטה והבעלות בהן.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, דיני ניירות ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח), וכן להנחיות משרד האוצר המסדירות את פעילותו של הבנק כעושה שוק באג"ח ממשלתיות.

עמלות הבנקים, ובכללם בנק ירושלים, מפקחות על-ידי בנק ישראל. כמו כן, בנק ישראל קבע תעריפונים אשר בהם פורטה רשימת השירותים שבגנים בנקים יהיו רשאים לגבות עמלות, וכן אופן חישוב עמלות אלו.

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על הבנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות דיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה, קיימת חקיקה שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לענין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על הגבלים עסקיים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין.

במסגרת החקיקה, נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות חוק והוראות חקיקת משנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

להלן, בתמצית, פירוט של שינויי חקיקה (לרבות הוראות של המפקח על הבנקים) רלוונטיים לתקופת הדיווח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק (לשינויי חקיקה רלוונטיים לתקופת הדיווח אשר משפיעים או עשויים להשפיע על פעילות מגזרי הפעילות, ראה התייחסות בכלל מגזר בנפרד).

עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל

עדכוני החקיקה ו/או הוראות בנק ישראל שהינם ספציפיים למגזרי הפעילות השונים תוארו בפרקים הרלבנטיים בדוח זה. בנוסף, הוראות חוק ורגולציה אשר התקבלו עד מועד פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת 2014 תוארו בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2014.

הוראת בנק ישראל בנושא התחייבויות לזכויות עובדים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. חוזר זה כולל עדכונים מסוימים בהוראות הדיווח לציבור, אך אינו כולל את כל העדכונים הנדרשים להוראות בעקבות אימוץ כללים אלו. נושאים אלו, לרבות בהירות נוספות אם ידרשו, יטופלו בנפרד.

החוזר קובע כי התיקונים להוראות הדיווח הציבורי יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה התאגיד הבנקאי יתקן למפרע את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור, בין היתר, בהתאם לאמור בחוזר:

- שיעור ההיוון לחישוב ההתחייבות בגין זכויות העובדים יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות בישראל. כתוצאה מכך, בוטלה הוראת השעה בהוראות הקיימות אשר קבעה את שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים.
- תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא תשלומים מבוססי מניות כאמור ב- ASC 718 Compensation – Stock Compensation.

להשפעת אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים על הבנק [ראה ביאור 1.1.1 לדוחות הכספיים](#).

הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר

ביום 16 במרץ 2015 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה, המסדירה את האופן בו נדרש הבנק לנהל את התגוננותו מפני איומי הסייבר להם חשופים מוסדות פיננסיים בארץ ובעולם.

ההוראה כוללת הסדרה של דרישות וציפיות של הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים בנושא ניהול הגנת הסייבר. היא קובעת מסגרת לניהול סיכוני הסייבר, תוך מתן חופש לתאגיד הבנקאי במימושה. דרך הסדרה זו נועדה לאפשר לתאגיד הבנקאי להתאים באופן דינאמי את מערך ההגנה למפה העדכנית של איומי הסייבר.

לאור זאת, ההוראה אינה מפרטת "רשימת בקורות" סגורה, אלא מגדירה עקרונות להגנת הסייבר. הציפייה הינה שהתאגיד הבנקאי יאמץ עקרונות אלו בבניית מערך הגנת הסייבר בהתאם להיקף ומהות פעילותו ופרופיל הסיכון שלו.

ההוראה קובעת כי על התאגידים הבנקאיים לתת דגש מיוחד ולנקוט בצעדים הדרושים לצורך ניהול אפקטיבי של סיכוני הסייבר. בפרט, נדרשים התאגידים הבנקאיים להרחיב ולהעמיק את היכולות הקיימות של מערך אבטחת המידע באופן אשר יאפשר להם להתמודד כנגד איומי הסייבר.

ההוראה רואה את ניהול סיכוני הסייבר כחלק מהמערך הכולל של ניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי, ומגדירה כי סיכון הסייבר הינו גם סיכון תפעולי, אך גם סיכון אסטרטגי לבנק.

ההוראה דורשת למנות עובד בכיר, בעל ידע ונסיון מתאימים, כ"מנהל הגנת הסייבר", ולוודא כי מיקומו הארגוני וסמכויותיו יאפשרו לו למלא את תפקידו כגורם מנחה ומתכלל של כל הפעילויות והתהליכים הרלוונטיים.

בהתאם להוראה נדרש הבנק לגבש אסטרטגיית הגנת סייבר, להסדיר בכתב את המסגרת לניהול סיכוני הסייבר, וכן לקבוע מדיניות הגנת סייבר תאגידית. על בסיס ניתוח סיכוני הסייבר, נדרש הבנק לגבש תוכנית עבודה הולמת. נדרש למסור דוחות סדירים על סיכוני סייבר להנהלה ולדירקטוריון, וכן לדווח לפיקוח על הבנקים על "אירועי סייבר" במקרים שיוגדרו ע"י המפקח. ההוראה חלה החל מיום 1 בספטמבר 2015.

ביום 22 בינואר 2016 לאחר תאריך המאזן אירעה פרצה באתר מידע בניירות ערך, הנפרד מהאתר המרכזי של הבנק. מבדיקה שנערכה נמצא שלא בוצעו פעולות שאינן מורשות ולא נגרם נזק ללקוחות. [לפרטים נוספים ראה פרק מערכות מידע ומחשוב לדוח זה.](#)

הבנק מיישם ההוראה.

למידע אודות הודעת הבנק על פריצה שנתגלתה לאתר מידע בניירות ערך, הנפרד מהאתר המרכזי של הבנק. [ראה בפרק תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם בדוח הדריקטוריון וההנהלה.](#)

מכתב בנק ישראל בנושא היוון עלויות תוכנה

ביום 21 במאי 2015 התקבל בבנק מכתב שנשלח על ידי המפקח על הבנקים בדבר היוון עלויות לפיתוח עצמי של תוכנה לפיו בין היתר:

- א. יש לעדכן את אומדן אורך החיים של עלויות התוכנה שהונו כך שלא יעלה על 5 שנים.
- ב. יקבע סף מהותיות להיוון, שלא יפחת מ- 300 אלפי ש"ח, כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סף עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, יזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד.
- ג. בגין תוצרים, אשר סף העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, יקבע מקדם היוון לשעות עבודה, שנמוך מ-1 על מנת להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיית מקובלות במסגרת פרויקט פיתוח תוכנה.
- ד. דרג העובדים שעלויותיהם מהוות לנכסים יוגבל לדרגת מנהל אשר ניתן להראות כי רוב הזמן שלו הוא עוסק בפיתוח בפועל וכי הוא אחראי על מספר מועט של עובדים.
- ה. רישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המותרים להיוון, יעשה על-ידי דיווח שעות פרטני ולא בדרך של הקצאת עלויות באופן יחסי.

הבנק מיישם את ההנחיות בנושא היוון עלויות תוכנה החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2015 בדרך של יישום למפרע. מספרי ההשוואה הוצגו מחדש.

לפרטים נוספים ראה [בביאור 1.1.1](#) מדיניות חשבונאית בדוחות הכספיים.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקן 308 - ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי

ביום 3 ביוני 2015 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקן 308, לצורך התאמת ההוראה המסדירה את פעילות קצין הציות להתפתחויות שחלו בשנים האחרונות בתחום ניהול הסיכונים בכלל וניהול סיכון הציות בפרט. עיקרי התיקון להוראה הינם כדלהלן:

ההגדרות של סיכון ציות, פונקציית ציות, קצין ציות ראשי ועובדי פונקציית ציות, הותאמו להגדרות במסמך באזל. בנוסף, הורחבה ההגדרה של הוראות ציות מעבר להוראות צרכניות בהתאם למסמך באזל, הקובע כי "סיכון הציות" נגזר מחוקים, תקנות, הוראות רגולציה, נהלים פנימיים והקוד האתי החלים על הפעילות של התאגיד הבנקאי.

הודגשה וחודדה אחריות הדירקטוריון לפקח על ניהול סיכון הציות של התאגיד הבנקאי וכן נקבעה האחריות של ההנהלה הבכירה לניהול אפקטיבי של סיכון הציות.

פורטו המאפיינים הנדרשים כדי שפונקציית הציות תוכל למלא את תפקידיה בצורה יעילה ואפקטיבית, ביניהם: פונקציית הציות צריכה להיות קבועה ובלתי תלויה; המעמד של פונקציית הציות יעוגן בכתב מינוי (צ'ארטר); פונקציית הציות תמוקם במעמד ארגוני שאינו יוצר ניגוד עניינים פוטנציאלי; תגמול עובדי הפונקציה יהיה עקבי עם יעדי הפונקציה באופן שלא ייצור תמריצים לעובדים לפעול בניגוד למטרות ולמאפייני הפונקציה; הקצאת משאבים וכוח אדם הולמים לפונקציה לצד כשירות מקצועית של עובדי הפונקציה ושל העומד בראשה.

בראש פונקציית הציות עומד קצין ציות ראשי. כדי לשמר את עצמאותו ולחזק את מעמדו, נקבע כי קצין ציות ראשי לא ימלא בתאגיד הבנקאי תפקיד נוסף.

תחילתו של החוזר הינה לא יאוחר מיום 1 בינואר 2016.

הבנק מתאים את התנהלותו לאופן הקבוע בתיקונים לב"ת.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקן 301A - מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

ביום 13 באוגוסט 2015 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקן A301, לאור עמדת המפקח כי נדרש את מדיניות התגמול בבנקים על פי הנחיותיו.

עיקרי התיקון הינם כדלהלן:

הוספת דרישה לפיה מדיניות והסכמי התגמול של תאגיד בנקאי יכללו התניה שכל תגמול משתנה שיוענק וישולם לעובד מרכזי יהיה בר-השבה, בהתקיימותם של הקריטריונים להשבה. הקריטריונים להשבה וסכומי או שיעורי ההשבה יקבעו ע"י התאגיד הבנקאי, אך יכללו לכל הפחות את המקרים שפורטו בהוראה המכוונים לנסיבות חריגות במיוחד.

למרות האמור לעיל, כאשר סך התגמול המשתנה בשנה קלנדרית מסוימת אינו עולה על 1/6 מהתגמול הקבוע באותה שנה, אין חובה להפעיל את מנגנון ההשבה על חלק זה של התגמול המשתנה.

הוספת הוראה חדשה לפיה חברי הדירקטוריון של תאגיד בנקאי, לרבות יושב ראש הדירקטוריון יקבלו תגמול קבוע בלבד. גובה התגמול הקבוע של יו"ר הדירקטוריון ייקבע ביחס לאופן התגמול של יתר חברי הדירקטוריון בתאגיד הבנקאי, ובהתחשב, בין היתר, בגודלו של התאגיד הבנקאי ובמורכבות פעילותיו, וכן בהתחשב בהיקף המשרה.

למרות האמור לעיל, התאגיד הבנקאי רשאי לשלם ליו"ר תנאים סוציאליים והוצאות נלוות בהתאם לנהוג בתנאי ההעסקה של כלל נושאי המשרה בתאגיד הבנקאי.

הוראות התיקון חלות מיידית על הסכם תגמול שאושר מיום פרסום חוזר זה ואילך, לרבות הארכה או שינוי של הסכם תגמול קיים. הסכם תגמול שאושר לפני מועד פרסום חוזר זה, יתוקן בהתאם לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2017.

הבנק פועל בהתאם להוראות הנב"ת, ובכלל זה תגמול יו"ר וחברי הדירקטוריון תואמים את לשון ההוראה הנ"ל. הבנק יעדכן את מדיניות התגמול בהתאם לתיקון.

מכתב בנק ישראל בנושא ניהול סיכונים הכרוכים בהפעלת תכנית לגילוי מרצון בישראל

26 בינואר 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים מכתב לתאגידים הבנקאיים, בנושא ניהול סיכונים הכרוכים בהפעלת תכנית גילוי מרצון בישראל. במכתב זה מפנה המפקחת על הבנקים את תשומת לב הבנקים לכך שגם במקרים בהם פעל אדם מול רשות המיסים בהתאם לתכנית גילוי מרצון, אין בכך כדי להגן עליו מהעמדה לדין בגין עבירות שאינן העלמת הכנסה. לאור האמור לעיל, נדרש הבנק:

א. לעדכן את מדיניותו ואת נהליו וליידע את עובדיו לגבי האמור לעיל, ובדבר העובדה שהצגת אישור מרשות המיסים ע"י הלקוח לא מהווה אסמכתא למקורם הלגיטימי של הכספים לעניין איסור הלבנת הון.

ב. לבחון איזה תבחינים מהתוספת השניה לצו איסור הלבנת הון עשויים להיות רלוונטיים לעניין דיווח על פעילות לא רגילה.

ג. לעגן בנהלים איסור על קבלת העברות אלקטרוניות מחו"ל, אגב הליך גילוי מרצון, אשר אינן כוללות פרטי מעביר או נעבר.

ד. לעדכן בכתב בתוך 60 יום את בנק ישראל על הצעדים שנקט ליישום הדרישות הנ"ל.

הבנק פועל ליישום הוראות המכתב.

מכתב בנק ישראל בנושא ההתייעלות התיפעולית של המערכת הבנקאית בישראל

ביום 12 בינואר 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים מכתב לתאגידים הבנקאיים, בנושא ההתייעלות התפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. במכתב זה הביעה המפקחת עמדתה כי רמת היעילות בבנקים נמוכה בהשוואה למערכות בנקאיות במדינות מתקדמות אחרות, ולפיכך היא רואה בהליכי התייעלות יעד חשוב להבטחת יציבות הבנקים. לאור האמור לעיל, נדרשים כי דירקטוריון הבנק יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות, כולל יעדי ביניים מוגדרים, אשר תשקף מחויבות ארוכת טווח להתייעלות המתאימה לסביבה הכלכלית הנוכחית. בכוונת הפיקוח להגדיר מתכונת דיווח תקופתית לפיקוח, וכן לאשר הקלות בנושא הלימות הון לבנקים אשר יעמדו בתנאים המפורטים במכתב, ובלבד שיאשרו תכנית התייעלות עד ה-31 בדצמבר 2016.

הבנק נערך ליישם את הוראות מכתב המפקח.

טיוטת מכתב בנק ישראל בנושא ציות לחוקי המס בישראל

ביום 14 בדצמבר 2015 פרסמה המפקחת על הבנקים טיוטת מכתב לתאגידים הבנקאיים בנושא ציות לחוקי המס בישראל. בטיוטה זו הציגה המפקחת על הבנקים את עמדתה לפיה תאגיד בנקאי עלול להיחשף לסיכונים שונים כאשר הוא פותח או מנהל חשבון בו מופקדים כספים שיתכן שמקורם בהתחמקות הלקוח מתשלום מס. לכן, נדרשים התאגידים הבנקאיים על פי הטיוטה האמורה לשלב סיכונים אלו במישורים וההיבטים השונים של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי. בכלל זה, נדרש הבנק להתייחס לסיכונים אלו במדיניות הבנק, לדון על כך בדירקטוריון, ולבחון ולנהל דפוסי פעולה הרלוונטיים לאיתור חשבונות בהם מופקדים כספים שיתכן ומקורם בהתחמקות ממס על ידי הלקוח, על מנת לאתר לקוחות כאלו ולא לתת להם שירות. הבנקים פנו לפיקוח על הבנקים בבקשה להגדיר ולתחם את דפוסי הפעולה אליהם מתייחסת טיוטת המכתב על מנת לאפשר לבנקים לעמוד בדרישות האמורות בו. טרם התקבלה תגובת הפיקוח לפניית הבנקים.

הצעות חקיקה

מעת לעת מובאות בפני הכנסת הצעות לתיקוני חקיקה בנושאים שונים אשר לחלקן עשויה להיות השפעה על עסקיהם של התאגידים הבנקאיים ובכללם הבנק. כמו כן, מעת לעת מפיצים רגולטורים שונים, כגון: המפקח על הבנקים, רשות ניירות ערך, וכד' טיוטות של הוראות והנחיות שלהם להערוך הציבור. למועד הדוחות הכספיים קיימות מספר הצעות חוק בשלבי חקיקה שונים וכן מספר טיוטות שהופצו על ידי המפקח על הבנקים. הצעות חוק וטיוטות הוראות אלו נועדו להגביר את הפיקוח וההסדרה של יחסי בנק לקוח, להסדיר אספקטים שונים בפעילות הבנק, להסדיר פעילות של חברות ציבוריות בנושאים שונים ועוד. עם זאת, למועד הדוחות הכספיים הצעות וטיוטות אלה נמצאות בשלבי חקיקה או הסדרה שונים, עשויים לחול בהן שינויים, ואין כל וודאות מתי יושלמו או אם יהפכו בסופו של דבר להוראות חקיקה או הוראות פיקוח מחייבות.

תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזר פעילות

תיאור תמציתי של מגזרי הפעילות

הבנק פועל באמצעות מטה הבנק, סניפיו וחברות בנות. מגזרי הפעילות של הבנק סווגו בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים לפי סוגי הלקוחות הנכללים בכל אחד מהמגזרים ואינם תואמים בהכרח את המבנה הארגוני של הבנק.

הבנק פועל ומספק מגוון שירותים בנקאיים בארבעה מגזרי פעילות עיקריים. להלן פירוט מגזרי הפעילות המדווחים:

- **מגזר משקי הבית** - לקוחות המגזר הינם משקי בית ועסקים קטנים שלהם סממני פעילות של משקי בית.
- **מגזר בנקאות פרטית** - לקוחות המגזר הינם לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה, אשר השירותים להם ניתנים באמצעות סניף המתמחה בבנקאות פרטית בעיקר לתושבי חוץ (רובם מארצות צפון-אמריקה, אנגליה וצרפת).
- **מגזר עסקי** - לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, לקוחות עסקיים, תאגידים ועמותות.
- **מגזר ניהול פיננסי** - המגזר כולל את ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק והפוזיציות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק וחדרי עסקאות, פעילות מול בנקים בארץ ובחול ומול בנק ישראל, וכן ביצוע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- **סכומים שלא הוקצו והתאמות** - כולל רווח הון ממכירת רכוש קבוע.

ייחוס ההכנסות והוצאות לפי מגזרי פעילות בבנק נעשה כדלקמן:

הכנסות ריבית, נטו

מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית האשראי שהועמד ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ האשראי).

וכן מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית הפיקדון שניתן ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ הפיקדון).

הוצאות בגין הפסדי אשראי

ההפרשה נזקפה למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה יוחסה אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הכנסות שאינן מריבית

הכנסות שאינן מריבית נזקפות ישירות למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות

הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו ספציפית למגזרי הפעילות. יתרת ההוצאות העקיפות או ההוצאות הישירות שלא ניתן היה לשייכן באופן מדויק, יוחסו על פי מודל לפיו הוצאות אלו מיוחסות בהתאם לחלקן היחסי של המשרות הישירות במגזר מסך המשרות בבנק, לכל אחד ממגזרי הפעילות.

מיסים על הכנסה

המיסים חושבו על פי שיעור המס האפקטיבי, ויוחסו בהתאם לכלל מגזר.

תשואה להון

הקצאת ההון לצורך חישוב התשואה להון בכל אחד ממגזרי הפעילות התבססה על נכסי הסיכון הממוצעים בכלל מגזר. חישוב התשואה בכלל מגזר נעשתה בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר.

המגזרים בדוח זה מוצגים על פי חלוקת המגזרים שהייתה נהוגה בבנק עד לשנת 2015.

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר המפרט הוראות ליישום דיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים. מטרת הדיווח הינה לאפשר לתאגיד הבנקאי לדווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה וברת השוואה שקבע הפיקוח.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות, בין היתר:

- הגדרה של מגזרי פעילות פיקוחיים ואילו לקוחות יכללו בכל מגזר.
 - החל מהדוח ליום 31 במרץ 2016 ואילך ינתן הגילוי במלואו כנדרש לפי ההוראה.
 - הבהרה כי תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.
 - הוראת מעבר לפיה תאגיד בנקאי ייתן גילוי בדוח לשנת 2015, לנתונים מאזנים על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- הבנק נערך ליישום ההוראה ובדוח השנתי ניתן הגילוי הנדרש.

להלן פירוט היתרות הממוצעות של הנכסים וההתחייבויות ששימשו למגזרי פעילות:

מגזרים	נכסים			התחייבויות		
	2015	2014	שינוי	2015	2014	שינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
משקי בית	7,371.4	7,446.9	(1%)	6,548.3	7,387.4	(11%)
בנקאות פרטית	1,279.5	1,153.8	11%	934.8	1,043.7	(10%)
עסקי	1,222.9	1,258.7	(3%)	2,179.0	1,771.5	23%
ניהול פיננסי	4,105.9	3,502.6	17%	3,544.1	2,437.9	45%
סך הכל	13,919.7	13,362.0	5%	13,206.2	12,640.5	4%

להלן פירוט הרווח מפעולות רגילות ותשואות הרווח מפעולות רגילות להון לפי מגזרי פעילות:

מגזרים	רווח נקי (הפסד)		תשואה להון	
	2015	2014	2015	2014
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	אחוזים
משקי בית	(0.2)	4.8	-	1.2%
בנקאות פרטית	4.6	1.1	6.1%	1.5%
עסקי	22.9	32.5	14.5%	22.9%
ניהול פיננסי	16.8	26.6	31.7%	60.6%
סכומים שלא הוקצו והתאמות	4.5	-	-	-
סך הכל	48.6	65.0	6.3%	9.0%

להלן מספר ממוצע משרות ישירות המיוחס למגזרי הפעילות:

מגזרים	מספר עובדים		
	2015	2014	שינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
משקי בית	222	222	-
בנקאות פרטית	26	28	(7%)
עסקי	37	38	(2%)
ניהול פיננסי	3	3	-
סך הכל	288	291	(10%)

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

במסגרת מגזר משקי הבית מספק הבנק מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים. המוצרים העיקריים העומדים לרשות לקוחות הבנק במסגרת מגזר פעילות זה כוללים: הלוואות לרכישת דירת מגורים ונכסים מסחריים, הלוואות לכל מטרה בביטחון דירת מגורים, הלוואות צרכניות וקרטיסי אשראי, חשבון עו"ש, פיקדונות וחשכונות, מסגרות עובר ושב, הלוואות לרכישת כלי רכב, פעילות בשוק ההון בניירות ערך וייעוץ השקעות.

מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר פעילות זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפי הבנק ובאמצעות מוקד הלקוחות של הבנק.

המוצרים והשירותים העיקריים של המגזר

להלן תיאור המוצרים והשירותים המרכזיים המוצעים במסגרת הפעילות במגזר זה:

משכנתאות:

- מתן הלוואות לדיור ולכול מטרה כנגד שעבוד דירת מגורים ליחידים תושבי ישראל ולקבוצות רכישה לתקופות ארוכות בבסיסי הצמדה שונים ועל פי מגוון מסלולי ריבית הנקבעים על פי סוג ההלוואה, העדפות הלקוח, יכולת ההחזר של הלווה ובהתאם למגבלות בנק ישראל על הלוואות לדיור.
- הפעילות בתחום המשכנתאות כוללת גם מתן שירותים נלווים של ביטוח חיי לווים ובביטוח נכס אגב משכנתא, הניתנים בהתאם להוראת המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים באמצעות: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק (להלן: "עיר שלם").

בנקאות ופיננסים:

- ניהול חשבון עו"ש.
- מתן הלוואות צרכניות סולו לזמן קצוב למשקי בית. הנפקת קרטיסי אשראי ללקוחות הבנק.
- מסגרות אשראי בחשכונות עובר ושב הנקבעות בהתאם לצרכי הלקוח ורמת הכנסתו.
- מתן אשראי לזמן קצוב כנגד בטחונות.
- גיוס פיקדונות וחשכונות ממשקי בית.

שוק ההון:

- מתן שירותי נ"ע - ביצוע קניה ומכירה ותפעול של עסקאות בניירות ערך ובנגזרים בארץ ובחו"ל בסניפי הבנק.
- ייעוץ השקעות - מתן שירותי ייעוץ בניירות ערך ללקוחות בכל מערך הסניפים של הבנק באמצעות יועצים מורשים.

השווקים העיקריים ודרכי ההפצה שלהם

- בשנת 2013 מונה הבנק כעושה שוק ראשי באגרות חוב ממשלתיות בהתאם לכתב מינוי מאת החשב הכללי במשרד האוצר. תקופת המינוי של הבנק הינה מיום 1 בינואר, 2014 ועד ליום 31 בדצמבר, 2017.
- מטרת עשיית השוק באגרות חוב ממשלתיות הינה להבטיח הקצאה מיטבית של אגרות החוב האמורות למשקיעים ולהגביר את השקיפות והנזילות במסחר באגרות החוב הממשלתיות. פעילות זו מבוצעת מכוח חוק מילווה המדינה, התשל"ט - 1979 המסדיר מינוי עושי שוק ראשיים לאגרות חוב ממשלתיות ואת ההתקשרות עימם. תנאי המינוי קובעים חובה לרכוש מהממשלה אגרות חוב בכמות מזערית על בסיס תקופתי, חובה לפרסם את מחירי הקנייה והמכירה של אגרות החוב במערכת המסחר של עושי השוק הראשיים, הזכות להשתתף ברכישת אגרות חוב מאת הממשלה, הזכות לקבל אופציה לרכישת אגרות חוב מהממשלה, הזכות לשאול אגרות חוב מידי הממשלה והזכות לסחור באגרות חוב במערכת המסחר של עושי השוק הראשיים. תנאי הכשירות לעושה שוק ראשי באגרות חוב ממשלתיות כוללים בין

היתר, דרישה כי עושה השוק יהיה גוף פיננסי בעל מוניטין (תאגיד בנקאי או חבר בורסה) וכי הוא יהיה בעל הון עצמי מינימאלי בסך של לפחות 400 מיליון ש"ח. בנוסף קובע כתב המינוי הוראות לעניין ניהול מכרזי אגרות החוב בשוק הראשוני ובשוק המשני, הוראות פיקוח על ידי משרד האוצר, התחייבות לשמירה על סודיות, כללי פעילות וכו'. הכנסות הבנק מפעילות זו נובעות ממרווחי קניה ומכירה הנהוגים בשוק אגרות החוב הממשלתיות, ומהטבות השמורות לעושי השוק ומוענקות על ידי משרד האוצר.

תיאור של מהלך העסקים בעבר ואת מהלך העסקים המתוכנן להתבצע.

אחד מהיעדים העיקריים העומדים בבסיס התכנית האסטרטגית של הבנק (כפי שתוארה לעיל), הינו פיתוח והרחבה של מגזר משקי הבית, תוך גידול משמעותי בהיקף לקוחות המגזר במקביל להרחבת קשת השירותים והמוצרים אשר יוצעו ללקוחות המגזר והגדלת הרווחיות הגלומה בהם. בכוונת הבנק להציע במסגרת תחום פעילות זה, מוצרים אשר יכללו מאפיינים ייחודיים המגלמים ערך מוסף בהשוואה למוצרים הקיימים כיום במערכת הבנקאית בישראל.

להלן עיקרי התכנית האסטרטגית של הבנק במגזר פעילות זה:

- גידול ניכר בבסיס הלקוחות הקיים באמצעות: מתן אשראי צרכני ללקוחות קיימים וחדשים באמצעות סניפי הבנק ובאמצעות האינטרנט.
- מתן משכנתאות התואמות את צרכיו וטעמיו האישיים של הלקוח תוך התמקדות באפיקים בעלי רווחיות גבוהה.
- גיוס מוגבר של פיקדונות ממשקי בית, באמצעות סניפי הבנק ו/או באמצעות אינטרנט.
- הצעת שירותי תיווך וייעוץ בניירות ערך, כמוצר משלים להצעת פיקדונות.
- גידול במספר הלקוחות אשר מנהלים את חשבון העו"ש שלהם בבנק (פעילות אשר החלה בחודש אוקטובר 2012).
- הגברת מאמצי השיווק והמכירה, לרבות באמצעות שיפור מתמשך ברמת השירות ללקוח, בין היתר, על-ידי:
- המשך הרחבתו של המוקד הטלפוני.
- פריסת מכשירי בנק אוטומטיים משוכללים המאפשרים ביצוע פעולות נוספות.
- המשך הפעלה ושיפור של מערכת חיתום אשראי מתקדמת, ככלי תומך החלטה, המאפשרת שירות מהיר ונאות ללקוח.
- שיפור תהליך פתיחת חשבון עו"ש ומתן אשראי צרכני באמצעות האינטרנט.

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד, והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם.

התפתחויות מהותיות בשווקים של מגזר הפעילות, או שינויים מהותיים במאפייני הלקוחות שלו

לקוחות המגזר העיקריים הינם לקוחות פרטיים, משקי בית, תושבי ישראל. הצעת הערך של הבנק בתחום חשבונות העו"ש פונה לכלל המגזרים ובכל חתך סוציאקונומי. פעילות המגזר מאופיינת בפיזור רב של לקוחות. בהיבטי מתן האשראי הצרכני, יש לציין את המיקוד במשקי בית כאשר האשראי הניתן לכל אחד מהם הינו בהיקף נמוך יחסית, ולכן אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות אשר אובדנם עשוי להשפיע באופן מהותי על מגזר הפעילות. כמו כן, למגזר זה משקל רב בגיוס המקורות של הבנק באפיקים השונים.

מתוך 24 סניפי הבנק, 5 מסניפי הבנק מצויים באזורים המאופיינים באוכלוסייה שרובה חרדית ו-3 סניפים באזורים המאופיינים באוכלוסייה ממגזר המיעוטים.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר הפעילות והשינויים החלים בהם

- בניית מגוון מוצרים המותאמים לצרכי הלקוחות הקיימים ולקוחות פוטנציאליים אשר יהיו בעלי מאפיינים חדשניים וייחודיים ומתן הצעת ערך איכותית ללקוח.
- שימוש בידע ובניסיון הרב שנצבר בתחום המשכנתאות בבנק המסייע בהבנת המשתנים השונים הרלוונטיים המשפיעים על ערך הנדל"ן המשמש כבטוחה כנגד הלואה הניתנת ללקוח, יכולת חיתום אשראי גבוהה ואפיקים בעלי רווחיות רבה.
- חשיפה וזמינות של מערך ההפצה (הסניפים) בפריסה ארצית.
- מתן שירות מקצועי ואמין, תוך מענה לצרכיו וטעמיו האישיים של הלקוח.
- הרחבת בסיס הלקוחות הקיים בתחום פעילות זה וכן הרחבת מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות המגזר.
- גמישות ורגישות לשינויים המתחוללים בשוק, לרבות יכולת תגובה וכניסה לתחומי פעילות חדשים.
- פיתוח מערכות ותשתיות מחשוב אשר יאפשרו מתן מוצרים מגוונים ומתקדמים ללקוחות באמצעות הסניפים, מוקד הלקוחות של הבנק והאינטרנט, תוך שמירה על רמות סיכון נמוכות.
- פיתוח וניטור מודלים לדרוג אשראי.

חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של מגזר הפעילות

- בין חסמי הכניסה במגזר ניתן למנות: הון אנושי שירותי, מקצועי ומיזמי, הרגלי לקוחות, מערכות מחשוב מתקדמות ותחזוקתן ודרישות להון מינימאלי.
- כמו כן, היציאה מתחום המשכנתאות הינה בטווח של שנים, בשל משך החיים הארוך של ההלוואות, שניתנו לתקופה של עד 30 שנה. או לחילופין מכירת תיק המשכנתאות למוסד פיננסי אחר.

תחליפים למוצרים ושירותים של מגזר הפעילות ושינויים החלים בהם

- תחליפים למוצרים ולשירותים המוצעים על-ידי הבנק ללקוחות המגזר הינם אותם השירותים והמוצרים המוצעים על-ידי המערכת החוץ בנקאית, לרבות שירותי שוק ההון הניתנים גם על-ידי בתי השקעות בעלי פלטפורמת מסחר באינטרנט. באשר לאשראי הצרכני ניתן לראות יותר גופים פיננסיים חוץ בנקאיים וגופים מוסדיים (חברות כרטיסי אשראי וחברות ביטוח) הפונים לפלחי האוכלוסייה הרלוונטיים בהצעות למתן אשראי. בנוסף, רשתות קמעונאות המזון בשיתוף עם חברות כרטיסי אשראי מנפיקות כרטיסי אשראי ללקוח, שלא באמצעות המערכת הבנקאית.

לקוחות

- לקוחות המגזר העיקריים הינם לקוחות פרטיים, משקי בית, תושבי ישראל. הצעת הערך של הבנק בתחום חשבונות העו"ש פונה לכלל המגזרים ובכל חתר סוציאקונומי.

שיווק והפצה

- פעילות השיווק של מגזר משקי הבית של הבנק מתבססת על מערך הפצה של סניפי הבנק, בנקאות ישירה (אינטרנט ומוקד טלפוני) ודיור ישיר ללקוחות. הבנק מקיים, מעת לעת, פרסום באמצעי התקשורת השונים.
- אין לבנק תלות בצינורות השיווק וההפצה במסגרת מגזר פעילות זה.

מגבלות חקיקה, תקינה, הנחיות וחוזרים של המפקח על הבנקים ואילוצים מיוחדים

להלן פירוט הוראות החקיקה הרלוונטיות למגזר משקי הבית:

חקיקה אמריקאית

בשנת 2011 נחקק בארה"ב חוק ה- FATCA The Foreign Account Tax Compliance Act לפיו יידרשו המוסדות הפיננסיים בעולם לזהות את כל לקוחותיהם האמריקאים ולהעביר דיווח לגבי נתוני לקוחות אלו למס הכנסה האמריקאי (ה- IRS). בחודש ינואר 2013, התפרסם הנוסח הסופי של התקנות המסדירות את הנושא ואשר כניסתן לתוקף צפויה להיות במחצית שנת 2014.

ביום 6 באפריל 2014 פרסם המפקח על הבנקים הנחיה לתאגידי הבנקאיים לפיה הם נדרשים להמשיך בהיערכותם ליישום הוראות ה- FATCA, בין אם יחתם הסכם עם מדינת ישראל ובין אם לאו, לרבות רישום הבנק בפורטל הייעודי של ה- IRS. כמו כן, על פי החוזר נדרשים הבנקים למנות אחראי ולהקים צוות עבודה ייעודי לנושא זה, וכן לקבוע מדיניות ונהלים ליישום הוראות ה- FATCA.

הבנק נערך ליישומן של הוראות החוק והוראות המפקח על הבנקים כחלק מהיערכותו הנמשכת ליישום החוק, ובכלל זה נרשם הבנק באתר ה- IRS. ביום 1 ביולי 2014 נחתם הסכם בין מדינת ישראל לבין משרד האוצר האמריקאי ליישום הוראות ה- FATCA אשר יסדיר העברת מידע לגבי חשבונות המוחזקים בישראל על ידי אזרחי או תושבי ארצות הברית לרשויות המס בארצות הברית, באמצעות רשות המיסים בישראל.

הבנק נערך להעברת המידע לרשויות המיסים בישראל כפי שיידרש.

בהתאם למדיניות הבנק, הבנק נמנע ממתן כל ייעוץ או סיוע בנושא מיסוי, ובכלל זה יעוץ הקשור לאופן זיהוי החשבון כאמריקאי או בקשר עם מיסוי אמריקאי, ובכלל זה כל עצה בנוגע ל- FATCA.

נכון למועד הדוח, אין ביכולתו של הבנק להעריך את השפעת החקיקה האמורה על פעילותו.

כמו כן, לאור החקיקה הקיימת בארה"ב, מוסדות פיננסיים שאינם בעלי רישיון אמריקאי מתאים, מנועים מלתת את מגוון השירותים בניירות ערך ללקוחות שהינם תושבי ארה"ב. לפיכך, נדרש בנק ירושלים לתת שירותים בניירות ערך ללקוחותיו שהינם תושבי ארה"ב רק במגבלות החקיקה האמריקאית בנושא זה.

תזכיר חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, התשע"ה - 2015.

במסגרת ישום הסכם ה-FATCA והיערכות לחתימה על הסכמים בהתאם לתקן הדיווח האחיד לחילופי מידע אוטומטיים של OECD (ה-OECD), פורסם ב-15 בנובמבר 2015 תזכיר חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, שלהלן עיקריו:

א. תיקונים בפקודת מס הכנסה:

- מתן סמכות לשר האוצר לקבוע בתקנות הוראות לעניין פעולות שמוסד פיננסי ישראלי החייב בדיווח מחויב לבצע.
- מתן סמכות לשר האוצר לקבוע בתקנות את התנאים, אשר בהתקיים, מוסד פיננסי ישראלי החייב בדיווח, יסגור חשבון חדש שנפתח, אשר לגביו לא הצליח המוסד הפיננסי לקבל הצהרות או מסמכים.
- הטלת עיצומים כספיים על מוסדות פיננסיים בשל אי ביצוע כנדרש של הליך זיהוי בעל חשבון ובשל אי העברת מידע / העברת מידע חלקי ביחס לחשבונות המנוהלים אצלו.
- סנקציות והטלת אחריות אישית על אדם העושה פעולות במטרה להתחמק מקיום חילופי מידע לשם איכפת דיני המס במדינה אחרת, או במטרה לעזור לאדם אחר להתחמק מקיום חילופי מידע לשם איכפת דיני המס במדינה אחרת.
- מתן סמכות לרשות המיסים הישראלית להעביר מידע לרשות מס במדינה אחרת בהתאם להסכם בינלאומי.
- תינתן סמכות לשר האוצר במקרים מסוימים לקבוע הוראות בדבר מתן הודעה בידי מוסד פיננסי ישראלי ללקוחות על כך שהם עתידים להיכלל בדיווח לרשות מס זרה.

ב. תיקון חוק איסור הלבנת הון:

- מוסד פיננסי יהא רשאי לעשות שימוש בפרטי זיהוי שהגיעו אליו מתוקף חוק איסור הלבנת הון, תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו, לצורך ה-FATCA או לשם קיום הסכם בינלאומי.
- התאמת המונח "שליטה" בחוק איסור הלבנת הון להמלצות הארגון הבין-לאומי למאבק בהלבנת הון ובמימון טרור (FATF):

הבהרה כי יש צורך לאתר את היחיד שהוא בעל השליטה בתאגיד.

קביעת חזקה שלפיה די בהחזקה של 20% מסוג מסויים של אמצעי שליטה בתאגיד, במקום 505 הנדרשים כיום, כדי לראות את המחזיק כ"בעל שליטה", כשאין אדם אחר המחזיק בשיעור גבוהה יותר.

קביעה כי במקרים שבהם לא נמצא בעל שליטה יחיד, יראו כבעל השליטה את יו"ר הדירקטוריון והמנהל הכללי, ואם אין נושאי משרה כאלה - נושא המשרה שיש לו שליטה אפקטיבית בתאגיד.

בנק ירושלים מיישם את דרישות ה-FATCA ונערך לעמידה בדרישות התקן לחילופי מידע אוטומטיים (CRS) של ה-OECD.

חוזר הפיקוח בנושא חובת יידוע הלקוח אודות פערי ריביות

ביום 15 בינואר 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר המדגיש כי אי מתן מידע ללקוח המצוי ביתרת חובה, המבקש להפקיד כספים בפיקדון באמצעות הוראות קבע, אודות הפער הקיים בין הריביות המשולמות על הפיקדון לבין הריביות הנגבות בגין יתרת החובה בחשבון, עלול להיחשב בנסיבות מסוימות כהטעיית הלקוח. לפיכך, נדרשים הבנקים לפעול כדלהלן:

- א. לגבי לקוחות שמבקשים להפקיד כספים בפיקדון בעת שהם מצויים ביתרת חובה - יש להקפיד על מתן מידע ללקוח אודות פערי הריביות כאמור, טרם הפקדת הכספים בפיקדון.
 - ב. לגבי לקוחות שנכון למועד המכתב מצויים ביתרת חובה ואשר במקביל מפקידים כספים בפיקדון באמצעות הוראות קבע - יש לפנות אליהם בכתב ולהציג להם את שיעור הריבית המשולם על הפיקדון, את שיעור הריבית הנגבה בגין יתרת החובה בחשבון, וכן את פער הריביות בין השניים, כשהריביות מעודכנות למועד משלוח המכתב.
 - ג. לא לבצע פניות יוזמות ללקוחות המצויים ביתרת חובה, בהצעה להפקיד כספים בפיקדון.
- הבנק מיישם את הוראות החוזר.

מכתב המפקח על הבנקים בנושא ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצה גבולות של לקוחות (cross-border)

ביום 16 במרץ 2015 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בנושא ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצה גבולות של לקוחות. המכתב פורסם על רקע חקיקת ה-FATCA ועל רקע תקינת ארגון ה-OECD, המחילים סטנדרטים לחילופי מידע בין-מדינתיים בנושאי מס והמטילים ו/או עתידים להטיל חובות שונות על מוסדות פיננסיים ברחבי העולם, הכוללים בין היתר חובות של בדיקות נאותות וחובות דיווח, וכן על רקע אימוץ הסטנדרטים האמורים ע"י מדינת ישראל.

עיקרי ההוראה הינם כדלקמן:

- א. דירקטוריון התאגיד הבנקאי נדרש לבחון ולעדכן את מדיניותו, וכן לוודא כי ההנהלה מעדכנת בהתאמה את נהליה ואת הבקורות ביחס לסיכונים הגלומים בפעילות חוצה גבולות של לקוחות התאגיד הבנקאי בדגש על חבויות מס מחוץ למדינה בה נפתח החשבון, בין אם הלקוח תושב באותה מדינה ובין אם לאו, בגישה מבוססת סיכון, תוך התייחסות לנקודות המפורטות במכתב.
 - ב. במתן שירותים בנקאיים ללקוחות שחלות עליהם הוראות ה-FATCA, על התאגידים הבנקאיים לפעול ליישומן בהמשך לאמור במכתב המפקח מיום 6 באפריל 2014.
 - ג. סירוב להעניק שירותים בנקאיים בחשבון קיים, וכן סירוב לפתוח חשבון, ללקוח אשר אינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן שנדרש ליישום מדיניותו של התאגיד ונהליו לעניין סיכון Cross Border, ייחשב כסירוב סביר לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981:
- תחולת החוזר ביום פרסומו, ובמקביל נדרש הבנק להשלים את טיוב מסמכי הלקוחות נשוא החוזר עד תום שנת 2016 (ולקוחות שסווגו כ"סיכון גבוה" עד תום שנת 2015).
- הבנק פועל ליישום הוראות המפקח.

מכתב המפקח על הבנקים בנושא סיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים מוכרזים ברשימת הסנקציות הבינלאומיות בקשר עם המשבר באוקראינה

ביום 23 במרץ 2015 שלח המפקח על הבנקים מכתב ובו הוא מסב תשומת לב למערכת הבנקאית לקיומן של סנקציות בינלאומיות על גורמים ועסקים רוסיים מסוימים. במכתבו מציין המפקח כי מאחר שקיימת אפשרות שהסנקציות יחולו גם על בנקים ומוסדות פיננסיים אחרים, נדרש הבנק להתעדכן בהן ואף לקבל ייעוץ משפטי פרטני. בהתאם נדרש הבנק לקיים דיון, לא יאוחר מיום 1 במאי 2015, אשר יפרט את הצעדים שבכוונתו לנקוט על מנת להפחית את הסיכון.

הבנק מיישם את הוראות המכתב.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 470 - כרטיסי חיוב

ביום 29 ביוני 2015 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 470, וזאת במסגרת פעילות בנק ישראל להגברת התחרות בתחום כרטיסי חיוב, ולקידום השימוש בכרטיסי חיוב מידי (דביט) ובכרטיס נטען. עיקרי התיקון הינם כדלהלן:

- א. קביעת החובה כי כרטיסי החיוב וכן המכשירים למשיכת מזומן (ATM) של הבנק יעמדו בתקן EMV (תקן אירופי שנועד לצמצם פוטנציאל הונאות בכרטיסי החיוב).
- ב. הסדרת אופן העברת הכספים בעסקאות שנעשו באמצעות כרטיס דביט, וקביעה כי בעסקה כזו יחוייב הלקוח בערך יום שידור העסקה, והכספים יועברו מהסולק לבית העסק בתוך 3 ימי עסקים מיום שידור העסקה.
- ג. חיוב המנפיקים להטביע סימון על כרטיס דביט וכרטיס נטען כדי שיובדלו מיתר כרטיסי החיוב.
- ד. קביעת החובה להציג בדף חשבון עו"ש כל עסקה שבוצעה בכרטיס דביט בסמוך לאחר ביצועה, תוך ציון פרטי העסקה. תחולת מרבית ההוראה ביום 1 באפריל 2016, תחולת חובת הסימון המובדל - 1 באוקטובר 2015. הבנק מיישם את ההנחיות.

מכתב המפקח בנושא הרחבת תפוצת כרטיסי חיוב מידי (דביט)

בהמשך לתיקון האמור, פרסם המפקח על הבנקים ביום 29 ביוני 2015 מכתב לתאגידי הבנקאיים ובו קבע כי לצורך הגברת תפוצת כרטיסי הדביט, תאגיד בנקאי נדרש לפעול מול לקוחותיו העונים על הגדרת "משק בית" או "עסק זעיר" באופן כדלהלן:

- א. החל ממועד המכתב - להציע כרטיס דביט לכל לקוח חדש הפותח אצלו חשבון עו"ש, למעט במקרים בהם קיימת סיבה סבירה שלא לעשות כן.
- ב. להציע כרטיס דביט לכל אחד מלקוחות הבנק הקיימים בעלי חשבונות העו"ש, וזאת באמצעות פנייה יזומה שתיעשה לכל המאוחר עד ליום 31 בדצמבר 2016.
- ג. נאסר על הבנק לגבות דמי כרטיס בעד כרטיס דביט שהונפק ללקוח שברשותו כרטיס אשראי בתוקף שהונפק ע"י הבנק. לגבי לקוחות שאין ברשותם כרטיס אשראי כאמור - ייגבו עבור כרטיס דביט דמי כרטיס נמוכים יותר מאלו הנגבים עבור כרטיס אשראי.

הבנק פועל בהתאם לאמור במכתב, ונערך לביצוע הפניה היזומה.

להערכת הבנק ליישום ההוראה לא תהיה השפעה מהותית על הכנסות הבנק.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 454 - פרעון מוקדם של הלוואה שלא לדיור

ביום 21 ביוני 2015 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 454, שמטרתו לקבוע מנגנון אחיד לקביעת שיעור הריבית לפיה מחושב רכיב ההיוון בהלוואות שאין לדיור שניתנו לאנשים פרטיים או לעסקים זעירים כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור, וליצור אחידות ככל הניתן בין פירעון מוקדם של הלוואות לדיור ופירעון מוקדם של הלוואות שאין לדיור.

במסגרת התיקון, הותאמו התנאים לביצוע פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיור לתנאים החלים לגבי פירעון מוקדם של הלוואה לדיור. בנוסף, נקבע מנגנון חדש לחישוב רכיב ההיוון, המבוסס על הריבית הממוצעת ומנטרל את פרמיית הסיכון של הלוואה במקרה של פירעון מוקדם. כמו כן, הורחבו הדרישות לגבי הגילוי אותו מחוייב הבנק לתת ללקוח לגבי הפירעון המוקדם. תחולת ההוראה - ביום 1 באפריל 2016 (גם לגבי הלוואות שניתנו לפני תיקון ההוראה).

הבנק נערך ליישם את ההוראה. להערכת הבנק ליישום ההוראה לא תהיה השפעה מהותית על הכנסות הבנק.

הכרזת משלוח הודעות והתראות כ"שירות בר פיקוח"

ביום 10 במאי 2015 פורסם צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות הודעות או התראות) התשע"ה - 2015, אשר קבע כי שירות הודעות או התראות מוכרז כ"שירות בר פיקוח", וכי סכום העמלה המירבי שניתן לגבות בגין שירות זה הינו 5 ש"ח

להודעה או התראה. תחילת הצו הינה מיום 1 ביולי 2015.

הבנק מיישם את הוראות הצו. להערכת הבנק, ליישום הוראות הצו לא תהיה השפעה מהותית על הכנסותיו.

מכתב המפקח בנושא פניה יזומה למתן אשראי ללקוחות קמעונאיים

ביום 23 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים מכתב לתאגידי הבנקאים, ובו נדרשו התאגידים הבנקאיים לרענן את נהליהם בכל הנוגע לפניה יזומה למתן אשראי ללקוח קמעונאי ספציפי ולקבוע מדיניות ותהליכים בעניין זה, במיוחד בנקודות הבאות:

א. הגדרת קהלי יעד ספציפיים, בין היתר בהתבסס על סיכון ועל כדאיות נטילת הלוואה על ידי הלקוח.

ב. קביעת תסריטי שיחה המסדירים את הגילוי ללקוח לגבי צרכיו ותנאי האשראי.

ג. קביעת אמצעי השיווק המתאימים לאוכלוסיית היעד

ד. תיעוד הפניה ללקוח, ובכלל זה הקלטת פניות טלפוניות.

הבנק העביר לפיקוח על הבנקים את המדיניות והנהלים שעידכן בעניין ביום 1 בספטמבר 2015, שהינו המועד הקבוע בהוראה הבנק נערך ליישום ההוראה.

חוק ההוצאה לפועל (תיקון 47 והוראת שעה) (הפטר לחייב מוגבל באמצעים), התשע"ה - 2015

ביום 3 באוגוסט 2015 פורסם התיקון הנ"ל לחוק ההוצאה לפועל, אשר מסדיר הליך של "חייב מוגבל באמצעים". בהתאם לתיקון לחוק, רשאי רשם ההוצאה לפועל להכריז על חייב כחייב מוגבל באמצעים, לקבוע צו תשלומים חודשי בהתאם ליכולתו הכלכלית של החייב, וכן, להטיל על החייב הגבלות שונות הקבועות בחוק.

התיקון לחוק נועד לאפשר לחייבים מוגבלים באמצעים לקבל את ההפטר שהיו זכאים לו במצב בו היו פונים להליכי פשיטת רגל, וזאת בהתאם לתנאי סף שנקבעו בתיקון ולסייגים שנקבעו למתן צו הפטר.

ביום 7 בספטמבר 2015 פורסמו תקנות ליישום תיקון 47 הנ"ל.

להלן פירוט ההסכמים המהותיים והסכמי שיתוף פעולה אשר הבנק צד להם הרלוונטיים למגזר משקי הבית:

הסכמים עם ממשלת ישראל להעמדת הלוואות

לבנק הסכם מסגרת עם ממשלת ישראל להעמדת הלוואות באחריות הממשלה (כולל הסדרת ביצוען וגבייתן) לזכאי משרד הבינוי והשיכון. ההסכמים קובעים כי הבנק זכאי לקבל עמלות בשיעורים שונים שנקבעו בהסכמים כאמור וכן השתתפות בהוצאות גביה. הסכם המסגרת האחרון נחתם בחודש יולי 2004, תוקפו לשנתיים והוא מתחדש מאליו בכל פעם לתקופה נוספת של שנה אחת, אלא אם מי מהצדדים יודיע על סיום ההסכם 4 חודשים לפני תום תקופתו.

בנוסף, חתם הבנק בחודש מאי 2008, הסכם עם ממשלת ישראל המתייחס להלוואות שיועמדו לזכאי משרד הבינוי והשיכון ממועד החתימה על הסכם זה ואילך. ההלוואות שיועמדו לזכאים על פי הסכם זה הינן ברובן מכספי הבנק ועל אחריותו ומיעוטן מכספי המדינה ועל אחריותה. הבנק זכאי לקבל מהמדינה סבסוד בגין ההלוואות שנתן מכספי הבנק וכן עמלות בשיעורים שונים בגין ההלוואות שנתן מכספי המדינה. תוקפו של ההסכם הוא לשנה והוא מתחדש מאליו בכל פעם לתקופה של שנה נוספת אלא אם מי מהצדדים הודיע על סיום ההסכם 3 חודשים לפני תום תקופתו.

הבנק התחייב כלפי ממשלת ישראל כי במתן השירותים על פי ההסכמים האמורים יפעל בהתאם להוראות חוזרי הממשלה וכי ישפה את מדינת ישראל אם לא יעשה כן. הבנק פועל בהתאם להוראות חוזרי הממשלה לעניין הלוואות לזכאים ולפיכך הוא מעריך כי ההתחייבות לשיפוי אינה יוצרת לבנק חשיפה מהותית.

הסכם לכיטוח חיי לווים

הבנק צד להסכמים משנת 1992 (כפי שעודכנו מעת לעת) עם מספר חברות ביטוח, עיר שלם, וסוכנות ביטוח נוספת. על פי ההסכמים, מתחייבות חברות הביטוח לבטח את חיי הלווים בכפוף לתנאים הקבועים בהסכמים ובפוליסות הביטוח. חברות

הביטוח זכאיות לפרמיה והבנק וסוכנויות הביטוח הנ"ל זכאיות לתשלום מאת חברות הביטוח, בהתחשב בשירותיהן. הבנק הינו בעל הפוליסה והמוטב על פיה. ההסכמים הנ"ל חלים רק על ביטוחי חיים של לווים שנעשו עד ליום 31 בדצמבר, 2005.

הסכם לביטוח נכסי לווים

ביום 1 באפריל, 2007, נחתמו הסכמים בין הבנק, עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ ומספר חברות ביטוח לפיו התחייבו חברות הביטוח לבטוח נכסים אשר שועבדו לטובת הבנק בכפוף לתנאים הקבועים בהסכמים ובפוליסת הביטוח ולשלם לעיר שלם עמלה. ההסכמים חודשו בסוף מרץ 2015 ותוקפם הוארך עד ליום 31 במרץ, 2016 ויחודשו מידי שנה. ההסכמים חלים רק על פוליסות ביטוח מבנה שנערכו בגין הלוואות שניתנו עד ליום 31 בדצמבר, 2005.

הסכם מסגרת - ביטוח חיים וביטוח מבנה אגב הלוואות לדיור

הסכם מיום 10 באפריל, 2006, שתוקפו החל מ-1 בינואר, 2006, בין עיר שלם לבין חברת ביטוח, לפיו ינפיק המבטח פוליסות ביטוח חיים ופוליסות ביטוח מבנה (לרבות נזקי מים) אגב הלוואות לדיור שינתנו על-ידי הבנק ללקוחות הבנק, אשר ישווקו על-ידי עיר שלם באמצעות חברה בת של תאגיד מבטח.

הסכם עם בנק לאומי לישראל בע"מ

לבנק הסכם עם בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") מיום 15 בנובמבר, 1998, לפיו מקבל הבנק מבנק לאומי שירותי סליקה לממסרים המוצגים בבנק וממסרים המשוכים על הבנק באמצעות מסלקת בנק לאומי, תמורת עמלות שנקבעו בהסכם.

הסכם עם חברת כרטיסי אשראי

לבנק הסכם עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ מיום 8 באוגוסט, 2002, אשר משקף את מערכת היחסים במסגרת שיתופי הפעולה בין הבנק לבין חברת כרטיסי האשראי האמורה, לרבות לעניין חלוקת האחראיות בין חברת כרטיסי האשראי לבנק, והתנאים המסחריים בין הצדדים.

לפירוט נוסף אודות תוצאות הפעילות של מגזר משקי הבית וניתוח פעילות העסקית בו ראה [פרק מגזרי פעילות בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2015](#).

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

הפעילות הבנקאית במגזר בנקאות פרטית מספקת שירותים ומוצרים הניתנים במסגרת מגזר משקי הבית, לקהל אשר ברובו הינו תושבי חוץ בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה. שירותי המגזר ניתנים באמצעות סניף הבנק המתמחה במתן שירותים ומוצרים אלה לתושבי חוץ. במסגרת מגזר פעילות זה, ניתן דגש רב יותר על מתן שירות אישי ומקצועיות גבוהה.

המוצרים והשירותים העיקריים של המגזר

הפעילות במגזר זה כוללת בעיקר את השירותים והמוצרים המפורטים להלן:
משכנתאות - מתן הלוואות למימון רכישת דירות בארץ, וכן מתן אשראי למטרות אחרות המגובה בשעבוד נכס נדל"ן.
בנקאות ופיננסים - מגוון מוצרים ושירותים בתחום זה לרבות מתן אשראי, פעילות בחשבונות עו"ש, גיוס פיקדונות במט"ח ואחרים, כאשר הדגש הינו על מתן שירות מקצועי, מתקדם ומותאם לצרכיו האישיים והספציפיים של הלקוח.
שוק ההון - פעילות הלקוחות בניירות ערך, לרבות ביצוע ותפעול של עסקאות בניירות ערך ובנגזרים בארץ ובחו"ל; ייעוץ בהשקעות על-ידי יועצים המתמחים בעיקר בתחומי השקעות רלוונטיים לתושבי חוץ והתמחות מיוחדת בשווקי חו"ל.

השווקים העיקריים ודרכי ההפצה שלהם

עיקר השיווק נעשה באמצעות פניה אישית ללקוחות פוטנציאליים במסגרת כנסים ואירועים בהם הבנק משתתף וכן באמצעות הפניית לקוחות על-ידי אנשי מקצוע המעורבים בקהילות האמורות בחו"ל, ביניהם, עו"ד, יועצים ורו"ח עימם מצוי הבנק בקשרים שוטפים.

תיאור של מהלך העסקים בעבר ואת מהלך העסקים המתוכנן להתבצע.

בשנים האחרונות ניכרת יותר ויותר מגמתם של מרבית הבנקים הפועלים בישראל בפיתוח וקידום השירותים והמוצרים הניתנים במסגרת שירותי הבנקאות הפרטית.

הבנק רואה במגזר פעילות זה נדבך חשוב לפעילותו העסקית ובהתאם לכך פועל, בין היתר:

- לשימור המעמד והמוניטין שהבנק יצר בקרב הקהילות היהודיות בחו"ל.
- להרחבת מגוון השירותים הפיננסיים והמוצרים הרלבנטיים לפלח שוק זה תוך הקפדה על ביצוע כלל ההוראות הרגולטוריות, ביניהן בחינה וזיהוי של מקורות ההכנסה של הלקוחות והחתמתם על המסמכים וההצהרות הרלוונטיים הנדרשים לכל פלח של לקוחות

התפתחויות מהותיות בשווקים של מגזר הפעילות, או שינויים מהותיים במאפייני הלקוחות שלו

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר הפעילות

גורמי ההצלחה הייחודיים כוללים, מערכת קשרים ענפה עם קהילות יהודיות במדינות שונות בעולם, ומתן שירות מקצועי ואישי ללקוחות המגזר בתחומי הבנקאות הפרטית וזאת בנוסף לגורמי ההצלחה אשר פורטו בהרחבה במגזר משקי הבית והרלוונטיים גם ביחס למגזר זה. בנוסף, הקפדה על ביצוע כלל ההוראות הרגולטוריות והחתמת הלקוחות על המסמכים הרלוונטיים הנדרשים לכל פלח של לקוחות הינה קריטית להצלחה ושימור סוג פעילות זה.

חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של מגזר הפעילות

הרגלי הלקוחות, מגבלות רגולטוריות, הכשרת כוח אדם מקצועי ומימון ותשתית טכנולוגית עשויים להוות חסמי כניסה למגזר פעילות זה. היציאה מתחום המשכנתאות הינה ארוכת טווח, בשל משך החיים הארוך של הלוואות.

תחליפים למוצרים ושירותים של מגזר הפעילות

למרבית המוצרים והשירותים של המגזר לא קיימים תחליפים, אם כי קיימת תחרות בין מוסדות בנקאיים ופיננסיים, בארץ ובעולם.

תחרות

כל הבנקים מעניקים שירותים בנקאיים לפלח שוק זה. הבנק אינו יכול להעריך את חלקו היחסי במערכת הבנקאית בקשר עם תחום פעילות זה. על מנת להתמודד עם התחרות משקיע הבנק מאמצים רבים בהכשרה מקצועית ייחודית של העובדים בסניף הבנקאות הפרטית. יתרון נוסף של הבנק במגזר הפעילות הינו רמת השירות והזמינות של הבנקאים בבנק אשר הינם דוברי שפות שונות המכירים היטב את תרבות פלח לקוחות זה, ובהתאם לכך בעלי יכולת ליצור קשר אישי מול לקוחות המגזר.

לקוחות

לקוחות המגזר הינם בעיקר תושבי חוץ בעלי זיקה חזקה למדינת ישראל ובעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה. מרבית הלקוחות הינם תושבי ארה"ב ומערב אירופה. לבנק אין תלות מהותית בלקוח בודד והפעילות במגזר זה מאופיינת בפיזור סיכון האשראי וגיוס מקורות מפוזר. השירותים ניתנים באמצעות סניף בנקאות פרטית, כאשר מרבית הנכסים הנרכשים במסגרת מגזר זה במימון הבנק הינם באזור ירושלים.

מגבלות חקיקה, תקינה, הנחיות וחוזרים של המפקח על הבנקים ואילוצים מיוחדים

בנוסף לפירוט אשר ניתן בעניין זה ביחס למגזר משקי הבית לעיל והרלוונטי גם לגבי תחום פעילות זה, כפופים השירותים הניתנים במסגרת מגזר זה גם למגבלות ספציפיות של הדינים החלים במדינות התושבות השונות של לקוחות המגזר.

לפירוט נוסף אודות תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית וניתוח פעילות העסקית בו ראה [פרק מגזרי פעילות בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2015](#).

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

המגזר העסקי מספק שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים, תאגידים ועמותות. שירותים אלה מועמדים ללקוחות הבנק, באמצעות סקטור הנדל"ן ובאמצעות החטיבה הקמעונאית במסגרת היחידה לבנקאות מסחרית ובמסגרת סניף הבנקאות הפרטית. המגזר כולל פעילות בסקטור הנדל"ן של ליווי פרויקטים לבניה למגורים בעיקר בשיטת הליווי הסגור, בין היתר, מימון פרויקטים להתחדשות עירונית, פרויקטים בייזום, עסקאות פינן-בינוי, פרויקטים בייזום ומימון קבוצות רכישה. רוב המכריע של תיק הנדל"ן מתבצע בשת"פ עם חברות ביטוח אשר מנפיקות בטוחות חוק מכר בפרויקטים המלווים ולעיתים אף בשת"פ באשראי כספי. בנוסף, מנהל הבנק אשראי הניתן למימון פרויקטים בתחום האנרגיה הסולארית (ניהול האשראי הקיים בלבד), בין אם על ידו בלבד ובין אם במימון משותף עם גופים פיננסיים, וכן הלוואות מסחריות. על פי מדיניות האשראי של הבנק, האשראי העסקי הקיים במסגרת היחידה לבנקאות מסחרית וסניף בנקאות פרטית הינו במגמת צמצום מתמשכת בשנים האחרונות, מגמה הצפויה להימשך גם בשנה הקרובה.

המוצרים והשירותים העיקריים של המגזר

הפעילות במגזר זה כוללת בעיקר:

בנייה ונדל"ן - הבנק מממן רכישת קרקע והקמת פרויקטים למגורים וכן מעמיד ערבויות לסוגיהן על פי צרכי העסקה. המימון להקמת פרויקטים למגורים, ניתן על פי רוב בשיטת הליווי הסגור בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט ועל פי מאפייניו. בשיטת הליווי הסגור מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד ואילו מופקדים כספי התקבולים מרוכשי יחידות הדיור, ההון העצמי ואשראי הבנק. כספים אלו משמשים לביצוע הפרויקט ומשוחררים לפי קצב התקדמות הבניה ע"פ דוחות מפקח מומחה. במסגרת מימון הפרויקט לבנייה מעמיד הבנק ערבויות ביצוע, ערבויות כספיות, ערבויות חוק מכר לרוכשים יחידות בפרויקט. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק. במרבית העסקאות מונפקות בטוחות חוק המכר על ידי חברות ביטוח עימן קיים לבנק הסכם שיתוף פעולה.

הבנק משתף פעולה עם גופים פיננסיים לצורך הרחבת היקף פעילותו והשאת הרווחיות, תוך פיזור סיכונים האשראי ועמידה במגבלות רגולטוריות נדרשות.

השוני בין סוגי שיתוף הפעולה עם הגופים הפיננסיים, מתבטא בסוג האשראי או הבטוחה המועמדים על-ידי הגוף הפיננסי: העמדת בטוחות על פי חוק המכר; העמדת בטוחות לבעלי קרקע בעסקת קומבינציה; ומתן אשראי כספי על פי מודל האופרטור.

מודל האופרטור בתחום הבניה והנדל"ן, מתבצע על פי העקרונות שלהלן:

הפרויקט נבחן ומאושר על-ידי מוסדות השותף הפיננסי; הביטחונות בפרויקט הינם פרי-פסו, כאשר יחס החלוקה במקרה של מימוש הבטוחות נקבע מראש בין הבנק והשותף הפיננסי; יחס היקפי העמדת האשראי נשמר לאורך חיי הפרויקט. שחרור העודפים המתקבלים בגין הפרויקט ליזם, מבוצע על-ידי הבנק על פי נוסחת שחרור עודפים המאושרת על-ידי הבנק והנכללת בהסכם שיתוף הפעולה.

ניהול הפרויקט על פי מודל זה, מבוצע על-ידי הבנק לפי שיקול דעתו ועל פי סטנדרטים בנקאיים מקובלים; דוחות המעקב בפרויקט מועברים על-ידי המפקח לבנק ולגוף הנוסף, כאשר הבנק מדווח לגוף הנוסף על אירועים חריגים בפרויקט.

בנקאות ופיננסים

אשראי הניתן לשם מימון פעילותן השוטפת של חברות- הבנק קיבל החלטה לצמצם את היקף האשראי שניתן במסגרת תחום פעילות זה, וזאת בשל הקצאת ההון הרב והתפעול השוטף הנדרש לשם כך. מימון הפעילות המסחרית הקיים בתיק לרבות מימון נכסים מניבים ופעילות שוטפת, נעשה לרוב כנגד בטוחות מטריאלים. הפעילות השוטפת של החברות, ממומנת, בין היתר, כנגד שעבוד הנכסים השוטפים.

אשראי לענף האנרגיה הסולארית - מימון רכישה ותפעול מערכות אנרגיה סולארית מבוצע כנגד חוזה מול חברת החשמל לתקופה של 20 שנים בתעריף רכישת חשמל מוגדר וקבוע לכל תקופת ההפעלה. בנוסף, הבנק משעבד את ציוד המערכת ואת מערך החוזים הכולל בעסקה, וככל שנדרש, צובר קרנות וזרבה שונות במהלך תקופת המימון. בתחום זה, משותף הבנק פעולה עם גופים פיננסיים, בדומה לתחום הנדל"ן, על פי מודל האופרטור. תחום פעילות זה הינו במגמת צמצום לאור העדר מכסות רלוונטיות למימון על ידי הבנק ועל פי מדיניות האשראי של הבנק.

מודל האופרטור בתחום האשראי הסולארי, מתבצע על פי העקרונות שלהלן:

הסכם שיתוף הפעולה בין הבנק לבין הגוף הפיננסי מתגבש ונחתם לפני מתן מימון כלשהו על ידי הבנק בפרויקט. הביטחונות בפרויקט הינם פרי-פסו, כאשר יחס החלוקה במקרה של מימוש הבטוחות נקבע מראש בין הבנק והשותף הפיננסי; יחס היקפי העמדת האשראי בין הבנק לבין השותף הפיננסי נקבע גם הוא מראש ונשמר לאורך חיי הפרויקט.

ניהול הפרויקט על פי מודל זה, מבוצע על-ידי הבנק כנציג המלווים, לפי שיקול דעתו בהתאם להסכמי המימון ולהסכם שיתוף הפעולה בין הבנק לבין הגוף הפיננסי, ועל פי סטנדרטים בנקאיים מקובלים; דוח הנדסי בגין הפרויקט מועבר על-ידי המפקח לבנק ולגוף הנוסף טרם העמדת המימון. במהלך חיי הפרויקט הבנק מדווח לגוף הפיננסי הנוסף על נתוני הפרויקט השוטפים ועל אירועים חריגים בפרויקט.

השווקים העיקריים ודרכי ההפצה שלהם

השיווק וההפצה מתבצעים באמצעות המנהלים והעובדים בסקטור נדל"ן של הבנק, ביחידה לבנקאות מסחרית ובסניף בנקאות פרטית.

הבנק מגייס לקוחות ומרחיב את פעילותו בענף הנדל"ן בין היתר, על-ידי איסוף מידע ביחס למכרזים לרכישת קרקעות המיועדות לבניה, ניתוחם ופנייה באופן יזום לזוכים במכרזים אלו וזאת באמצעות היכרותו הנרחבת עם הגופים הפועלים בענף זה. בנוסף, פועל הבנק להרחבת פעילותו על בסיס מאגר הלקוחות הקיים של הבנק.

הבנק נחשף לקהל היעד באמצעות מתן חסויות לאירועים המאורגנים על-ידי התאחדות בוני הארץ ועל-ידי ארגוני הקבלנים המקומיים והשתתפות בכנסים שונים, לרבות השתתפותם של אנשי מקצוע מטעם הבנק, המרצים ו/או משתתפים בפאנלים מקצועיים באירועים אלו.

תיאור של מהלך העסקים בעבר ואת מהלך העסקים המתוכנן להתבצע.

במסגרת התכנית האסטרטגית (כפי שתוארה לעיל), פועל הבנק ליישום מדיניות ענפית סלקטיבית בתחום מתן אשראי לחברות בניה ונדל"ן למגורים, בדגש על שמירה על היקף התיק הקיים וללא עליה ברמת הסיכון הקיימת. לצורך כך, פועל הבנק ליצירת שיתופי פעולה בין הבנק לבין חברות ביטוח וגופים מוסדיים אחרים לשם מתן אשראי לליווי פרוייקטים (מודל האופרטור) והנפקת בטוחות לפי חוק מכר (דירות) וערבויות אחרות. אסטרטגיה זו מאפשרת לבנק להגדיל את היקף הפרוייקטים שבטיפולו, בהתאם למדיניות הבנק, שימוש במומחיות שנצברה, כניסה לעסקאות גדולות ומורכבות ופיזור הסיכון ובהתאמה להגדיל את התשואה להון הנובעת מפעילות זו תוך הקטנת הסיכון.

כמו כן, הבנק פועל להסטת הסיכון והתשומות, למימון פרוייקטים (ליווי בניה למגורים), וזאת תוך הקטנת היקף האשראי המסחרי למימון פעילות שוטפת של חברות ועסקים קטנים, ככל שניתן, וכן הקטנת היקף האשראי שניתן לפרוייקטים בתחום האנרגיה הסולארית.

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד, והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם.

התפתחויות מהותיות בשווקים של מגזר הפעילות, או שינויים מהותיים במאפייני הלקוחות שלו

ענף הבינוי והנדל"ן התאפיין בעליות מחירים בשנים האחרונות ומביקושים גדולים לדירות לצד מחסור בקרקעות זמינות לבניה. שנת 2015 התאפיינה בקצב מכירת יחידות דיור ממוצע דומה וברמת מחירים גבוהה מהמחירים בשנה קודמת, זאת למרות הציפייה לירידת מחירים בעקבות צעדים שהוצהרו על ידי קובעי המדיניות כדוגמת מחיר מטרר ומע"מ "ס" שבסופו של דבר לא יצא לפועל. ציפייה זו לא התממשה לאור המחסור בקרקעות זמינות לבניה, מחסור בכוח אדם בענף הבניה ומגבלות רגולטוריות שהשפיעו על המערכת הבנקאית. לפיכך, עדיין שוררת אי וודאות בשוק הנדל"ן לגבי רמות המחירים, המושפעת בין היתר, ממחסור בקרקעות זמינות לבניה וירידה בהיקף התחלות הבניה באזורי הביקוש (שיווק קרקעות של משרד השיכון ומנהל מקרקעי ישראל מתרכז ברובו באזורי הפריפריה), והכבדה על נוטלי המשכנתאות לצד צעדים ממשלתיים שמטרתם הורדת מחירי הדיור.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר הפעילות והשינויים החלים בהם:

- הכשרה מקצועית של כוח אדם בעל ניסיון ומיומנות.
- ניהול סיכונים מושכל, תוך קיום מערכות בקרת אשראי נאותות לאיתור ומזעור הסיכונים.
- מתן שירות איכותי ומהיר.

בתחום הבנייה והנדל"ן:

- ידע מקצועי ספציפי בתחום זה, לרבות הבנה ויכולת ניתוח של מכלול המשתנים הרלוונטיים המשפיעים על רמת הסיכון בפרויקט נדל"ן ביניהם: אזורי ביקוש, בניה בשלבים, קרקע בשלה לבניה וכיו"ב.
- איתור הזדמנויות באמצעות קשרים עם יזמים מנוסים הפועלים בענף.
- יכולת חיתום אשראי גבוהה המתבטאת בבחירה נכונה של הפרויקט המלווה שהינה נגזרת של מיקום הפרויקט ואפשרויות השיווק שלו בהתאם לצרכי השוק
- קביעת מבנה מימון לעסקה התואם את צורכי הפרויקט והלקוח.
- שליטה ובקרה על הוצאות והכנסות הפרויקט עד להשלמתו.
- יכולת ניהול אשראי בתנאי משבר.
- הערכה הולמת של יכולת ההחזר של הלקוח.
- בסיס משתפי פעולה הולך ומתרחב (חברות ביטוח נוספות שצורפו בשנים האחרונות).

בנקאות ופיננסים:

- ניהול קפדני של האשראי, תוך ביצוע מתמיד של בקרות.
- הערכה אמינה ושוטפת של מצבת הביטחונות הקיימת בבנק ומעקב אחר הדיווחים השוטפים של החברה.

חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של מגזר הפעילות והשינויים החלים בהם

- מגבלות רגולטוריות על תאגידי בנקאיים, לרבות מגבלות על חבות של לווה או קבוצת לווים וכן מגבלות רגולטוריות אחרות, כך לדוגמא גורמים חוץ בנקאיים מוגבלים בכניסה עצמאית לענף הנדל"ן כתוצאה מחוק המכר המחייב, בתנאים מסוימים, הנפקה של ערבויות בנקאיות לרוכשי יחידות בפרויקטים של בניה.
- דרישות להון מינימאלי.
- מערכות יחסים ארוכות טווח עם הגורמים הפעילים בתחומים אשר פורטו במסגרת המגזר העסקי.
- הכרות וניסיון נצבר בהפעלת מימון בשיטת הליווי הסגור.

תחליפים למוצרים ושירותים של מגזר הפעילות והשיוניים החלים בהם

כתחליף לאשראי הבנקאי התפתחו מוצרי מימון תחליפיים הניתנים על-ידי הגופים החוץ בנקאיים. תחליפי האשראי כוללים גיוס בשוק ההון, בין היתר, באמצעות הנפקות אג"ח בחברות נדל"ן אשר לעיתים מגובות בתזרימי מזומנים ספציפיים ולרבות אשראי ישיר הניתן על-ידי גופים אלה. תחליף אשראי זה וזמינותו מושפע ממצב שוק ההון ולפיכך קיימת ירידה בהיקף ההנפקות.

לקוחות

בתחום בנייה ונדל"ן, הבנק מלווה כ-270 פרויקטים, בהיקף ממוצע של כ-50 יחידות דיור לפרויקט. מעל למחצית הפרויקטים המלווים נמצאים באזורי הביקוש: אזור ירושלים רבתי, אזור המרכז והשרון.

תיק האשראי של הבנק מפוזר ולבנק אין תלות בלקוח בודד או בקבוצת לקוחות מצומצמת. יתרת האשראי של לקוחות הבנק אינה משיקה למגבלת לווה בודד. פיזור התיק מתאפשר גם באמצעות שיתוף פעולה אסטרטגי של הבנק עם חברות ביטוח אשר בדרך כלל מנפיקות פוליסות על פי חוק המכר (דירות) לרוכשים בפרויקטים המלווים על-ידי הבנק. בנוסף קיימים שיתופי פעולה עם חברת ביטוח גם במתן אשראי כספי בפרויקטים המלווים (על פי מודל האופרטור).

האשראי הקיים במסגרת הפעילות המסחרית הינו מפוזר בין מספר רב של לקוחות. במימון ענף האנרגיה הסולארית קיימים שני סוגי לקוחות: האחד, בעלי נכסים אשר בבעלותם מערכת סולארית על גגות שבבעלותם והשני והעיקרי שביניהם, יזמים אשר שוכרים גגות עליהם קיימות מערכת סולארית.

בנוסף, בעקבות רכישת חברת כלל בטוחה הבנק נותן כעת שירותים למרבית הגופים המוסדיים בארץ, ובכלל זה הבנקים, חברות הביטוח וגופי הפנסיה והגמל.

תחרות

התחרות בין הבנקים על השגת לקוחות איכותיים בתחום הנדל"ן מתבטאת בשיעורי ההון העצמי המושקע בפרויקט, מבנה העסקה, גובה העמלות, הריביות על האשראי ורמת השירות הניתנת ללקוח. חברות ביטוח מתכננות גם הן להיכנס לתחום מימון הפרויקטים אחת מהן נכנסה בפועל במהלך 2015 והשניה בהליכי הקמת מערך וכניסה אף היא.

השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות, מתבססות על הקשרים שנצברו לאורך השנים ובסיס הלקוחות הקיים בבנק המהווים עבור הבנק מנוף להמשך פעילותו. בנוסף, לעיתים משתמש הבנק בעודפי המקורות בפרויקטים קיימים למינוף פעילות עתידית בפרויקטים חדשים של לקוחותיו. הבנק מפעיל מנגנון לקביעת היקף ההון העצמי הנדרש בפרויקטים, הנגזר מקצב הביצוע והמכירות בפרויקט. המנגנון האמור מתמרץ הקדמת מכירות בפרויקטים ולפיכך מפחית את רמת הסיכון בפרויקטים.

לבנק אין יכולת להעריך את חלקו ביתרת האשראי בתחום זה מכלל המערכת הבנקאית. יחד עם זאת, להערכת הבנק, בשנת 2015 חלקו היחסי של הבנק בליווי יחידות דיור חדשות עמד על כ-12% מכלל יחידות הדיור אשר בהליכי בניה במהלך שנת 2015. כן, חלקו בענף מתקני האנרגיה הסולארית הקטנים והבינוניים גבוה מחלקו של הבנק במערכת הבנקאית.

מגבלות חקיקה, תקינה, הנחיות פיקוח ואילוצים מיוחדים

הבנק בכלל והמגזר העיסקי בפרט, פועלים במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות רגולטוריות והוראות, המוחלות על הבנקים על-ידי גופי חקיקה ופיקוח לרבות, הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על ההגבלים העסקיים והממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

להלן פירוט לגבי עדכוני חקיקה והוראות רגולטוריות בנושאים הקשורים למתן שירותים בנקאיים למגזר העיסקי:

תיקון נוהל בנקאי תקין 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

ביום 9 ביוני 2015 פורסם תיקון לנוהל בנקאי תקין 313. מטרת התיקון הינה לעדכן את המגבלות שקבע המפקח על חבות לווה וקבוצת לווים, בהמשך לפעולות קודמות של הפיקוח על הבנקים שנועדו לצמצם את ריכוזיות תיקי האשראי במערכת הבנקאית המקומית. עיקרי התיקונים הינם כדלקמן:

א. הגדרת ההון לצורך חישוב מגבלת חבות של לווה ושל קבוצת לווים צומצמה להון רובד 1 (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים), כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 (צמצום לינארי בשלוש השנים הקרובות). בכך הוקשחו המגבלות על מתן אשראי ללווה ולקבוצת לווים.

ב. המגבלה על חבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי שעמדה עד היום על 25% מההון, הוקשחה ותעמוד מעתה על 15% מההון.

תחולת התיקונים להוראה הינה ביום 1 בינואר 2016. הבנק עומד כבר כיום במגבלות המעודכנות בהתאם לתיקון.

הסכמי שיתוף פעולה

לבנק שיתופי פעולה עם מספר חברות ביטוח למתן אשראי ו/או להנפקת פוליסות ביטוח על ידן לרוכשים של דירות בפרויקטים למגורים בהם ניתן מימון על-ידי הבנק בשיטת הליווי הסגור (הנפקת הפוליסות נעשית על-ידי חברות הביטוח כנדרש על פי חוק המכר (דירות) וכן במימון ענף האנרגיה הסולארית (ניהול האשראי הקיים בלבד). ההתקשרויות עם חברות הביטוח כוללות הסדרת שיתוף הפעולה בין הבנק לבין בנושאים הבאים: אחריות לניהול השוטף של הפרויקט ומסירת דיווחים, קבלת בטוחות ושחרור ונקיטת הליכים למימוש השעבודים ויחסי הנשייה בין הגופים

לפירוט נוסף אודות תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית וניתוח פעילות העסקית בו ראה [פרק מגזרי פעילות בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2015](#).

מגזר ניהול פיננסי

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר

הפעילויות במגזר זה כוללות את הניהול הכספי של הבנק, ואין כוללות פעילות מול לקוחות הבנק. תחומי הפעילות העיקריים במגזר זה הם:

- ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק.
- ניהול תיק הנוסטרו של הבנק.
- ניהול החשיפות לסיכונים שוק לרבות חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- פעילות מול בנקים בארץ ובח"ל.

המוצרים והשירותים העיקריים של המגזר

פעילות המגזר מרוכזת בחטיבה הפיננסית. החשיפות הפיננסיות העיקריות בבנק מנוהלות ונוצרות בתיק הבנקאי, כחלק בלתי נפרד מהפעילות העסקית של הבנק. ככלל, הבנק שואף למזער את החשיפות הפיננסיות שלו, למעט מקרים בהם להערכתנו יש יתרון ברור לקיום חשיפה לאחד או יותר מגורמי השוק. הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים העומדים לרשותו על פי מדיניות ניהול הסיכונים שקבע דירקטוריון הבנק, וזאת תוך התחשבות בהתפתחויות הכלכליות ובסביבה העסקית בה פועל הבנק. הבנק מקיים מערך של מדידה והערכה של התפתחות החשיפות באופן מתמיד, והחשיפות השונות מדווחות לדירקטוריון הבנק כחלק ממהלך העסקים הרגיל.

בנוסף, הבנק נוקט פעולות יזומות להשקעה וגידור בתיקי הנוסטרו, המשמשים לסוגי פעילות כמפורט להלן:

- פעילות המשמשת כהגנה לפיקדונות המופקדים בבנק לתקופות קצרות, בינוניות וארוכות וכן השקעות כנגד ההון העצמי של הבנק.
- פעילות השקעה באגרות חוב ממשלתיות לצורך השגת תשואה עודפת על יתרות הנזילות של הבנק.
- פעילות למסחר המאופיינת בהשקעות קצרות טווח בעיקר בניירות ערך ממשלתיים בשוק הראשוני ובשוק המשני.
- פעילות השקעה בניירות ערך שאינם ממשלתיים הינה מועטה ונקודתית בהתאם למדיניות האשראי של הבנק.
- כחלק מניהול הנזילות ובהתחשב במגבלות שקבע הדירקטוריון מופקדים עודפי הנזילות בבנק ישראל ובבנקים בארץ ובח"ל. לצורך זה וכחלק מפעילות הבנק במט"ח לבנק מסגרות אשראי מבנקים בארץ אותם הוא מנצל מעת לעת בהתאם לצרכיו השוטפים. מסגרות אלו מנוטרות באופן שוטף כחלק מניהול סיכון צד נגדי בבנק. לפרטים בדבר מודל הנזילות, סיכון צד נגדי ומגבלות ההנהלה והדירקטוריון, ראה [פרק הסיכונים ודרכי ניהולם](#).
- תיקי ההשקעה נבחנים באופן שוטף בהתחשב בתחזיות מאקרו כלכליות בנושאי שער חליפין, שער ריבית לטווח קצר וארוך, אינפלציה, צמיחה ועקומי תשואות, ובהתאם לתיאבון הסיכון של הבנק בזמן נתון.

השווקים העיקריים ודרכי ההפצה שלהם

עשיית שוק באג"ח ממשלתיות

בשנת 2013 מונה הבנק כעושה שוק ראשי באגרות חוב ממשלתיות בהתאם לכתב מינוי מאת החשב הכללי במשרד האוצר. תקופת המינוי של הבנק הינה מיום 1 בינואר, 2014 ועד ליום 31 בדצמבר, 2015 (וכן קיימת אופציה להארכתה לתקופה נוספת).

מטרת עשיית השוק באגרות חוב ממשלתיות הינה להבטיח הקצאה מיטבית של אגרות החוב האמורות למשקיעים ולהגביר את השקיפות והנזילות במסחר באגרות החוב הממשלתיות. פעילות זו מבוצעת מכוח חוק מילווה המדינה, התשל"ט - 1979 המסדיר מינוי עושי שוק ראשיים לאגרות חוב ממשלתיות ואת ההתקשרות עימם. תנאי המינוי קובעים חובה לרכוש מהממשלה אגרות חוב בכמות מזערית על בסיס תקופתי, חובה לפרסם את מחירי הקנייה והמכירה של אגרות החוב במערכת המסחר של עושי השוק הראשיים, הזכות להשתתף ברכישת אגרות חוב מאת הממשלה, הזכות לקבל אופציה לרכישת אגרות חוב מהממשלה, הזכות לשאול אגרות חוב מידי הממשלה והזכות לסחור באגרות חוב במערכת המסחר של עושי השוק הראשיים. תנאי הכשירות לעושה שוק ראשי באגרות חוב ממשלתיות כוללים בין היתר, דרישה כי עושה השוק יהיה גוף פיננסי בעל מוניטין (תאגיד בנקאי או חבר בורסה) וכי הוא יהיה בעל הון עצמי מינימאלי בסך של לפחות 400 מיליון ש"ח. בנוסף קובע כתב המינוי הוראות לעניין ניהול מכרזי אגרות החוב בשוק הראשוני ובשוק המשני, הוראות פיקוח על ידי משרד האוצר, התחייבות לשמירה על סודיות, כללי פעילות וכו'. הכנסות הבנק מפעילות זו נובעות ממרווחי קניה ומכירה הנהוגים בשוק אגרות החוב הממשלתיות, ומהטבות השמורות לעושי השוק ומוענקות על ידי משרד האוצר.

תיאור של מהלך העסקים בעבר ואת מהלך העסקים המתוכנן להתבצע.

מאז סוף שנת 2014 הקטין הבנק באופן משמעותי את חשיפותיו לסיכונים השוק השונים, וזאת מתוך הערכה כי הסיכון בשווקים אינו מתמוחר כראוי. בהתאם לזאת, לעלייה בתנודתיות השווקים וירידת ערכם של נכסים פיננסיים בחודשים האחרונים היתה השפעה קטנה על הבנק.

זאת למעט תיקי ההשקעה באג"ח ממשלת ישראל, אשר הבנק החליט להגדיל מתוך הערכה כי ריבית בנק ישראל תרד ותישאר נמוכה לאורך זמן.

התוכנית העסקית של הבנק לשנת 2016 כוללת המשך שמירה על עמדה שמרנית ועל חשיפות נמוכות לגורמי השוק השונים, מתוך הערכה כי התנודתיות בשוקי ההון תימשך בחודשים הקרובים, ולנוכח האי ודאות הכלכלית.

התפתחויות מהותיות בשווקים של מגזר הפעילות, או שינויים מהותיים במאפייני הלקוחות שלו

בחודשים האחרונים של שנת 2015 גברה מאוד התנודתיות בשוקי המניות והאג"ח, עקב חשש מפני השלכות האטת הצמיחה בסין, ירידת מחירי הסחורות והאטה אפשרית בצמיחה בכלכלות המפותחות ובראשן ארצות הברית. ההשלכות העיקריות של התפתחויות אלו על הבנק הינן סביבת אינפלציה נמוכה, וככל הנראה שמירה של ריבית בנק ישראל ברמות נמוכות לאורך זמן. ירידה בקצב האינפלציה עלול להשפיע לרעה על ערך נכסי הבנק, בעוד שסביבת הריבית הנמוכה פוגעת במרווח הפיננסי של הבנק מגיוס פיקדונותיו.

הבנק בוחן את ההתפתחויות הכלכליות באופן שוטף, על מנת למזער את ההשפעה של גורמים אלו על תוצאותיו הכספיות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר הפעילות

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר זה הם היכולת למדוד את החשיפות השונות בתיק הבנקאי, לרבות הערכת ההתנהגות של מכשירים מורכבים במאזן הבנק בתנאי שוק משתנים; היכולת לזהות נכון את תנאי השוק ואת העיתוי הצפוי לשינוי תנאים אלו; היכולת להבין ולנתח את ההשפעה האפשרית של גורמים מאקרו-כלכליים על תנאי השוק ולחזות את עוצמתם, והיכולת לפעול במהירות ולשנות את הפוזיציות ואת החשיפות בהתאם לתנאי השוק. גורם חשוב נוסף הוא המקצועיות של העובדים האמונים על ניהול המגזר הפיננסי בכלל ותיק הנוסטרו בפרט.

לפירוט נוסף אודות תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי וניתוח פעילות העסקית בו ראה [פרק מגזרי פעילות בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2015](#).

גיוס מקורות המימון

פעילות הבנק בתחום גיוס המקורות מהציבור מרוכזת בעיקרה בחטיבה הפיננסית. בשל העובדה כי פעילות זו נוגעת לכלל מגזרי הפעילות של הבנק וכי לתחום זה מאפיינים ייחודיים.

מגבלות חקיקה, תקינה, הנחיות וחוזרים של המפקח על הבנקים ואילוצים מיוחדים

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות הרשויות, המוחלות על הבנקים על-ידי הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות ערך והממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מבנה התחרות

מבנה התחרות בענף הבנקאות מביא למצב בו מרבית לקוחות הבנקים מפקידים את כספם בבנק המסחרי שבו מנוהל חשבון העובר ושכ שלהם והם אדישים להצעות ריבית על מוצרי השקעה שונים בבנקים אחרים. כפועל יוצא מכך רק חלק מלקוחות הבנקים עורך השוואת מחירים בין הבנקים על מנת להשיג את הריבית המרבית להשקעתו.

הבנק פועל לגיוס מקורות גם באמצעות שוק ההון על-ידי הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים. ההנפקה מתבצעת על-ידי חברה בת בשליטה מלאה, ירושלים מימון והנפקות, שהינה זרוע הגיוס של הבנק, ולפיכך, הבנק התחייב לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות, לשאת בתשלום מלא הסכומים שיהיו דרושים לפרעון תעודות ההתחייבות למחזיקים בהן ואת הריבית בגין, בהתאם לתנאים הקבועים בתשקיף ההנפקה שפורסם על-ידי ירושלים מימון והנפקות.

לקוחות

לאורך השנים האחרונות שם הבנק דגש רב על הרחבת בסיס המפקידים והגדלת שיעור הפיקדונות ממשקי בית, על מנת לצמצם את ההישענות על מפקידים גדולים. תיק הפיקדונות של הבנק מפוזר בין לקוחות רבים, עובדה המקטינה את סיכון הנזילות ומקנה לבנק רמת רגישות נמוכה למפקידים בודדים. אין לבנק לקוח או קבוצת לקוחות אשר יתרת פיקדונותיהם בבנק מגיעה ל-5% מסך יתרת פיקדונות הציבור. בעקבות רכישת חבר הבורסה של "כלל-בטוחה" הצטרפו לבנק אלפי לקוחות משקי בית חדשים, שסייעו לגוון ולהרחיב את בסיס המפקידים בבנק.

שיווק והפצה

בשנת 2011 השיק הבנק מיזם ייחודי לגיוס פיקדונות ממשקי בית הקרוי בשם "מערכת סגורה". המערכת מאפשרת ללקוח להפקיד כסף בפיקדון בבנק באמצעות האינטרנט ללא הטרחה הכרוכה בפתיחת חשבון מלא בסניף הבנק, ובכך מגבירה את נגישות הבנק ללקוחות פוטנציאליים. המיזם נבנה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 417 של בנק ישראל.

הגיוס ממשקי הבית מתבצע באמצעות סניפי הבנק הפזורים ברחבי הארץ וכן באמצעות המערכת הסגורה. כמו כן, הקמת סניף שוק ההון מאפשרת לפנות ללקוחות חדשים המקיימים פעילות אינטנסיבית בשוק ההון. הגיוס מלקוחות מוסדיים מתבצע בדרך כלל ישירות על-ידי מחלקת פיקדונות.

תחרות ותחליפים למוצרים ושירותים של מגזר הפעילות

התחרות בתחום גיוס המקורות הינה חריפה וכוללת את כל הבנקים. התחרות מתמקדת בעיקר בפלח לקוחות הרגיש לשינויים בשיעורי ריבית. הבנק מתמודד עם התחרות, בין היתר, על-ידי הצעת מבצעים אטרקטיביים ללקוחות ופיתוח מוצרים חדשים לגיוס סל המוצרים. כמו כן מוצרי שוק ההון השונים מהווים אלטרנטיבת השקעה לפיקדונות המוצעים על ידי הבנק.

בנק ישראל

בנק ישראל משמש כגורם המרכזי למימון וספיגת כספים לזמן קצר עבור המערכת הבנקאית, והבנק בפרט. יצוין, כי כל בנק הלווה כסף מבנק ישראל חייב בבטוחות, דרישה זו מובאת בחשבון בניהול השוטף של הנזילות. ערוץ נוסף לגיוס מקורות לטווח קצר הוא שוק הכספים הבין בנקאי.

היקף הפיקדונות וסוגיהם במערכת הבנקאית מושפעים, בין היתר, מהמדיניות המוניטרית של בנק ישראל. להלן סקירת הכלים המוניטריים המופעלים על-ידי בנק ישראל לצורך יישום מדיניותו המוניטרית:

ריבית - מידי חודש ביום שני האחרון בחודש הנזילות מפרסם בנק ישראל את שיעור הריבית שישורר במהלך החודש הבא. ריבית זו הינה ריבית הבסיס של מכרזי ההלוואות והפיקדונות העומדים לרשות המערכת הבנקאית, כפי שיפורט בהמשך.

חובת נזילות - הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים להחזיק יתרות באמצעים נזילים בגין פיקדונות הציבור, בשיעורים שונים בהתאם לתקופת הפיקדון. שיעורי חובת הנזילות כיום הינם 6% על פיקדונות שתקופתם מיום אחד עד וכולל 6 ימים, ו- 3% על פיקדונות לזמן קצוב משבוע עד שנה. פיקדונות שתקופתם שנה ומעלה, לא קיימת בגינם חובת נזילות.

פיקדונות לספיגת עודפי נזילות - בנק ישראל מעמיד מכרזי פיקדונות לרשות המערכת הבנקאית כמכשיר לספיגת עודפי נזילות במערכת. מכרזי הפיקדונות הינם לפרקי הזמן הבאים: יום, שבוע, חודש. ריבית המכסימום במכרזים אלו הינה ריבית בנק ישראל. בנוסף, קיים חלון להפקדה של פיקדון יומי בבנק ישראל ללא מגבלת סכום, בריבית הנמוכה ב- 0.5% מריבית בנק ישראל כאשר ריבית בנק ישראל גבוהה מ- 0.5% (0.25% בסביבת הריבית הנוכחית).

מלוות קצרי מועד - המכשיר הפיננסי העיקרי לספיגת עודפי שקלים הינו מלווה קצר מועד (מק"מ), באמצעות הנפקות שוטפות לציבור ופעילותו של בנק ישראל בשוק המשני.

מכרזי הלוואות בבנק ישראל - בנק ישראל מעמיד מכרזי אשראי לזמן קצר (עד שבוע) לרשות המערכת הבנקאית כמכשיר להזרמת נזילות למערכת, וריבית המינימום במכרזים אלו הינה ריבית בנק ישראל. בנוסף, קיים חלון אשראי יומי בבנק ישראל, בריבית הגבוהה ב- 0.5% מריבית בנק ישראל. קבלת אשראי מבנק ישראל, הן באמצעות המכרזים והן באמצעות חלון האשראי, מוגבלת לפי סכום הביטחונות שיש לכל בנק בבנק ישראל.

הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

אין

דירוג התחייבויות הבנק על-ידי Standard & Poor's Maalot

ביום 30 במאי 2015 הודיעה חברת הדירוג Standard & Poor's Maalot כי היא מותירה את דירוג הבנק על ilA+ וכן את תחזית הדירוג ליציבה.

ביום 30 בספטמבר 2014 הודיעה חברת הדירוג Standard & Poor's Maalot כי בעקבות פרסום הקריטריונים המעודכנים לדירוג מקומי עודכן הדירוג של שלושה מכשירי כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי הבנק מדרוג ilA לדרוג מעודכן ilA- . הובהר על ידי חברת הדירוג כי "פעולות דירוג אלו אינן משקפות שינוי באיכות האשראי של המנפיקים או של סדרות החוב האחרות שהונפקו על ידם".

נספח 1 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית- נכסים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2013			2014			2015		
שיעורי הכנסות ריבית אחוז	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסות ריבית אחוז	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסות ריבית אחוז	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
נכסים נושאי ריבית								
5.25	509.4	9,695.2	4.50	433.4	9,635.5	4.06	393.6	9,683.8
אשראי לציבור ⁽³⁾								
0.31	0.6	190.5	0.12	0.2	162.2	0.07	0.2	297.7
פקדונות בבנקים								
1.29	16.8	1,302.0	0.62	10.3	1,658.6	0.12	1.9	1,588.2
פקדונות בבנקים מרכזיים								
1.65	11.6	701.5	2.20	12.1	550.1	0.99	9.1	917.5
אגרות חוב זמינות למכירה ⁽⁴⁾								
1.60	4.8	299.5	0.38	1.8	470.4	0.22	1.0	446.0
אגרות חוב למסחר ⁽⁴⁾								
-	-	-	2.03	0.6	29.6	7.81	0.5	6.4
נכסים אחרים								
4.46	543.2	12,188.7	3.67	458.4	12,506.4	3.14	406.3	12,939.6
סך כל הנכסים נושאי ריבית								
-	-	30.5	-	-	32.9	-	-	35.4
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
-	-	363.3	-	-	838.0	-	-	1,004.7
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁵⁾								
4.32	543.2	12,582.5	3.43	458.4	13,377.3	2.91	406.3	13,979.7
סך כל הנכסים								

הערות בסוף נספח זה.

נספח 1 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר									
2013			2014			2015			
שיעורי הכנסה אחוז	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה אחוז	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה אחוז	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
התחייבויות נושאות ריבית									
0.78	1.8	231.8	1.00	3.5	348.5	0.17	1.3	802.1	לפי דרישה
2.14	202.6	9,461.8	1.07	100.8	9,412.0	0.54	47.0	8,754.1	לזמן קצוב
2.11	204.4	9,693.6	1.07	104.3	9,760.5	0.51	48.3	9,556.2	סך הכל פקדונות הציבור
5.59	3.4	60.8	4.31	2.2	51.1	3.53	1.6	45.3	פקדונות מבנקים
-	-	-	0.31	1.1	349.8	0.11	0.4	364.3	ני"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכם רכש חוזר
5.27	78.2	1,484.2	2.56	33.8	1,318.4	1.43	21.9	1,533.0	אגרות חוב
סך הכל התחייבויות הנושאות ריבית									
2.54	286.0	1,238.6	1.23	141.4	1,479.8	0.63	72.2	11,498.8	
-	-	531.4	-	-	1,053.3	-	-	1,537.3	פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
-	-	111.8	-	-	107.4	-	-	170.1	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽⁷⁾
2.41	286.0	11,881.8	1.12	141.4	12,640.5	0.55	72.2	13,206.2	סך כל ההתחייבויות
700.7			736.8			773.5			סך כל האמצעיים ההוניים
-	-	12,582.5	-	-	13,377.3	-	-	13,979.7	סך כל ההתחייבויות והאמצעיים ההוניים
1.92			2.44			2.51			פער הריבית
תשואה נטו ⁽⁸⁾ על נכסים נושאי ריבית									
2.11	257.2	12,188.7	2.53	317.0	12,506.4	2.58	334.1	12,939.6	

הערות בסוף נספח זה.

נספח 1 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ג - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2013			2014			2015		
שיעורי הכנסה/ הוצאה	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה/ הוצאה	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה/ הוצאה	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
אחוז			אחוז			אחוז		
מטבע ישראלי לא צמוד								
4.05	286.4	7,077.5	3.56	269.6	7,582.5	3.29	255.7	7,765.4
(1.70)	(106.0)	6,251.7	(0.97)	(66.9)	6,901.7	(0.55)	(37.9)	6,898.9
2.35			2.59			2.74		
מטבע ישראלי צמוד למדד								
5.93	219.6	3,701.5	4.25	154.2	3,629.8	3.20	110.8	3,466.3
(4.59)	(172.6)	3,759.7	(2.03)	(68.5)	3,381.3	(0.85)	(29.5)	3,467.7
1.34			2.22			2.35		
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)								
2.64	37.2	1,409.7	2.67	34.6	1,294.1	2.33	39.8	1,707.9
(0.60)	(7.4)	1,227.2	(0.50)	(6.0)	1,196.8	(0.42)	(4.8)	1,132.2
2.04			2.17			1.91		
סך פעילות בישראל								
4.46	543.2	12,188.7	3.67	458.4	12,506.4	3.14	406.3	12,939.6
(2.54)	(286.0)	11,238.6	(1.23)	(141.4)	11,479.8	(0.63)	(72.2)	11,498.8
1.92			2.44			2.51		

הערות בסוף נספח זה.

נספח 1 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 לעומת השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 לעומת השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
גידול (קטון) בגלל שינוי		שינוי נטו	גידול (קטון) בגלל שינוי		שינוי נטו
מחיר	כמות		מחיר	כמות	
נכסים נושאי ריבית					
					אשראי לציבור בישראל
(76.0)	(73.3)	(2.7)	(39.8)	(41.8)	2.0
(8.8)	(8.9)	0.1	(12.3)	(14.1)	1.8
(84.8)	(82.2)	(2.6)	(52.1)	(55.9)	3.8
התחייבויות נושאות ריבית					
					פקדונות הציבור בישראל
(100.1)	(100.8)	0.7	(56.0)	(55.0)	(1.0)
(44.5)	(40.9)	(3.6)	(13.2)	(16.1)	2.9
(144.6)	(141.7)	(2.9)	(69.2)	(71.1)	1.9

- (1) הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדלים.
- (2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבעי ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).
- (3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" לשנים 2015, 2014 ו- 2013 בסך 2.6, 13.1, ו- (0.8) בהתאמה.
- (5) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (6) עמלות בסך 13.9, 21.1 ו- 12.3 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בשנים 2015, 2014 ו- 2013 בהתאמה.
- (7) לרבות מכשירים נגזרים.
- (8) תשואה נטו - הכנסות ריבית, נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (9) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

נספח 2 דוח רווח והפסד - מידע רב רבעוני לשנים 2014 ו-2015

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

2014				2015				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
94.8	133.1	125.4	105.1	55.8	145.2	118.6	86.7	הכנסות ריבית
19.7	55.9	42.9	22.9	(23.9)	58.6	35.2	2.3	הוצאות (הכנסות) ריבית
75.1	77.2	82.5	82.2	79.7	86.6	83.4	84.4	הכנסות ריבית, נטו
(0.7)	5.2	8.3	5.6	5.0	8.8	12.2	14.4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
75.8	72.0	74.2	76.6	74.7	77.8	71.2	70.0	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית								
3.5	5.6	5.3	3.7	2.7	(2.4)	(1.0)	1.6	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
29.6	26.4	29.4	32.9	37.4	30.5	28.1	28.5	עמלות
2.9	2.8	2.9	2.9	2.9	4.1	2.4	7.9	הכנסות אחרות
36.0	34.8	37.6	39.5	43.0	32.2	29.5	38.0	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות								
*38.9	*40.7	*41.7	*49.9	43.1	42.4	36.8	44.0	משכורות והוצאות נילות
*16.5	*18.3	*18.4	*18.0	19.9	19.7	20.3	21.9	אחזקה ופחת בניינים וציוד
26.0	25.3	27.8	30.9	28.1	28.0	27.5	34.1	הוצאות אחרות
*81.4	*84.3	*87.9	*98.8	91.1	90.1	84.6	100.0	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
*30.4	*22.5	*23.9	*17.3	26.6	19.9	16.1	8.0	רווח לפני מיסים
*10.3	*7.7	*7.6	*3.5	8.9	5.8	5.6	1.7	הפרשה למיסים
*20.1	*14.8	*16.3	*13.8	17.7	14.1	10.5	6.3	רווח נקי
רווח למניה (בש"ח)								
*0.29	*0.21	*0.23	*0.19	0.25	0.20	0.15	0.09	רווח נקי בסיסי ומדולל למניה (ש"ח)

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#).

נספח 2 מאזן - מידע רב רבעוני לשנים 2014 ו-2015 (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

2014				2015				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
נכסים								
2,497.7	2,226.4	2,499.2	3,278.0	3,161.1	2,325.1	2,228.5	2,071.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
(2) 1,123.0	(2) 997.2	(2) 1,090.0	(2) 902.4	(2) 829.1	(2) 1,511.3	(2) 1,567.7	1,779.5	ניירות ערך
9,593.4	9,574.7	9,567.6	9,566.5	9,520.5	9,599.8	9,859.6	9,889.3	אשראי לציבור, נטו
(1) 138.0	(1) 137.8	(1) 140.6	(1) 149.7	149.5	154.6	151.7	156.9	בניינים וציוד
1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3	1.2	נכסים בלתי מוחשיים
16.5	22.5	39.1	40.4	39.0	210.8	111.0	195.1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(2) (1) 146.3	(2) (1) 201.5	(2) (1) 157.1	(2) (1) 146.2	(2) 147.3	(2) 129.1	(2) 127.7	125.6	נכסים אחרים
(2) (1) 13,516.8	(2) (1) 13,161.9	(2) (1) 13,495.3	(2) (1) 14,084.8	(2) 13,848.0	(2) 13,932.1	(2) 14,047.5	14,219.5	סך כל הנכסים
התחייבויות והון								
10,855.0	10,775.3	10,748.1	10,977.2	11,124.6	10,926.0	11,119.3	11,019.0	פיקדונות הציבור
52.1	47.9	47.0	42.5	42.3	43.1	43.9	39.4	פיקדונות מבנקים
-	0.7	-	5.0	2.1	-	-	0.8	פיקדונות הממשלה
401.2	144.9	459.4	582.7	245.7	326.1	399.0	387.3	ניירות ערך שהושאלו
1,315.7	1,285.7	1,284.4	1,503.1	1,421.3	1,495.6	1,430.6	1,634.8	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
6.6	16.8	30.5	39.0	35.6	190.8	117.5	195.2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(1) 174.4	(1) 163.1	(1) 185.3	(1) 184.9	204.5	180.4	156.1	159.0	התחייבויות אחרות
(1) 12,805.0	(1) 12,434.4	(1) 12,754.7	(1) 13,334.4	13,076.1	13,162.0	13,266.4	3,435.5	סך כל ההתחייבויות והון
(2) (1) 711.8	(2) (1) 727.5	(2) (1) 740.6	(2) (1) 750.4	(2) 771.9	(2) 770.1	(2) 781.1	784.0	הון עצמי
(2) (1) 13,516.8	(2) (1) 13,161.9	(2) (1) 13,495.3	(2) (1) 14,084.8	(2) 13,848.0	(2) 13,932.1	(2) 14,047.5	14,219.5	סך כל ההתחייבויות והון

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא הייון עלויות תוכנה, לפרטים ראה [ביאור 1.1.1 ו-2.1.1](#).

(2) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפידיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה [ביאור 1.1](#). הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ממשל תאגידי ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

דוח תקופתי

דין וחשבון לשנת 2015

בנק ירושלים בע"מ וחברות מאוחדות שלו

שם החברה: בנק ירושלים בע"מ

מס' חברה ברשם החברות: 520025636

כתובת: הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

טלפון: 076-8096601; פקסימיליה: 076-8096019; דואר אלקטרוני: carmelf@bankjerusalem.co.il

דו"ח תקופתי לשנת 2015

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דו"חות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970

מוגש בזאת הדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015.

תקנה 9 - דוחות כספיים

לדוח תקופתי זה מצורפים כחלק בלתי נפרד מימנו הדוחות הכספיים של הבנק וחוות דעת רואי החשבון של הבנק מיום 23.2.2016.

תקנה מספר 10 ג - שימוש בתמורה מהנפקת ני"ע

בתקופת הדו"ח לא הייתה הנפקה של ניירות ערך של הבנק על פי תשקיף.

שם החברה	תומר ירושלים בע"מ	עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	ירושלים ניהול תיקי השקעות ⁽¹⁾ בע"מ	החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	ירושלים שוקי הון ניהול קרנות ⁽²⁾ בע"מ	ירושלים חיתום והנפקות ⁽³⁾ בע"מ	ירושלים מימון והנפקות בע"מ
מספר המניות	970,000	10,000	5,726,000	31,300	1,050,000	2,350,000	100
סוג מניה ועג.	מ"ר, 0.001 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח	מ"ר, 1 ש"ח
סך ע"ג בש"ח	970	10,000	5,726,000	31,300	1,050,000	2,350,000	100
עלותם המותאמת (אלפי ש"ח)	45,562	12	19,592	-	1,382	3,640	-
ערכם במאזן (אלפי ש"ח)	151,126	165,771	35,222	534	1,562	6,544	25,660
השקעה בכתבי התחייבות (אלפי ש"ח) ⁽⁵⁾	-	-	-	-	-	-	17,797
שינויים בהשקעה בכתבי התחייבות בשנת הדיווח (אלפי ש"ח)	-	-	-	-	-	-	(107,712)
יתרת הלוואות (באלפי ש"ח)	-	-	-	-	-	-	-
שינויים בהלוואות בשנת בדיווח (באלפי ש"ח)	19,052	-	-	-	-	-	-

המניות בחברות הבנות אינן נסחרות בבורסה. הבנק מחזיק בחברות הבנות ב- 100% מההון, מזכויות ההצבעה ומהסמכות למנות דירקטורים, למעט 27 מניות בנות 0.001 ש"ח עג. של תומר ירושלים בע"מ המוחזקות ע"י זלמן שובל (דירקטור בבנק וקרוב של בעל השליטה). במהלך 2015 לא היה שינויים בהשקעה במניות.

הערות:

- (1) החברה מכרה את פעילות ניהול התיקים שלה, והפסיקה את פעילותה בניהול תיקים.
- (2) החברה הפסיקה את עיסוקה בניהול קרנות להשקעות משותפות בנאמנות.
- (3) החברה הפסיקה את עיסוקה בחיתום וביעוץ להנפקות.

(4) תנאי כתבי ההתחייבות המוחזקים על ידי הבנק נכון לתאריך הדוחות הכספיים:

מספר נייר	ריבית	ריבית קבועה/ משתנה	שער בבורסה	המדד היסודי	שנות הפדיון
1115039	1.09%	משתנה	100.50	שקלי לא צמוד -	2013 עד 2016

תקנה 13 - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות הבנק מהן בשנת 2015:

שם החברה	תומר ירושלים בע"מ	עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ	חברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ	ירושלים שוקי הון ניהול קרנות (1980) בע"מ	ירושלים חיתום והנפקות בע"מ	ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ (*)
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים על הכנסה הפרשה למיסים	(552)	5,570	110	(6)	8	8	457
רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים	42	(1,509)	(40)	-	-	-	(170)
רווח מפעולות בלתי רגילות	792	-	-	-	-	-	-
רווח נקי	282	4,061	71	(6)	8	8	287
נתונים נוספים:							
דמי ניהול שקיבל הבנק עבור שנת 2015	-	39	-	-	-	5	75
ריבית שקיבל/זכאי לקבל הבנק עבור שנת 2015	-	-	-	-	-	-	21(*)

(*) ריבית בגין כתבי ההתחייבות שולמה ביום 31 במאי 2015. יצוין כי עבור סדרות ז' ו-ח' שהבנק החזיק במהלך השנה הבנק לא זכאי לקבל ריבית על פי תנאי התשקיף.

תקנה מספר 14 - רשימת הלוואות

הרכב יתרת הלוואות - ראה [ביאור 13](#) לדוחות כספיים.

רשימת הלוואות באחריות הבנק - ראה [ביאור 13](#) לדוחות כספיים.

תקנה מספר 20 - מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר מועדי וסיבות הפסקת מסחר

בתקופת הדו"ח לא נרשמו ני"ע של הבנק למסחר אך חלה הפסקת מסחר בבורסה בניירות הערך של הבנק, במועד פרסום דוחות כספיים (בימים 25.2.15; 20.5.15; 18.8.15; 19.11.15).

תקנה מספר 21 - תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

- לפרטים בדבר תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה לשנת 2015, ראה [דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים](#).
- תשלומים ששולמו לכל חברי הדירקטוריון של הבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון הבנק) ואשר אינם חורגים מהמקובל הסתכמו בשנת 2015 בסך של 1.8 ש"ח. לשכר יו"ר הדירקטוריון ראה [דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים](#).

תקנה מספר 21 א - השליטה בתאגיד

גב' כנה שובל הינה בעלת השליטה בבנק ומחזיקה ב- 74.30% מהון המניות המונפק והנפרע של יצוא חברה להשקעות בע"מ שהינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "יצוא"). ייצוא מחזיקה ב- 86.23% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק. בנוסף, מחזיקה גב' שובל ב- 0.33% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק באמצעות החברות: כ. שובל אחזקות בע"מ; אי.סי.סי. הון לישראל בע"מ; חברה לנאמנות פיננסית בע"מ ונאמנות חוץ בע"מ שהינן חברות פרטיות שבבעלותה ושליטתה של הגב' כנה שובל.

על פי חוות דעת משפטיות שהומצאו לבנק, ה"ה מר זלמן שובל (בעלה של הגב' כנה שובל ודירקטור בבנק), ומר גדעון שובל (בנה של הגב' כנה שובל ודירקטור בבנק), נחשבים כבעלי שליטה בבנק מכח הוראות חוק הבנקאות רישוי. מר זלמן שובל נחשב כבעל שליטה אף לפי הוראות חוק ניירות ערך.

תקנה מספר 22 - עסקאות עם בעל שליטה

לפירוט על תשלומים ועסקאות עם "בעלי עניין וצדדים קשורים" ראה [בביאור 34](#) לדוחות הכספיים. לפירוט על עסקאות עם בעלי שליטה ראו פרק "עסקאות עם בעלי שליטה" בדוח הדירקטוריון.

תקנה מספר 24 - החזקות בעלי ענין ונושאי משרה בכירה

ראה [נספח א'](#) מצ"ב.

תקנה 24 א - הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים

הון רשום: ההון הרשום של הבנק הנו 100,250,000 ש"ח ע.ב.

הון מונפק: ההון המונפק של הבנק הנו 70,517,741 ש"ח ע.ב.

מניות: כל מניות הבנק הן מניות רגילות, רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ב. כל אחת.

ניירות ערך המירים (לא סחירים): עד 3,525,885 יחידות אופציה מסוג A ו-B הניתנות למימוש לעד 3,525,885 למניות בנות 1 ש"ח ע.ב. של הבנק שהוקצו ביום 3.5.2011 לאוריאל פז יעוץ בע"מ (חברה בבעלות ובשליטתו המלאה של מר אוריאל פז, מנכ"ל הבנק לשעבר) על פי תוכנית אופציות שאושרה ע"י דירקטוריון הבנק ביום 27.2.2011. יצוין, כי בהתאם לתוכנית האופציות הנ"ל, במקרה של ניתוק יחסי עובד-מעביד בין הבנק מר אוריאל פז, יהיו האופציות שהבשילו ניתנות למימוש תוך 180 יום ממועד ניתוק יחסי עובד-מעביד, שאם לא כן יפקעו. מר פז סיים את כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 31 באוקטובר, 2015. בהתאם לכך, כל האופציות שהוקצו יפקעו ביום 30.4.2016, ככל שלא ימומשו על המועד הנ"ל.

תקנה 24 ב - מרשם בעלי המניות

ראה [נספח ב'](#) המצ"ב.

תקנה מספר 25 א - מען רשום

כתובת המען הרשום, כתובת הדואר האלקטרוני, טלפון ופקסימיליה, כמפורט בעמוד הראשון לדוח תקופתי זה לעיל.

תקנה מספר 26 - רשימת הדירקטורים לתאריך הדו"ח

ראה [נספח ג'](#) המצ"ב.

תקנה מספר 26 א - רשימת נושאי משרה בכירה לתאריך הדו"ח

ראה [נספח ד'](#) המצ"ב.

תקנה מס' 26 ב - מו"חים עצמאיים

אין.

תקנה מספר 27 - רואה החשבון המבקר של הבנק

קוסט פורר גבאי את קסירר.

מען: רח' עמינדב 3, ת"א.

תקנה מספר 28 - שינויים בתזכיר ובתקנות

אין.

תקנה מספר 29 - המלצות הדירקטוריון והחלטות אסיפה כללית

א. המלצות דירקטוריון בפני האסיפה הכללית והחלטות שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית:

(1) ביום 25 בפברואר 2015 החליט דירקטוריון הבנק לאשר חלוקת דיבידנד ביניים במזומן בסך של 4,500,000 ש"ח (ארבעה מיליון וחמש מאות אלף ש"ח) (ברוטו) על בסיס יתרת עודפי הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לתקופה שנתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014, הדיבידנד הנ"ל שולם ביום 22 במרץ, 2015 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 8 במרץ, 2015.

האסיפה הכללית אישרה ביום 10 בספטמבר, 2015 את חלוקת דיבידנד הביניים הנ"ל כדיבידנד סופי.

(2) ביום 20 במאי, 2015 החליט דירקטוריון הבנק לאשר חלוקת דיבידנד ביניים במזומן בסך של 5,300,000 ש"ח (חמישה מיליון ושלוש מאות אלף ש"ח) (ברוטו) על בסיס יתרת עודפי הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לתקופה שנתיימה ביום 31 במרץ, 2015. הדיבידנד הנ"ל שולם ביום 14 ביוני, 2015, לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 31 במאי, 2015.

(3) ביום 18 באוגוסט, 2015 החליט דירקטוריון הבנק לאשר חלוקת דיבידנד ביניים במזומן בסך של 4,200,000 ש"ח (ארבעה מיליון ומאתיים אלף ש"ח) (ברוטו) על בסיס יתרת עודפי הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים לתקופה של שישה חודשים שנתיימה ביום 30 ביוני, 2015. הדיבידנד הנ"ל שולם ביום 10 בספטמבר, 2015, לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 26 באוגוסט, 2015.

(4) ביום 19 בנובמבר, 2015 החליט דירקטוריון הבנק לאשר חלוקת דיבידנד ביניים במזומן בסך של 3,100,000 ש"ח (שלושה מיליון ומאה אלף ש"ח) (ברוטו) על בסיס יתרת עודפי הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים לתקופה של תשעה חודשים שנתיימה ביום 30 בספטמבר, 2015. הדיבידנד הנ"ל שולם ביום 13 בדצמבר, 2015, לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 29 בנובמבר, 2015.

ב. החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות המנהלים בעניינים המפורטים בתקנת משנה (א)

אין.

ג. החלטות אסיפה כללית מיוחדת:

- **אסיפה כללית שהתקיימה ביום 19 באפריל, 2015 התקבלו החלטות, כדלקמן:** (ראה דוח מיידי על זימון אסיפה כללית מיום 1 באפריל, 2015 (אסמכתא: 070891-01-2015) (להלן: "דוח מיידי לזימון אסיפה כללית").
 - (1) לאשר תשלום מענק משתנה ליו"ר הדירקטוריון, מר זאב גוטמן, בגין שנת 2014, כמפורט בדוח המיידי לזימון אסיפה כללית.
 - (2) לאשר תשלום מענק משתנה על פי מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנת 2014, כדלקמן: כל: (א) מנכ"ל הבנק, מר אוריאל פז; (ב) לנושאי משרה; זאת כמפורט בדוח המיידי לזימון אסיפה כללית.
- **אסיפה כללית שהתקיימה ביום 10 במאי, 2015 התקבלה החלטה כדלקמן:** (ראה דוח מיידי על זימון אסיפה כללית מיום 1 באפריל, 2015 (אסמכתא: 070975-01-2015) (להלן: "דוח מיידי לזימון אסיפה כללית").

לאשר הרחבת גבולות הכיסוי של ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בבנק (ובחברות הבנות) (D&O) כפי שיהיו מעת לעת, כמפורט בדוח המיידי לזימון אסיפה כללית.
- **אסיפה כללית שהתקיימה ביום 20 באוגוסט, 2015 התקבלו החלטות, כדלקמן:** (ראה דוח מיידי על זימון אסיפה כללית מיום 15 ביולי, 2015 (אסמכתא: 073155-01-2015) (להלן: "דוח מיידי לזימון אסיפה כללית").
 - (1) לאשר תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, כמפורט בדוח המיידי לזימון אסיפה כללית.
 - (2) לאשר את תנאי הכהונה והעסקה של מנכ"ל הבנק הנכנס, מר גיל טופז, כמפורט בדוח המיידי לזימון אסיפה כללית.
- **אסיפה כללית שהתקיימה ביום 19 בנובמבר, 2015 התקבלו החלטות, כדלקמן:** (ראה דוח מיידי על זימון אסיפה כללית מיום 4 בנובמבר, 2015 (אסמכתא: 147954-01-2015) (להלן: "דוח מיידי לזימון אסיפה כללית").

- (1) לאשר את מינויו של מר זאב נהרי כדירקטור בבנק, כמפורט בדוח המייד לזימון אסיפה כללית.
- (2) לאשר את תנאי הכהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי, כמפורט בדוח המייד לזימון אסיפה כללית.
- **אסיפה כללית שהתקיימה ביום 2 בדצמבר, 2015 התקבלה החלטה, כדלקמן:** (ראה דוח מייד על זימון אסיפה כללית מיום 25 באוקטובר, 2015 (אסמכתא: 140886-01-2015)) (להלן: "דוח מייד לזימון אסיפה כללית"). לאשר את מינויו של מר שמואל אשל כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט - 1999 לתקופת כהונה נוספת (שלישית) של שלוש שנים שתחל ביום 4 בדצמבר, 2015.

תקנה מספר 29 א - פירוט החלטות החברה

להלן, החלטות הבנק בנושאים המפורטים בתקנה זו, כדלקמן:

• התחייבות לשיפוי:

ביום 29 בינואר, 2012 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק אישור מתן כתב התחייבות לשיפוי לנושאי משרה בנוסח שצורף כנספח ג' לדוח המייד לזימון אסיפה כללית מיום 22 בדצמבר, 2011 כפי שתוקן בדוח מייד מיום 19 בינואר, 2012 (להלן: "הדוח המייד"), וזאת: (א) לנושאי משרה בבנק המכהנים ו/או שיכהנו בבנק מעת לעת ולנושא משרה בחברה אחרת, כהגדרתם בדוח המייד המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת לבקשת הבנק כנושא משרה בחברה אחרת, למעט לנושאי משרה שבעלי השליטה עשויים להיחשב בעלי עניין אישי במתן כתב התחייבות לשיפוי להם. (ב) לנושאי משרה שבעלי השליטה עשויים להיחשב בעלי עניין אישי במתן כתב התחייבות לשיפוי להם, המכהנים ו/או שיכהנו בבנק מעת לעת, וכן לנושאי משרה כאמור שמכהנים או יכהנו מעת לעת לבקשת הבנק כנושאי משרה בחברה אחרת. לפרטים בדבר השיפוי ראה דוח מייד של הבנק מיום 19 בינואר, 2012 (אסמכתא מס': 020319-01-2012).

ביום 9 באוקטובר, 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק עדכונים לכתב התחייבות לשיפוי נושאי משרה בנוסח שצורף כנספח ג' לדוח המייד על זימון אסיפה כללית מיום 3 בספטמבר, 2013 וזאת: לנושאי המשרה דלעיל. לפרטים בדבר עדכון כתב התחייבות לשיפוי ראה דוח מייד של הבנק מיום 3 בספטמבר, 2013 (אסמכתא מס': 136176-01-2013).

• ביטוח:

ביום 10 במאי, 2015, אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק לאשר הרחבת גבולות הכיסוי של ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בבנק (ובחברות הבנות) (D&O) כפי שיהיו מעת לעת, מסך של 25 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ו- 50 מיליון דולר ארה"ב לתקופה (כפי שנקבע בהחלטה הקודמת), כדלקמן:

הכיסוי הביטוחי יהיה בגבולות אחריות של 30 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ו- 60 מיליון דולר ארה"ב לתקופה, וזאת לתקופה של 18 חודש, החל מיום 1.4.15 ועד ליום 30.9.16. הפרמיה השנתית שישלם הבנק בגין רכישת פוליסת ביטוח נושאי המשרה לא תעלה על סך כולל של כ- 67 אלפי דולר ארה"ב ל- 18 חודשים וסכום ההשתתפות העצמית בפוליסת ביטוח נושא המשרה לא יעלה על סך של 25,000 דולר ארה"ב לבנק.

הפוליסה לביטוח הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק תהיה ניתנת לחידוש או החלפה מעת לעת (היינו, בין על ידי הארכת תוקף פוליסת הביטוח הקיימת ובין על ידי התקשרות בפוליסה אחרת, לרבות עם מבטח אחר), באישור ועדת התגמול והדירקטוריון, ובלבד שיתקיימו התנאים הבאים: א. גבולות האחריות בביטוח לא יעלו על הסכום האמור; ב. ועדת התגמול והדירקטוריון הבנק יקבעו כי הפרמיה השנתית הינה בתנאי שוק; ג. החידוש האחרון מכוח החלטה זו ייעשה לתקופת ביטוח שתסתיים לא יאוחר מאשר בחלוף 6 שנים ממועד החלטת האסיפה הכללית.

אלכסנדר זלמן

סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים
וחשבונאי ראשי

גיל טופז

מנהל כללי

23 בפברואר, 2016

נספח א' לדוח התקופתי לשנת 2015

מניות וניירות ערך אחרים שמחזיקים בעלי ענין ונושאי משרה בכירה

למיטב ידיעת הבנק, ובהתאם לדיווחים שהתקבלו אצלו, להלן פירוט ניירות הערך שבעלי ענין ונושאי משרה בכירה מחזיקים בבנק ובחברה מוחזקת שפעילותה מהותית לבנק, בתאריך הסמוך לתאריך דוח תקופתי זה:

שם	מספר זיהוי	סוג נייר ערך	מספר הנייר בורסה	מספר מניות	שיעור אחזקה %	מס' מניות בהנחה של מימוש אופציות	שיעור אחזקה בדילול מלא ⁽¹⁾
יצוא חברה להשקעות בע"מ ⁽²⁾	52002515	מניה רג' 1 ש"ח ע.ב.	726018	60,804,120	86.2253	60,804,120	82.1193
כ. שובל, באמצעות כ. שובל אחזקות בע"מ ואי.סי.סי. הון לישראל חברה בע"מ	8187841	מניה רג' 1 ש"ח ע.ב.	726018	79,551	0.1128	79,551	0.1074
שובל זלמן	31077605	מניה רג' 1 ש"ח ע.ב.	726018	1	0.0000	1	0.0000
חברה לנאמנות פיננסית בע"מ ⁽³⁾	510192785	מניה רג' 1 ש"ח ע.ב.	726018	155,481	0.2205	155,481	0.2100
נאמנות חוץ בע"מ ³	510141989	מניה רג' 1 ש"ח ע.ב.	726018	1	0.0000	1	0.0000
גדעון שובל	058239864	מניה רג' 1 ש"ח ע.ב.	726018	1,667	0.0024	1,667	0.0023
באואר משה	00756091	מניה רג' 1 ש"ח ע.ב.	726018	5,000	0.0071	5,000	0.0068
בייזר חיים	3629599	מניה רג' 1 ש"ח ע.ב.	726018	1	0.0000	1	0.0000

(1) בהתאם לתוכנית אופציות על פיה הוקצו ביום 3.5.2011 יחידות אופציה מסוג A ו-B לאוריאל פז יעוץ בע"מ (חברה בבעלות ובשליטתו המלאה של מר אוריאל פז מנכ"ל הבנק) ("המחזיק"). יוקנו למחזיק בעת המימוש מניות רק בגין מרכיב ההטבה. כמו כן, על פי שיקול דעת הדירקטוריון, ובכפוף לנימוק החלטתו, יכול הבנק להחליט כי חלף התמורה במניות המימוש כל יחידת אופציה תקנה למחזיק את הזכות לקבל לידי תמורה במזומן. לכן, כמות מניות המימוש המירבית האפשרית בגין יחידות האופציה הנ"ל הנה תיאורטית בלבד, והחזקות המחזיק, אם וככל שתמומשה יחידות האופציה על ידו, עשויות להיות נמוכות מהשיעור המפורט לעיל.

יצוין, כי בהתאם לתוכנית האופציות הנ"ל, במקרה של ניתוק יחסי עובד-מעביד בין הבנק מר אוריאל פז, יהיו האופציות שהבשילו ניתנות למימוש תוך 180 יום ממועד ניתוק יחסי עובד-מעביד, שאם לא כן יפקעו. מר פז סיים את כהונתו כמנכ"ל הבנק ביום 31 באוקטובר, 2015. בהתאם לכך, כל האופציות שהוקצו יפקעו ביום 30.4.2016, ככל שלא ימומשו על המועד הנ"ל.

(2) חברה ציבורית. לתיאור השליטה בחברה זו ראה בתקנה 21א לעיל.

(3) חברה בשליטת כנה שובל

נספח ב' לדוח התקופתי לשנת 2015

מרשם בעלי המניות של הבנק

להלן, מרשם בעלי מניות רגילות של הבנק (מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א):

שם	מספר זיהוי	מען	סך מניות רגילות (בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א)
1 יצוא חברה להשקעות בע"מ	6-002515-52	רחוב אחד העם 9, מגדל שלום, ת"א	32,486,430
2 חברה לרישומים של בנק לאומי לישראל בע"מ	4-009806-51	רחוב אחד העם 9, קומה 12, הצד המערבי, מגדל שלום, ת"א	38,031,295
3 חב' לנאמנות פיננסית בע"מ	5-019287-51	רחוב אחד העם 9, מגדל שלום, ת"א	1
4 נאמנות חוץ בע"מ	9-014198-51	רחוב אחד העם 9, מגדל שלום, ת"א	1
5 זלמן שובל	31077605	שרת 78, תל-אביב	1
6 חיים בייזר	3629599	צופר 2, רמת אפעל, 52960	1
7 עובד בן-עוזר ז"ל	049370919	גלוסקין 1, תל-אביב	1
8 יהודה בר-לב	064837123	טולקובסקי 3א, תל-אביב	10
9 משה קרמר	059761759	רח' דמשק אליעזר 5, בני-ברק	1
סה"כ מניות רגילות (בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א) 70,517,741			

נספח ג' לדוח התקופתי לשנת 2015

שמות חברי הדירקטוריון ועיסוקיהם

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	זאב נהרי - יו"ר (החל לכהן ביום 11.10.15)	זלמן שובל
מס' זיהוי:	10063733	031077605
תאריך לידה:	16.05.1944	1930
מענו להמצאת כתבי בית-דין:	אהרון בקר 3, תל-אביב	רח' משה שרת 78, תל-אביב
נתינות:	ישראלית	ישראלית
חברותו בועדות הדירקטוריון:	יו"ר הוועדה לניהול סיכונים, חבר בועדה לתכנון הון ואסטרטגיה, חבר בועדת תגמול בהרכב מורחב (על פי הוראת ניהול בנקאי תקין בנושאי מדיניות והסכמי תגמול של כלל העובדים, למעט נושאי משרה)	אינו חבר בועדות הדירקטוריון
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי;	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-	כן	לא
השכלה:	רו"ח מוסמך, אוניברסיטת חיפה.	תואר ראשון (B.A.) ביחסים בינלאומיים מאוניברסיטת ברקלי, קליפורניה; תואר שני (M.A.) ביחסים בינלאומיים, כלכלה ומדעי המדינה מאוניברסיטת ג'נבה; ותואר שלישי (Ph.D.) ביחסים בינלאומיים.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	11.10.2015	23.3.1964
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	כיום - יו"ר דירקטוריון הבנק; יועץ כספי לחברת חשמל לישראל. כיהן במגוון תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ (בשנים 1965-2011): בתפקידו האחרון כיהן כחבר הנהלה בכיר לכספים, חשבונאות ושוק ההון. כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק ערבי-ישראלי בע"מ, לאומי פרטנרס בע"מ, לאומי אחזקות ריאליות, לאומי אינטרנשיונל אינווסטמנט ג.ו, ולוקסאינוסט ס.א. הולדינג; כמו כן, כיהן כדירקטור בבנק לאומי ארה"ב, בבנק לאומי לישראל קורפוריישן ובחברה לישראל בע"מ ובלאומי רי	יו"ר דירקטוריון יצוא חברה להשקעות בע"מ; יו"ר משותף של קרן פי"ר.
דירקטור בתאגידים הבאים:	אינו מכהן כדירקטור בתאגידים אחרים	יו"ר הדירקטוריונים הבאים: יצוא חברה להשקעות בע"מ ויו"ר משותף של קרן פי"ר, סי. אף. סי חברה למימון מקיף בע"מ, אי.סי.סי. - הון לישראל חברה בע"מ. יו"ר דירקטוריון משותף בשוהל גרופמן נדל"ן בע"מ ובשוהל גרופמן נדל"ן אחזקות בע"מ 2007; חבר בדירקטוריונים הבאים: טרה פירמה בע"מ, כנה שובל אחזקות בע"מ, המרכז הבינתחומי הרצליה. חבר בחבר הנאמנים: אוניברסיטת תל-אביב, אוניברסיטת בן גוריון, אוניברסיטת אריאל, כנס הרצליה. כיהן כיו"ר דירקטוריון הבנק מ-12/89 עד 9/90 וכן מ-3/93 עד 6/98. בתקופה שמיום 10/90 עד 03/93, ובין 06/98 עד 01/00, בעת שירותו כשגריר ישראל בווינגטון, הייתה הפסקה בחברותו בדירקטוריון.
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא	בן זוגה של גב' כנה שובל, בעלת היתר השליטה בבנק (ראה פירוט בתקנה 21 לעיל); אביו של מר גדעון שובל, דירקטור בבנק.
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן	כן

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	
שם: יהודה אורבך (החל לכהן ביום 13.9.15)	שמואל אשל	אדיב ברוך (חדל לכהן ביום 12.09.15)	
מס' זיהוי: 051264752	52352424	057671398	
תאריך לידה: 27.11.1952	1954	14.06.1962	
מענו להמצאת כתבי-יד:	מאיר יערי 28, תל-אביב	אבשלום חביב 3, תל-אביב	שאל אביגור 9, תל-אביב
נתינות: ישראלית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בועדות הדירקטוריון:	י"ר ועדת תגמול; חבר ועדת ביקורת, ובעדה לניהול סיכונים	י"ר ועדת ביקורת; חבר ועדת אשראי דירקטוריונית ועדת תגמול. וחבר בועדה לתכנון הון ואסטרטגיה (החל מיום 10.9.15);	עד לסיום כהונתו כיהן כיו"ר ועדת תגמול וכחבר בועדת ביקורת
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	דירקטור חיצוני בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.	דירקטור חיצוני בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.	דירקטור חיצוני בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-השכלה:	לא	לא	לא
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	13.9.15	4.12.2009 (כיום 3.12.12)	13.09.2012
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	ח"ח, י"ר ועדת ביקורת בחברה להשבת נכסי נספי השואה; מרצה בביקורת מערכות מידע במוסדות להשכלה גבוהה; יועץ ובוחן, סוקר במוסד לסקירת עמיתים. שימש כסמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי בבנק איגוד לישראל בע"מ ובחברות הבנות של הבנק בין השנים (2000-2014)	יועץ וליווי עסקי;	שותף מנהל ודירקטור בסיגנום בע"מ, חברה העוסקת בניהול השקעות והבראת חברות בתחומים: מערכות מידע, תקשורת, תוכנה, אינטרנט ומערכות טכנולוגיות הגנה אזרחית; נשיא ומנכ"ל של פינט פוינט&אונס קורפ. כיהן כ- Venture partner בחברת אינפיניטי סין-איי צ'ינה (עד 2011); כיהן כיו"ר פילת גרופ בע"מ;
דירקטור בתאגידים הבאים:	אינו מכהן כדירקטור בתאגידים אחרים.	פרופיט תעשיות בניה בע"מ; שמואל אשל יעוץ וליווי עסקי בע"מ.	מכהן כדירקטור בתאגידים הבאים: תפוז אנשים בע"מ; פינט פוינט&אונס קורפ; מנגו DSP; סיגנום בע"מ; ווין גלובל מרקטס; ווין גלובל מרקטס אינק (ישראל) לימיטד; ANXIN - CHINA HOLDING LIMITED
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא	לא	לא
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן	כן	כן

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	
שם:	משה באואר	עובד בן עוזר נפטר ביום 1.1.16	זאב גוטמן (חדל לכהן ביום 10.09.15)
מס' זיהוי:	007560915	049370919	050467513
תאריך לידה:	1933	1929	1951
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	רח' שלום עליכם 33, תל-אביב	רח' גלוסקין 1, תל-אביב	דימוביץ 37, פתח תקווה
נתינות:	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברותו בועדות הדירקטוריון:	י"ר ועדת אשראי דירקטוריונית.	עד לסיום כהונתו כיהן חבר בועדת אשראי דירקטוריונית ובועדת תגמול.	עד לסיום כהונתו כיהן כיו"ר הוועדה לניהול סיכונים וכחבר בועדה לתכנון הון ואסטרטגיה.
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי;	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי;
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-השכלה:	לא	לא	לא
השכלה:	תיכונית	תואר ראשון (B.A.) ותואר שני (M.A.) במדעי המדינה מפדינגטון סקול אוף פוליטיקל סיינס.	לימודי ראיית חשבון, המכללה למינהל (ללא תואר); מוסמך במינהל עסקים, הריט-ואט אדינבורו.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	1.10.1972	1972	18.10.2011
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל ודירקטור סיא.פ.סי. חברה למימון מקיף בע"מ.	מנהל חברות.	שימש כיו"ר דירקטוריון הבנק; כיהן בתפקידי ניהול שונים בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, חבר הנהלה, משנה למנכ"ל, כדלקמן: מנהל סיכונים קבוצתי ראשי (CRO), ראש החטיבה לניהול סיכונים (מחודש אוקטובר 2010 ועד ליום 18.8.2011).
דירקטור בתאגידים הבאים:	סגן יו"ר הדירקטוריון של יצוא חברה להשקעות בע"מ. חבר בדירקטוריונים הבאים: סיא.פ. סי חברה למימון מקיף בע"מ, טרה פירמה בע"מ, אי.סי.סי הון לישראל בע"מ, נאמנות חוץ בע"מ, חברה לנאמנות פיננסית בע"מ ואיתנים ביטוח בע"מ (חברה לא פעילה).	דירקטור ביצוא חברה להשקעות בע"מ, נאמנות חוץ בע"מ, חברה לנאמנות פיננסית בע"מ ומגדל שלום מאיר בע"מ. כיהן כחבר בחבר הנאמנים של הסוכנות היהודית וכחבר בועדות כספים ונכסים והתחייבויות של הסוכנות היהודית. חבר בחבר הנאמנים של קרן ציגלה בפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב; כיהן עד לשנת 2010 כדירקטור בירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ.	חבר בעמותות הבאות: מכהן כחבר באגודת הידידים-המועדון העסקי; אוניברסיטת תל-אביב; כמו כן, מכהן בועד המנהל ומשמש כיו"ר וועדת השקעות של אגודת ידידים - מרכז רבין בלינסון, השרון. כיהן בדירקטוריונים מקבוצת הבנק הבינלאומי.
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא	לא	לא
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן	כן	כן

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם:
רם הרמלך	פנחס וולבלסקי (חדל לכהן ביום 10.05.15)	אירה סובל	
מס' זיהוי:	55734107	004262481	027811546
תאריך לידה:	17.03.1959	1935	15.07.1970
מענו להמצאת כתבי-דין:	טווס 14, הוד השרון	רח' גלעד 5, רמת-גן	בת יפתח 6, תל-אביב
נתינות:	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בועדות הדירקטוריון:	חבר בוועדת ביקורת, ועדה לניהול סיכונים, ועדה לתכנון הון ואסטרטגיה, ועדת אשראי דירקטוריונית (החל מיום 10.9.15)	עד לסיום כהונתו כיהן כחבר ועדת אשראי דירקטוריונית	חברה בוועדת ביקורת, ועדת אשראי דירקטוריונית ובעדה לניהול סיכונים (החל מיום 10.9.15).
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.	דירקטור חיצוני על פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין ודירקטור בלתי תלוי. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין-השכלה:	לא	לא	לא
	תואר ראשון (B.A.) בסטטיסטיקה וגאוגרפיה מאוניברסיטת תל-אביב; תואר שני (M.B.A.) במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב	בעל תואר ראשון (B.A.) בכלכלה ויחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית בירושלים; תואר שני במשפטים (M.Jur.) מהאוניברסיטה העברית בירושלים.	ר"ח מוסמך, תואר ראשון (B.A.) במנהל עסקים/ חשבונאות, המכללה למנהל, ראשון לציון; תואר שני (M.B.A.) במנהל עסקים למנהלים, אוניברסיטת תל-אביב ואוניברסיטת נורט'וסטרן, שיקגו, ארה"ב; תואר שני (M.A.) בתוכנית ללימודי מגדר אוניברסיטת תל-אביב.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	13.09.2012	31.10.1990	18.02.2013
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל מנוף מרג בע"מ (ממאי 2012) וחבר בדירקטוריונים. משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה העסקית ומנהל סיכונים האשראי בבנק מרכנתיל דיסקונט (בשנים 2012-5/1998);	עורך דין.	ר"ח, יועצת כלכלית לחברות.
דירקטור בתאגידים הבאים:	חבר בדירקטוריונים הבאים: ח.י. טכנולוגיות קוריאניות בע"מ; דירקטור ובעל שליטה בחב' מנוף מרג בע"מ. כיהן כדירקטור מטעם בנק מרכנתיל דיסקונט באי אמריקה ישראל להשקעות בע"מ (עד מאי 2012) ובנפא ניהול פיננסי אישי בע"מ (עד יוני 2009).	חבר בדירקטוריונים הבאים: סי.אף. סי חברה למימון מקיף בע"מ, יצוא חברה להשקעות בע"מ, אי.סי.סי. הון לישראל בע"מ, עפר דור חב' לנאמנות בע"מ, או"ח חב' לנאמנות בע"מ, Comprehensive Holding Corporation SA, וב - CHC Finance. דירקטור ובעל שליטה בחברת פנחס וולבלסקי בע"מ	כיהנה כדירקטור בתאגידים הבאים: לודז'יה רוטקס השקעות (עד 2015); מדיפאור (אוברסיז) פאבליק קו לימיטד (עד 2014); אילקס מדיקל בע"מ (עד 2014); ניסקו פרויקטים ואלקטרוניקה (1999) בע"מ (עד 2012).
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא	לא	לא
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן	כן	כן

שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו	שם הדירקטור ופרטיו
שם:	ד"ר נורית קראוס	גדעון שובל
מס' זיהוי:	023691751	058239864
תאריך לידה:	1968	1963
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	זריצקי 8/8 תל-אביב	הרימון 10, תל-אביב
נתינות:	ישראלית	ישראלית
חברותו בועדות הדירקטוריון:	חברה בועדה לתכנון הון ואסטרטגיה ובוועדה לניהול סיכונים.	חבר בועדה לתכנון הון ואסטרטגיה;
אם הוא דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי כהגדרתו בחוק החברות ובעל מומחיות חשבונאית פיננסית או כשירות מקצועית או דירקטור חיצוני מומחה:	דירקטורית חיצונית על פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין ודירקטורית בלתי תלויה. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.	אינו דירקטור חיצוני או דירקטור בלתי תלוי.
אם הוא עובד של התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל ענין- השכלה:	לא	לא
השכלה:	תואר ראשון B.Sc, הנדסת אוירונאוטיקה וחלל, טכניון חיפה; תואר M.Sc, פיזיקה, טכניון חיפה; תואר D.Sc, פיזיקה, טכניון חיפה.	השכלה: תואר ראשון (L.L.B) במשפטים, אוניברסיטת בקינגהם; תואר שני (L.L.M) במשפטים, אוניברסיטת קולומביה; תואר שני (M.B.A) במנהל עסקים, ביה"ס למינהל עסקים IMD.
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור של התאגיד:	29.1.12 (ביום 10.12.2014 אישרה האסיפה הכללית את מינויה לתקופת כהונה שנייה);	26.10.2000
העיסוק העיקרי בחמש השנים האחרונות:	מנהלת ומייסדת רדסטארט שירותי מידול וייעוץ בע"מ. ראש תחום תיקוף מודלים וראש ענף סיכון כולל בבנק לאומי (2006-2011);	מנכ"ל ודירקטור ביצוא חברה להשקעות בע"מ
דירקטור בתאגידים הבאים:	רדסטארט שירותי מידול וייעוץ בע"מ.	יצוא חברה להשקעות בע"מ;
האם למיטב ידיעת התאגיד בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד -	לא	בנם של גב' כנה שובל, בעלת היתר השליטה בבנק, ומר זלמן שובל, דירקטור בבנק והעשוי להיחשב גם הוא כבעל שליטה בבנק (ראה פירוט בתקנה 21א (לעיל).
האם הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן	כן

נספח ד' לדוח התקופתי לשנת 2015

נושאי משרה בכירה של הבנק ליום 31.12.2015 הינם ה"ה:

שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם:
גיל טופז (החל לכהן ביום 1.11.15)	אוריאל פז (חדל לכהן ביום 30.10.15)	ישראל בוקר-בוקשטיין	מס' זיהוי:
024464869	024496952	058084708	תאריך לידה:
12.12.1969	29.07.1969	23.04.1963	תאריך תחילת כהונה:
1.11.2015	13.04.2010	12.03.2013	התפקיד שממלא בתאגיד
י"ר דירקטוריון חברות הבת: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ; תומר ירושלים בע"מ; החברה לנאמנות של בנק ירושלים.	י"ר דירקטוריון חברות הבת: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ; תומר ירושלים בע"מ; החברה לנאמנות של בנק ירושלים.	מ"מ מנכ"ל (מיום 14.7.2015), משנה למנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל החטיבה הקמעונאית דירקטור בחברה הבת: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ.	בכירה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו -
לא	לא	לא	האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד -
תואר מוסמך M.B.A. מנהל עסקים (התמחות במימון ושיווק) אוניברסיטת ת"א; תואר במשפטים (LLB), אוניברסיטת ת"א. בעל רישיון עו"ד; תואר ראשון (B.A.) בכלכלה וחשבונאות; אוניברסיטת ת"א. בעל רישיון רו"ח;	תואר ראשון (B.A.) בכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב; תואר שני (M.A.) בכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב	תואר ראשון (B.A.) בכלכלה, האוניברסיטה העברית, ירושלים	השכלה:
סמנכ"ל, ראש אגף לקוחות פרטיים וחבר הנהלת חברת כרטיסי אשראי לישראל - כ.א.ל. (2013-2015); סמנכ"ל, CRO ראש אגף סיכונים ואשראי בחברת כרטיסי האשראי לישראל - כ.א.ל. (2010-2013); קודם לכן בתפקידי ניהול שונים בבנק הפועלים (2008-2010)	תפקידים שונים בבנק הפועלים בע"מ: בתפקיד האחרון, חבר הנהלה, משנה למנכ"ל וממונה על החטיבה לבנקאות קמעונאית (2007-2009);	מנהל איזור חיפה בבנק הפועלים (2007-2012)	ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:

שם נושא המשרה ופרטיו:		שם נושא המשרה ופרטיו:
שם:	מיכאל טייר	מיכאל בן-ישי
מס' זיהוי:	051705234	067374793
תאריך לידה:	10.01.1953	13.09.1950
תאריך תחילת כהונה:	15.09.2011	1.03.2007 (בתפקידו הנוכחי מיום 1.8.2011; כמפורט בניסיון העסקי מטה).
התפקיד שממלא בתאגיד בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו -	משנה למנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל חטיבת משאבים (משמש גם כמנהל טכנולוגיות המידע). מנכ"ל תומר ירושלים בע"מ (חברה בת)	סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל חטיבת סיכונים (CRO);
האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד:	לא	לא
השכלה:	תואר ראשון (B.A.) במדעי המחשב.	תואר ראשון (B.A.) בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן; תואר מוסמך (MBA.) במנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן.
ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל אלעד מערכות בע"מ (2008-2011);	סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל אגף אשראי קמעונאי, בנק ירושלים בע"מ (01.11.2010 - 01.07.2011); חבר הנהלה, מנהל אגף אשראי קמעונאי, בנק ירושלים בע"מ (01.11.2010 - 01.03.2007)

שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם:
משה עומר	אלכסנדר זלצמן	שרית וייסטון	
027312719	310062120	023069115	מס' זיהוי:
03.05.1974	18.04.1973	14.10.1967	תאריך לידה:
15.12.2013	16.01.2014	01.07.2005 (מונתה כסמנכ"ל ביום 25.11.2010)	תאריך תחילת כהונה:
סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל החטיבה הפיננסית יו"ר או דירקטור בחברות הבת: ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ: ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ: ירושלים ניהול קרנות (1980) בע"מ: תומר ירושלים בע"מ: ירושלים חיתום והנפקות בע"מ: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ: תומר ירושלים בע"מ: החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ.	סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל אגף הכספים וחשבונאי ראשי דירקטור בחברות הבת: ירושלים ניהול תיקי השקעות בע"מ: ירושלים ניהול קרנות (1980) בע"מ: תומר ירושלים בע"מ: ירושלים חיתום והנפקות בע"מ: עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ: תומר ירושלים בע"מ: החברה לנאמנות של בנק ירושלים בע"מ.	סמנכ"ל, חברת הנהלה; היועצת המשפטית	התפקיד שממלא בתאגיד בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו -
לא	לא	לא	האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד:
תואר ראשון (B.A.) בכלכלה, אוניברסיטת תל-אביב; תואר שני (M.A.) במימון וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב	תואר ראשון (B.A.) בכלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית, ירושלים; בעל רישיון ר"ח; תואר מוסמך (M.B.A.) במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית, ירושלים.	תואר במשפטים (L.L.B.), אוניברסיטת בר-אילן	השכלה:
תפקידים שונים בבנק הבינלאומי הראשון: מנהל היחידה לניהול פיננסי (2012-2013); מנהל יחידת נוסטרו למסחר (2010-2012).	תפקידים שונים בבנק ירושלים: מנהל מחלקת מידע ניהולי ותקציב (2010-2013); מנהל יחידת דוחות כספיים (2005-2010)	סמנכ"ל, חברת הנהלה, היועצת המשפטית	ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:

שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם נושא המשרה ופרטיו:	שם:
רון שגיא	כרמל פלורנץ	איילת רוסק	
052189859	013230628	027808757	מס' זיהוי:
30.10.1953	25.12.1965	04.07.1970	ש. לידה:
20.3.2012 (מכהן כנושא משרה בכירה בבנק משנת 2003 כממורט בנסיון העסקי למטה)	15.07.2010	30.05.2012	תאריך תחילת כהונה:
סמנכ"ל, מבקר פנימי	מזכיר הבנק וחברות הבת	מנהלת סקטור נדל"ן	התפקיד שממלא בתאגיד בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו
לא	לא	לא	האם בעל ענין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין בתאגיד:
תואר ראשון (B.A.), כלכלה, האוניברסיטה העברית	תואר ראשון במשפטים (LLB) אוניברסיטת תל-אביב	תואר ראשון (B.A.), כלכלה ומינהל עסקים, אוניברסיטת בר אילן, תואר מוסמך (M.B.A), מינהל עסקים, אוניברסיטת בר אילן.	השכלה:
תפקידים שונים בבנק ירושלים: סגן ומ"מ מבקר פנימי (05.12.2010); סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל אגף תפעול ותשתיות בנקאיות בבנק ירושלים (2003-2010).	תפקידים שונים בבנק ירושלים: בתפקיד האחרון, מנהלת מחלקת רגולציה; (01.12.2009 - 01.07.2010)	תפקידים שונים בבנק ירושלים: מנהלת סקטור נדל"ן (החל משנת 2008);	ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות:

מונח	תיאור קצר
אובליגו	מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח ומהווה את החבות הכוללת לבנק.
אינפלציה	מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים
אירוע קיברנטי (סייבר)	אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתמשכות סיון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
אמצעי שליטה	על פי חוק בנקאות (רישוי), התשמ"א - 1981, כל אחת מאלה: (1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר; (2) הזכות למנות דירקטור בתאגיד, ולעניין זה: (א) יראו את מי שמינה דירקטור בתאגיד כבעל הזכות למנותו; (ב) חזקה על תאגיד שנושא משרה בו נתמנה לדירקטור בתאגיד אחר, ועל מי ששולט באותו תאגיד, שהם בעלי הזכות למנותו; (3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד; (4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת חיסולו לאחר סילוק חביותיו.
ארגון מחדש של חוב בעייתי	חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב.
אשראי בהשגחה מיוחדת	אשראי בהשגחה מיוחדת מאזי הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזי מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתמשכות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.
אשראי נחות	אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק ע"י השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזי שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב כפיגור של 90 יום או יותר.
אשראי פגום	אשראי אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חוב יסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית מצויים כפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שותנאי שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור.
באזל II/III באזל III	הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.
גידור	עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה
הון עצמי רובד 1	הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאין מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקן 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקן 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

מונח	תיאור קצר
הון רובד 2	שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר (gone concern) והוא כולל בעיקר מכשירי כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל III וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (contingent convertible- CoCo) שהונפקו על ידי הבנק ושיומרו למניות הבנק בקרות אירוע מכונ (point of non viability). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.
הון רגולטורי	הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל בהון רגולטורי).
הלואה לדירוג	הלואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק: 1) ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ; 2) ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח; 3) ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים; 4) ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.
הלואה ממונפת	1) אשראי שניתן למימון עסקה הונית 2) היחס בין סך החוב של הלואה ל-EBIDTA של הלואה עולה על שיעורים שקבע הבנק, בין היתר בהתחשב ברמות המקובלות בענף או במגזר ספציפי 3) לווה המאופייין ביחס גבוה של חוב לשווי נקי 4) רמת המינוף, לאחר המימון, כפי שהיא נמדדת באמצעות יחסי המינוף, גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף או מרמות היסטוריות
הסכמי CSA	הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמצער סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.
הפרשה פרטנית	הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המזון בשיעור הריבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הבטחון. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב כפוס, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת ע"י הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, ע"י יחידות ניהול סיכונים האשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם. ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.
הפרשה קבוצתית	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.
חברת דירוג	חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידיהן. בישראל פועלות שתי חברות דירוג - "מעלות" ו"מדרוג".
חח"ד - חשבון חוזר דביטורי	חשבון עובר ושב עסקי עם מסגרת אשראי.

מונח	תיאור קצר
חשיפות חוץ מאזניות	חשיפות אלו נובעות ממחויבות שנטל הבנק כלפי הלווים שלו אך לתאריך הדיווח טרם מומשו/נוצלו על ידי הלווים ולאור זאת חשיפות אלו טרם באות לידי ביטוי ברישום נכס או התחייבות מאזנית. דוגמה לחשיפות אלו הן, בין היתר: - התחייבויות למתן אשראי שטרם נוצלו; - מסגרות אשראי לא מנוצלות; - התחייבויות בהתאם להסכמי ערבות; - התחייבויות בהתאם לאישור עקרוני המחייב את הבנק לשמור על ריבית לתקופה מסוימת. - ועוד. בדוחות הכספיים גילוי על התחייבויות חוץ מאזניות של הבנק באות לידי ביטוי במסגרת ביאור 31.
יחס הלימות הון	יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.
יחס כיסוי נזילות	יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.
יחס מינוף	מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבטא באחוזים.
כתבי התחייבות נדחים	כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.
לווה	בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיעה הבנק. לצורך בחינת החשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לוויים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".
מגנ"א - מערכת גילוי נאות אלקטרוני	מערכת מידע לקליטתם והפצתם דרך רשת האינטרנט, של מכלול הדיווחים הנדרשים מגופים הכפופים לפיקוחה של הרשות: תאגידים, מנהלי קרנות נאמנות, נאמנים, חברות יועצי השקעות, חברות לניהול תיקים וחתמים.
מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי	חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חיובים וזיכויים אלקטרוניים
מק"מ-מלווה קצר מועד	נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא ריבית.
משך חיים ממוצע (מח"מ)	משך חיים ממוצע (מח"מ) נמדד בשנים ומשקלל את תשלומי הריבית התקופתיים של המכשיר הפיננסי לאורך חייו עד לפידיון הסופי. ככל שמשך החיים הממוצע ארוך יותר שווי הוגן של המכשיר מושפע יותר משינויים בשיעורי הריבית ומגורמים כלכליים אחרים ולפיכך מסוכן יותר.
נגזר	נגזר הוא מכשיר פיננסי או חוזה אחר, בעל 3 מאפיינים: 1. שוויו משתנה בהתאם לשינוי בשיעור ריבית, במחיר פיננסי מוגדר, במחיר סחורה מוגדר, בדירוג אשראי או בבסיס דומה. 2. אינו דורש השקעה ראשונית נטו או דורש השקעה ראשונית נטו הנמוכה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק. 3. הוא מסולק במועד עתידי.
נגזר אשראי	חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון וכו'.

מונח	תיאור קצר
נדבך 1	הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית. הוראות נדבך 1 שנקבעו על ידי ועדת באזל אומצו במסגרת הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 201 עד 209 והם קובעים שיטה פיקוחית לחישוב נכסים משוקללים בסיכון ואופן החישוב של דרישות ההון בגין נכסי סיכון כאמור.
נדבך 2	מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על ידי הפיקוח על הבנקים.
נדבך 3	משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.
נכסים משוקללים בסיכון או נכסי סיכון (RWA)	נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחופף מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק משוקללת בסיכון המיוחס לה בהצאם להוראות נוהל בנקאי תקין 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכונים תפעוליים. נכסי סיכון כאמור נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגיוגו נדרש הבנק להחזיק דרישת ההון הרגולטורית במסגרת הדרישות להלימות ההון.
סיכון אשראי	סיכון אשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על פי הסכם האשראי.
סיכון נזילות	רמת החשיפה הנובעת מכך שחלק מהכנסות, הוצאות, נכסים או התחייבויות של הבנק או חברות הבנות שלו נקובים במטבע שונה ממטבע הפעילות שלהם, לעלייה או ירידה בשערי המטבעות להם הם חשופים. אלה עלולים לפגוע באופן ניכר וליצור הפסדים ובמקרים מסוימים אף להביא להפסדים כבדים.
סיכון מטבע	רמת החשיפה הנובעת מכך שחלק מהכנסות, הוצאות, נכסים או התחייבויות של הבנק או חברות הבנות שלו נקובים במטבע שונה ממטבע הפעילות שלהם, לעלייה או ירידה בשערי המטבעות להם הם חשופים. אלה עלולים לפגוע באופן ניכר וליצור הפסדים ובמקרים מסוימים אף להביא להפסדים כבדים.
סיכון ריבית	סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.
סיכון שוק	סיכון להפסד או לירידת-ערך הנובע משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים, וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.
סינדיקציה של הלוואה	עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. עסקאות מסוג זה מבוצעות לעיתים קרובות כאשר קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כך שהסכום שמועמד ללווה גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.
סליקה	תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות ויישוב יתרות.
קבוצת לווים	הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת.
קווי הגנה	ממשל ניהול הסיכונים, מסתמך על שלושה קווי הגנה: קו ראשון: הנהלות קווי העסקים; קו שני: פונקציות ניהול סיכונים, חשבונות, ייעוץ משפטי; קו שלישי: ביקורת פנימית.

מונח	תיאור קצר
שווי הון	ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית: - רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק; - רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים; - רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.
שיעור המימון (LTV)	שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.
ALM – Asset liability management	ניהול נכסי בנק והתחייבויותיו במגמה ליצור הקבלה מתאימה ביניהם ולהכביר את הון של הבנק בטווח הארוך, לטובת בעלי מניותיו.
CCR – Counterparty Credit Risk	סיכון אשראי צד נגדי - מהווה תת סיכון של סיכון האשראי הכולל אליו חשוף הבנק, ומבטא את הסיכון שצד נגדי בעסקת חוזה פיננסי ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של העסקה ולא יעמוד בתשלומים הנדרשים על פי תנאי העסקה. סיכון אשראי של צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד ומשתנה לאורך חיי העסקה. ערך השוק של העסקה משתנה באופן רציף בהתאם לתנודות גורמי השוק העומדים בבסיסה, ויכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים בעסקה.
CRM – Credit Risk Mitigation	הפחתת סיכון אשראי - מקוזזי סיכון המותרים לקיזוז עפ"י הוראות באזל II (בעיקר: ביטחונות נזילים משועבדים כנדרש). לפי הוראות אלה הבנק יכול, בעת חישוב דרישות ההון, להפחית את חשיפת האשראי שלו כלפי הצד הנגדי, ובכך להביא בחשבון את השפעת הפחתת הסיכון של הביטחון.
CVA – Credit Valuation Adjustment	חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.
EDTF – Enhanced Disclosure Task Force	צוות משימה לשיפור הגילוי שהוקם על ידי ה-FSB. מטרת הגוף הינה לשפר את איכות הגילויים על הסיכונים, שיפור יכולת ההשוואה והשקיפות.
FATCA – Foreign Accounts Tax Compliance Act	חוק אמריקאי הנועד לשיפור איכות המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.
FSB – Financial Stability Board	גוף בינלאומי אשר מפקח על המערכת הפיננסית הבינלאומית. מטרתו, לקדם את היציבות במערכת הפיננסית.
ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process	תהליך הערכת הלימות ההון משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן.
KPI – Key Performance Indicator	מטרה עסקית רצויה המוגדרת במונחים כמותיים או איכותניים נגזרת מהמגבלות של התיאבון לסיכון.
RTGS – Real Time Gross Settlement	מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לגורמים עסקיים נוספים.
SREP – Supervisory Review Process	התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים. במסגרת התהליך בוחן הפיקוח את פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי וכן התהליך הפנימי שנקט על ידי הבנק להערכת נאותות כוללת של הלימות ההון הרגולטורי המוחזק על ידי הבנק כנגד החשיפות. תהליך זה נועד לתת לרגולטור כלים להערכה עצמאית של פרופיל הסיכון של הבנק וניהול הסיכונים ולקבוע צעדים להתערבות מוקדמות במטרה למנוע פגיעה ביציבות הבנק ואיתנות הפיננסית שלו.

מונח	תיאור קצר
Var – Value at Risk	הינו מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש; השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיר הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.

אשראי לציבור 7, 22, 23, 34, 55, 56, 57, 109, 111, 117, 118, 126, 147, 168, 169, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 231, 233, 234, 235, 238, 302, 305, 307

בנק ישראל 5, 8, 20, 24, 28, 29, 36, 37, 38, 40, 51, 53, 62, 63, 64, 65, 75, 76, 77, 82, 89, 120, 138, 180, 202, 208, 241, 243, 244, 251, 256, 275, 276, 277, 279, 280, 282, 288, 299, 300, 301, 329

בקרר פנימית על דיווח כספי 3, 91, 94, 95, 99, 101

דירקטוריון 9, 11, 27, 29, 39, 49, 50, 51, 63, 70, 71, 72, 79, 92, 156, 178, 179, 180, 182, 192, 193, 194, 240, 242, 243, 244, 253, 254, 256, 257, 258, 261, 275, 279, 287, 294, 298, 312, 313, 314, 318, 320, 323

הון כולל 8, 36, 152, 195

הון עצמי 7, 22, 23, 36, 37, 38, 109, 117, 130, 141, 152, 194, 195, 299, 307, 327

הון רובד 1 195, 38, 36

הוצאות בגין הפסדי אשראי 21, 23, 32, 41, 43, 44, 45, 47, 56, 57, 107, 111, 169, 208, 209, 210, 211, 215, 216, 217, 238, 306

הוצאות ריבית 21, 107, 153, 303

היוון עלויות תוכנה 21, 22, 30, 33, 37, 91, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 131, 137, 138, 141, 142, 143, 152, 156, 157, 158, 160, 170, 171, 172, 174, 196, 197, 209, 210, 211, 229, 227, 231, 235, 247, 277, 306, 307

הכנסות מימון שאינן מריבית 21, 32, 107, 117, 124, 126, 135, 154

הכנסות ריבית 21, 23, 31, 41, 43, 45, 47, 54, 55, 90, 107, 124, 125, 127, 130, 131, 153, 208, 209, 210, 211, 218, 220, 221, 238, 280, 299, 302, 305, 306

הלימות הון 7, 39, 117, 122, 130, 144, 145, 152, 194, 195, 196, 213, 279, 329

הפרשה להפסדי אשראי 52, 56, 57, 59, 87, 109, 126, 127, 128, 129, 131, 168, 169, 177, 215, 216, 217, 225, 238, 305, 327

הפרשה למיסים 21, 41, 43, 45, 47, 107, 117, 142, 157, 170, 209, 210, 211, 306, 312

חברות בנות 157, 174, 198, 199, 312

יחס הלימות הון 7, 152, 329

יחס מינוף 38, 137, 144, 196, 328, 329

יחס נזילות 72

מיסים נדחים 88, 111, 134, 157, 158, 170, 174, 195

מכשירים נגזרים 22, 31, 35, 56, 57, 71, 88, 109, 111, 123, 134, 135, 154, 203, 204, 205, 206, 226, 227, 228, 229, 231, 233, 234, 235, 237, 305, 307

משכורות 21, 107, 117, 134, 142, 156, 177, 178, 181, 241, 265, 306

משכנתאות 41, 43, 269, 282, 283, 291

ניהול סיכונים 76, 79, 279, 287, 295, 330

ניירות ערך 19, 22, 23, 25, 26, 29, 33, 34, 35, 41, 43, 45, 47, 65, 74, 78, 79, 80, 83, 86, 89, 108, 109, 111, 112, 117, 122, 123, 124, 125, 126, 137, 144, 145, 150, 152, 153, 158, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 193, 199, 200, 202, 209, 210, 211, 212, 226, 227, 228, 229, 234, 235, 236, 237, 239, 246, 258, 267, 275, 279, 300, 305, 307, 311, 313, 329

נכסי סיכון 36, 41, 43, 45, 47, 195, 209, 210, 211, 213, 214, 328, 330

סיכון אשראי 17, 32, 36, 38, 49, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 63, 87, 88, 117, 118, 126, 128, 129, 130, 138, 146, 147, 168, 169, 195, 206, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 234, 329, 330, 331

סיכון נזילות 17, 72, 73, 84, 330

סיכון שוק 17, 64, 329, 330

סיכון תפעולי 17, 36, 75, 77, 78, 84, 195, 277

עמלות 21, 24, 107, 117, 122, 123, 131, 155, 156, 198, 199, 275, 289, 290, 305, 306

פחת 32, 33, 41, 43, 45, 47, 111, 131, 157, 172, 209, 210, 211

פיקדונות הציבור 7, 22, 23, 35, 73, 74, 109, 111, 117, 153, 175, 226, 227, 228, 229, 231, 233, 235, 238, 239, 300, 301, 307

רווח והפסד 21, 22, 32, 33, 36, 70, 71, 90, 99, 107, 120, 122, 123, 124, 131, 132, 133, 134, 135, 138, 139, 140, 142, 147, 157, 161, 163, 164, 166, 167, 188, 192, 203, 247, 251, 277, 306

רווח כולל 21, 23, 33, 37, 90, 108, 110, 124, 143, 141, 152, 161, 163, 164, 166, 167, 305

רווח כולל אחר 21, 33, 37, 90, 108, 110, 124, 141, 143, 152, 161, 163, 164, 166, 167, 305

רווח נקי 7, 21, 23, 37, 40, 41, 43, 45, 47, 107, 108, 110, 111, 142, 143, 160, 209, 210, 211, 247, 281, 306, 312

תגמול 32, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 239, 240, 241, 242, 244, 257, 261, 272, 273, 278, 318, 319, 320

תגמול משתנה 32, 179, 181, 182, 184, 185, 241, 244, 272, 273, 278

סניפי הבנק וחברות בנות

ההנהלה המרכזית

רח' הנגב 2, קרית שדה התעופה

מען לדיוור: רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

סקטור נדל"ן

רח' הנגב 2, קרית שדה התעופה

סניף בנקאות פרטית

רח' קרן היסוד 18, ירושלים 92149

סניף ירושלים

רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

סניף גאולה - רוממה

רח' שמגר 21, ירושלים

סניף תל אביב

רח' אחד העם 21, ת"א 65251

סניף באר שבע

רח' הדסה 90, באר שבע 84221

סניף חיפה

רח' פל-ים 9 (בית צים), חיפה 33095

סניף בני ברק

רח' חזון איש 2, בני ברק 51512

סניף אשקלון

רח' הרצל 5, אשקלון 78601

סניף אשדוד

רח' שבי ציון 118, אשדוד 77273

סניף ראשון לציון

רח' הרצל 63, ראשל"צ 75267

סניף חולון

רח' סוקולוב 28, חולון 58256

סניף פתח תקוה

רח' ההגנה 10, פ"ת 49591

סניף נתניה

רח' הרצל 45, נתניה 42401

סניף מודיעין עילית

רח' אבני נזר 18, מודיעין עילית

סניף פסגת זאב

שד' משה דיין 164, ירושלים

סניף קרית

דרך עכו 192, קרית ביאליק 27000

סניף נצרת

מרכז אל ריאד 6092/50, נצרת 16000

סניף סחנין

קניון סחנין מול, כביש ראשי סחנין

סניף כרמיאל

רח' מעלה כמון 5, קניון חוצות כרמיאל, כרמיאל

סניף אום אל פחם

קניון אלהרם, כביש ראשי, אום אל פחם

סניף בת ים

קניון בת ים, רח' יוספטל 92 בת ים

סניף אלעד

רח' רבי יהודה הנשיא, 94 אלעד

סניף בית שמש

רח' רבין 2, קניון נעימי, בית שמש

סניף ביתר עלית

רח' ישמח ישראל 2, מרכז חיים זקן - תמרים, ביתר עלית

ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ

רח' הרברט סמואל 2, ירושלים 91022

כתובתנו באינטרנט:

www.bankjerusalem.co.il